

श्री संतराम सौरभ

श्री संतराम स्तोत्र दर्शन - पुष्प - ७

लेखक

प.पू. महंत श्री रामदासजी महाराज
श्री संतराम मंदिर, नडीआद.

- લેખક : પ.પૂ. મહંત શ્રી રામદાસજી મહારાજ
શ્રી સંતરામ મંદિર, નડીઆદ.
- ગ્રંથ સેવા સહાયક : શ્રી ગીતાબેન મકવાણા
શ્રી જયંતીભાઈ દેસાઈ (દાસ)
શ્રી હરિશભાઈ ભટ્ટ
શ્રી સંતરામ ભક્ત સમાજ
પોસ્ટ બોક્સ નં. ૩૨૧૫૫ નેવાર્ક,
ન્યુ જર્સી ૦૭૧૦૨ (યુ.એસ.એ.)
Web site : www.santram.info
E-mail : jaymaharaj@santram.info
- પ્રકાશક : શ્રી સંતરામ સમાધિ સ્થાન, નડીઆદ.
- પ્રકાશન વર્ષ : આસો સુદ ૯ - સંવત ૨૦૭૪
બ્રહ્મલીન તૃતીય મહંત
પ.પૂ. શ્રી ચતુરદાસજી મહારાજની
સમાધિ તિથિ નિમિત્તે
- પ્રાપ્તિસ્થાન : શ્રી સંતરામ મંદિર, નડીઆદ
તેમજ શાખા મંદિરો
- પ્રત : ૨૫૦૦
- મૂલ્ય : ગુરુ સેવા ભક્તિ
- આવરણ ડિઝાઇન : હરિશભાઈ ભટ્ટ તથા આશિષભાઈ દવે
- મુદ્રક : કિષ્ના ઓફસેટ પ્રિન્ટર્સ, નડીઆદ.

જય મહારાજ

આપને પ્રસાદીનું ભેટ આપેલ પુસ્તકનો ઉપયોગ થઈ ગયા પછી અન્યને વાંચવા આપવું અથવા મંદિરમાં પરત કરવું જરૂરી છે. આ પ્રસાદીનું પુસ્તક પસ્તીમાં વેચવા માટે નથી.

॥ श्री संतराम महाराज सत्य છે. ॥

॥ ॐ ॥

આશિર્વચન

ચટકો દઈ ચેતન કરે.....

જો તે શાનમાં સમજાય..... તે સત્સંગ.

શ્રી સંતરામ સૌરભ એ જય મહારાજે હૃદયકમળમાં બિરાજીને, નિત્ય સત્સંગ સ્વરૂપે જય મહારાજની દિવ્ય ચેતના સન્મુખ, ભક્તો માટે આપણી જીહવામાંથી શબ્દ સ્વરૂપે પ્રગટ દર્શન આપ્યા છે. તે માટે માધ્યમ તરીકે આ શરીરની ઉપર કૃપા ઉતારી એ જ ભવસાગર પારની અનુભૂતિ કરાવે છે.

શ્રી અવધૂતની સત્સંગ પરંપરાનું માધ્યમ બનવાનું, એ યાત્રાના યાત્રી બનવાનું જય મહારાજની પ્રેમાળ અનુકંપા વગર શક્ય જ નથી.

રોજેરોજના સત્સંગ દરમ્યાન જય મહારાજને માણવાનો- અનુભવવાનો અને તેમને પામવાનો હૃદયસ્પર્શી આનંદ અનેરો છે, ત્યારે એવી અનુભૂતિ થાય છે કે મહારાજ ચટકો દઈને ચેતન કરે છે.

શબ્દ સ્વરૂપે જય મહારાજને પામવા માટે સત્સંગ એ અનિવાર્ય છે, મનખા દેહને દોરી સંચાર કરનાર મરકટસમા મનને નિયંત્રણમાં રાખવાનું અતિમુશ્કેલ કાર્ય જય મહારાજના સત્સંગ દ્વારા સહજ બની જાય છે અને મનને પૌષ્ટિક સત્સંગ સમુભોજન મળી જાય છે. ત્યારે મનખા દેહનો આજનો દિવસ સાર્થક થયાની

અનુભૂતિ થયા વગર રહેતી નથી.

જય મહારાજની દિવ્ય ચેતનાને વારંવાર કોટી કોટી વંદન જે શબ્દ સ્વરૂપે આપણને સૌને સંતરામ સૌરભના માધ્યમથી પ્રાપ્ત થયા છે. તે યાત્રાના ભાગ-૭માં પુષ્પના ભાગીદાર થવાનો ઉત્સાહ આનંદદાયક છે. સત્સંગ યાત્રાનો મુકામ મહારાજે નક્કી કરેલ હશે. ત્યારે મળશે (પ્રાપ્ત થશે) પરંતુ આ યાત્રાના આપણને સૌને યાત્રી બનાવી રાખે તેવી દિવ્યઅખંડ જ્યોતિને પ્રાર્થના.

॥ જય મહારાજ ॥

પ. પૂ. મહંત શ્રીરામદાસજી મહારાજ
શ્રી સંતરામ મંદિર, નડીઆદ.

॥ જય મહારાજ ॥

પ. પૂ. ગુરુ શ્રી રામદાસજી મહારાજના ચરણોમાં વંદન. જય મહારાજની દિવ્ય અખંડ જ્યોતિના પવિત્ર સાનિધ્યમાં પ. પૂ. મહારાજશ્રી જ્યારે સત્સંગ કરે છે. ત્યારે સમય અને સ્થળ-કાળનું અમે સાંભળનાર ભક્તો ભાન ભુલી જઈએ છીએ.

દરરોજ રાત્રીના ૪૫ મિનિટનો જય મહારાજનો સત્સંગ ચોવીસ કલાકનો અમારો દિવસભરનો ભૌતિક-શારીરિક થાક ઉતારી દે છે. અને બીજા દિવસ માટે મન અને શરીરમાં એક નવી શક્તિનો સંચાર કરી આપે છે.

જય મહારાજ, જીવમાત્રની ચિંતા કરવાવાળા છે. જે ભક્તો મહારાજશ્રીની સન્મુખ બેસી સત્સંગ માણે છે તે ભાગ્યશાળી છે. પરંતુ જે રૂબરૂ નથી આવી શકતા તે દેશ-વિદેશના ભક્તોના કલ્યાણ માટે શ્રી સંતરામ સૌરભ નામે સત્સંગનો સાર પુસ્તક સ્વરૂપે પ્રગટ કરીને અમારી ઉપર ઉપકાર કરેલ છે.

ભાગ-૧ થી ૬ વાંચવાનો અનેરો આનંદ મળ્યો છે. એ જય મહારાજની કૃપા વગર શક્ય નથી. વધુ ને વધુ ભાગ છપાતા રહે એ અમારા જેવા અબુઘોનું જય મહારાજ કલ્યાણ કરતા રહે એજ પ્રાર્થના.

એક વાચક-સેવકના

જય મહારાજ

॥ જય મહારાજ ॥

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ	વિગત	પેજ નં.
૧૩૦	પરમબ્રહ્મ સ્વરૂપ	૧
૧૩૧	સાચી સમજ	૮
૧૩૨	સાચી શાંતિ સત્સંગથી	૧૭
૧૩૩	ગુરુગતમનસઃ	૨૪
૧૩૪	રાંકાં અને બાંકાં	૩૦
૧૩૫	આત્માનમ્ વિદ્ધિ	૩૯
૧૩૬	ચૂપ સાધના	૪૯
૧૩૭	જેવો તેવો પણ ત્હારો	૫૭
૧૩૮	સાચું સાધન આપો મુજને	૬૪
૧૩૯	મનનું ભજન એ જ સાચું ભજન	૭૨
૧૪૦	અભિષ્ટદંમંનિત્યમીડે	૮૦
૧૪૧	મનની પ્રસન્નતા માટે સત્સંગ	૮૮
૧૪૨	મારે તો બારેય વસંત-સત્સંગ	૯૭
૧૪૩	ગેહે વાજિંત્રધોષઃ	૧૦૨
૧૪૪	આનંદ વાજાં વાગે ભીતરમાં	૧૦૯
૧૪૫	યસ્ય નિત્યં ભવંતિ	૧૧૫
૧૪૬	નિરાંતનાં વાજાં રોજ વાગે	૧૧૮
૧૪૭	સમજફેરનાં નાટક	૧૨૬
૧૪૮	જય મહારાજના સાનિધ્યમાં	૧૩૩
૧૪૯	સંકટહરણ સંતરામ	૧૪૦

॥ જય મહારાજ ॥

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ	વિગત	પેજ નં.
૧૫૦	સહજંકર્મકૌન્તેય સદોષમપિ ન ત્યજેત્	૧૪૬
૧૫૧	નમત બહુજનાઃ	૧૫૩
૧૫૨	મનને ઠરવાનું ઠામ-સંતરામ ધામ	૧૫૯
૧૫૩	સુખદુઃખની અનુભૂતિ	૧૬૩
૧૫૪	પલ પલ નામ રટાય	૧૬૮
૧૫૫	સત્યમ્ પરમ્ ધીમહિ	૧૭૨
૧૫૬	પાપ સબ ગયે છૂટી	૧૭૯
૧૫૭	હૈ જગવંદિત તત્ત્વ તુમ્હારા	૧૮૫
૧૫૮	વિગતભવભયઃ	૧૮૮

॥ જય મહારાજ ॥

પરબ્રહ્મ સ્વરૂપ

શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ આપણને શુદ્ધબોધના ઉપદેશનું જ્ઞાન આપી રહ્યા છે. શુદ્ધબોધ પ્રાપ્ત થયા પછી કહ્યું 'જ્ઞાત્વાત્માનમ્' જય મહારાજના સાનિધ્યમાં આ બધું જ પ્રાપ્ત થયું. પરમ રહસ્ય અમને પ્રાપ્ત થયું. એની અંદર શુદ્ધબોધ પ્રાપ્ત થયો. અણિશુદ્ધ મન શુદ્ધ જીવન જય મહારાજના સત્સંગ વડે પ્રાપ્ત થયું. એ મેળવ્યા પછીથી, જાણ્યા પછીથી મારું મન જય મહારાજમાં ભળી ગયું. એટલે 'મન વાણીની મત હારીરે.' મન પણ હારી ગયું, વાણી પણ હારી ગઈ. પરમ રહસ્યને જાણ્યા પછીથી મારું મન જય મહારાજમાં જ ભળી ગયું.

'યોગનિષ્ઠા બભુવુઃ' જય મહારાજે આપ્યું એ સ્થિતિ, એ અવસ્થા થઈ ગઈ. યોગનિષ્ઠા અને પોતાનું આત્મસ્વરૂપ એને સહજ રીતે પ્રાપ્ત થઈ ગયું. જય મહારાજની શક્તિ, દિવ્યતાએ એને પરિપૂર્ણ બનાવી દીધો.

જય મહારાજના સત્સંગના માર્ગે જેને ચાલતાં આવડ્યું

પ્રવેશ મળી ગયો. એને જય મહારાજે જે કંઈ આપ્યું એનાથી આત્મચેતના, આત્મબ્રહ્મની સ્થિતિ પ્રાપ્ત થઈ ગઈ. આવા જય મહારાજનું શરણ સૌના જીવનને લાભપ્રદ છે. જય મહારાજના શરણમાં આટલું બધું સહજ રીતે પ્રાપ્ત કરી શકીએ એમ છીએ. આટલું જાણ્યા પછીથી આપણે એને પ્રાપ્ત કરવા માટે આપણા પોતાનામાં એક ક્ષમતા, એક ઈચ્છા જાગ્રત કરીએ કે ચાલોને! આપે છે તો મેળવી લઈએ. આવું બીજે ક્યાં મળવાનું હતું ? એમાંથી જય મહારાજનું શરણ, સ્વરૂપ અને જય મહારાજે આપેલું જે કંઈ સાધન છે એ બધું સાર્થક, કૃતાર્થ બને. અને આપણું મન પણ સદાયને માટે જય મહારાજથી સહેજ પણ દૂર હટે નહીં.

‘સુપ્રસન્નમ્ મનો મે’ મન પ્રસન્ન થઈ ગયું. આનંદની પરમ સીમા સુધી પહોંચાડી દીધું. એથી આગળ બીજો કોઈ આનંદ મળવાનોય નથી, ને છે પણ નહીં. જે આનંદની ચરમસીમા છે. જે સુખ અને શાંતિની પરમ સીમા છે એ જય મહારાજે આપી દીધી. જય મહારાજ સ્વયં જ પરમ શાંતિની ચરમસીમા છે. ‘શાંતમ્ શ્રી સંતરામમ્’ ઠરીને ઠીક ઠેકાણે બેઠા. જ્યાં બેઠા છે બહુ સરસ રીતે બેસી ગયા છે, સરસ જગ્યા મળી ગઈ છે. હવે અહીંથી ઊભું થવું નથી. ‘ઠઠાઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં ન મળે બીજાની બીક.’

સત્ગુરુ એક જ જીવભાવને ઠરવાનું ઠામ છે. આપણા મનની અંદર એવો ભાવ સતત બન્યો રહે કે ક્યારે જય મહારાજના કૃપાપાત્ર થઈ શકાય. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પોતાના જીવનની અંદર જે કંઈ પ્રાપ્ત કર્યું એ આપણને ક્યારે મળે ? બસ જય મહારાજનું શરણ મળી જાય અને લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે જે

સાધનો બતાવ્યાં એ પણ પ્રાપ્ત થઈ જાય. આ બધું જ મેળવીને આપણે પોતે જ કૃતાર્થ થઈ શકીએ.

નિત્ય દર્શન કરનારને, નિત્ય વંદન કરનારને જય મહારાજ સુલભ છે. નિત્ય દર્શન કરો. ભલે, પોતાની અંદર કરો કે મારામાં જય મહારાજ છે. નિત્ય દર્શન કરનાર જય મહારાજના કૃપાપાત્ર છે. ભલે દુઃખ કરોડો આવે પણ મારા જય મહારાજ છે. આ ભાવ બન્યો રહે તો શાંતિનો અનુભવ કરી શકાય. સાંસારિક વ્યવહારિક પરિસ્થિતિ તો હંમેશાં આપણને ગૂંચવાડાની વચ્ચે ને વચ્ચે જ રાખશે, બહાર નીકળવા જ નહીં દે. વધારે ને વધારે જ ઉલઝતા જ જવાનું છે. જેમ જેમ જીવનમાં આગળ વધતા જઈએ એમ આ સાંસારિક ગૂંચળામાં વધારે ને વધારે ગૂંચવાતા જવાનું. જેટલી ઓળખાણો થઈ, જેટલા સગા સંબંધીઓ વધ્યા એટલાં જ ગૂંચળાં વધારે, ઉપાધિઓ વધારે.

‘ગૂંચાયેલાં ગૂંચળિયાં કાપ્યાં રે.’ જય મહારાજે અમને અપનાવ્યા. એમને શરણે ગયા ને અમારું આયખું સફળ થઈ ગયું. આવો આત્મસંતોષ આપણને પોતાને થાય. જય મહારાજના સાનિધ્યમાં નિરાંત મળી ગઈ. હવે મારે કોઈ ચિંતા નથી, કોઈ પરવા નથી. જય મહારાજના છાંયડે આટલી બધી શાંતિ મળતી હોય તો સંસારનો તાપ સહેજે અડે જ નહીં. કારણ ‘શિર પર સતગુરુ પરતાપ વરતી ઠરતી રે’ વૃત્તિઓ બધી જ શાંત થઈ જાય. જય મહારાજનો છાંયડો માથે હોય તો ધીરેધીરે અભ્યાસથી સમજણપૂર્વક વૃત્તિઓ શાંત થઈ જાય. શાંત થયેલી વૃત્તિઓમાં જીવવાનો આનંદ પણ કેટલો ! ઘરનો વ્યવહાર ચાલ્યા કરતો

હોય. આપણે વ્યવહારની સાથે રહેતા હોઈએ પણ વચ્ચે અવકાશનો જે સમય મળે એમાં આપણે આપણું સાધન ભજન કરી લઈએ. નવરાશના સમયનો ઉપયોગ કરી લેવાનો તો ‘ગુરુગતમનસઃ’ થાય.

જ્ઞાત્વા એમને જાણ્યા પછીથી અમને બધું જ મળી ગયું. એક જય મહારાજને જાણો. આખી બધી સૃષ્ટિ સમજી શકાશે. જે સૃષ્ટિનું મૂળ કારણ છે એ બ્રહ્મ સ્વરૂપ છે. એ બ્રહ્મ સ્વરૂપ જય મહારાજને જાણી લો પછી કશાને જાણવાની જરૂર નથી. એને જાણ્યા પછી કશું જાણવાપણું રહેતું નથી.

કેટલો સરળ ઉપાય બતાવી દીધો છે ! જય મહારાજના સાનિધ્યને આપણે પોતે કેટલું સમજી શકીએ છીએ. જય મહારાજનું સાનિધ્ય આપણે કેટલું સમજ્યા છીએ એની પર આધાર છે. આટલાં વર્ષો સુધી રહેતા હોઈએ પણ સાનિધ્ય સમજાય જ નહીં ને! ઘણા બધા એવા માણસો હોય છે સમય વીતે ને જીવ્યે જાય પણ સાનિધ્યનો પરિચય ન થાય, વર્ષો સુધી રહેલા હોય તો પણ. ના જય મહારાજના સ્વરૂપને ઓળખી શકે, ન સાનિધ્યનો મહિમા જાણી શકે. વર્ષો સુધી, જીવનભર રહે છતાંય કંઈ ન હોય.

જ્યારે જય મહારાજ તો સ્વયં પરબ્રહ્મ સ્વરૂપ છે. ત્યાં જે પ્રમાણે ઈચ્છશો તમારા જીવનની અંદર જે પ્રમાણે પ્રાપ્ત કરવા ઈચ્છશો એ પ્રમાણે તમે જય મહારાજને ઓળખી શકશો. એ સાનિધ્યનો સારામાં સારો ઊંચામાં ઊંચો ભાવ પ્રાપ્ત કરી શકશો. બાકી જીવન તો સંસારની અંદર પણ જીવી શકીએ છીએ ને

અહીંયાં આવીને પણ જીવી શકાય છે. પણ એની પાછળ એના તત્ત્વને સમજવું પડે. એ તત્ત્વ બધા નથી સમજતા હોતા. તો જે પ્રાપ્ત થયું છે એ પ્રાપ્તને સમજવાની આપણી પોતાની તૈયારી હોવી જોઈએ.

શું પ્રાપ્ત છે ? 'વેદમ્' જે જાણવાયોગ્ય છે. આખી દુનિયા જાણવા યોગ્ય છે. આ વાંચો, પેલું જુઓ, પણ બધાથી સર્વોપરી છે આપણી આત્માચેતના. આત્માચેતના હશે તો આ બધું સમજી શકાશે. બધું જ જાણી શકાશે. પણ પહેલાં આત્માને તો જાણો. જે જાણવાયોગ્ય છે જેને જાણવાની જરૂર છે એને નથી જાણતા પણ એના પ્રકાશમાં બીજું બધું જાણવા બહુ નીકળીએ છીએ. પણ મારા જીવનમાં આ પ્રકાશ શાનો છે ? આટલી મેઘાશકિત આટલું બધું તેજ મને ક્યાંથી મળે છે કે જેના વડે હું આખી દુનિયા ને સમજી છું, જાણું છું, જોઉં છું, પણ જ્યાંથી મને પ્રકાશ મળે છે ને જેના વડે આ કાર્ય થાય છે એને તો હું જોતો જ નથી. **યજ્ઞાત્વા.** એ જાણવા યોગ્યને મેં જાણ્યું એને જાણ્યા પછીથી મારા જય મહારાજની સાથેના સંબંધોમાં કેટલો સરસ ભાવ આવ્યો છે. આ જાણી લીધા પછીથી મારા મનની અંદરથી બીજા બધા જ વિષયો બધું જ બહાર નીકળી ગયું. માત્ર મારું સ્વરૂપ જે મારે જાણવાનું હતું એ મને મળી ગયું અને બધું જ જાણી લીધું, આત્માને જાણી લીધો. એક સૂક્ષ્મ ચેતનાને જાણી લીધી એટલે સમગ્ર સૃષ્ટિને જાણી લીધી, બધું જ જાણી લીધું, કશું જ જાણવા જેવું બાકી રહેતું નથી એ સ્થિતિ એ અવસ્થા લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને પ્રાપ્ત થઈ.

આ બધા જ જ્ઞાનને સત્સંગ વડે આપણે આપણા જીવનને સમજાવીએ. સત્સંગ દ્વારા જીવનને સમજાવવાનું અને એ રીતે

સજાવેલું, શણગારેલું જીવન હશે તો શોભશે પણ ખરું. મહારાજના સત્સંગના શણગાર કેટલા સરસ છે. સારા વિચારો, એના વડે સારું જીવન અને એનાથી આપણને સાહજિક, સાત્વિક અને સંયમવાળી પરિસ્થિતિ પ્રાપ્ત થયા જ કરે. આપણને પોતાને તો શાંતિ મળશે જ પણ એવી વિભૂતિને જોનારને પણ એટલી જ શાંતિ મળશે.

કોઈપણ સારા વિચારોનો સંગ કરવો એ છે સત્સંગ. જીવનમાં કોઈપણ સારી, સાત્વિક, સંયમ કે સદાચારવાળી વાત સાંભળીએ એ સત્સંગ. કોઈ ના મળે તો આપણા મન સાથે જ સત્સંગ કરોને? સમર્થ રામદાસજીનો દાસબોધ છે. એમને પોતાની જાતને પોતાના મનને શિષ્ય બનાવ્યું. ‘હે મન! તું સાંભળ બીજા કોને સંભળાવવા જાઉં ? બીજા કોને મારે બોલાવવા? મન જ મારું શિષ્ય! દાસબોધમાં એટલો સરસ બોધ આપ્યો છે કે મન શાંત થઈ જાય. મન શિષ્યતાને સ્વીકારી લે. ‘સૂરત ચેલો, શબદ સત્ગુરુ’ પોતાના આત્મજ્ઞાન વડે મનને સમજાવે, મનને સંયમમાં રાખે, મનને સદાચારમાં રાખે, અને એને લીધે મન સુખ અનુભવે. મનને તો એમ થાય કે મારે સુખ જોઈએ છે. જે અન્ય સાધનોમાંથી સુખ લેવા દોડતું હતું એને બદલે આમાંથી બહુ સારું સુખ મળી ગયું. હવે મારે બીજે ક્યાંય દોડવું નહીં પડે. મનને જો સત્સંગમાંથી સાચું સુખ, સાચો આનંદ મળી જતો હોય તો એ મન વાસનાઓ તરફ નહીં દોડે, વિષયોના સુખ નહીં શોધે. અહીંયાં જ સુખ છે. બીજામાં સુખ છે જ ક્યાં? આમ, મનને પડેલી સમજણ એ ‘ગુરુગતમનસઃ’

જય મહારાજમાં મન પૂરેપુરું પરોવાયું. એના કારણે મારા

જીવનમાં આ સમજણ મને પ્રાપ્ત થઈ. જય મહારાજ તો આવા નિત્ય સત્સંગીને આપે જ છે. નિત્યસેવીને જય મહારાજ બધું જ ઉદારભાવથી આપ્યા કરે. લો, લઈ લો. બાકી ના રાખશો.

શબ્દના આદેશથી મન અંદર આવી જાય. સંયમી, સદાચારી બની જાય. ‘સૂરત ચેલો ને શબ્દ સદ્ગુરુ’ બીજા કોઈની જરૂર ના પડે આપણા પોતાનામાં જ સત્સંગ હોય. ચાલો, નવરાત્રિ છે આપણા પોતાનામાં જ મંડપ બાંધવાનો, આનંદ પણ કરવાનો, સાંભળવાનું અંદર, સંભળાવનારો પણ અંદર. સમર્થે પોતાના મનને કહ્યું ‘હે મારા મન, તું સાંભળ તું કયાંય જઈશ નહીં. હું આ આપું છું તે તું લઈ લે. તું સુખી થઈશ આવાં સરસ સંબોધન કર્યાં છે મનને. કે મનને માને જ છૂટકો. કે મારો માલિક મને કેટલી સરસ વાત કરે છે. ચાલને, હવે તેની સાથે જ બેસી જાઉં. આટલું બધું આપવા તૈયાર છે. તો મારે લેવામાં શું વાંધો છે?’

તો એ શબ્દો મેળવી સદ્ગુરુના શબ્દોથી જ આપણા મનની વૃત્તિને શિષ્ય તરીકે સમર્પિત કરી દો, તો ‘એ ચેલાની રામ રક્ષા કરે.’ ભગવાન સ્વયં એની રક્ષા કરવાવાળા છે.

॥ જય મહારાજ ॥

સાથી સમજ

સત્સંગ પ્રાપ્ત કર્યા પછી, મેળવ્યા પછી માણસ ક્યારેય ગરીબ-અનાથ બનતો નથી. સત્સંગ એ જ માતા-પિતા બની જાય. સત્સંગનો માણસને સરસ મજાનો સહારો મળી જાય. જેમ બાળકને મા-બાપનો સહારો હોય એમ. માણસ માત્રને સત્સંગની હૂંફ મા-બાપ જેવી હોય છે. મા-બાપની જેમ સત્સંગ વડે મળેલી સાથી સમજ પણ જીવનમાં સુખ અને શાંતિ આપે છે. જેની પાસે જીવનમાં સત્સંગ છે એ એને એના માતા પિતા સ્વરૂપ જ એને પ્રેમ આપશે.

યત્સંગમ્ આ તો સદ્ગુરુનું સાનિધ્ય છે. જય મહારાજનો પ્રેમ છે. આપણને એમનું શરણ મળ્યું છે. એ શરણને કારણે આપણે અનાથ છીએ એવું લાગે જ નહીં. અમારું કો'ક છે જય મહારાજ અમારા મા-બાપ તરીકે છે. એવી પૂરેપૂરી હૃદયની અંદર એક હામ બની રહે. કે આપણા જય મહારાજ છે ને ! ચાલો, જય મહારાજ પાસે જઈશું. જેમ બાળક દુઃખી, અશાંત હોય અને મા-બાપના ખોળામાં બેસી જાય. જેના ખોળામાં આટલી બધી હૂંફ

મળવાની છે. આટલું બધું વાત્સલ્ય મળવાનું છે. બધાં જ સાધન ભજન મળે. જેમ નાના બાળકના મોઢામાં મા-બાપ સીધું જ મૂકે કે-લે, ખા. સત્સંગ પણ એવી શક્તિ આપણામાં મૂકે છે. જેનાથી આપણને શક્તિ મળે છે. સમજ મળે છે. હિંમત મળે છે. તો આ બધું પ્રાપ્ત થાય એટલે એક ભરોસો થાય કે હું દુઃખી નથી. અમે બિચારા નથી. નિરાધાર હોય એને બિચારો કહેવાય.

આપણે કંઈ બિચારા છીએ ? આવા સમર્થ જય મહારાજ આપણને મળ્યા છે. બિચારા શેના ? હું બિચારો નથી. અમારું કો'ક છે અમે કો'કના છીએ. અમે એવા નિરાધાર નથી કે તમે બિચારા કહો, ભીખ ક્યારે માગતો હોય ? કશો આધાર ન હોય ત્યારે એને બિચારો કહેવાય. નિરાધાર કહેવાય.

પણ અહીં તો જય મહારાજ આપણા સૌનો આશરો છે, સૌનો આધાર છે. 'તમે છો તન મન ધન મારે' આપ જ બધુંય મારું છો. તો પછી શું જોઈએ ? જય મહારાજ આપણા તો જય મહારાજનું બધુંય આપણું. કેટલે દૂર સુધી લઈ જાય. સત્સંગ માટે લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને આટલો બધો અનુભવ છે. એમણે તો અનુભવ્યો પણ આપણા સૌના માટે એક રસ્તો મૂકી આપ્યો કે આ રસ્તે ચાલ્યા આવજો. આ બધું જ જાણવા, સમજવાનું મળશે. જે કંઈ મળે છે એ સામાન્ય શક્તિ નથી. આપણા જીવનની અંદર આપણે જે નથી પ્રાપ્ત કરી શકતા એવી શક્તિ આ સત્સંગનું સાનિધ્ય આપે છે. નિર્ભયતા આપે છે. સદાચાર સંયમ સાત્ત્વિકતા આપે છે. સત્સંગમાંથી મળતું બળ માણસને કેટલો શક્તિશાળી બનાવે છે કે જેનાથી માણસને કશાયની બીક ના રહે.

‘સુપ્રસન્નમ્ મનો મે.’ મનને હંમેશાં પ્રસન્ન રાખીને તો જુઓ? કશું જ નહીં હોય ને એકલા બેઠા હોઈશું ને કોઈ દૂરનું કેટલા વખત પહેલાંનું લાવીને નાખે. કેટલાય વર્ષો જૂનું હોય. આમ કહી ગયો! આમ કરી નાખ્યું ! અરે ! પણ આટલો સમય વીતી ગયો હવે એને યાદ કરીને કરવાનું શું ? આ જ ક્ષમતા માણસના મન પાસે નથી. એ બધું જ ભુલાવનાર જય મહારાજ છે. એ સત્સંગ છે. હંમેશાં સારી રીતે જીવવું હોય તો ભૂતકાળને ભૂલતાં શીખજો. જેને ભૂતકાળ ભૂલતાં આવડ્યું એ આખી જિંદગી સુખી. પણ ના વર્તમાનમાં સરખો જીવી શકે, ભૂતકાળને યાદ કરી કરીને કકળાટ કરે. પણ ભૂતકાળને યાદ નહીં કરવાનો, ભવિષ્યની ચિંતા નહીં કરવાની. જેણે વર્તમાન જીત્યો એને જીવતાં આવડ્યું કહેવાય. પણ ભૂતકાળનો કકળાટ ને ભવિષ્યની ચિંતા માણસને ક્યારેય સુખી ના થવાદે. આ સમજ કોણ આપશે ? સત્સંગ.

સંત સંગ. અપવર્ગ કર જ્ઞાની કર ભવ પંથ. સત્સંગ એ તો સ્વર્ગના સુખ સમાન છે. ‘જ્ઞાની ભવ કર પંથ’ જે સત્સંગથી જ્ઞાની થયો એ આ ભવ પાર કરી શકે. ભવપથ નિરાંતે પાર ઉતરી શકે. સત્સંગનું આટલું બધું માહાત્મ્ય છે છતાંય આપણો વ્યવહાર ને આપણો સંસાર એમાં લઈ જાય. સત્સંગથી નહાઈ-ઘોઈ ચોખ્ખા થઈને અહીંથી ઘેર જઈએ ને ઘરનો વ્યવહાર ને સંસાર એના કાઢવના ખાડામાં તમને ઝબોળીને બહાર કાઢે.

સત્સંગ વડે આખા દિવસમાં આ અડધા કલાકની અંદર પ્રસન્નતા આવી જાય છે. સુપ્રસન્નમ્ મનોમે. એમના શરણથી મારું મન આનંદિત પ્રસન્ન છે. બીજું જોઈએ શું ? ભલે ને બટકું

રોટલો ખાવા મળે પણ મન પ્રસન્ન રહેવું જોઈએ. કોઈની થાળી સામે નહીં જોવાનું. આપણને ભૂખ અને પેટ પુરતું મળે છે કે નથી મળતું ? એમાં આનંદ, નહીંતર જો ઈર્ષ્યા કરી કે આની થાળીમાં આ ને મારી થાળીમાં આવું કેમ ? તો તમે દુઃખી, તમે ખાઈ પણ નહીં શકો અને પેલાને મળે છે એટલે તમે દુઃખી થવાના છો.

‘જાહિ બિધિ રાખે રામ તાહિ બિધિ રહીએ’ જેવો રોટલો આપ્યો, એવો રોટલો ખાઈને આનંદથી રહીએ. લૂખો આપે તો લૂખો ને પલળેલો આપે તો પલળેલો ખાઈને આનંદ કરો. એ સમજયા એનું નામ સત્સંગ. માણસને માણસ તરીકે જીવતાં આવડવું જોઈએ. માણસ તરીકે જન્મે છે ખરો પણ માણસ તરીકે જીવતાં આવડતું નથી. રોજ ઝઘડા, જાણે પેલાં કૂતરાં રસ્તામાં લડતાં હોય એમ ઘરમાં લડયા જ કરે. જો જીવનની અંદર સત્સંગની સમજણ આવે તો જ ઘર, ઘર બની શકે નહીંતર, એ જંગલી કૂતરાઓનું સ્થાન બની જાય.

ઘર બાંધ્યું છે, બનાવ્યું છે કે ખરીદ્યું છે તે લડવા, ઝઘડવા ને રોજ કકળાટ કરવા માટે ? ના, ઘર બનાવ્યું છે શાંતિ, સુખ ને આનંદથી રહેવા માટે. ઘરમાં ઝઘડો કરશો નહીં. ઝઘડો થવા દેશો નહીં અને જે હોય એનો તરત નિકાલ લાવી દેવો. આ બધું જ જ્યારે માણસને સત્સંગમાં સમજાય ત્યારે જ એ શાંતિથી જીવી શકે.

જય મહારાજનું સ્વરૂપ તો કેવું છે, કલેશાતિતમ્મમ્મશમ્ મારા બાપ કલેશ વગરના છે જો એમનામાં કલેશ ના હોય તો આપણામાં કેવી રીતે આવી શકે ? જય મહારાજ આપણને શીખવે. કલેશ વગરનું જીવતાં શીખો. મનમાં કોઈપણ કલેશ હોવો

ના જોઈએ. વ્યવહારમાં પણ કોઈ કલેશ નહીં. નિકાલ લાવો, નિરાંત કરો.

અચલ સુખકરમ્ કલેશ હોય ત્યાં સુધી સુખ આવવાનું ક્યાંથી? એટલે નિરાંત. કલેશ કેવા ? આત્મસુખની નિરાંત આપવાવાળા. **કલેશહંતાસિભોત્વમ્** કલેશોને દૂર કરવાવાળા છો.

સાચો કે ખોટો કોઈપણ કલેશ જીવનમાં રહેવો ના જોઈએ. ઘણીવાર સારી બાબતનાય કલેશ હોય. ઉપાધિના કલેશ તો હોય જ. સારી બાબતમાં છોકરાંને મેડિકલમાં એડમિશન મળી જાય. કલેશ તો ખરો જ ને? મારે આવો કોઈ કલેશ નથી જોઈતો.

કલેશાતિતમમમેસમ્ આપને શરણે આવેલાના કલેશ હણી નાખવાવાળા, દૂર કરી નાખવાવાળા છો. આ બધી જ સમજણ માણસને સત્સંગમાંથી મળે ‘**ગુરુજીએ સમજણ આપી સમજાવ્યા રે**’ સત્સંગ વગર સમજણ હોય ? સત્સંગ વડે જ જીવન જીવવાની સાચી સમજણ આવે અને સાચી સમજણ વડે જ પોતાના ઘરને સ્વર્ગ બનાવી શકે. ઘરમાં હર્યુ ભર્યુ વાતાવરણ રહે. નહીંતર જો જો, જ્યાં સત્સંગ ના હોય ત્યાં ઘરમાં કેટલો કકળાટ હશે. પતિ-પત્ની વચ્ચે હશે, બાપ-દીકરા વચ્ચે હશે, કંઈકને કંઈક હશે. **જો જીવનમાં સારી સમજણ નહીં કેળવાય તો એક દિવસ તો શું એક ક્ષણ પણ સુખ શાંતિ નહીં મળે.** એક ક્ષણની પણ, દિવસની તો આશા નહીં જ રાખવાની. એમ થાય કે આ જીવન જીવવાનું ? આ કકળાટમાં રહેવાનું ?

પણ જો તમારી પાસે સત્સંગ હશે તો ભલેને ઘરની જેવી પરિસ્થિતિ હશે, એવી પરિસ્થિતિની અંદર તમે શાંતિથી રહી

શકશો. આ પરિસ્થિતિ છે. જાણું છું. સમજું છું. ભગવાનની ઇચ્છા હશે ને આપણે પ્રયત્ન કરીએ ઉકેલવા માટે, પછી જેવી ઇશ્વરની ઇચ્છા. હળવાશ થશે, તમે સમજો છો એ બરાબર છે હું પણ સમજું છું જવાબદારી મારી પણ છે. પણ જે છે એના માટે આપણે હળવાશથી પ્રયત્ન કરવો રહ્યો. આમ, કોઈપણ પરિસ્થિતિને માનસિક રીતે હળવાશમાં લાવીને મૂકી દેવાની. કપડું પલળ્યું છે, કોથળો પલળ્યો છે એને ખુલ્લામાં તાપે મૂકી દો. સૂકાઈ જશે. કોરા થઈ જશે. એમ કોઈપણ આવેલી પરિસ્થિતિ હળવાશથી ખુલ્લા મેદાનમાં મૂકી દો. આ છે સત્સંગની સમજણ. જે વ્યવહારિક સાંસારિક જિંદગી છે એનું મંથન કરીને એમાંથી જે કાઢવાનું હતું એ કાઢી લઈને કહ્યું કે, 'જો આ સંસાર છે અને સંસારનો આટલો સાર છે. જુદું પાડી આપ્યું.'

આપણી પાસે જય મહારાજ છે. આપણને આપવા બેઠા છે. **ત્વં મે માતાપિતા મે.** મા-બાપ છો. અમારા કલેશ દૂર કરવાની તમારી ફરજ છે. અમારા કલેશ દૂર કરી આપો. અમે આપના શરણે આવ્યા છતાંય કલેશમાં જીવવાનું? આપ સ્વયં કલેશાતિત છો. તમે મારા ઇશ્વર છો. મારી સામે જોવાની તમારી ફરજ છે. મા-બાપ હોય અને છોકરાની સામે નજર ન રાખે તો? ધ્યાન તો રાખવું જ પડે. આપ મા-બાપ છો અને અમને સંભાળવાની આપની ફરજ છે.

સત્સંગથી જ આ બધું મળે છે. સત્સંગ વગર નહીં મળે. ગમે તેટલી કિંમત ચૂકવવા જાવ તોય મન અશાંત થઈ ગયું હોય એને શાંત કરવા માટે મનોરંજન માટેની ટિકિટો લઈ આવો તોય

શાંતિ મેળ નહીં પડે. પણ સત્સંગની અંદર એક વાત સાંભળી આવો, ખુલાસો મળી જશે. બાપજી ! કેટલાય દહાડાથી મગજમાં ભમ્યા કરતું હતું. આજે સમજાયું. કહો, કેટલો પ્રયત્ન કરવો પડ્યો ? જરાય નહીં માત્ર એક જ વાત સાંભળી એક વાક્ય કાનમાં પડી ગયું. શાંતિ મળી ગઈ. હવે તો રોજ સત્સંગમાં જઈશ. આ છે સત્સંગનો પ્રતાપ. સત્સંગનો સ્વાદ જેણે એકવાર ચાખ્યો હોય તે ઘડિયાળની સામે ના જુએ. આપણને પોતાને અંદરથી ભૂખ લાગે. એકવાર સ્વાદની ખબર પડી ગઈ હોય એટલે મિઠાઈવાળાની દુકાન આગળથી નીકળીએ એની સુગંધ આવતી હોય, સામે દેખાતી હોય એટલે ભલે ખરીદે નહીં પણ નજર નાંખવાની ઈચ્છા તો થાય જ. કે ચાલો, સત્સંગનો સમય ના મળે તો કંઈ નહીં દર્શન તો કરી આવીએ. જય મહારાજનાં દર્શન કરીને તરત પાછા નીકળી જઈશું. એનાથી થોડીક શાંતિ તો મળશે. હાશ! જય મહારાજની દૃષ્ટિ અમને મળી અને અમે જય મહારાજને નિહાળ્યા. દર્શન કરી આવ્યા.

આનું નામ સત્સંગ. કંઈક મેળવીને આવ્યા. સત્સંગ કરીને આવ્યા. સમજણ લઈને આવ્યા. ભગવાન પાસેથી કંઈક ને કંઈક લઈને જઈએ છીએ. એટલે તો દરેક ધાર્મિક ક્રિયા કાર્યની અંદર પ્રસાદ હોય. ભાઈ, પ્રસાદ લઈને જજો, એમ ને એમ ના જશો. કેટલાકને એ પ્રસાદમાં રસ હોય અને કોઈને અંદરનાં ઊંડા પ્રસાદમાં રસ હોય કે આટલું બધું લઈ જવાનું છે. પછી પ્રસાદને પગે લાગી લે કે ઘણો બધો પ્રસાદ આપી દીધો મહારાજે અંદરથી. અને તે છતાં પ્રસાદનો અનાદર નથી કરતા. પગે લાગી લીધું. મનની અંદર આપણને સંતોષ થાય.

આત્મતત્ત્વ પ્રાપ્ત થઈ ગયું પછી બીજાની જરૂર ક્યાં રહી? બધું જ નશ્વર, નકામું લાગે, શું લઈને જવાનું છે? ભલે આખી જિંદગી ભેગા કર્યા કર્યું હોય. પોતાના સ્વસ્વરૂપની અનુભૂતિ થઈ ગઈ.

આત્માસાક્ષાત્કાર થઈ ગયા પછીથી એકલા બેઠા હોય તોય કશો વાંધો નહીં. જો આત્મસાક્ષાત્કાર થયો હોય તો કોઈ પરિવાર સાથે ના હોય તોય એવું નહીં થાય કે હું એકલો પડી ગયો. મારું કોઈ ના રહ્યું. આટલો મોટો, લાંબો, પહોળો મારો સંસાર હતો, પોતાના સ્વરૂપમાં બેસી ગયા પછીથી તો એને એમ થાય કે હવે કોઈ હશે તોય શું ? અને નહીં હોય તોય મારે શું ? હું તો છું જ. આ છે સત્સંગમાંથી પ્રાપ્ત થયેલી સાચી સમજ.

જો જીવનમાં સાચી સમજ ના હોય તો જીવનની ભયંકર સ્થિતિ હોય. ઘણુંબધું હોય પણ સુખશાંતિ ના હોય. ઘણા માણસો હોય કે જીવનભર ઘણું કમાયા હોય. ઘણું બધું ભેગું કર્યું હોય પણ અંતકાળ આવે ત્યારે આ કોને સોપું ? આ કોને આપું ? આનું શું થશે ? લોકો લઈ જશે ? લૂંટાઈ જશે ? આટલી બધી ચિંતા! ભેગું કરવામાંય દુઃખ હતું. અને ભેગું કર્યા પછી છોડીને જવાનું છે ત્યારે આ કોને આપું એનુંય દુઃખ છે. પણ જો સત્સંગની સાચી સમજ હશે તો આટલું ગરીબોને આપો. આટલું બહેરામુંગાને આપો.

આપણા જીવનની અંદર સાચી સમજણ આપણે કેળવી શકીએ. બીજાના માટે નહીં. ઘણી વાર તો આપણા પોતાના માટે જ ગેરસમજનું નાટક ઊભું થઈ જતું હોય છે. સમજફેરનું નાટક

થઈ જતું હોય છે. પણ જો થોડીઘણી આપણી સમજણ બદલાઈ જાય તો દુઃખી થવું ના પડે. સમજણપૂર્વક એ જીવનને આપણે સમજીશું, જીવનની વાસ્તવિકતાને સમજીશું અને નાટકને એકબાજુએ કરી દઈશું. પણ જો સમજણ ના રહી તો જીવન નાટક બની જશે.

॥ જય મહારાજ ॥

સાથી શાંતિ સત્સંગથી

જય મહારાજ આપ્યા કરે છે અને અમે લીધા કરીએ છીએ. આ એક ભક્તિની, તપની ગંગા નદી જ વહી રહી છે. સદા કાળથી વહી રહી છે. ગંગાજી શીતળતા આપે, પવિત્રતા આપે, તરસ બુઝાવે, આનંદ આપે. એમ જય મહારાજની આ તપ અને ભક્તિની ગંગા પણ આપવા માટે જ વહી રહી છે. જેમ નદીમાં પ્રવાહ વઘ્યા કરે એમ જય મહારાજની કૃપાનો પ્રેમનો પ્રવાહ વઘ્યા જ કરતો હોય. એને કિનારે જે આવ્યો એને પ્રાપ્ત થવાનો જ છે. એની તરસ છીપવાની જ છે એને શીતળતા મળશે જ એ તૃપ્ત થશે જ.

જય મહારાજનું શરણું સૌને તૃપ્ત કરનાર છે. આપણી તૃષ્ણાઓ એટલી અધિક ના હોવી જોઈએ કે જેથી એ તૃષ્ણાઓથી આપણે પોતે દુઃખી થતા હોઈએ. જય મહારાજ સાહજિક ભાવથી સૌને આપે છે એનું ભલું થાય, કલ્યાણ થાય. મહારાજની મહેર રહે તો એ સાહજિકતાનો આનંદ હોય. પણ એમાં જ્યારે આપણે પોતે ખેંચાતાણ કરીએ તો એ મહેર ઉપર એટલો આનંદ નહીં આવે

પણ આપ દિલથી મારી ઉપર મહેર કરજો, મારું જેમાં કલ્યાણ હોય એ પ્રકારની આપ મારા ઉપર મહેર કરજો.

‘ભુક્તિ, મુક્તિ દેત વહી, અંતર હદેમોં રહી, બુદ્ધિકું ઠહેરાઈ કે.’ મહાપુરૂષોએ બહુ સરસ રીતે સમજાવ્યું. બુદ્ધિને સ્થિર કરી દે. બાકી બુદ્ધિ તર્ક વિતર્કમાં ચંચળતાની અંદર જ ભટકતી હોય. કંઈકનું કંઈક કરાવે. પણ જય મહારાજનું સાનિધ્ય બુદ્ધિને સ્થિર કરી દે. બુદ્ધિને તમે સ્થિર કરી જુઓ. ‘વિફરેલી અને હેરાન કરે, સર્વને સર્વદા. બસ મારા સ્વ સ્વરૂપમાં હું સ્થિર થઈ જાઉં. હવે બીજે ક્યાંય ભટકવું નથી. મારી બધી જ વૃત્તિઓ વિરામ પામી જાય. સારી નરસી કોઈ પણ વૃત્તિ મનમાં ઊઠે જ નહીં. પ્રભુ, આ જ આપજે, બીજું લઈને કરશો પણ શું ? માનો કે અઢળક સંપત્તિ આપી દીધી તો રાત્રે ઊંઘ પણ નહીં આવે. સાચવશો ક્યાં ? વાપરશો ક્યાં ?

જ્યારે આ અઢળક સંપત્તિ તમે ખૂલ્લી લઈને બેઠા હોય તોય કોઈ ચોરવા-લઈ જવા તૈયાર ન થાય. ‘પ્રભુ ! અમારા જીવનનું અમે માંગ્યું, એ અમને આપજો. સદ્ભાવપૂર્વક જે કંઈ યાચના કરી હશે કે જેમાં નિર્દોષતા હશે. જેમાં કોઈપણ જાતનો સ્વાર્થ કે લોલુપતા નહીં હોય. તો અંતઃકરણની એ શુદ્ધ ઉપાસના આપણને ત્યાં સુધી લઈ જાય. આપણા અંદરથી ઉદ્ગાર નીકળે કે ના મારે બીજું કશું નથી જોઈતું આ જ જોઈએ છે. કેવી ઊંચી વાત છે ! કેવો અંદરથી સંકલ્પ નીકળે છે ! કે હવે આથી બીજું કશું જ નથી જોઈતું. જય મહારાજ મળ્યા હવે બીજું લઈને શું કરવું છે ?

યત્સંગમ્ એમનો મને સંગ મળી ગયો, આશ્રય મળી ગયો. શરણ મળી ગયું. એ જ મારા જીવનનું મોટામાં મોટું સદ્ભાગ્ય. એ

જ મારા અનેક જન્મોના પુણ્યોનો ઉદય કે મને આ સત્સંગ મળ્યો. જય મહારાજના શરણે આવ્યા પછી આપણી મનોવૃત્તિ સ્થિર હોય, કોઈપણ પ્રકારની ખેંચતાણ કે ચંચળતા નહીં. હાલતી વૃત્તિઓ ઘડીકમાં આમ કરે, ઘડીકમાં તેમ કરે ઘડીકમાં હા, ઘડીકમાં ના, પછી એ હાલતી વૃત્તિઓ પછી વિકૃત્તિઓ તરફ વળી જાય. સાધક તરીકે સાધનપથ ઉપર તમને આગળ ન વધવા દે. તોડી નાખે, પાછો પાડી દે.

એટલે સૌથી પહેલાં આપણી વૃત્તિઓ શાંત અને સ્થિર હોય એ બહુ આવશ્યક છે. જે કંઈ ચંચળતા છે બધા જ પ્રકારની બોલવાની, દૃષ્ટિની, ખાવાની, જેને કારણે માણસ સ્થિરતા ના પામી શકે. સુખશાંતિ ના મેળવી શકે. કેમ કે મનઃસ્થિતિ જ ભટકતી છે.

હવે કયાંય રખડવા જવું નથી. જય મહારાજનું જે શરણ મળ્યું છે એ આપણા ઉપર મોટો ઉપકાર છે. નહીંતર વિચાર કરી જુઓ. આ જુવાનિયા છોકરાઓ છે અને આજે બહારનું જે વાતાવરણ છે. જો મહારાજને ના મળ્યા હોત તો આજે બહાર કેવા ભટકતા હોત ! કેવી હાલતમાં હોત, જય મહારાજનો ઉપકાર ઓછો નથી. જય મહારાજના સાનિઘ્યથી અમને આટલું બધું મળ્યું છે આ ઉંમરના છોકરાઓને બહાર જોઈ આવજો. માઝા મૂકી છે પણ જય મહારાજના શરણે આવીને ઊભા કે આવું ન થાય. આપણાથી આવું ના કરાય. કોઈપણ કુટેવ, વિકૃતિ, વાસના કે વ્યસનથી જય મહારાજ આપણને દૂર રાખે છે એ જ જય મહારાજના શરણનો મોટામાં મોટો લાભ છે. નહીંતર છોકરાંઓને કહે કે નથી જવાનું કે આવું નથી કરવાનું, છતાંય

જઈને કરી આવે. લાખો ખર્ચો તોય એમાંથી પાછું ના વાળી શકાય. નીકળી ના શકે. તો જય મહારાજનું શરણ કેટલું કિંમતી થયું! કે વ્યસન, વિકૃતિમાં થતો એટલો ખર્ચો બચ્યો, એનાથી આવનારા શારીરિક રોગોથી થતો ખર્ચો બચ્યો, આ બધાનો વિચાર કરો જેની પાછળ દેવું કરવાનું થાય ને વ્યાજ પણ ચઢે તે વખતે માનસિક તનાવ, દુઃખ પીડા કે આ બધું જ જરૂરિયાતનું હતું ને કરવું પડ્યું. છતાંય એમાંથી પીડા ને દુઃખ કેટલું ? પણ આ બધાથી આ છોકરા દૂર છે એટલે આટલી બધી માનસિક શાંતિ છે, આર્થિક જકડામણમાંથી મુક્ત અને આરોગ્ય પણ સારું રહે. આથી મોટી કિંમત કંઈ ? આનાથી મોટો લાભ કયો ?

જય મહારાજના શરણથી જીવનને સંયમમાં રાખવા માટે મોટામાં મોટો આશ્રય મળી ગયો. નહીંતર એક છોકરો દુરાચાર, વ્યસનમાં ફસાયો હોય તો પછી બહાર કાઢવામાં આખું ઘર અશાંત થઈ જાય, દુઃખી થઈ જાય.

જય મહારાજનું આપણા ઉપર ખૂબ ખૂબ ઋણ છે. આપણને જય મહારાજે આપ્યું છે. છતાંય હું નથી ચૂકવી શક્યો. જય મહારાજ ! આપનું ઋણ તો બહુ લીધું પણ એનું વ્યાજ સરખુંય નથી દીધું.

જીવનની વાસ્તવિકતાની અંદર ઊંડે નજર નાખીએ ત્યારે ખબર પડે કે કેવી સ્થિતિ છે. પણ જ્યારે જીવનની સાથે જય મહારાજ વણાઈ ગયેલા હોય ત્યારે એમ થાય કે કેટલી નિરાંત છે. અમારી રક્ષા થાય છે. જય મહારાજની અમારા ઉપર કૃપાદૃષ્ટિ છે અને એના વડે સંતોષ, તૃપ્તિ મળે છે.

જય મહારાજનું સાનિધ્ય, સાહજિકતાથી શાંતિ આપી દેશે. એટલે જ લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પોતાના અનુભવ પ્રમાણે ઊંડામાં ઊંડી વાત કરી છે. કે જય મહારાજ અમને પ્રાપ્ત થયા ને (જગતની) પૂરેપૂરી સત્તા અમને મળી ગઈ. આવા સુંદર ભાવોની વચ્ચે આપણે સર્વ જય મહારાજને શરણે એટલી જ વાત કરીએ કે હવે આપ જ અમારું શરણું છો, અને આપ જ અમારું સર્વસ્વ છો. કદાચ ખોટી દિશામાં જવાના અમારા પ્રયત્નો હોય તો પણ અમને સાચા માર્ગે વાળજો.

મને અંતર્મુખતાનો ભાવ આપે. આજે સવારનો વિચાર છે કે આ ધરતી ઉપર પરલૌકિક કશું જ નથી, પર દુનિયાનું કશું જ નથી જે છે તે બધું જ અહીંયાનું જ છે. આ શરીર પાંચ ભૌતિક છે. પૃથ્વી, જલ, તેજ, વાયુ, આકાશ. એનું યથાયોગ્ય પ્રમાણ સંકલન થાય ત્યારે આ શરીર બને છે.

ફેક્ટરીમાં જે માલ પડ્યો હોય એનાથી જ વસ્તુ બને. આ પૃથ્વી જેના વડે સર્જઈ છે અને એમાં જે કંઈ છે એના વડે જ શરીર બને છે. પાંચેય તત્ત્વો એ રીતે સપ્રમાણ ભેગાં થાય એટલે એ પાંચેય ભૌતિકતાની ઉર્જા કામ કરતી થઈ જાય. જે તત્ત્વ પૃથ્વી બહારનું હોઈ જ ના શકે એ ચેતન પણ ત્યાં અંદર પ્રગટ થાય. એમાં ક્યાં તો વિકૃતિ આવે, ક્યાં તો આકસ્મિકતા આવે. તો જ એ ઉર્જા અલગ થઈ જાય.

આ ધરતીમાં જે કંઈ છે એ આત્મચેતના. આત્મચેતના કંઈ બહારથી નથી આવતી કે બહાર નથી જતી. ફેક્ટરીમાં કંઈ પણ બનાવવું હોય તો ફેક્ટરીમાં જે વસ્તુ છે એનાથી જ બનવાની છે. બીજું બહારથી ક્યાંથી લાવવાનું છે ? ભગવાને સૃષ્ટિની રચના

કરી પણ સર્જનનું કાર્ય એમણે પોતપોતાના વિભાગને સોંપી દીધું કે આ સૃષ્ટિનું સર્જન તમારા થકી જ તમારે જ કરવાનું છે. એમાંય માણસને, વનસ્પતિને પશુ-પક્ષીને દરેકને પોતપોતનું સર્જન કરવાની શક્તિ આપી દીધી. હવે નવી ચેતના ક્યાંથી લાવવાના હતા ? જેને આપણે આત્મચેતના કહીએ છીએ. ઇશ્વરે એને કાર્યશક્તિ આપી, સર્જન શક્તિ આપી, પાંચ ભૂતો પણ આપ્યા પણ અંદરની ચેતના ક્યાંથી લાવશે ?

સપ્રમાણ તત્ત્વો એકત્રિત થયા એટલે શ્વાસોશ્વાસ થવાનો જ છે. વાયુ, આકાશ વગેરે વડે જીવન બનવાનું છે. પણ જ્યારે રોગ આવે, અંદર સડો થાય પછીથી જે ઉર્જા છે, ચેતના છે એ રહેશે ખરી ? આકસ્મિતતા અથવા ક્યાંક અંદરની જ વિકૃતિ એને કારણે આત્મચેતના બહાર નીકળી જશે. અને પાંચ ભૌતિકતાનું વિસર્જન થઈ જશે. જે જ્યાં હતાં એની અંદર સમાઈ જશે. બહારથી નથી આવ્યા. અહીંયાં જ છે અને જુદા પણ પાછા અહીંના અહીં જ પડવાના છે. ક્યાંય બીજે દૂર જવાના નથી.

બસ જય મહારાજમાં શરણ, સાનિધ્યથી આવું બધું જ પ્રાપ્ત થયા કરે. ક્યાંય શોધવા નહીં જવું પડે. આપણા પોતાનામાં જ છે. પણ બિલકુલ શાંત મન વૃત્તિઓ પણ એટલી જ ઠરેલી ને શાંત હોય તો જ આવા વિચારની સંભાવના હોઈ શકે. પણ વૃત્તિઓ ક્યાંક ને ક્યાંક ખેંચતાણ કરતી હોય, ને મન ને બુદ્ધિ પણ એ બાજું હોય, ધમાલ-દુઃખની અંદર પીડાતી હોય પછી આવા વિચાર સુધી ક્યાં જવાનું હતું ?

જય મહારાજની સ્તુતિમાં ગાયું છે ‘ત્યક્તનિજાભિમાનકમ્’ આ

અનાત્મ છે. આપણું નથી. પોતાનું નથી અને આપણે પોતે નથી તો એ છોડ. ત્યાર પછી આત્મદર્શન થશે. મન અહંકારના ભાવોની અંદર છે. અહંકાર છોડ. અહંકાર છૂટશે તો ભગવદ્દર્શન આત્મદર્શન તરત થઈ જશે. પણ ‘હું કરું, હું કરું એ જ અજ્ઞાનતા’ જાણે કે આખી દુનિયાનો ભાર હું જ ખેંચુ છું. કર્તાપણાનો ભાવ હંમેશાં ફેંકી દો.

ભગવાન કહે કે, ‘મારું મારું ! તો તેને હું મારું છું. અને પછી ભગવાન કહે આ તારું તારું’ તો એને હું તારું છું. આવી સમજણ હંમેશા સત્સંગ વડે જ મળશે. સત્સંગ જ આપણો ઉદ્ધાર કરશે જીવનની સાચી સમજ, જીવનનું સાચુ સુખ, સાચી શાંતિ સત્સંગ વગર પ્રાપ્ત થઈ શકતી નથી.

॥ જય મહારાજ ॥

ગુરુગતમનસઃ

જેના સાનિધ્યથી, જેના શરણથી આખું જગત આખી સૃષ્ટિ સુલભ બની જાય છે. શું બાકી રહ્યું પછી ‘જાકો કુછ ના ચાહિયે, ઈસે કયા દે શક્તા તું? દેનેવાલા કોઈ ઔર બેઠા હૈ, તો લોગ મુજમેં ભ્રમ કરે’

બધા કહે છે કે ‘તમે આપો છો.’ લોકો મારી ઉપર ભ્રમણા કરે છે હું આપું છું એ તો તમારી ભ્રમણા છે. આપવાવાળા બેઠા છે. આખી દુનિયા આપી દેવા બેઠા છે. લઈ લેવાની તૈયારી જોઈએ. એ જે કંઈ આપે છે એ દુનિયામાં કોઈ નહીં આપી શકે. અવઢર દાની કહ્યું. અવઢર દાની એટલે એની પાસે કશાયની ના નહીં. લો, લઈ જાવ એટલે સમસ્ત સૃષ્ટિ મૂકી દીધી.

ભગવાન કહે છે કે ‘જન કહુ કછુ અદેય નહિ મોરે’ મારા શિષ્યને, મારા ભક્તને ન આપવા જેવું મારી પાસે કશું નથી. મતલબ કે બધું આપી દેવાની તૈયારી છે. ભગવાન સ્વયં પોતાની જાત આપી દે. બોડાણાને પોતાની જાત સોંપી દીધી કે લે લઈ જા.

ભગવાન કેટલા ઉદાર છે ! આપવા બેઠા છે 'દેનેવાલા કોઈ ઓર હે, દેત રહે દિનરાત, લોગ મો પે ભરમ કરે.' રાત દિવસ આપી રહ્યો છું. સાધક તરીકે જે કંઈ સાધન ભજન આપણે કરતા હોઈએ એમાંથી તમને શાંતિ, સંતોષ, આનંદ આપ્યા જ કરે. ભજનનો આનંદ કેવો છે? કામ કરતાં, હરતાં ફરતાં, ભજન લલકાર્યા કરો. કેટલી પ્રકૃતિલતા પ્રસન્નતા આપ્યા જ કરે! રાતદિવસ ઘેર કામ કરતા હોઈએ ને જીભે ભજન ચઢી જાય. ગાતા જઈએ ને કામ થતું જાય. કામમાં સહેજે કંટાળો ના આવે. કોઈ સાંભળે તોય કહે કે તમે તો આજે બહુ ખુશ છો, રાજી છો. ભગવદ્ ભજન આટલું બધું અઢળક, નિખાલસ, નિર્વ્યાજ, નિર્લોભ આપ્યા જ કરે. એની કોઈ હદ જ નહીં.

સમગ્ર સૃષ્ટિની અગાધતા કેવી હશે ! એ અગાધતાને પામી શકનાર શક્તિ છે સદ્ગુરુદેવની. આટલું બધું અઢળક સાહજિકતાથી જય મહારાજ આપવા જ બેઠા છે. એની કોઈ હદ પણ નથી. મહાપુરુષોની હદ ક્યાં હોવાની હતી ! એ તો જ્યાં જાય ત્યાં પોતાનું સામ્રાજ્ય.

એક ફક્કડ અવધૂત હતા. વનમાં એક વૃક્ષની નીચે એક પથ્થરને અઢેલીને બેઠેલા, નિરાંતે આંખો બંધ કરીને. ત્યાં થઈને એક રાજા પસાર થતો હતો. એણે જોયું તો કોઈ ફક્કડ છે ને મસ્તીથી બેઠા છે. રથ છોડ્યા, મુગટ ઉતાર્યો. પગરખાં કાઢ્યાં. સાધુ મસ્તીમાં હતા, એટલે એ પણ આંખો બંધ કરીને સહેજ દૂર બેઠા. એમણે એ જે મુખમંડલ જોયું. એની જે મસ્તી જોઈ, એનો આનંદ અને સુખ જોયું. સુખ તો મારા રાજમહેલમાં હોવું જોઈએ.

બધી સુવિધાઓની વચ્ચે આ સુખ શોભે. પણ મને તો મળતું નથી. એટલામાં અવધૂત જાગ્રત અવસ્થામાં આવ્યા. રાજા પગે લાગ્યા. થોડો સત્સંગ થયો. પછી કહે, ‘પ્રભુ આપ મારે ત્યાં પધારો. થોડા દિવસ સત્સંગ કરીશું.’ સત્સંગની વાત આવી એટલે સાધુ કહે, ‘ચાલો, જઈએ આપણે’ રાજા કહે, અમે રાજા છીએ તમે તો સાધુ છો. અમારી પાસે આટલી મોટી સત્તા ને રાજ છે ને તમારી પાસે કશું નથી. તો આપ આટલા પ્રસન્ન કેવી રીતે ? સાધુ કહે, સમય આવ્યે એનો જવાબ આપીશું. હમણાં નહીં, હમણાં રહેવા દે.

પછી તો રાજમહેલમાં સત્સંગ થાય ને પોતે બગીચાની અંદર નિવાસ કરે. સમય ગયો એક દિવસ રાજા કહે, ચાલો વિહાર કરવા નીકળીએ. બંને વિહાર કરવા નીકળ્યા. હાથી પર બેસીને ગયા કે દૂર દૂર સુધી જોઈ શકાય. રાજા કહે, ‘બાપજી અહીંથી પાછા વળીશું? અંધારુ થયું છે.. સાધુ કહે કે આગળ ચાલો કશો વાંધો નહી. આગળ ચાલતા રાજા કહે કે અહીં મારા રાજની હદ પૂરી થઈ ગઈ. એટલે અહીંથી આગળ મારાથી નહીં જવાય. અહીંથી પાછા વળીએ. અવધૂત કહે, ‘તું જ તારી હદમાંથી પાછો. મારી હદ હજી આવી નથી. ‘હદ બેહદ મૂકીને બેઠો.’ જેને કોઈ હદ નહીં બધું જ એનું. જો, આટલા માટે જ તું તારી હદનો રાજા અને અમે અમારી હદ બહારના મહારાજા.’

જેની પાસેથી જીવનની આ સાચી સમજ મેળવવાની છે. ક્યાંય પણ જકડાઈ ના જવું. બંધાઈ ના જવું. મુક્ત રહીએ, બધાની વચ્ચે રહીએ પણ તે છતાંય આપણા પોતાના ભાવથી સ્વતંત્ર હોઈએ.

તો એ સુખ, નિરાંત અને હંમેશની શાંતિ આપશે, આનંદ આપશે.

વિભૂતિ મહાપુરૂષોનું શરણ માણસને નિરાંતવાળો કરી દે કે એને પોતાને થાય કે જાણે હદ વગરનું સામ્રાજ્ય. જ્યાં બેસે ત્યાં એનું રાજ. અને જે પ્રજા આવે એ એની રૈયત, ભગવાન રામ વનમાં ગયા ત્યારે પણ કહ્યું કે, આ બધા પશુઓ, પક્ષીઓ, વનવાસીઓ એ મારી પ્રજા. ભગવાન રાજા મટીને તપસ્વી બનીને નીકળ્યા તો બધે વિચરણ કરવા માંડ્યું. બધે ફર્યા છે. પણ જો રાજા તરીકે નીકળ્યા હોત તો હદ સુધી જ રહેવું પડત. જ્યારે અહીં રાવાણના રાજ્યની અંદર જઈને આવ્યા ને ! તપસ્વી તરીકે જવાની છૂટ હતી. હદ રાજાને હોય તપસ્વીને ના હોય.

જય મહારાજના સ્વરૂપની અંદર, જય મહારાજના શરણની અંદર આપણી જેટલી નિષ્ઠા હશે એટલી જ સફળતા આપણા જીવનની અંદર દરેક બાબતમાં હશે. આપણી નિષ્ઠા હોવી જોઈએ. જેમ ગીતાજીમાં શ્લોક છે કે જે ભગવાનના નામનો આશ્રય લઈને ફરે છે એને ક્યારેય નિષ્ફળતા મળતી જ નથી. માટે આપણે સદ્ગુરુની સન્મુખ થઈએ. મોટો સદ્ભાગી હોય એને સદ્ગુરુ સામે ચાલીને મળે, લક્ષ્મણદાસજીની જેમ. વિશ્વામિત્ર મહારાજ દશરથના મહેલમાં સામે ચાલીને જાય. જીવનમાં સદ્ગુરુ સામે ચાલીને આવીને મળે તો કેટલું ભાગ્ય, કેટલા પુણ્યોનો ઉદય!

આ બધાથી જ્યારે સંપન્ન થયા હોય ત્યારે એ જીવન કેવું હોય! જીવનનો આનંદ કેવો હોય ! એને માણવાની કેવી મજા આવે! આપણી પાસે બે-ત્રણ જોડ સામાન્ય કપડાં હોય અને કોઈ સારાં જાત જાતનાં ૨૦૦ જોડી આપી દે કે લો, પહેરો. તો

પહેરવાની કેવી મજા પડે! રોજ રોજ જુદું દિવસમાં બે-બે વાર હોય.

‘સુપ્રસન્નમ્ મનો મે’ મનને હંમેશાં પ્રસન્ન રાખવું બહુ કઠણ છે. પણ આપણને જય મહારાજ મળ્યા છે. શાંત અને શિતળતા જ્યાં ચારેય બાજુ હોય, ત્યાં ગરમી લાગે ખરી ? ત્યાં અશાંતિ રહે જ નહીં. જય મહારાજના આ સ્વરૂપને ઓળખી એને આપણા પોતાનામાં પચાવવાનું છે.

આપણને પોતાને સંતોષ થાય કે આટલું બધું આપ્યું. આટલું બધું મળ્યું, ઓચિંતુ જ્યારે આવીને મળે ત્યારે એનો ખૂબ આનંદ થાય. જય મહારાજનો તો પરિચય થયો જ પણ ‘યોગનિષ્ઠા બભ્રુવુઃ’ કહીને આપણો પોતાનો પણ પરિચય આપ્યો. ‘લે, આ તારો પરિચય. તું કોણ છું? તારું આપ તપાસ પોતાના આત્મામાં જ સ્થિત કરી દેતા હોય. તું તારી જાત ઓળખ એમ કરતાં પોતાનું સ્વરૂપ ઓળખાવી દીધું.

માણસ પોતાની જાતને ઓળખી શકતો નથી એટલે સદ્ગુરુનો આશ્રય લેવો પડે છે. સદ્ગુરુ એ આપણી સામેનો અરીસો છે. સદ્ગુરુ અરીસા વડે આપણી જાતને ઓળખાવડાવે છે. પોતાનો પરિચય. હું કોણ છું ? આ દેખાય છે એ શરીર. એ તો બદલાતું રહે છે. આવડો નાનો હતો. કિશોર થયો. યુવાન થયો. હવે માથે ઘોળાં આવી ગયાં. ઘરડો થયો છું. તો એમાંથી હું કોણ? તો પરિસ્થિતિઓ તો શરીરની બદલાઈ, અને હું તો એનો એ જ છું. હું એટલે પરિવર્તનશીલ શરીર નહીં. હું એટલે શરીરની અંદર અપરિવર્તનશીલ, અવ્યય આત્મા. આમ જય મહારાજે

આત્મસ્વરૂપનું દર્શન કરાવ્યું.

મનને હંમેશાં જય મહારાજમય બનાવી દો. જય મહારાજમય એટલે બીજું કશું વિચારે જ નહીં. બીજે કયાંય જાય જ નહીં. બીજો કોઈ સ્વાદ જ નહીં. જેમ આમળું કે કેરી ચાસણીમાં નાંખી દો. એમાં ડૂબી ગયા પછી બહાર નીકળે જ નહીં. ડૂબેલાં રહ્યા પછી ૧૫ દિવસે બહાર કાઢો તો પછી ખાટું નથી લાગતું કે તૂરું નથી લાગતું. ગળ્યું લાગે છે. ‘ગુરુગતમનસઃ’ એમ મનની બધી વૃત્તિઓ જય મહારાજમાં ડૂબાડી દેવાની. ચાસણીની માફક મીઠા થઈ જશે. કોઈપણ જાતની કડવાશ હશે, તૂરાશ હશે, ખટાશ હશે, મોળાશ હશે બધી જ નીકળી જશે. કેરી ચાસણીમાં ડૂબીને મીઠી થઈ જાય એમ આપણું મન પણ જય મહારાજમાં ડૂબકી મારી કે બહાર નીકળવાનું જ નહીં. મનનું અસ્તિત્વ જુદું રાખવાનું જ નહીં. જય મહારાજમાં સંપૂર્ણપણે ઓગાળી દેવાનું. એક કણકેય પછી હાથમાં ના આવે. નહીંતર લોટ બાંધતાં મીઠાની કણક કયાંક હાથમાં આવી જાય. કે હજી મીઠું ભળ્યું નથી.

‘ગુરુગતમનસઃ’ કહીને લક્ષમણદાસજી મહારાજે કહ્યું કે પોતાના આત્મસ્વરૂપની અનુભૂતિ જય મહારાજે કરાવી દીધી.

|| જય મહારાજ ||

રાંડાં અને બાંડાં

પરમ કલ્યાણનું રહસ્ય શું હોઈ શકે ? આપણું પોતાનું પરમ કલ્યાણ શું છે! એ દરેક વ્યક્તિ ઓળખે, સમજે તો એનું જીવન સ્વર્ગ બની જાય. એ જીવતો છતાં જીવનમુક્ત બની જાય.

આપણે આપણું કલ્યાણ ઈચ્છીએ છીએ પણ એ ભૌતિક કલ્યાણ હોય છે. અને એમાંથી આપણું આખું જીવન રચાતું હોય છે. એનું જે સ્તર આવી ગયું એનાથી ઉપર કશું ના હોય. એ એના પોતાના વ્યવહારિક જીવનની અંદર જરૂરિયાતનું જ માગ્યા કરશે.

‘યત્સંગમ્ પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’ એ સાનિધ્ય ઊંચા પ્રકારનું છે. કૂવામાં ઉપરનું પાણી હોય અને તળિયાનું પાણી હોય ઉપરનામાં કચરો તરતો હોય અને નીચેમાં ઠરેલો કચરો હોય અને વચ્ચેનું પાણી સાફ હોય. એમ આપણી નિષ્ઠા એવી સાફ હોય કે એનાથી આપણામાં ના ગંદકી આવે, ના કચરો આવે. જીવન વ્યવહારનું સ્તર થોડું સ્વાર્થનું, થોડુંક લાલચનું હોય એનાથી ઉપર નથી ઊઠી શકાતું.

‘જય મહારાજે મને આટલું આપ્યું! મારું બહુ કામ થઈ ગયું’. આ ઈચ્છા છે પણ એ નીચલી કક્ષાની છે. જય મહારાજના

સાનિધ્યમાં, સત્સંગમાં જેમ જેમ ઉપર ઊઠતો જાય તેમ તેમ પોતાના સ્તરનો વિચાર કરે કે ‘અરે ! હું અહીંયાં જ બેસી રહ્યો છું!’ દાદરો ચઢવાનો હોય ને એમ થાય કે દાદરો બહુ સરસ છે. પગથિયાં સારાં છે. પથ્થર પણ સરસ જડયા છે. અહીં જ બેસી જાઉં, દાદરામાં અધવચ્ચે બેસી જઈએ તો કોઈ શું કહેશે ? આ ગાંડો થઈ ગયો લાગે છે. અહીં જ બેસી ગયો.

સાનિધ્યનું સ્તર જો ઉપર ઊઠે તો આપણા જીવનની જે મુર્ખતા છે, જે ગાંડપણ છે એ સમજાય કે હવે અહીંયાં ના બેસી રહેવાય. આગળ ચાલો. એમાં જડતા આવી જાય. પ્રગતિના બદલે જડતાનો જ અનુભવ કર્યા કરે. પ્રગતિનો અનુભવ ના થાય વૃત્તિઓ જેમ જેમ ઉર્ધ્વગામી બનશે તેમ તેમ સ્તર ઉપર આવશે. જીવનની વાસ્તવિકતા સમજાશે.

‘રહસિ પરશિવમ્’ પરમ રહસ્ય એને પ્રાપ્ત થઈ જાય. ઘર છે ઘરમાં તિજોરી છે અને તિજોરીની અંદર ઘણે ઊંડે સુધી ખાનાં છે. હવે એ તિજોરીના ઊંડા ખાનાની ચાવી મળી જાય તો કેટલો આનંદ થાય ? ઘર તો છે એમાંય તિજોરીના પાછળના ખાનાની અંદર પણ જય મહારાજના સાનિધ્યમાં ઊંડામાં ઊંડું શું મળશે ? પણ એ તો કોઈને જોઈતું નથી. શરીરના વૈભવો જોઈએ છે. શરીરના ભાગો જોઈએ છે. પણ જે અંદર બેઠેલો છે એની આવશ્યકતા નથી, જરૂર નથી. આપણે આપણી આત્મચેતનાને લીધે સારા લાગીએ છીએ.

એક અંગ્રેજી લેખક દેખાવમાં બહુ કાળો હતો પણ એ લેખક તરીકે એટલો બધો તેજસ્વી હતો કે વાત ના પૂછો. તેણે પોતાના આત્મસ્વરૂપનું તેજ અનુભવ્યું. તો આત્મતેજ, આત્મબળ, આત્મસ્વરૂપ ક્યારે મળે? સદ્ગુરુના સાનિધ્યથી

આપણું સ્તર ઉપર ઊંચું હશે પણ જીવનનું નહીં. સમગ્ર સૃષ્ટિનું પરમ રહસ્ય શું છે એ શોધવું પડે. પહેલાં આપણા જીવનનું રહસ્ય શોધવું પડે. આપણા જીવનનું રહસ્ય એટલે આપણો આત્મા, અને સૃષ્ટિનું પરમ રહસ્ય એટલે પરમાત્મા. એની આગળ આપણે આપણી જાતને પણ ભૂલી જઈએ. જાણે જાતને ખોઈ બેસવાની, હું છું એની પ્રતીતિ થાય જ નહીં. કેટલો સરસ ભાવ છે. ‘હું કરું- કર્તાપણું ત્યાં જાય.’ હુંપણું પણ ના રહે. કરવાપણું પણ ના રહે. અને કર્મ પણ ના રહે. બાકી શું રહ્યું ? આપણું વાસ્તવિક સ્વરૂપ બાકી રહ્યું. કર્તા, કર્મ અને ક્રિયા ત્રણેય જતાં રહે. એ અનુભૂતિ જાગ્રત હોવી જોઈએ. સુષુપ્ત નહીં. ઊંઘમાં તો કશું નથી દેખાવાનું પણ જાગ્રત અનુભૂતિ હોવી જોઈએ. જાગ્રત અવસ્થાની અંદર એ સ્થિતિ સતત બની રહે. સુષુપ્તિની અંદર હોય જડતા. જેને તમસવૃત્તિ કહેવાય પણ જાગતાં જે આપણી બધી જ વૃત્તિઓ શાંત થાય, એકાગ્ર થાય એ સાત્વિક, ચૈતન્ય, આ ત્રણ ગુણથી પર થઈ જા. ‘સર્વથી ન્યારો ભરપૂરે ભરિયો.’ જ્યાં ભરપૂર છે, અંદર છે જ.

આટલી બધી ઊંચી અવસ્થા પ્રાપ્ત કરીએ અને એનું પણ રહસ્ય, કોઈપણ સંશોધક એના સંશોધનનું આખરી રહસ્ય પ્રાપ્ત કરી લે એટલે એને એમ થાય કે મારું સંશોધન કાર્ય પૂર્ણ થયું. એમાં પોતાની રીતે, પોતાની કક્ષાએ પોતાના સ્થળ અને સમયે એ સફળ થયો. પણ એથી આગળ પણ સંશોધન ચાલ્યા જ કરતું હોય.

આઈન્સ્ટાઈને જે કંઈ અણુ પરમાણુના નિયમો રચ્યા પણ નારલિકર આવ્યો એટલે બધું તોડી ફોડીને જૂદું મૂકી દીધું કે આ બધું ખોટું છે કેમ કે એની ઉપાસના એને એથી આગળ લઈ ગઈ. વૈજ્ઞાનિકક્ષેત્રે જોઈએ તો પહેલાં મોબાઈલ દસ કિલોનો બનાવ્યો હતો. જ્યારે આજે તો ૪૦ હજારનો ખરીદ્યો હોય તો કાલે ૨૦

હજારનો થઈ જાય. એથીય આગળનો આવી જાય.

એમ જે પરમ રહસ્ય છે એ એટલું બધું સર્વોપરી અને એટલું બધું આગળ છે. પણ જ્યાં જેણે જેટલી શોધ કરી કે હા, હું સફળ થઈ ગયો. મને મળી ગયું એ બરાબર છે. એના સ્તર પ્રમાણે, એની ક્ષમતા પ્રમાણે, એના સંશોધન પ્રમાણે એને પ્રાપ્ત થઈ ગયું. અહીં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે ‘રહસિ પરશિવમ્’ પરમ કલ્યાણનું રહસ્ય માત્ર એકલું કલ્યાણ નથી. વસ્તુ હાથમાં આવી ગઈ, બરાબર છે. પણ એની ધિયરી એની પાસે આવી જવી જોઈએ. ત્યારે રહસ્ય મળ્યું કહેવાય. આત્મચેતનાનો શરીરમાં અનુભવ તો કરીએ છીએ પણ જીવનનું પરમ રહસ્ય એ આત્મતત્ત્વ છે ત્યાં સુધી પહોંચવાનું છે અને પહોંચ્યા પછી એની સંપૂર્ણ અનુભૂતિ કરવાની.

જીવનનું પરમ રહસ્ય એ શું ? એકવાર એક ગુરૂએ એના શિષ્યોને એક કામ સોંપ્યું. એક કામ કરી આખી દુનિયામાં જે કિંમતી કિંમતી ચીજ હોય એ લઈ આવો. શિષ્યો વહાણો લઈને નીકળ્યા. દેશે દેશે કિનારે કિનારે ફરી ફરીને ઘણી બધી વસ્તુઓ ભેગી કરી. એકવાર એવું થયું કે દરિયામાં સફર કરતાં કરતાં ખાવાનું અને પાણી ખૂટ્યું. એમણે ઘણી કિંમતી વસ્તુઓ ભરી હતી. રસ્તામાં એક અજાણ્યો ટાપુ મળી ગયો. ત્યા ઘણા માણસો હતા. તેમની પાસે માગણી કરી કે અમને ખાવાનું આપો, અમને પાણી આપો. તમે જે કહો એ તમને આપીએ. મારી પાસે આટલી વસ્તુઓ છે. આ દેશમાંથી આટલું બધું ભેગું કરીને લાવ્યા છીએ એ લઈ લો પણ તમે અમને અનાજ આપો. કેમ કે અમારે અન્નની, આહારની જરૂર છે. દુનિયામાં જે ફરી ફરીને ભેગું કર્યું હતું તે પેલા બધાને આપવા માંડ્યું.

ત્યાર પછી એ લોકો એમના ગુરુજી પાસે ગયા. ગુરુજી કહે તમે શું લઈ આવ્યા ? તો કહે કે, ગુરુજી પહેલાં તો અમે ઘણાબધા દેશોમાં ફરી ફરીને આટલું બધું કિંમતીમાં કિમતી ભેગું કર્યું હતું. પણ રસ્તામાં જહાજમાં અનાજ ખૂટ્યું, પાણી ખૂટ્યું ત્યારે અમે એટલા બધા વ્યાકુળ હતા ને એક નાનો સરખો ટાપુ મળી ગયો ત્યાં માણસો મળી ગયા. તો અમે કહ્યું, ‘અમે તમને જે માગો એ આપીએ પણ તમે અમને ખાવાનું આપો. આમાંથી ઘણુંબધું અમે એમને આપ્યું ત્યારે અમે આ અનાજ લઈ આવ્યા છીએ. તો આ જીવન માટે સૌથી વધારે ને વધારે મૂલ્યવાન અને કિંમતી હોય તો તે અનાજ છે. એનું એમને ભાન થયું. દુનિયામાં ઘણા બધા ભૌતિક પદાર્થો આખી દુનિયામાં વિખરાયેલા હશે, પણ એ બધામાં અધિક મૂલ્યવાન શું ? શિષ્યોએ ઘણાબધા ગ્રંથો, પુસ્તકો ગુરુ પાસે મૂકી દીધાં. કે પ્રભુ ! આ જગતમાં કિંમતીમાં કિમતી વસ્તુ છે. આનાથી કિંમતી બીજું કંઈ જ નથી. એટલે એ એમના સ્તર પ્રમાણે શોધી લાવ્યા. અન્ન એ જીવન માટે આવશ્યક છે એના વગર જીવી જ ના શકાય.

એમ અહીં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પરમ રહસ્યની વાત કરી છે. સામાન્ય રહસ્યની નહીં. પરમ રહસ્ય કેવું હોઈ શકે ? એનો અનુભવ ક્યારે થાય ? આત્મચિંતન દ્વારા જ. તત્ત્વવેતા જેણે તત્ત્વને જાણ્યું એ તત્ત્વવેતા કહેવાય, એ શું ? તત્ત્વમ અસી એ તત્ત્વતું જ છું. જ્યારે પરમ રહસ્ય, આત્મકલ્યાણ પૂરેપુરું સમજાય, ત્યાર પછીથી વ્યક્તિનું આ જગતના વિષયો ઉપરથી મન સંપૂર્ણપણે ઊઠી જાય. વસ્તુનો, આસક્તિનો સહેજ પણ મોહ ના રહે. માત્ર એક પોતાના આત્મા સિવાય એને કશાની ઈચ્છા જ ના થાય.

જ્ઞાત્વા નમ્ ય સર્વે 'પરમને જેણે પૂરેપૂરી રીતે જાણી લીધું છે પછીથી 'યત્જ્ઞાત્વા ન પુનર્મોહમ્ યાસ્યસિ પાંડવ' અર્જુન, એ પરમ તત્ત્વને જાણી લીધા પછી માણસને આ દુનિયાની કોઈપણ વસ્તુ ઉપર આસક્તિ થાય નહીં. સહેજ પણ મોહ ન થાય ચાલો ને! આ રોજ ભેગું કરવું, કમાવું, એકઠું કરવું એના કરતાં પરમ તત્ત્વને જ મેળવી લઈએ. ક્યાંથી મળશે એ ? આપણા પોતાનામાંથી જ, આપણું પોતાનું રહસ્ય આપણને મળી જશે. આપણા પોતાનું પરમ રહસ્ય આપણામાં જ બેઠેલું છે. પણ એ પરમ રહસ્યને જાણવું, સમજવું એને અનુભવવું, પચાવવું એ તપસ્યાનું કામ છે. અને તપસ્યા તો અઘરી હોય જ. તપસ્યામાં કંઈ વૈભવો ન મળે. એમાં તો ત્યાગ હશે, સમર્પણ હશે અને એ બધું ત્યાગ અને સમર્પણમાં હશે તો જ પરમ સુધી પહોંચી શકાશે. રસ્તામાં અનેક કિંમતી વસ્તુઓ પડેલી હોય કે માણસ રસ્તામાં જ અટવાઈ જાય. જેમ જંગલની અંદર ફળ-ફૂલ બધું હોય. એ બધું ભેગું કરી પોટલું બાંધીને ઘેર લઈ જવામાં જ એની ઉતાવળ હોય. અત્યારે 'શેર બજાર' ઊંચકાય છે, સોનું આટલું તૂટે છે, લઈ લો એમાં જ પડયા હોય. પરમનો રસ્તો એને સૂઝે જ નહીં. એ રસ્તામાં જ અટવાઈને બધું લઈને પાછો નીકળે.

પરમ રહસ્યના માર્ગમાં આટલાં બધાં પ્રલોભનો છે, લાલચ છે કે ભાગ્યે જ કોઈ છેક સુધી પહોંચી શકે.

રાંકાં અને બાંકાં બે ભક્તો હતાં. પતિ-પત્ની હતા. બંને જણાં ગામે ગામ જાય. ભિક્ષા લે. કંઈ સત્સંગ ભજન કરાવે. એ વખતમાં લગભગ ચાલીને જવાનું હોય. રસ્તા બધા કાચા હોય. ભક્ત આગળ ચાલતો હતો ને એની પત્ની પાછળ ચાલતી હતી. ચાલતાં ચાલતાં રાંકાંને એક ઘરેણાંની પોટલી પડેલી દેખાઈ. એણે

જોયું કે આ ઘરેણાની પોટલી છે ને પત્ની પાછળ જોશે તો કહેશે કે આ લઈ લો ને એટલે રાંકાંએ એની ઉપર ધૂળની ઢગલી વાળી દીધી. પાછળથી પત્નીએ જોયું. કહ્યું કે આ શું કરો છો ? ધૂળને ધૂળ ઢાંકો છો ? રાંકાંએ પત્નીના પગ પકડી લીધા કે મને તો સોનું દેખાયુ. તને તો સાચે જ માટી દેખાઈ.

‘રહસિ પરશિવમ્’ આ રીતે પરમ કલ્યાણનું રહસ્ય જો માણસ પોતે પામી શકે તો એના જીવનની અંદર કોઈપણ અવરોધ ઊભો થાય જ નહીં. પોટલી લઈ લીધી હોય તો ? રસ્તામાં કેવી રીતે સાચવવી ? કોઈક લૂંટારો લઈ લેશે તો ? આ બધા જ ભયના પરિણામે એણે બહીતાં બહીતાં ન ભોગવતો હોવા છતાં પણ તેની કાલ્પનિકતાથી બહીને ચાલતો હોય. આમ થશે તેમ થશે. કોઈ લઈ જશે ! કોઈક જાણી જશે ! રસ્તામાં શું થશે! તો એ મળ્યું ખરું, લાભ થયો, પણ કલ્યાણ નહિં.

જીવન છે, વ્યવહાર છે, પરિવાર છે. આ બધાની સાથે જ જીવન વણાયું છે. એને લીધે જ વિકસ્યું છે. એટલે એના વગર ચાલવાનું નથી. એનાથી દૂર જવાનું નથી પણ આવા સત્સંગના સાન્નિધ્યને પોતાનું પરમ કલ્યાણ સમજીને એના વિચારોને પોતાના સમજીને જીવનમાં બાંધવાના છે. અને એ સત્સંગને બાંધીને પોતાનું પરમરહસ્ય શોધવાનું છે.

શંકરાચાર્ય મહારાજે તો સરસ મજાનું ચરપટ પંજરિકા નામનું એક સ્તોત્રમ્ લખેલું છે.

‘કસ્ત્વં કોહિં કુત આયાતઃ કામે જનનની કોમેતાત્’ કોણ મારી મા ? કોણ મારો બાપ ? હું ક્યાંથી આવ્યો ને હું કોણ છું ? આ બધું એમ ને એમ નહીં મળે ‘ભજ ગોવિંદમ્ ભજ ગોવિંદમ્ ,

ગોવિંદમ્ ભજ મૂઢ મતે' અલ્યા મૂર્ખ સત્સંગને બારણે જા. સત્સંગને શરણ બેસ તો જ તારા જીવનનું આંગણુ પવિત્ર થશે. તો જ તારા જીવનનું ઘર જીવવા જેવું રહેશે માટે જ લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આપણા સૌને માટે ગાયું.

‘યત્સંગમ્ પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’ જય મહારાજના સાનિધ્યમાંથી આ બધું મેળવી લો. જય મહારાજ આ બધું જ આપવા બેઠા છે, જેને જોઈતું હોય તે લઈ લે. વ્યાવહારિક ક્ષેત્રે ઘણું બધું જોઈએ છે આપણને મળે પણ છે ને જરૂરી મેળવવુંય પડે. પણ અંદરની સમજણ આપણી એ પ્રકારની દૃઢ હોવી જોઈએ.

‘લાભાલાભૌ જયાજયૌ સુખે દુઃખે’ લાભ અલાભ, હાનિ જે કંઈ હોય એનાથી આપણી માનસિક સ્થિતિમાં વધારો ઘટાડો ન થવો જોઈએ. જીવનમાં સંતુલન બન્યું રહેવું જોઈએ કે જે આપણને ડરાવી ન નાખે, દુઃખી ના કરી શકે, દુઃખ ત્યારે જ થાય કે જ્યારે કોઈપણ જગ્યાએ આપણું મન વળગી પડે. કૂવામાંથી કંઈ વસ્તુ કાઢવા બિલાડી નાખી હોય અને એ બિલાડી નીચે જઈ વસ્તુ ભેરવી લઈ આવે ત્યારે જે પાણીમાંથી બહાર ખેંચો ત્યારે કેટલી તાકાત પડે. પણ અંદરને અંદર હોય તો સહેજે જોર ના કરવું પડે.

એમ આપણી બધી જ વૃત્તિઓ અંદરને અદર જ રહ્યા કરે તો કોઈપણ વ્યવહારિક તાકાત એને સહેજે ના કરવી પડે. એ પરમ રહસ્ય પોતે સમજી શકે. વસ્તુ મળી જાય પણ એ માટે મનની અંદરની દૃઢતા, નિરાંત, મનની સ્થિતિસ્થાપકતા સ્થિરતા હોવી જોઈએ. એકેય બાજુ ડગવું ના જોઈએ. વૃક્ષ સીધું ઊભું હોય ત્યાં સુધી બરાબર છે. એ ડાબી કે જમણી એકે બાજુ ડગે છે ખરું ? એમ આપણા મનની સ્થિતિ પણ સહેજ પણ ડાબે કે જમણે ડગવી ના

જોઈએ. જે કંઈ હાનિ લાભ થયો એ બધાની અંદર આપણું મન
સંતુલિત રહેવું જોઈએ.

આ પરમ રહસ્ય જય મહારાજના સાનિધ્યથી જ પ્રાપ્ત
થઈ શકે છે.

॥ જય મહારાજ ॥

॥ ૐ ॥
॥ આત્માનમ્ વિદિધિ ॥

આત્મ સાક્ષાત્કાર
॥ વેદમ્ વેદાંતગમ્યમ્ ॥

આત્માને જાણો.

વેદમ્ - જે જાણવા યોગ્ય છે. શું જાણવા યોગ્ય છે? આત્મા. જે આ શરીરનો માલિક છે. તેને જાણવાનો છે. શરીર હું નથી. આત્મા હું છું. આપણો પરિચય શરીર માટે અપાતો હોય છે. વાસ્તવમાં પેકિંગની અંદર છે તે કામનું છે. પેકિંગ કાઢી નાખ્યા પછી જ અંદરની ઉપયોગી વસ્તુ મેળવી શકાય. પેકિંગ ખૂબ જ આકર્ષક ગમતું છે માટે તેને જ સાચવી રાખીશું તો આપણે અંદરની ઉપયોગી વસ્તુ નહિ જ મેળવી શકીએ.

શરીર ગમે તેટલાં સુંદર હોય સજાવ્યાં હોય પણ એની અંદરની મૂળ આત્મચેતનાનું પેકિંગ છે. એને દૂર કર્યા વગર આત્મા નહિ સમજાય. સજાવટ બહારની ભલે ગમે તેટલી જુદી જુદી અંદર તો બધે એક જ છે. બાહ્ય આકર્ષણ વડે અંદરની આત્મચેતના ક્યારેય ઓળખી શકવાના નથી. હું આત્મા છું, બહારનું પેકિંગ- આ શરીર એ મારો સાચો પરિચય નથી જ. જેના આધાર વડે આ શરીર જીવે છે - ટક્યું છે તે આત્મ-પ્રીઝરવેટીવ તે હું છું. શરીરનું

આકર્ષણ ભલે હોય, પણ આત્મા અંદર છે ત્યાં સુધી જ. તેના વગર ભલે એ ગમે તેટલું સુંદર-આકર્ષક, શક્તિશાળી, એકનું એક કે પરિવાર માટે ખૂબ જ અગત્યનું હોય, તો પણ તેને પાલવાતું નથી જ. કારણ, એ માણસનું છે પણ મડદુ આત્મા વગરનું.

વેદમ્ વેદાંતગમ્યમ્ - જે જાણવા યોગ્ય આત્મા વેદાન્તના જ્ઞાન વડે જ જાણી શકાય છે. વેદાંત જ્ઞાન વડે જ આત્માને સમજી-જાણી શકાય છે. સામાન્ય જીવનમાં અજ્ઞાની માણસ એજ પોતે માની બેસે છે. શરીર એજ મારો સાચો પરિચય છે એ તેની મૂર્ખતા છે. શરીર ભાવથી ઉપર ઉઠીને આત્મભાવ દૃઢ કરવાનો છે. હું શરીર નથી જ, માત્ર ને માત્ર આત્મા જ છું આત્મા હું પોતે જ છું અને આત્માને જાણવાવાળો પણ હુંજ છું, જેને ઉપનિષદની ભાષામાં જ્ઞાતા અને જ્ઞાન કહે છે. આવી આત્મોપાસના માટે ૧૦૮ આત્મનામાવલી નિત્ય ભજવી જેથી આત્મભાવનું દૃઢીકરણ થાય. હું આત્મા જ છું.

શ્રી સંતરામ સ્તોત્રનાં આઠમા શ્લોકની અંદર શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ બોલ્યા છે.

“વેદમ્ વેદાંતગમ્યમ્”

આપણા વેદોમાં ખૂબ સરસ મંત્ર છે ‘આત્માનમ્ વિદ્ધિ’ આત્માને જાણો. આ જ આપણા જીવનનું લક્ષ્ય છે. મનુષ્ય જન્મ આપણને આત્માને જાણવા માટે મળ્યો છે, વેદ શું છે, વેદાંત શું છે, અને જાણવા યોગ્ય શું છે? આત્મા એ આપણાં શરીરનું સંચાલક બળ, ઊર્જા છે.

શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે કહ્યું કે ‘પ્રભુ મને આત્મબોધ થઈ ગયો. જેના વડે મારું જીવન સફળ થઈ ગયું.’

જે વેદાંત તત્ત્વજ્ઞાન વડે જ જાણી શકાય એવું પરમ રહસ્ય અને પરમ કલ્યાણ જે જાણ્યા પછીથી બીજું કશું જ જાણવાનું રહેતું નથી. ભગવાને ગીતામાં પણ કહ્યું છે

“હે અર્જુન જેને જાણ્યા પછીથી બીજું કશું જ જાણવાનું રહેતું નથી એ આત્મા શુદ્ધબોધ છે.” આત્મા શુદ્ધબોધ એટલે જે દેહાશક્તિ છે, એને છોડીને ‘હું માત્ર આત્મા છું હું શરીર નથી. જે આત્મસુખ છે એ જ સાચુ સુખ છે, કે જેને પરમ સુખ કહેવાય બાકી તો આ શરીર ‘શરીરની ઈન્દ્રિયો, ઈન્દ્રિયોના વિષયો ને વિષયોના ભોગો. એ મિથ્યા છે. આ આપણું પરમ કલ્યાણ ક્યારેય કરી શકવાના નથી આ સત્ય છે જ નહીં.

શુદ્ધબોધ રૂપ આત્માને જેણે સમજ્યો છે એણે બધુ જ જાણી લીધું. અને બધુ જ જાણ્યા પછીથી એ આત્મભાવ સતત બનાવ્યો રાખશે. આત્માનો આનંદ, આત્મસુખ હંમેશા ભોગવ્યા જ કરતો હશે.

પણ આવી સમજણ ક્યારેય પડે? ‘ગુરુગત મનસઃ’ મન ગુરુ મહારાજની અંદર ઓતપ્રોત થઈ ગયું કે જને ગુરુગમ કહેવાય. ગુરુ મહારાજનું જ્ઞાન મને પ્રાપ્ત થયું. એના વડે મને મારું સર્વસ્વ આત્માનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું, જે આત્માવડે આ શરીર ચાલે છે. શરીરની અંદર આત્માનું સ્થાન ક્યાં કરીશું?

‘ચૈતન્યમ્ શિષ્યમધ્યે

હૃદીસ્થિત આત્મ તત્ત્વમ્’

આપણા હૃદયની અંદર આત્મચેતના છે તો જ આ શરીર છે. હૃદયની અંદર રહેલી એ ચેતના એકમાત્ર આધારસ્તંભ છે.

જેમ કોઈ મકાન કે ઈમારત હોય એને થાંભલા હોય, એમ આપણું જીવન પણ એક જ સ્તંભ પર ઉપર ઊભેલું છે. એ દેખાય નહીં, એ અવ્યક્ત છે. પણ જો એ અંદરનો થાંભલો આપણામાંથી ખસી જાય તો? આ શરીરને ગમે તેટલું ઊભું રાખવા માગીએ તોપણ એ સહેજ પણ ઊંભુ રહી શકવાનું નથી, સહેજ પણ સાથ નહીં આપી શકે એ આત્માનો ટેકો છે ત્યાં સુધી જ આપણે આ શરીરથી બધુ અનુભવી શકીએ છીએ. જો શરીરની આત્મચેતના અંદરથી ખસી જાય તો આંખ, નાક, કાન, બધુંય ખુલ્લુ હોય અને બધી જ ઈન્દ્રિયો માટે ત્યાં દ્રવ્ય પદાર્થો મુકવામાં આવ્યા હોય ખાનપાન માટે એના મોઢામાં કંઈક મુકવામાં આવે એના કાનમાં કંઈક કહેવામાં આવે તોપણ એનો કોઈ જ અનુભવ એ કરી શકતાં નથી.

આ શરીરને જીવન જીવવા માટે આત્માનો એકમાત્ર આધાર છે. આ શરીરનું મુખ્ય તત્વ આત્મા છે. આયુષ્ય પણ આત્માવડે જ સંભવ છે. જો શરીરમાં આત્મચેતના ના હોય તો શરીર ને ત્યાં ને ત્યાં જ સમાપ્ત થઈ જવું પડે. શરીર ગમે તેટલું સબળ ને સશક્ત હોય પણ એ કંઈક કરી શકતું નથી.

વળી, આત્મચેતના હતી એટલે આત્મા જ બધુ કરતો હતો. એવું પણ નથી આત્મા તો આ શરીરમાં માત્ર એક દૃષ્ટા છે, સાક્ષી છે, એના વડે શરીરમાં બધી ક્રિયાઓ થઈ શકે છે એટલે આપણે એમ માનીએ છીએ કે આત્મા જ બધુ કરે, કરાવે છે, એમ નથી.

જેમ એક ઓરડામાં વીજળીનો એક દીવો બળે છે. અને એ અજવાળામાં જુદા જુદા માણસો આવીને જુદા જુદા કામ કરે જાય

છે. કોઈ સાત્વિક કામ પણ કરી જાય, કોઈ દુરાચારના કામ પણ કરી જાય, કોઈ લખવાનું ભણવાનું કે સેવાનું કામ પણ કરી જાય. અજવાળું એક જ દીવાનું છે પણ ત્યાં કામ જુદા જુદા થાય છે. બસ એવી જ રીતે આપણા આત્માના પ્રકાશની અંદર આપણી ઈન્દ્રિયો, વિચારો, અને મન વળે જુદી જુદી પ્રવૃત્તિઓ થયા કરતી હોય છે ક્યારેક પાપ કર્મ પણ થઈ જાય, ક્યારેક સંયમ અને સદાચારનું કર્મ પણ થઈ જાય, તો ક્યારેક કોઈની નિંદાઓ પણ કરે, હીન કૃત્યો પણ એ જ આજવાળામાં થતા હોય છે.

પણ જેમ એ વીજળીનો દીવો પોતે એ કૃત્યો નથી કરતો. એ તો માત્ર અજવાળું જ આપે છે. એમ આ શરીરની અંદર આત્મા તો પ્રકાશ જ આપે છે અને આત્માના પ્રકાશ વડે સત્-અસત્ કર્મો થયા જ કરતાં હોય છે. આ શરીર એની ઈન્દ્રિયો અને મન જ્યારે જીવભાવ ધારણ કરે છે ત્યારે જ કર્મ થાય છે. પણ એ જીવભાવ મટીને મન આત્મભાવ કરાવે તો આ બધાજ કર્મો એના માટે સમાપ્ત થઈ જતાં હોય છે.

‘જ્ઞાને પરિસમાપ્તે કર્મ’

જ્ઞાનવડે જ બધા જ કર્મોની સમાપ્તિ થઈ જતી હોય છે. શરીર તો જડ છે, સ્થૂલ છે, આત્માને કારણે જ એમાં ચેતના રહેલી છે. શરીરની સાથે આત્મચેતના જન્મ્યા ત્યારથી છેક છેલ્લા શ્વાસ સુધી રહે છે. એ શરીર ગમે તેટલું કીમતી હોય, પરિવાર માટે ખૂબ જરૂરી હોય પણ એ શરીરમાંથી જ્યારે એનું મુળ સ્વરૂપ આત્મચેતના ખસી જાય ત્યાર પછીથી પરિવાર માટે જરૂરિયાત તો હોય તોપણ કોઈ એને સંગ્રીહ રાખતું નથી એને વિદાય કરવું પડે, એનો અંતિમ સંસ્કાર કરવો જ પડે.

શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આપણને આત્મચેતનાનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું છે. એનો બોધ આપણને આપ્યો છે જો સાધકનું મન ગુરૂ મહારાજના ઉપદેશની સાથે ઓતપ્રોત થશે તો અવશ્ય એને આત્મસુખ પ્રાપ્ત થશે જેને માટે કહ્યું.

‘ગુરુગતમનસઃ યોગનિષ્ઠાબભૂવઃ’

મને જય મહારાજે સાંનિધ્યમાં આત્માની અનુભૂતિ કરાવી જેમનાં શરણમાં મને આત્માની અનુભૂતિ થઈ આત્મનિષ્ઠા થઈ. જેના વડે મને મારા જીવનમાં સમદમ સહિત યોગના જે આઠ અંગો સહિત નિષ્ઠા ઉત્પન્ન થઈ. યોગમાં નિષ્ઠા જય મહારાજના આશ્રયે થઈ. જય મહારાજે મારા સાશ્વત આત્મતત્વને સમજાવ્યું, ઓળખાવ્યું, આત્માના આનંદનો અનુભવ મને કરાવ્યો.

ગુરૂ મહારાજે જે જ્ઞાન આપ્યું એ જ મારા માટે આત્મજ્ઞાન છે એ જ સાધન વડે એક સાધક તરીકે, અનુયાયી તરીકે, શિષ્ય તરીકે એ સત્સંગ, ઉપદેશને જાણ્યો છે એના વડે આત્માનું સંધાન કરીએ અને જીવનને સાચુ જીવવા માટે પ્રયત્ન કરીએ.

હું આત્મા છું. શરીર તો નહીં જ. પણ સ્થૂલભાવથી દેહાધ્યાસ એટલો બધો વધી ગયો કે માણસને આ જીવન જ નહીં પણ લખચોરાસીનાં જન્મો સુધી આત્મજ્ઞાન થતું જ નથી હોતું, દરેક જડ, જીવ સ્થૂલ શરીરને જ પોતાને માની બેઠેલો હોય છે. કે જે શરીર દેખાય છે એ જ હું છું. એ જ મારો પરિચય છે.

પણ એ ભ્રાંતિ છે, અજ્ઞાન છે. જ્યારે આત્માનો પરિચય થાય, અનુભૂતિ થાય ત્યારે જ આપણે સાચી સમજણ અનુભવી શકીએ. કે મારું સાચુ સ્વરૂપ તો સુક્ષ્મ, અવ્યક્ત આત્મચેતના છે. અને તે સાશ્વત છે. શરીર તો નાનું હતું, પછી કિશોર થયું, પછી

યુવક થયું, પ્રૌઢ થયું, વૃદ્ધ થયું અને એક દિવસ એ શરીર સમાપ્ત થઈ શકે છે. એ તો વિકૃતિઓવાળું છે, પરિવર્તનશીલ છે.

જ્યારે આત્મા એ શાશ્વત છે, અમર છે, અવ્યય છે. એનામાં ક્યારેય કોઈ વિકૃતિ કે પરિવર્તન આવતું જ નથી.

આ પ્રકારનું જ્ઞાન અહીં જય મહારાજના શરણમાં શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પ્રાપ્ત કર્યું છે. જેને શુદ્ધબોધ કહ્યો.

શુદ્ધબોધ એટલે કોઈપણ જાતના વિકારો, વિચારો સિવાયનું પોતાનું સ્વરૂપ શરીરપણું નહીં, મનપણું પણ નહીં ઈન્દ્રિયો પણ નથી. ઈન્દ્રિયોના ભોગો મને કોઈપણ જાતનું સાચું સુખ આપવાના નથી. આ સાચી સમજણ જ્યારે આપણામાં દૃઢ થાય ત્યારે એને કહેવાય 'યોગનિષ્ઠા'

શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે અહીં પોતાનો અનુભવ મુક્યો છે. જય મહારાજ તો યોગી છે. દત્તાત્રેય ભગવાન સ્વયં છે. એ યોગમાર્ગના પ્રવર્તક છે. ગિરનારની ઉપર એમણે યોગની કેટલીય તપસ્યા કરી છે. ગુરૂ મહારાજ પોતાનું યોગજ્ઞાન શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને આપવા માટે જ સંતરામ મહારાજ સ્વરૂપે અહીં પધાર્યા છે. એ જ એમનું લક્ષ્ય હતું. કે આ શિષ્યને મારે જ્ઞાન આપવાનું છે આ ભાવ વ્યક્ત કરતાં છેલ્લે મહારાજશ્રી પોતે બોલ્યા છે.

‘ભક્તિર્ભવિષ્યતિ... તાત... મયાતે કથિતો યોગ.

‘મારો કહેલો જે યોગ છે એ પણ તને સાર્થક થશે’ એમ શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને વચન આપ્યું છે.

આવા સદ્ભાવપૂર્વક જે જય મહારાજને સેવે છે એમને

આત્મામાં નિષ્ઠા થાય છે. યોગમાર્ગ વડે આત્માની અનુભૂતિ કરાવે છે.

જય મહારાજની વંદના વડે શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે અહીં પોતાનો ભાવ વ્યક્ત કર્યો છે જે આત્માની ઉપાસના છે એની અંદર નિત્ય આત્મસ્મરણ બન્યું રહે આત્માનું અનુસંધાન નિત્ય બન્યું રહે એટલા માટે શ્રી લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આત્મસ્મરણની ૧૦૮ અષ્ટોત્તર આત્મવંદના કરે છે.

વાચક અને સાધક પણ આત્માનું સંધાન કરવા માટે આ ૧૦૮ આત્મનામનું રોજ અનુસંધાન કરે તો એને પણ જય મહારાજ ચોક્કસ એક દિવસ આત્માની અનુભૂતિ કરાવશે.

॥ ૐ ॥

અથ અષ્ટોત્તરશત્ આત્મવંદના ।

યો યોન્તઃ પ્રવિસ્ય મમ વાચ મિમાં પ્રસુપ્તામ્
સંજીવયત્ય અખિલ શક્તિધરઃ સ્વધામ્ના ।
અન્યાશ્ચ હસ્ત ચરણ શ્રવણ ત્વગાદીન્
પ્રાણન્તમો ભગવતે પુરુષાય તુલ્યમ્ ॥

૧. ૐ આત્મને નમઃ	૧૦. ૐ અસ્તિસ્વરૂપાય નમઃ
૨. ૐ બ્રહ્મણે નમઃ	૧૧. ૐ ભાતિસ્વરૂપાય નમઃ
૩. ૐ સદ્ધનાય નમઃ	૧૨. ૐ પ્રિયસ્વરૂપાય નમઃ
૪. ૐ ચિદ્ધનાય નમઃ	૧૩. ૐ આનન્દમૂર્ત્યે નમઃ
૫. ૐ ચિદાનન્દાય નમઃ	૧૪. ૐ સત્યાય નમઃ
૬. ૐ બ્રહ્માનન્દાય નમઃ	૧૫. ૐ જ્ઞાનાય નમઃ
૭. ૐ સાક્ષિણે નમઃ	૧૬. ૐ બુદ્ધાય નમઃ
૮. ૐ કૂટસ્થાય નમઃ	૧૭. ૐ વિજ્ઞાનાય નમઃ
૯. ૐ સ્વપ્રકાશાય નમઃ	૧૮. ૐ આનન્દાય નમઃ

१९. ॐ कूटस्थाय नमः
 २०. ॐ दृष्टिरूपाय नमः
 २१. ॐ प्रणवाय नमः
 २२. ॐ तुरीयस्वरूपाय नमः
 २३. ॐ प्रपञ्चोपशमाय नमः
 २४. ॐ शान्ताय नमः
 २५. ॐ शाश्वताय नमः
 २६. ॐ पराय नमः
 २७. ॐ परात्पराय नमः
 २८. ॐ परब्रह्मणे नमः
 २९. ॐ प्राणाय नमः
 ३०. ॐ प्राणदाय नमः
 ३१. ॐ प्रथिताय नमः
 ३२. ॐ पवनाय नमः
 ३३. ॐ तत्त्वाय नमः
 ३४. ॐ सर्वाय नमः
 ३५. ॐ सर्वातीताय नमः
 ३६. ॐ सर्वाधिष्ठानाय नमः
 ३७. ॐ सर्वज्ञाय नमः
 ३८. ॐ सर्वविदे नमः
 ३९. ॐ सर्वभूतहृदयाय नमः
 ४०. ॐ सर्वहृन्निवासाय नमः
 ४१. ॐ सर्वसाक्षिणे नमः
 ४२. ॐ सर्वभूतप्रभवाय नमः
 ४३. ॐ सर्वभूतलयाय नमः
 ४४. ॐ सर्वभूतात्मने नमः
 ४५. ॐ सर्वात्मने नमः
 ४६. ॐ परमात्मने नमः
 ४७. ॐ संविदात्मने नमः
 ४८. ॐ प्रत्यगात्मने नमः
 ४९. ॐ अन्तरात्मने नमः
 ५०. ॐ चिदात्मने नमः
 ५१. ॐ सदात्मने नमः
 ५२. ॐ गुह्यात्मने नमः
 ५३. ॐ ब्रह्मज्ञानात्मने नमः
 ५४. ॐ ब्रह्मज्ञानिने नमः
 ५५. ॐ असंगाय नमः
 ५६. ॐ निरञ्जनाय नमः
 ५७. ॐ अनवद्याय नमः
 ५८. ॐ अव्यक्ताय नमः
 ५९. ॐ अचिन्त्याय नमः
 ६०. ॐ निरालम्बाय नमः
 ६१. ॐ निर्जराय नमः
 ६२. ॐ अजाय नमः
 ६३. ॐ अखण्डाय नमः
 ६४. ॐ अगोचराय नमः
 ६५. ॐ अनन्ताय नमः
 ६६. ॐ अद्वयाय नमः
 ६७. ॐ अविक्रियाय नमः
 ६८. ॐ अनाशिने नमः
 ६९. ॐ अप्रमेयाय नमः
 ७०. ॐ अव्ययाय नमः
 ७१. ॐ अच्चेद्याय नमः
 ७२. ॐ अदाहाय नमः
 ७३. ॐ अक्लेद्याय नमः
 ७४. ॐ अशोष्याय नमः

७५. ॐ अचलाय नमः	९२. ॐ अवाच्यस्वरूपाय नमः
७६. ॐ अरूपाय नमः	९३. ॐ निर्लेपाय नमः
७७. ॐ अपूर्वाय नमः	९४. ॐ निर्द्वन्द्वाय नमः
७८. ॐ अनीशाय नमः	९५. ॐ निर्मलाय नमः
७९. ॐ अस्थूलाय नमः	९६. ॐ निरीहस्वरूपाय नमः
८०. ॐ अणवे नमः	९७. ॐ निर्माणमोहाय नमः
८१. ॐ अग्राहाय नमः	९८. ॐ नेदिष्ठाय नमः
८२. ॐ अक्षराय नमः	९९. ॐ द्दविष्ठाय नमः
८३. ॐ अच्युताय नमः	१००. ॐ क्षोदिष्ठाय नमः
८४. ॐ विकल्पाय नमः	१०१. ॐ महिष्ठाय नमः
८५. ॐ अविषयाय नमः	१०२. ॐ वर्षिष्ठाय नमः
८६. ॐ अशीर्याय नमः	१०३. ॐ यविष्ठाय नमः
८७. ॐ अमूर्तये नमः	१०४. ॐ अशेषाय नमः
८८. ॐ अपरोक्षाय नमः	१०५. ॐ निर्बाधस्वरूपाय नमः
८९. ॐ अनिकेताय नमः	१०६. ॐ निर्गुणात्मस्वरूपाय नमः
९०. ॐ अद्वैतस्वरूपाय नमः	१०७. ॐ औपनिषत्पुरूषाय नमः
९१. ॐ अद्वेष्टाय नमः	१०८. ॐ अध्यात्मविद्यास्वरूपाय नमः

प्रार्तनमामी हृदीस्थित आत्मतत्त्वम्
सत्चित् सुखं परमहंस गतिम् तुरियम् ।
यत् स्वप्न जागर्ति सुषुप्ति नित्यम्
तद् ब्रह्ममहं न च भूत संघः ॥

॥ ४५ म०१२१४ ॥

ચૂપ સાધના

‘સંતરામ શુભનામ.’ એ નામનો સંગ. બીજા કશાનો નહીં માત્ર નામનો.

નામનો કેટલો મહિમા, ખબર છે ? નામનો કેટલો મોટો પ્રભાવ છે! માત્ર નામ જ પડે, બસ થઈ ગયું. માણસને જોયો, ના જોયો, પણ એનું નામ સાંભળે એટલે બસ. રામકૃષ્ણ પરમહંસ. જોયા છે કોઈએ? પણ નામ મળી જાય તો? બહુ મોટી વિભૂતિ. તો નામ વડે નામીને ઓળખી શકાય.

‘યત્સંગમ્ પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’ જેના સાનિધ્યથી જેના સત્સંગથી, જેના શરણથી, આવી સ્થિતિ મળે પણ કોના શરણથી? કોઈકનું શરણ તો જોઈશેને, કોઈક નામવાળું તો જોઈશે ને !

‘સંતરામ શુભનામ !’ જય મહારાજનું નામ એટલું શુભ છે એટલું પવિત્ર છે કે જેનાથી ‘યત્સંગાન્નષ્ટપાપઃ’ એ નામ માત્રના સંગાથથી, નામ માત્રના સ્મરણથી પાપોનો નાશ થાય. કહો

જોઈએ? બસો વર્ષ પહેલાં જય મહારાજ બિરાજતા હતા, આપણામાંથી જોયા હતા કોઈએ ? છતાંય અત્યારે જય મહારાજના માત્ર નામનો આધાર કેટલાં દુઃખ દૂર કરે છે? કેટલાં રડતાંને છાનાં રાખે છે. મહારાજ, હવે સંભાળજો મને.

તમારે જ કોઈને મળવું હોય તો એનું નામ જોઈએ, સરનામું જોઈએ. ભગવાનનું નામ એ સરનામું. વિદેશથી એક પત્ર આવ્યો હતો સંતરામ મંદિર સામે, ઈન્ડિયા બાકી કશું જ નહીં એ પત્ર અહીંયા આવ્યો મહારાજશ્રીએ આપણા હાથમાં આપ્યો. આપણે જોયું કે નામ પણ ‘સંતરામ મંદિરની સામે’ આ જ છે. નામેથી ના મળે. પણ સંતરામ મંદિર સામે લખેલું હતું. એ કાગળ એના ઘેર પહોંચી ગયો. નામ અંદર હતું. બહાર ન હતું. છતાં એના રહેઠાણ સુધી પત્ર પહોંચી ગયો.

‘યત્સંગમ્ પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’ અહીંયા તો આટલું બધું મેળવીએ છીએ. તો એમનું નામ તો હશે ને ! એમના નામને તો જાણીએ ને! કોણ? અમારા બાપજી કહ્યા, જય મહારાજ કહ્યા. સુખસાગર કહ્યા. બાવા વિદેહી કહ્યા ‘એ અણનામીનાં નામ બહું. સર્વે જાતા રહેશે તે જ લહું’ માત્ર એ જ રહેશે કે જે આત્માનું સ્વરૂપ છે. મહાપુરુષોનું સાનિધ્ય સત્સંગ કે શરણ એ આપણા સૌના કલ્યાણ માટે જ છે. કોઈપણ સત્સંગનું સાનિધ્ય એ જીવમાત્રનું કલ્યાણ કરનાર છે. સાચો ને સારો સંગ કરવો એનું નામ સત્સંગ અને ખોટા સંગ કરીએ તે કુસંગ.

જય મહારાજનું સાનિધ્ય એ આપણા સૌના માટે કેટલું કલ્યાણકારી છે? કેટલો સરસભાવ વાપર્યો છે. ‘રહસિ પરશિવમ્’

એ પરમ તત્ત્વનું રહસ્ય આ શરીર છે તો જ જાણી શકાય છે. શરીર ના હોય તો પરમ તત્ત્વને જાણી જ ના શકાય. જેના સંગથી શુદ્ધબોધ સ્વરૂપ, આત્માનું સ્વરૂપ સમજી શકાય. શરીર નહીં, ઇન્દ્રિયો નહીં, શરીરના વ્યવહારો પણ નહીં, ‘સ્વસ્વરૂપ શુદ્ધબોધ’ માત્ર એક જ કે હું આત્મા સ્વરૂપે છું. શરીર એ હું નથી કદાચ મારું છે એમ હું કહીશ.

આપણે વ્યવહારમાં કહીએ છીએ ને કે મારું શરીર છે. તો શરીર ને મારું કહેતાં બેય જુદા થયાને! જે મારું એમ કહે છે એનું નામ જ આત્મા. પોતાનું સ્વરૂપ અંદરથી હુંકાર નીકળે. સામે લડવાવાળો દેખાવ છું હું એ પોતે જ. ત્યાં શરીર ઉપર આવ્યું. શરીર છે એ પોતે હું નથી.

ભગવાને ગીતામાં આપણને સમજાવ્યું આ શરીર અને ઇન્દ્રિયો પોતપોતાનું કામ કર્યા કરે છે. આટલું સમજાય તો ‘સ્વસ્વરૂપ શુદ્ધબોધ’ પછી એમાં આસક્તિ વડે ભેળસેળ ના થાય. ભલે લોક વ્યવહારમાં શરીરને સાચવવું પડે, ખવડાવવું પડે, નવડાવવું પડે, તરસ, ભૂખ એ બધું જ કરવું પડે પણ એ વ્યાવહારિક દ્રષ્ટિ છે. પણ જ્ઞાનદ્રષ્ટિ સમજણ કે હું આત્મચેતના છું. શરીરની બધી ક્રિયાઓ થયા કરે છે.

‘સમજણ આપી સમજાવ્યા, ગુરુજીએ, આત્મસુખ આપ્યા.’ ગુરુજીએ સમજાવી દીધું કે આ શરીર હું નથી. શરીરથી પર છું. એ રીતે આત્મસુખ જય મહારાજે આપ્યું. જ્યારે શરીરસુખમાં તો કોઈ ને કોઈ ઉપાધિ ને દુઃખ તો રહેવાનું જ. રોગ પણ રહેવાના. જ્યારે આત્મસુખમાં કોઈ અડચણ નહીં, કોઈ કલેશ નહીં, દુઃખ નહીં,

રોગ નહીં, શરીરની માફક કોઈ ફરિયાદ નહીં, આત્મસુખ એ શાશ્વત સુખ છે. અણિશુદ્ધ છે. એમાં દુઃખનો છાંટોય ના હોય. શરીર બહુ રૂપાળું હોય પણ કાળો તલ હોય, ડાઘ પણ હોય, અહીંયાં તો ‘શુદ્ધ બોધ એકરૂપમ્’ શરીરના તલ માફક નહીં, તલભારેય નહીં, ભલે આપણે શરીરના એ તલને શૃંગાર સમજતા હોઈએ. પણ અણિશુદ્ધ મનથી કોઈપણ પ્રકારની આસક્તિનો સ્પર્શ મન, આત્માને સહેજ પણ ના થાય, એમાં પરિપૂર્ણતા હોય. સહેજ પણ શંકા નહીં.

મને જે શરીરની સ્થિતિ-આત્મસ્થિતિ સાંપડી છે એ પરિપૂર્ણ છે, શુદ્ધ છે. જ્યારે અવકાશ મળે ત્યારે પરિપૂર્ણ શુદ્ધ અવસ્થાની અંદર શાંતિથી એકાંતમાં બેસો. ભલે વ્યવહાર ના બેસવા દે. સંસાર ઉપાધિઓથી ભરેલો જ છે. ‘સંસાર અપાર છે દુઃખભર્યો’ એમાંથી કોઈ ઉગર્યો નથી. ‘શરણું એક સુખસાગરનું’ સુખસાગર કોણ ? અંદર બેઠા છે ત્યાં કોઈ ઉપાધિ નહીં. આપણું જે સ્વરૂપ છે એ સંપૂર્ણ અણિશુદ્ધ છે.

આંખની અંદર સહેજ પણ કસ્તર પડ્યું હોય, હવામાં ઊડતું ઊડતું રજકણ પડ્યું હોય તો પણ સહન થાય છે ? જેમ આંખને કોઈપણ અડચણ ગમે નહીં. આંખ બિલકુલ શુદ્ધ અને સ્વચ્છ જોઈએ કોઈપણ કસ્તર સ્વીકારવાની એની સહેજ પણ તૈયારી નહીં. એમ આત્મસ્વરૂપની અનુભૂતિ, આ સંસારના વ્યવહારનો કોઈપણ કચરો સહેજપણ સહન કરવા તૈયાર નથી. ઘણાનો સ્વભાવ હોય છે. કશી બાબત સહેજ પણ ચલાવી લેવા તૈયાર જ નહીં. શુદ્ધબોધ પણ એવો જ હોવો જોઈએ. એમાં બીજું કશું ના ચાલે. વ્યવહાર નહીં કે આ મારા છોકરાનો છોકરો એવી

આસકિત નહીં.

પોતાની સાચી સમજણ માટે અને સાચી સમજણ વડે આત્માની શુદ્ધ અવસ્થાની અનુભૂતિ થઈ શકે. અનુસંધાન કરવા બેસો, આત્માનુસંધાન કરવા બેસો ત્યારે બિલકુલ શાંત એકાંત, સ્થિરતા જોઈએ. માત્ર વાતાવરણની સ્થિરતા નહીં, મનની, વૈચારિક શરીરની, દષ્ટિની બધી જ સ્થિરતા જોઈએ. કોઈપણ વ્યવધાન ન જોઈએ અને જો હોય તો મન સ્થિર થાય જ નહીં.

જેમ કોઈ બહુ તોફાની બાળક હોય ને એને શાંત કરીએ ચોખ્ખી દાદાગીરીથી. તો પેલું બાળક એકદમ સજજડ થઈ જાય. રડતું બંધ થઈ જાય. ‘ચૂપ થઈ જા નહીં તો માર પડશે સમજણ નથી પડતી?’ એમ મનના સંકલ્પ વિકલ્પને પણ ચૂપ કરી દેવા પડે. જેને ચૂપ સાધના કહેવામાં આવે છે. આ ચૂપ સાધના બીજી સાધના કરતાં બહુ સહેલી છે. એને સમજણ પૂર્વક સાંભળી લઈએ, સમજી લઈએ તો વાર નહીં લાગે. આંખ બંધ કરી દો ને તરત એની અસર થશે. ચૂપ એટલે ચૂપ. મન પણ ચૂપ એટલે શું બાકી રહ્યું ? બેસી જાય તોફાની બાળકની જેમ છાનુમાનું. આ ચૂપ સાધના છે. કશું જપવાનું નથી કશું યાદ કરવાનું નહીં. કશો સ્તોત્ર, પાઠ કરવાનો નહીં. કોઈ મૂર્તિ સામે નહીં રાખવાની. કોઈ વિચાર સામે નહીં રાખવાનો. કોઈ દૃશ્ય પણ નહીં. ચૂપ બેસીએ એટલે મનના વિચારોની પટ્ટી ચાલુ થઈ જાય. તો અંદર કશાને પકડવાનું નથી. આ સારું છે એમ પણ નહીં વિચારવાનું. આ ખોટું છે એમ પણ નહીં વિચારવાનું. જો એને આપણા શાંત અંતર્મુખ, સ્થિર, અવ્યકત, અવ્યય, અમૃત, અજન્મા, આત્માની પ્રતીતિ થઈ જાય.

પણ એ માટે મનથી સારાનેય પકડતા નહીં જવાનું અને ખોટાનેય માટે મનમાં સહેજે વિચાર પણ નહીં કરવાનો આ ખોટું છે એમ પણ નહીં વિચારવાનું. જવા દો ને.

રસ્તામાં આવતા હોઈએ, કાં તો ઘર રસ્તામાં હોય ને બધા આવતાં જતાં કંઈક ને કંઈક કરતાં હોય, કંઈક બોલતા હોય, જવા દોને! આપણે બારી, બારણું બંધ કરી દઈએ. બસ એમ ચૂપ. આપણી જાતને સંપૂર્ણ રીતે ચૂપ કરી દો. કલેશ પણ નહીં થાય ઘરની અંદર ગમે તેવું વ્યવધાન ઊભું થયું હોય, ચૂપ થઈ જાવ. કંઈ જ બોલવા સાંભળવાનું નહીં. એને કહેવાય ‘શુદ્ધબોધ એકરૂપ’. કારણ માત્ર પોતાના આત્માસ્વરૂપની સાથે જ રમે. પછી રસ્તા પર ચાલતાં, આવતા ઘણાબધા હોય એની તરફ આપણું કોઈ લક્ષ્ય ના હોય. એમ આપણા મનના વિચારો તરફ કોઈ લક્ષ્ય નહીં. સારું હોય કે ખોટું. જાય છે કે આવે છે. મને એમાં શો વાંધો છે? સારા ખોટાનો એમનો વ્યવહાર છે. કર્યા કરે. મને ક્યાં નડવાનો છે ? એ મારો ક્યાં છે ? સારો વિચારેય મારો નથી ને ખોટો વિચારેય મારો નથી.

ભગવાને ગીતાની અંદર કહ્યું છે ‘ન કિંચિત્ અપિ ચિન્તયેત્’ કશાંનો વિચાર નથી કરવાનો ‘શનૈઃ શનૈરુપરમેદ્બુદ્યા ધૃતગૃહીતયા’ આપણા પોતાનામાં જ આપણું પોતાનું જે સ્વરૂપ છે. ધૈયપૂર્વક શાંતિથી એના તરફ ચાલ્યા કરો. સહજભાવથી એ છે ચૂપ સાધના કશું વિચારવાનું નહીં.

ઘણા બધા અજાણ્યા માણસો જતા હોય. કોઈકને ઓળખીએ છીએ. કોઈને કહીએ છીએ કે એ સારો માણસ છે. આ

ખોટો માણસ છે. એમ મનના આવતા જતા વિચારોને પણ અજાણ્યા માણસની માફક સારો છે કે ખોટો એવું કશું વિચારવાનું નહીં. જવા દો ને ! બધાય જાય છે.

તો આમ કરતાં કરતાં મન એવું સરસ ટેવાઈ જશે ને પછી એને પોતાને જ શાંતિથી બેસવાની ઈચ્છા થઈ જશે. પોતાની જાતે જ શાંતિથી બેસી જશે. આપણા ઘરમાં આપણે કેવા શાંતિથી સૂઈ જઈએ છીએ. ભલે બહાર લોકોની અવરજવર ચાલ્યા કરતી હોય એમ મનના વિચારોની અવરજવર ચાલ્યા કરતી હોય પણ આપણે આપણી જાતે શાંતિથી બેસી જાવ ને. અભ્યાસ કરતાં કરતાં એવી સ્થિતિ આવી જશે કે ‘મહારાજ ! આ ચૂપ સાધના તો બહુ સહેલી છે. બહુ સરળ છે. કશી મહેનત નહીં કરવાની, નહિ મૂર્તિ, નહીં જપ કે નહીં શ્વાસોશ્વાસની સાથે કંઈક કરવાનું, શ્વાસોશ્વાસ તો એની મેળે ચાલ્યા કરે છે. સૂર્ય ઉગે છે ને આથમે છે. એના તરફ મનવૃત્તિ બિલકુલ જવા જ નહીં દેવાની.’

આ રીતે આત્માનુસંધાન કરીએ એ છે ‘શુદ્ધબોધ એકરૂપ.’ જ્યારે મૌન સાધના કરવા બેસીએ ત્યારે એ પણ ભૂલી જવાનું.

ઘણો મોટો દરવાજો હોય પણ એને એક જ સ્ટોપર લગાવી દીધી હોય તો દરવાજો ખૂલે નહીં. એમ હું ચૂપસાધના કરું છું. એ સ્ટોપર મારીએ એટલે દરવાજો ખુલશે જ નહીં. એટલે એ જે કરું છું એ પણ મનમાંથી નીકળી જશે. ચૂપ એટલે બિલકુલ ચૂપ સાધના કરવાની જે ગતિવિધિ છે. ક્રિયા છે એ પણ ચૂપની અંદર દબાવ કરશે. વિચાર તો આવે ને કેહું અત્યારે ચૂપ સાધના કરું છું પણ સાધના કરતાં કરતાં છેક પહોંચીએ, ત્યાં ચૂપમાં પછી ચૂપનો

કર્તા પણ ખોવાઈ જાય. હું કરું છું એવુંય ના રહે. રાત્રે સૂતાં સૂતાં કરી જોજો. તરત ઊંઘ આવી જશે. કેમ કે એકાગ્રતા થઈ ગઈ. મન શાંત થઈ ગયું. સવાર સુધી મનનું આખું કારખાનું બંધ પછી કેટલાંય મચ્છર કરડી જાય. ઉપર સાપ અડીને જતો રહે પણ બબરેય ના પડે એ જડતા કહેવાય ‘તમસ’ કહેવાય.

પણ જાગ્રત સ્થિતિની અંદર પણ શરીર માટેની વૈચારિક સ્થિતિ કે હલચલ પણ ના રહે એનું નામ છે ચૂપ સાધના. ‘ચિત્તવૃત્તિકા નિરોધ’ બીજી કોઈ વાત જ નહીં. ઘણીવાર માણસ ગુસ્સામાં કહે ને કે મારી સાથે કોઈ વાત જ નહીં કરવાની, એ જેમ આવેશના ભાવમાં કહી બતાવે એમ આપણે આપણી જાતને પણ પોતાના સ્વરૂપ સુધી પહોંચવા માટે કહેવાનું કે અત્યારે કશું જ નહીં.

આપણે આત્મામાં જ ઊતરી જવું પડે. મન જો પોતાના આત્મામાં પેસી જાય તો પછી કશું જૂઠું રહેતું નથી. આખું જગત મનને લીધે જ જુદુ દેખાય છે. મન પોતાના આત્માની અંદર ભળી ગયા પછી શું બાકી રહ્યું ? બસ, ‘સ્વસ્વરૂપશુદ્ધબોધ.’

॥ જય મહારાજ ॥

જેવો તેવો પણ ત્હારો

‘યત્સંગમ્ પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’, બાપજી, અમારા જીવનની અંદર આપ છો તો આજે અમે અહીંયાં આવ્યા છીએ. જો અમારા જીવનમાં આપ આશ્રય રૂપ સ્વરૂપે હોત જ નહીં તો અમે આ દુનિયાના બાપડા વિચારા કીડા થઈને કયાંય ભટકતા હોત.

કેટલાય અધમ, કેટલાય પાપીઓને, કેટલાય કુમાર્ગે ગયેલાને મહારાજ સન્માર્ગે લાવ્યા હશે. ‘મહારાજ આપે એટલા તાર્યા, કે જેટલા નથી ગગનમાં તારા’

આપણી ૭-૮ વર્ષની ઉંમર હશે. એક ભરતભાઈ સોની કરીને હતા. એમને કંઈક માનસિક વળગાડ હતો. અહીં મંદિરમાં લાવીને સામે ચોખટ ચોકડીમાં દીવા સામે બેસાડયા. ૧૫ દિવસ જેવું બેસાડયા પછી કહે કે મારે જવું છે. પૂછ્યું કે કયાં જવું છે? તો કહે કે મારે ગાડીમાં જવું છે. જાનકીદાસજી મહારાજે એને હાથમાં પ્રસાદ આપીને કહ્યું કે લે આ પ્રસાદ ખાઈને જા. બધાને કહ્યું કે મૂકવા જાવ છો, તો સાતની લોકલ આવે છે એમાં બેસાડજો. અને

ગાડી ચાલે એટલે એને ઉતારી પાડજો. નજર સમક્ષ જોયેલો દાખલો છે. એ ભાઈને ગાડી ચાલી એટલે નીચે ઉતારી લીધા પછી કહે કે કેમ આપણે અહીંયા આવ્યા છીએ ?

આવાં તો કેટલાંય પાપ છૂટયાં હશે. મહારાજે કેટલાયનાં બંધનો છોડાવ્યાં હશે. આપણા સૌની અજાણતાં પણ મનોકામના પૂરી કરી હશે.

‘યત્સંગાત્ નષ્ટપાપઃ’ જીવનનાં જે અનિષ્ટો છે એનો નાશ કરવાવાળા છે. અને જે શુદ્ધ છે, સૌમ્ય છે, સાત્વિક છે એવું આપવાવાળા છે. ‘લે, તને આ આપું છું. તારું કલ્યાણ થાય. સુખી થા’ આવા અનેક પ્રસંગો છે.

એકવાર બપોરે મહારાજશ્રી સૂતેલા હતા. મહારાજશ્રીને બપોરે આરામ કરવાની ટેવ. અને આપણને આરામ કરવાની ટેવ નહીં. એક પતિ-પત્ની એમની એક દીકરી લઈને આવ્યા. કહે કે, મહારાજ મળશે ? કહ્યું કે ‘અત્યારે તો હવે આરામમાં ગયા છે સાડા ત્રણ વાગ્યે મળશે. તો કહે કે અમારે ઉતાવળ છે. જવું છે. પૂછ્યું કે શું છે કહો જોઈએ.’ મારી દિકરી ત્રણ વર્ષથી એમ.બી.બી.એસ.ની પરીક્ષા આપે છે અને નાપાસ થાય છે. એટલે આશીર્વાદ માટે મહારાજને શરણે આવ્યા છીએ. એટલે કહ્યું કે આપને ઉતાવળ છે તો દર્શન કરી, પગે લાગી બાધા રાખો મહારાજ સારું કરશે.

સમય જતાં એ ત્રણેય આવ્યા. બપોરનો સમય હતો. નારાયણદાસજી મહારાજે મંદિર ખોલી આપણો હાથ પકડેલો, અને આવતા હતા ત્યાં વચ્ચે જ એ ત્રણેય આવીને આપણને પગે

લાગ્યા. એમને કહ્યું કે ‘ભાઈ, મને નહીં. મહારાજ તો આ બાજું છે.’ તો કહેવા લાગ્યા કે, ના, ના તમને જ. તમે આ કહ્યું હતું ને મારી દિકરી પાસ થઈ ગઈ.

આપણાથી મર્યાદા તો તોડાય નહીં. વડીલો આગળ કોઈ બીજાને પગે લાગે તો કેવું લાગે ? પણ મહારાજશ્રી કહે, ‘ઊભો રે છાનો માનો બોલ્યા વગર. કોઈની શ્રદ્ધાને કેમ તોડું છું.’

જે સમસ્યા ત્રણ વખત ના ઉકલી એ જય મહારાજના શરણ માત્રથી ઉકલી. એ જય મહારાજનું શરણ અગાધ અને અગમ્ય છે. અગમ્ય એટલે અકકલ બહારનું, સમજમાં પણ ના આવે એટલી ઊંડાઈવાળું. આ તો યાદ રહ્યાં, જાણેલાં ને જોયેલાં છે એટલે વાત કરી. નહીં જાણેલાં ને જોયેલાં તો કેટલાંય હશે ને! મહારાજને ત્યાં આટલા બધા અમથા આવતા હશે?

મહારાજના શરણે જઈએ છીએ ને મહારાજ અમારી અરજ, પ્રાર્થના સાંભળે છે ને ઘણાંબધાં કામ ઉકલે છે. સમસ્યાઓ સુલઝાય છે. એવા ભાવ, આદર, ભક્તિ, શ્રદ્ધા સહિત શરણે આવે છે. ‘યત્સંગાત્’

કોઈએ મહારાજને અરજ કરી તો ભાઈ તું તો આજે જ આવેલો છું કે તું તો અજાણ્યો છું. એવું મહારાજે ક્યારેય નથી કહ્યું. કાયમ આવતો કે આજે આવતો પણ રોજ આવવાવાળાને અશ્રદ્ધા જરૂર થાય કે મહારાજ મારું કેમ નથી સાંભળતા? જય મહારાજનું શરણું અગાધ છે, અગમ્ય છે. જેને અનુભવાયું છે એ જય મહારાજને ક્યારેય નહીં છોડે. ગમે તેમ તોય મારે મારા મહારાજ. ઘણા એવા માણસ છે જે જય મહારાજને પૂછીને પ્યાલો પાણી

પીવે, જ્યાં નિર્દોષ ભાવ હોય, અખૂટ શ્રદ્ધા હોય ત્યાં એને જય મહારાજ, નિરાશ કેવી રીતે કરે ?

જેમ લાકડીના બે છેડા હોય છે એમ જીવનના પણ બે છેડા હોય છે. એક હકારાત્મક અને એક નકારાત્મક. અત્યારે જય મહારાજના શરણમાં, સાનિધ્યમાં પોઝીટીવમાં બેઠા છીએ. સત્સંગ છે, સમજ છે, સંયમ છે. વ્યસનો નથી. વિકૃતિઓ ઓછામાં ઓછી છે. પણ જય મહારાજનું શરણું ના મળ્યું હોય તો નેગેટીવ પુલ પર જતા રહીએ. ક્યાં હોત ? કેવા હોત ? જીવનની કઈ હાલત હોત ? આવા અનેક પ્રશ્નો સામે આવીને ઊભા રહે. જો જય મહારાજ ના મળ્યા હોત તો ક્યાંય રખડતા હોત, ભટકતા હોત અટવાયા હોત, કેવા સુખી કે દુઃખી હોત ?

જય મહારાજનું શરણું પાવનકારી છે. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે કે આ સત્સંગ છોડવા જેવો નથી. ગમે તે થાય પણ જય મહારાજ આપણા છે અને આપણે જય મહારાજના. પ્રાર્થના કરીએ કે સદાય સાથે રહેજો ને સાથે રાખજો ગમે ત્યાં હોઈએ, રાત્રે ઊંઘમાંથી ઉઠીએ તોય આ ભાવ સતત બન્યો રહે. કદાચ ઊંઘમાંય બબડતા હોઈએ કે જય મહારાજ સાથે રહેજો ને સાથે રાખજો.

‘યત્સ્વપ્નજાગ્રત સુષુપ્તિમવૈતિ નિત્યં તદ્બ્રહ્મ નિષ્કલમહં ન ચ ભૂતસંઘઃ’ જાગ્રત સુષુપ્ત અવસ્થા કે પછી સ્વપ્નની અવસ્થા ત્રણેય અવસ્થાની અંદર જય મહારાજ અમારી સાથે હોય, બીજું કોઈ નહીં. ‘બીજો મારી નજરે ના આવે મને મારો રામજી ભાવે’ આ છે શરણ, પણ શરણ કેવું હોવું જોઈએ? શંકાવાળું નહીં. અધકચરું નહીં, પૂરેપૂરું શરણ. પછી એમાં જે કંઈ કસોટી થવાની હોય તે

થાય. ‘જીવાડે તોય જય મહારાજ અને લઈ લે તોય જય મહારાજ’. ‘યતો જાયતે પાલ્યતે’ જન્મ આપવાવાળા તે, પાલન કરવાવાળા પણ એ, અને લીન થવાનું પણ એમાં જ. મૃત્યુ એટલે સમાપ્તિ પણ એમાં જ. મૃત્યુ પછી પણ જય મહારાજમાં જ ભળી જવાનું હોય પછી બીવાનું શાનાથી? એની અંદર વિલીન થઈ જવાનું છે એ તો આનંદની વાત છે. જય મહારાજના ઘેરથી આવ્યા હતા અને જય મહારાજ ઘેર પાછા બોલાવે છે. ચાલોને મજા આવશે. મૃત્યુની બીક જ ના રહે.

યત્સંગમ્ આ છે સથવારો. આ છે શરણ કે જેનો પૂરેપૂરો ભરોસો. માથું વિશ્વાસથી મૂકીને સૂઈ જવાનું. એને ખોળે માથું મૂકીને, માથું ખોળે ક્યારે મૂકાય ? વિશ્વાસ હોય તો જ. એમ ને એમ ના મૂકાય. મહારાજના શરણનો વિશ્વાસ છે. એમના ખોળામાં માથું મૂકીને સૂઈ જઈશું. તો કંઈ નુકશાન થવાનું જ નથી. દઢતા છે કે જે કંઈ કરશે એ મારું સારું જ કરવાના છે. ખોટું નહીં જ કરે, આ શ્રદ્ધા દઢ રહેવી જોઈએ.

‘અધમ ઉતારે કોટિ!’ કહ્યું જો પૂરેપૂરો વિશ્વાસ હોય તો પૂરેપૂરો વિશ્વાસ રાખવાનો. તો સોહમ શબ્દે શરણું આપશે. પોતાના સ્વરૂપની સાથે જ બેસાડી દેશે. જ્યાં સાચું ઘર બતાવી દે ત્યાં ભૂલા પડવાનું રહે? એ ઘર મહારાજે આપ્યું છે પછી નિરાંતે રહો ત્યાં. પોતાનામાં જ પોતાને સમાવી દીધા એની અંદર મારું પરમ કલ્યાણ છે. ‘પરશિવમ્’ પરમ કલ્યાણ અને એ જ મારી સ્થિતિ, મારી અવસ્થા.

જય મહારાજ પોતાના વિચરણકાળ દરમિયાન રાઘવ મુનિ

અને હરેરામ મહારાજ સાથે હતા. ચાલતાં ચાલતાં એમણે કહ્યું કે અહીંયા બેસી જાવ.' તો એ ત્યાં ને ત્યાં પાદરમાં જ બેસી ગયેલા. હરેરામજી મહારાજ સાથે હતા તો તેમને વિશ્વામિત્રીના કોતરો પર બેસાડી દીધા. કિનારા પર કે અહીંયા જ બેસી જવાનું, વડોદરામાં હરેરામજી મહારાજ ત્યાં જ બેસી ગયા. આજ્ઞા કરી, જ્યાં બેસાડયા ત્યાં બેસી ગયા. 'દૃઢ ભરોસો ઈન ચરણન કો'. જય મહારાજના ચરણોમાં દૃઢ ભરોસો સહેજે ડગે નહીં. જય મહારાજના સાનિધ્યનો આવો ભરોસો છે.

આપણે પણ સમજીએ કે આપણે જય મહારાજના કૃપાપાત્ર થવાના અધિકારી કેટલા ? છતાંય જય મહારાજ આપણી ઉપર કેટલી બધી દયા લાવીને આટલું બધું આપી રહ્યા છે ! લાયકાત ના હોય તોય માં-બાપ કહેશે કે 'આપોને હવે ! છોકરું તો આપણું જ છે ને!' એમ આપણે, આપણા પોતાના જીવન ઉપર નજર કરીએ તો આપણી લાયકાત નથી.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે કહ્યું કે જેના સાનિધ્યથી જેના શરણમાં આટલું મળે છે. આપની પાસે આવ્યો છું અને કહ્યું કે 'મારું કાચું હોય તે સૌ કહેજો' મેં સારું કર્યું જ નથી. પણ આપને શરણે આવ્યો છું એટલું જ સાચું છે. એને તો કોઈ ના કહી શકવાનું નથી ? અને એ મારો અધિકાર છે. બાકીનું આપ સંભાળી લો.

પુરાણની કથા છે. એક રાજાના મૃત્યુ પછી એને લઈ ગયા. એને કંઈ સજા આપવી ? કહ્યું કે જે ઓછું હોય તે પહેલાં ભોગવડાવો. પુણ્ય બહુ ઓછું હતું. બિલકુલ ઓછું. ના કહીએ તોય ચાલે. ક્યું પુણ્ય ? એકવાર રાજા શિકાર કરવા નીકળેલા. એ

વખતે એક માણસ તરસથી પીડાતો હતો. એને એક પ્યાલો પાણી આપ્યું હતું. એટલું જ પુણ્ય છે. એ સિવાય બીજું કશું પુણ્ય નથી એટલું પુણ્ય ભોગવવા માટે એટલો સમય ઘણો. માટે એને સ્વર્ગ મોકલી દીધો.

જય મહારાજનું સાનિધ્ય, સંગ ભલે આપણા સૌના માટે ક્ષણિક હોય. ભલે આપણે આવીને ગાદીજીનાં, પાદુકાજીનાં, અખંડ જ્યોતનાં દર્શન કરી જઈએ. બસ એટલું જ. વધારે કશું પુણ્ય નથી. પણ આપના સાનિધ્યમાં, શરણમાં આવીને ઊભો એટલે મારો હક થઈ ગયો.

‘તમારે શરણે જે કોઈ આવે છે, તેને સદાય શિર પર ગાજો છો’ હવે તો મહારાજશ્રી બંધાઈ ગયા. આ છે જય મહારાજનું શરણ. જય મહારાજની કૃપાશક્તિ આપણને પ્રાપ્ત થઈ છે. આપણી કેટલી પાત્રતા છે? આપણે એટલું જ કહેવાનું કે જય મહારાજ ! અમારા જીવનની અંદર આપ મળ્યા છો તો અમે આવા છીએ. જો ન મળ્યા હોત તો અમે આ જગતની અંદર કયાંય રખડતા હોત ને કયાંય કેવાય હોત ! બસ આ જ અમારું પુણ્ય છે.’

॥ જય મહારાજ ॥

સાચું સાધન આપો મુજને

માણસને એક અહંકાર હોય છે. એની અજ્ઞાનતા હોય છે કે હું જ સાચો છું. મારું જ બધું ખરું છે. જે એને એના જીવનમાં સાચું સમજવા જ ના દે. સાચી વસ્તુ સામે હોય તો પણ એને સાચી લાગે જ નહીં. ત્યારે એ ભટકી જાય. એના જીવનની દુર્દશા થાય. એના લીધે ભવિષ્યની આવનારી અશાંતિ, દુઃખ તરફ એની દૃષ્ટિ જ હોતી નથી. આ બધી અણસમજોને પાપ જ સમજી લેવાનાં. સાચી વસ્તુ ના સમજાય એટલે માનવાનું કે મારાં પાપ મને સાચું સમજવા દેતાં નથી. અને એ પાપ એવાં માથે બેસી ગયાં હોય કે માણસ એને નીચે ઉતારી જ ના શકે. એકવાર પાપ માથે ચડયા પછી એને ઉતારવાં બહુ મુશ્કેલ છે. આ તો મહારાજ જેવા સદ્ગુરુ આપણને મળ્યા છે કે જેને કારણે ‘નષ્ટપાપ!’

માણસના જીવનમાં રહેલી અણસમજને સદ્ગુરુ સિવાય કોઈ ના કાઢી શકે. સદ્ગુરુની પ્રાપ્તિને જ આપણા સૌના જીવનનો સૌથી મોટો ઉત્સવ સમજો, એને જ કિંમતી મિલકત સમજી લો. કે મને જય મહારાજ મળી ગયા, પ્રાપ્ત થઈ ગયા. પછીથી કોઈ બીક

નહીં. કોઈ અડચણ નહીં. બધી જ રીતે નિરાંત અનુભવાય. આ છે જય મહારાજનું સાનિધ્ય.

જીવનમાં નિરાંતને શોધી લાવો તો ! જડે તો કહેજો. નિરાંત લાવવી ક્યાંથી ? કોઈ મહાપુરુષનો છાંયડો મળે ત્યારે નિરાંત જેવું લાગે. હાશ ! જય મહારાજને છાંયડે બેઠા છીએ એટલે કોઈ ઉપાધિ નહીં. કોઈ ચિંતા નહીં. આપણે ભાગ્યશાળી કે આપણને જય મહારાજ પ્રાપ્ત થયા. જય મહારાજે આપણા જીવનની ઘણીબધી બાબતોને ચોખ્ખી કરી આપી. જીવનની ગંઢકીને કાઢે કોણ ? એકમાત્ર સદ્ગુરુ. ગંઢકી કેવી રીતે નીકળે ?

કેટલીક વાર ઘણીબધી મહેનત કરો તોય એનું પરિણામ ના મળે. પણ જય મહારાજની પાસે જાવ. એમનું સાનિધ્ય કેળવો, સેવા કરો, એ સેવા વડે કૃપાપાત્ર બની જાવ તો સહજતાથી બધું જ મળી શકે. જીવનની આવી મહામૂલી, અવસ્થા, સ્થિતિ, સાધનસાધ્ય નથી કૃપાસાધ્ય છે. કૃપા મળી ગઈ એટલે બધું જ આવી ગયું કે મહારાજના કૃપાપાત્ર છે એટલે એના પરિણામે એ પોતે સાહજિક રીતે સુખી થયા કરે, પ્રગતિ કર્યા કરે માટે કહ્યું 'યત્સંગં....નષ્ટપાપઃ.'

જીવનની અંદર જે કંઈ દુષણો હતાં, પાપ હતાં, અપરાધો હતા, દુર્ગુણો હતા, એ બધા જ નાશ પામી ગયા. સાહજિક છે કે સાનિધ્ય સારું મળ્યું હોય, શુદ્ધ સોના જેવું, પછી એના વડે જે કંઈ પ્રાપ્ત થાય એની અંદર કોઈ ક્યાશ ના હોય. હળવાશ હોય નિરાંત હોય, જય મહારાજનું સાનિધ્ય આપણા સૌના જીવનની અંદર અનેક એવી અવસ્થાઓ પ્રાપ્ત કરી આપવા માટે છે. અનેક એવા અપ્રાપ્ય સાધનો આપવાવાળું છે.

પણ એ સાધનો લૌકિક, સાંસારિક, કે વ્યાવહારિક નહીં, આધ્યાત્મિક હોય. લૌકિક જીવનની અંદર આવી પડેલી આપત્તિઓમાંથી શાંતિથી બહાર નીકળવા માટે એ જે કંઈ માર્ગદર્શન આપશે એ આપણું સાધન. એના વડે જ આપણે ગમે તેટલા દુઃખી હોઈશું છતાંય આપણી જાતને નિરાંત, શાંતિ અનુભવીશું. કંઈ નહીં જય મહારાજ છે એ બધું સારું કરશે. આને કહેવાય અજ્ઞાનનો નાશ થવો.

માણસ પોતાના જીવનની અંદર મોટેભાગે દુઃખી થતો હોય, અશાંત રહેતો હોય, કલેશ અનુભવતો હોય તો એકમાત્ર અણસમજને કારણે. જેને સમજફેરનું નાટક કહેવામાં આવે છે.

જીવનમાં સાચી સમજણ કેળવવી એ બહું અઘરું છે. ભલે માણસ ઉંમરે ૮૦-૮૫ વર્ષે પહોંચ્યો હોય પણ સાચી સમજ ના હોય, દુઃખી જ હોય એટલે એણે કદાચ મહારાજની પાસે આવીને કહેવું પડે ‘સમજણ આપો સમું પડે આ અવતાર એળે ખોયો, જીવ શું જાણે ગુરુભક્તિમાં, મોહમાયામાં મોહ્યો.’

અવસ્થા થઈ હોય અને કોઈ કહે કે ‘દાદા તમે કંઈ ના કરી શક્યા’ કોઈ આવું આટલી પાકી ઉંમરે કહી જાય ત્યારે એને કેટલો આઘાત લાગે ! કે મારા ૮૦-૮૫ વર્ષ એળે ગયાં, પાણીમાં ગયાં. પણ જો એને કોઈ સત્સંગ મળી ગયો હોત, કોઈક સંતની કૃપા મળી ગઈ હોત તો આવો નિસાસો નાખવાનો વારો એને ન આવત.

મને સંત મળ્યા, ભગવંત મળ્યા, મને મહારાજ મળ્યા, જેમ લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે કે ‘ગુરુ મહારાજ મળ્યા એટલે આ જન્મનો એક લહાવો મળી ગયો. મારો મનખો સુધરી

ગયો. જેમ સરસ મજાનું વલોવીએ તો ઘટ્ટ માખણ આવે એમ જીવનનું વલોણું પણ ખૂબ સરસ રીતે બંધાયેલું માખણ આપે. જીવનના વલોણામાં સાચી સમજણનું માખણ મળે અને આનંદ થાય. પણ વિકૃતિ ને વાસનાનું થોડું ગરમ પાણી એમાં પડી જાય તો? પાછું ઠંડું પાણી છાંટવું પડે. ઝૈડકા મારવા પડે ત્યારે પાછું પેલું માખણ બંધાઈને આવે.’

જીવનને પણ જો આપણે સમજીએ તો જીવન એક વલોણું જ છે. એમાંથી સાર નીકળે ને હાથમાં આવે તો આવે નહીંતર ઘાશ ભેગું જતું રહે. હાથમાં ન આવે ને ઘાશની કશી કિંમત નહીં.

જીવન વેડફાય ત્યારે નિ:સાસો મૂકે કે આટલાં વર્ષ નકામાં ગયાં. જીવતાં ના આવડ્યું. પણ લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે કહ્યું એ પ્રમાણે ‘યત્સંગં પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’ બસ મળી ગયું. જીવનનો આનંદ માણવાનો આ એક અવસર મળ્યો.

જય મહારાજના સાનિધ્યમાં મંદિરમાં આવ્યા છીએ. સત્સંગમાં બેઠા છીએ, ત્યાં સુધી નિરાંત છે, આનંદ છે, સુખ છે, શાંતિ છે. નથી કોઈ કઢાપો, નથી કોઈ બળાપો આ છે જય મહારાજનું જાદુઈ સાનિધ્ય, શરણું. જીવનમાં પોતાનો બોજ હળવો કરવા માટે માણસ ક્યાં ક્યાં ભટકતો હોય ? છતાંય એની સમસ્યાનો ઉકેલ ના આવે. હેરાન અને દુઃખી થતો રહે. છેવટે કોઈ રસ્તો બતાવે કે જાને ભાઈ, પેલા જય મહારાજ બેઠા છે. ‘જેના દર્શન કરતાં પાપ બળે, દુઃખ જનમ મરણ કેરા ટળે’ જનમ મરણનાં દુઃખ પણ જશે અને દર્શન કરતાંની સાથે તારા મનની અંદર જે પાપ અને તાપ છે એ બધાંય ખલાસ થઈ જશે.

દુઃખી માણસ શું ના કરે ? અત્યંત દુઃખી માણસ ગમે તેવા કુકર્મો કરવા માટે તૈયાર થાય પણ જય મહારાજનું શરણું મેળવી લીધું એને હાશકારો થઈ જાય. બહારથી દુઃખી થઈને આવેલો હોય, અશાંત હોય, માનસિક તણાવ હોય અને મંદિરમાં આવીને એક બાજુ બેસી જાય તો એકવાર તો નિરાંત અનુભવ્યા વગર રહે જ નહીં, આ છે જય મહારાજનું શરણું.

‘ઘોરમ્ અજ્ઞાનમૂલં’ ભયંકરમાં ભયંકર જડતાવાળી આણસમજ હોય, જડતાવાળી આણસમજ એટલે કશું માનવાની તૈયારી જ ના હોય. બસ હુ જાણું છું, સમજું છું એ જ સાચું છે. બીજી વાત ના કરશો. આ જડતા અને એ જે ગાંઠ પડી ગઈ એ જલ્દી છૂટે નહીં. એને છોડવા માટે જય મહારાજનું શરણું એ જ એકમાત્ર સાચો ઊપાય.

‘યત્સંગાત્’ સંગાથનું નામ જ સત્સંગ. પણ સંગ કેવો છે એની ઉપર બધો આધાર છે. સંગ સત્સંગ પણ હોય, સંગ કુસંગ પણ હોઈ શકે. જ્યાં આપણી વૃત્તિઓ શાંત થાય, ભટકતું મન સ્થિર થાય એ સત્સંગ અને આપણી જાતને આપણી વૃત્તિઓને ઈન્દ્રિયોને બહેકાવી મૂકે, દુરાચાર અને ખોટે માર્ગે લઈ જાય એ કુસંગ. સત્સંગ અને કુસંગ વચ્ચે આટલો તફાવત.

આપણે કુસંગને તો જોવાનો જ નથી. સમજવાનો એકલા સત્સંગને છે. જે વસ્તુ લેવાની હોય એને પહેલેથી સમજવી પડે. જે ખરીદવાની હોય તો એને પૂરેપૂરી રીતે સમજાય ત્યાર પછીથી જ એના માટે સમય ખર્ચાય કે પૈસો ખર્ચાય. એમ ને એમ માણસ સમય પણ નથી ખર્ચતો અને પૈસોય નથી ખર્ચતો. પણ જો એને

પહેલાં એ વસ્તુ સમજાય પછી એને કિંમત આપવાની ઈચ્છા થાય. સમય પણ કંઈ મફતનો નથી. સમય કિંમતી છે. સમયને વાપરવા માટે ઝડપથી દોડવું પડતું હોય છે. માણસ સમયને સમજે કે અવસર આવે બધું પાછું મળે પણ એક સમય પાછો ના મળે. એટલે જલ્દી સમયનો ઉપયોગ કરવો પડે. પણ ઘણીવાર માણસને સમયની કિંમત જ નથી હોતી.

પુનિત મહારાજ કહે છે કે જીંદગી લાખોની છે કરોડોની છે એટલી સસ્તી નથી કે એને કચરામાં ફેંકી દઈએ. જો એમ થાય કે હવે જીવીને શું કરવાનું છે તો સમજવાનું કે આટલી મોંઘી ચીજ, જિંદગી, સમયને કચરાપેટીમાં ફેંકી રહ્યા છીએ. સમયનો સદ્ઉપયોગ કરતાં આવડે તો જ સમજવાનું કે અમે જીવન જીવી રહ્યા છીએ. પણ જ્યારે અકળામણ આવે, પોતાના જીવન ઉપર ચીડ ચઢે, બળાપો થાય ત્યારે સમજી લેવાનું કે આટલી મોંઘી જીંદગી જીવતાં આવડી નથી.

નહીંતર વિચાર કરો માંદા પડ્યા હોય ત્યારે સાજા થવા માટે કેટલી દોડાદોડ, ધમાલ કરી નાખો છો. એક ભાઈ કહેતા હતા કે મહારાજ ! લિવર બગડ્યું છે તો ટ્રાન્સપ્લાન્ટ માટે દિલ્લી જવાનું છે. કેટલો ખર્ચો ? ૩૦ લાખ રૂપિયા. જીવવા માટે ૩૦ લાખ રૂપિયા ખર્ચવાના.

આમ માણસને પોતાના જીવનમાં સમયની કિંમત ના હોય તો એ સમયની કિંમત માત્ર સત્સંગ સમજાવશે. જો ભાઈ, ઊઠ ઊભો થા. કામે લાગ. પાછળ મુનિનિવાસમાં જાનકીદાસજી મહારાજ હતા એ એમની પાસે કોઈ જાય એટલે સત્સંગ સિવાય

વધારે ના બેસવા દે. વિદ્યાર્થી હોય તો જાવ ભણો. બહેનો આવ્યાં હોય તો જાવ ઘરની સેવા કરો. પુરૂષો આવ્યા હોય તો જાવ, આપનો કામ ધંધો કરો.

સમયનો ઉપયોગ કરી લો. ગયેલો સમય ક્યારેય કોઈને પાછો મળતો નથી. યમ, નિયમ, સંયમ પોતાના જીવનનું નિયંત્રણ. આ બધું જ આપણને જય મહારાજનું સાનિધ્ય જ શીખવે છે. સત્સંગ વગર સાચી સમજણ માણસ કોઈપણ જગ્યાએ કેળવી શકતો નથી. માણસ તરીકે જન્મે ખરો પણ માણસ તરીકે જીવતાં ના આવડે. એટલે લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આપણને જીવન જીવવા માટે સત્સંગની કેટલી બધી આવશ્યકતા છે એનો ઠોસ વિચાર આપી દીધો. ભલે કદાચ એક દિવસ જમવાનું છૂટી જાય તો વાંધો નહીં. પણ સત્સંગ ના છૂટવો જોઈએ. સત્સંગ એ તો જીવનનો ખોરાક છે. આહાર છે. ખોરાકનો ઉપવાસ કરી લેવાય પણ સત્સંગનો ઉપવાસ ના પોસાય. સત્સંગ મનને વિચારોને એટલો બધો ખોરાક આપે છે જેના કારણે, એટલું પોષણ મળે છે કે માણસ સદાય પ્રસન્ન રહે છે. મન તૃપ્ત રહે છે. પછી એને બીજા કશાની જરૂર નથી હોતી. સત્સંગથી તૃપ્ત થયેલું મન ખૂબ સરસ રીતે ટેવાઈ ગયેલું હોય પછી બીજે ક્યાંય નહીં જાય. કેમ કે સત્સંગથી સારામાં સારું પોષણ મળી ગયું છે. કોઈપણ વૈચારિકતાને સ્પર્શવાની ઈચ્છા ના થાય. હું સત્સંગથી તૃપ્ત છું. કોઈ ભોગ ભોગવવાની મને જરાય ઈચ્છા નથી. ‘જગતના ભોગ ભોગવવાની નથી કોઈ વાસના બાકી’ એ ભાવ થઈ જાય.

સારામાં સારું ભોજન મળી ગયું હોય અને બધી રીતે પેટ ભરીને જમ્યા હોઈએ પછી કોઈપણ જગ્યાએ મન જશે ખરું? બસ,

મને આનંદ છે, હું સુખી છું. એમ સત્સંગ દ્વારા માણસ પોતાના જીવનમાં તૃપ્તિ અનુભવશે.

એકમાત્ર જય મહારાજનું દર્શન શરણ એ આપણને આવા પ્રકારની જીવનની સંપૂર્ણ તૃપ્તિ આપી દે. ક્યાંય કોઈપણ પ્રકારની લાલચ મન સહેજ પણ અનુભવે નહીં. એવી ગુરુકૃપા થાય ત્યારે કહેવાયકે સત્સંગ પરચો.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે અનુભવ પ્રમાણે કહ્યું કે ‘શાંતં શ્રી સંતરામમ્’ આપ તો સાક્ષાત શાંતમૂર્તિ છો. ‘જ્ઞાનસ્વરૂપમ્ નિજબોધયુક્તમ્’ મહારાજને વિદ્વાનોએ જ્ઞાનસ્વરૂપ કહ્યા, સત્સંગ દ્વારા જ્ઞાન આપણને થયું તો મહારાજ ક્યાં બિરાજયા? ક્યાં આવ્યા ? જ્ઞાન સ્વરૂપે, સમજણ સ્વરૂપે, સત્સંગ સ્વરૂપે આપણામાં જ આવીને બેસી ગયા. ક્યાં શોધવા જવાના? બાપજી, જ્ઞાનસ્વરૂપે સદાય સાથે રહેજો અને સદાય સાથે રાખજો. ‘પલવાર ન થાય અલગા રે’ એ સમજણથી સહેજ પણ જુદા ના જોઈએ. આપની સાથેની અમારી એ સમજણ સદાય એવી ને એવી બની રહે. સ્થૂલભાવથી નહીં પણ જ્ઞાનના, સમજણના ભાવથી સદાય અમારી સાથે બન્યા રહેજો. મન ક્યાંય રખડી ના પડે. કોઈ ખોટે માર્ગે ના જતા રહીએ. સાચી સમજણથી અમે આપનાથી સહેજે વિખૂટા ના પડીએ.

જય મહારાજથી જરાય જુદા ના પડવું. જય મહારાજને છોડીને બીજે ક્યાંય જવું નથી. આ ભાવ સતત બન્યો રહે.

॥ જય મહારાજ ॥

મનનું ભજન એ જ સાચું ભજન

સત્સંગનો મહિમા અપાર છે. મન માત્ર સત્સંગથી નિર્મળ થાય છે. સત્સંગથી માણસના માનસ, વિચાર, જીવન બધામાં પરિવર્તન થાય છે, અને જીવનની અંદર પરિવર્તન આવશ્યક છે, મન પરિવર્તન થાય તો જીવન જીવવા જેવું લાગે. મન પણ પ્રસન્ન થાય. યોજ્ઞાં કપડાં પહેરવાનું ગમે. યોજ્ઞું ઘર ગમે, રસોઈ પણ યોજ્ઞી હોય તો ગમે. ગંદી, કચરાવાળી હોય તો ખાવાનું ના ગમે. એમ જીવન પણ નિર્મલ હોવું જોઈએ.

‘ભજનસુખકરમ્ સુપ્રસન્નમ્’ મારું મન ભજનથી જ નિર્મળ પ્રસન્ન થાય. ભગવાન પણ પોતાના શ્રીમુખથી કહે છે કે ‘નિર્મલ મનજનસો મોહિ પાવા’ જેનું મન નિર્મલ હોય એ ભગવાનને પ્રાપ્ત કરી શકે. મને પ્રાપ્ત કરી શકે. અહીં પણ જય મહારાજે નિર્મળ મનની વાત કરી છે.

નિર્મળ મનની અંદર છળકપટ ના હોય, રાગ દ્વેષ ના હોય ઈર્ષ્યા ના હોય, ત્યારે જ મન નિર્મલથી થાય. પ્યાલો પાણી લીધું

હોય, કાચનો પ્યાલો હોય અંદર નજર નાખીએ ને સહેજ પણ કચરો હોય તો ચલાવી લઈએ છીએ ? ફેંકી દઈએ, ઢોળી દઈએ, તો મન મેલું હોય તો કેવી રીતે ગમે ? ભગવાને પણ કહ્યું કે જેનું મન નિર્મળ હશે એ મને પામી શકશે મનનો મેલો ક્યારેય પણ ભગવાનની નજીક જઈ શકે નહીં. જ્યાં સુધી મનમાં ગંદકી ભરેલી હોય, દુરાચારની, ખોટા વિચારોની ત્યાં સુધી ઇશ્વર દેખાય તો શું યાદ પણ ના આવે. કારણ કે બધું મેલું મેલું જ દેખાતું હોય.

ભગવાને ગીતામાં કહ્યું કે મનથી જેને ભજો એ ગતિને પામો ‘ભૂતાનિ યાન્તિ ભૂતેજ્યા’ જે મનથી ભૂતપ્રેતને ભજે છે એ ભૂતપ્રેત જ બને છે. ‘યાન્તિ મદ્યાજિનોડપિ મામ્’ જે મને ભજે છે એ મને પામે છે, ભગવાનને પામે છે.

ભજન સુખ આપનારું છે. ભગવાનની ભક્તિ હંમેશાં માણસને સુખી રાખે છે. શાંતિ આપે. જ્યારે સંસારનો ઘરનો વ્યવહાર દુઃખ જ આપ્યા કરે, કલેશ જ આપ્યા કરે. કોઈપણ કામ કરતા હોય તો કંઈ ને કંઈ અડચણ ઊભી થાય. કોઈને ગમશે, કોઈને નહીં ગમે. એટલે સંસારનો વ્યવહાર માત્ર અશાંતિ ને દુઃખ આપનારો જ છે.

જ્યારે લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે કહ્યું, ‘ભજનસુખકરમ્’ ભજન, ભગવદ્ભક્તિ એ સુખકારક હશે. દુઃખ, અશાંતિ નહીં આપે. ભગવદ્ભજનનો આનંદ આવે. અહીં અખંડ ૨૪ કલાક નામસ્મરણ ચાલે છે પણ મને આ સમય અનુકુળ નથી. અરે ! તને જે સમય અનુકુળ હોય તે સમયે આવ. ચોવીસ કલાક માટે છે. રાત્રે ઊંઘ ના આવતી હોય તોય આવી જાવ. તમારા સમયનો સદ્ઉપયોગ કરી દેશે. રાત્રે ઊંઘ ના આવે તો સમય કેવો બરબાદ

થાય છે ? ના ઊંઘ આવે, ના સમય જાય, મન પણ ખરાબ થાય.

ભગવાનનું ભજન માત્ર સુખ જ આપશે. મીરાંને સુખ આપ્યું. ભલે નરસિંહ મહેતાને સંસારવાળાએ જે કંઈ કહ્યું, પણ ભગવાને સુખ આપ્યું ને ! ત્યારે તો ૫૦૦ વર્ષ પછી પણ યાદ કરીએ છીએ, કેમ કે એણે સુખકારક ભગવદ્ભક્તિનો સ્વીકાર કર્યો. એમ આપણા જીવનની અંદર પણ મન નિર્મળ રાખવું હોય, મન પ્રસન્ન રાખવું હોય, સુખી થવું હોય, શાંતિ મેળવવી હોય તો સત્સંગનું ભગવદ્ભક્તિનું આંગણું છોડશો નહીં. નહીં તો સંસાર તો ‘ત્રિવિધં નરકસ્યેદં દ્વારં નાશનમાત્મનઃ’ સંસાર તો ત્રણેય પ્રકારની રીતે વિનાશનો દરવાજો છે ત્યાં બધી જ પરિસ્થિતિ ઊભી થવાની જ છે. લોભ પણ ઉત્પન્ન થવાનો છે. પરસ્પર વ્યવહારની અંદર ક્રોધ પણ ઉત્પન્ન થવાનો છે. વાસનાવૃત્તિઓ ઉત્પન્ન થવાની છે. ‘ ત્રિવિધં નરકસ્યેદંદ્વારં તસ્માદેતત્ત્રયં ત્યજેત્. ’ એટલા માટે એ ત્રણેયને છોડ, તો મન પ્રસન્ન રહેવા માટે રહેવું ક્યાં? ભગવદ્ નામસ્મરણની અંદર ભગવાનના નામને સતત આપણી સાથે રાખો.

પ્રહલાદે ભગવાનનું નામસ્મરણ ના છોડ્યું. ભગવાને બધું જ આપી દીધું. ધ્રુવે પણ ભગવાનનું નામસ્મરણ કર્યું. આજે આટલા હજારો વર્ષો પછી ધ્રુવ એની સ્મૃતિ ભગવાને આકાશમાં સ્થાપી દીધી. ‘ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી સ્થાપ્યો રે હરિને ભજતાં હજી કોઈની લાજ, જતાં નથી જાણી રે’ ભગવાનનું ભજન કરતાં, ભગવાનને શરણે બેસતાં, આપણી કંઈ લાજ જવાની નથી. આપણું કલ્યાણ જ થવાનું છે. ભલે આપત્તિઓ ગમે તેવી આવી પડે પણ અંદરથી આપણે સુખી હોઈએ.

જય મહારાજની અંદર જે નિષ્ઠા છે એના કારણે અડધી રાત્રે જય મહારાજને સાથે રાખીએ તો સાથે રહે છે. ભલે ને ઊઠાડો, જય મહારાજ જરાય ગુસ્સે નહીં થાય કે મને અડધી રાત્રે કેમ ઉઠાડ્યો? જય મહારાજનું શરણું લીધું છે તો અડધી રાત્રે પણ જય મહારાજને ઉઠાડશો તો એ સાથે રહેવાના છે. જેમ ડૉક્ટર થયા હોય તો દર્દી માટે અડધી રાત્રે તૈયાર થઈને બેગ લઈને જવું પડે ને એમ જય મહારાજ ભવરોગ વૈદ્ય છે. જેમ ડૉક્ટરને દર્દી બોલાવે તો જવું પડે એમ જય મહારાજ પણ તમારા થયા છે. એટલે અડધી રાત્રે આવે.

તમે કદાચ માળા ના ફેરવી શકો. સેવા કરતા હોઈએ એ પણ એક ભજન જ છે. શંકરાચાર્યજીએ તો ત્યાં સુધી કહ્યું છે કે જ્ઞાન ગમે તેટલું થયું હોય તો પણ ભક્તિ છોડવી નહીં. આવા સિદ્ધ મહાપુરુષોએ સ્પષ્ટ આજ્ઞા કરી છે.

ભગવદ્ભજન સેવામાં મન નિર્મળ હોવું જોઈએ. આપણનેય ગંદુ કશું ગમતું નથી. આ ચંપલ પગમાં પહેરવાના હોય અને રસ્તે ધૂળમાં જ ચાલવાનું હોય તોય એ આપણને ગંદા હોય તો ના ગમે. તો ચંપલ જેવી વસ્તુ જો આપણને મેલી હોય તો ના ગમે તો મેલું મન કેવી રીતે ગમે ? મન તો ભગવાને છેક ઉપર મૂકી આપ્યું છે. ચંપલ તો છેક પગના તળિયા માટે હોય છે છતાંય જો ગંદા થઈ ગયા હોય તો ધોવા પડશે. એમ મનને પણ નિર્મળ બનાવવા માટે એને ધોવું પડે. સાફ કરવું પડે.

‘નિષ્કામકર્મભિસ્તાત’ નિષ્કામ ભાવથી સેવા કરો. માત્ર જય મહારાજની સેવા બીજું કશું જ જોઈતું નથી. આ છે નિર્મળતા,

પણ સેવા કરીએ ને મનમાં હોય કે મહારાજ આ આપશે કે મારું આ કામ થઈ જશે એ સેવા નથી. સેવાની નિર્મળતામાં અકિંચનતા, અક્રોધ નિર્લોભ હોય, નિર્વ્યાજપણું હોય. બાપજી, મારે કશું જ જોઈતું નથી આપનો પ્રેમ આપની ભક્તિ, આપનું સાનિધ્ય મને મળે એટલે બધું જ મળી ગયું.

‘સુપ્રસન્નમ્ ભક્તિયુક્તમ્ મનો મે’ ‘મારું મન પ્રસન્નતાવાળું ભક્તિથી ભરેલું હોય. મહારાજ સન્મુખ રહેજો ને અંતમુર્ખ રાખજો. બહાર ભટકવા ના દેશો, હવે નથી કોઈ ભોગ ભોગવવાની યાચના બાકી.’ બસ મારા પોતાની અંદર રમ્યા કરું. અને એમાં જય મહારાજનું સાનિધ્ય અખંડ મળ્યા કરે.

આપણા જીવનમાં આપણને જે સમજણ મળી છે કે સદાચારથી રહેવું, સંયમમાં રહેવું, ખોટું કામ કરવું નહીં. આ સમજણ પણ એક જ્ઞાન છે. જ્ઞાન સ્વરૂપે, સમજણ સ્વરૂપે જય મહારાજ જ આપણામાં બેઠેલા છે અને એ જ આપણને સાચવી રહ્યા છે, સારું કરવાની પ્રેરણા એ જ આપી રહ્યા છે.

‘યત્સંગમ્ પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’ કેટલું બધું કહેવાય ! ભૂલ તો થવાની, પણ જય મહારાજનું સાનિધ્ય હોય તો ‘બેટા ! એ રસ્તે ના જવાય. આ કામ આપણું નહીં. આ ભૂલ આપણાથી થાય જ નહીં, આવું ખોટું કામ કરાય જ નહીં.’

‘નિર્મલ મન જન’ જય મહારાજનું સાનિધ્ય આપણને સંપૂર્ણ નિર્મળતા આપશે. આપણા અંતઃકરણમાં સહેજે મેલ ના રહે. આવી ભક્તિ માત્ર જય મહારાજના સાનિધ્યથી જ મળે. કશો ખર્ચો નહીં કરવાનો, બીજી કશી મહેનત નહીં કરવાની, બસ માત્ર

સાન્નિધ્ય.

ચૂપ સાધનાની જેમ બીજું કશું જ નહીં કરવાનું, સ્મરણેય ના કરશો ને ! કશો વાંધો નહીં. ચૂપ થઈ જાવ, કશું જ નહીં. ભગવાને ગીતામાં આજ્ઞા કરી છે કશાનો વિચાર કરીશ જ નહીં. કોઈ વિચાર મનમાં ના લાવીશ. ચૂપમાં કોઈ વિચાર સરખો અંદર ના પેસી શકે એ રીતે મનની નિર્મળતા આપણા જીવનમાં ધીરે ધીરે આવે.

ઘરમાં કોઈ વસ્તુ લાવ્યા હોઈએ. ઘઉંની સીઝનમાં ઘઉં લાવ્યા હોઈએ તો બપોરે સાફસુફ કરીને કાંકરા કચરો બહાર કાઢી નાખીએ. ચોખ્ખું જ અનાજ ભરાય. એમ ને એમ ના રખાય. એમ મનને પણ ચોખ્ખું જ રખાય. મનને પણ સાફ કરવું પડે. રોજનું રોજ સાફ કરવું પડે. જેમ ઘઉંને બારે મહિના સાચવવા ટીકડી મૂકવી પડે. અથાણામાંય ફુગ આવી જાય એમ મનમાંય ફુગ આવી જાય મનને પણ રોજ માંજવું પડે. સત્સંગથી મન નિર્મળ થાય.

મેલું મન કશા જ કામનું નહીં. ઘરમાંય મેલી વસ્તુઓ ખૂણામાં નાખી રાખીએ છીએ. એને અડતાય નથી. એમ મેલા મનનુંય કામ શું ? સત્સંગ વડે જ મનની નિર્મળતાને આપણે ખૂબ સારામાં સારી રીતે પ્રાપ્ત કરી શકીએ છીએ.

લક્ષમણદાસજી મહારાજે આ બે શ્લોકોની અંદર આપણને સત્સંગનો અગાધ મહિમા આપી દીધો છે. કે જુઓ, સત્સંગનું માહાત્મ્ય કેવું છે ! કોઈ પણ પુરાણકથા શરૂ થાય એટલે પહેલા માહાત્મ્ય કથા થાય. આપણને થાય કે ભાગવતજીમાં આટલું બધું છે. સત્સંગનો મહિમા પહેલા જાણવો પડે કે સત્સંગથી આટલા

બધા લાભ થાય છે. જીવન આટલું બધું સારું બને છે તો એના પ્રત્યે આપણને સદ્ભાવ જાગે. સારી વસ્તુ મેળવવાની હોય એટલે લાલચ થાય કે ચાલો જઈએ. સત્સંગની પણ લાલચ અને સત્સંગમાં મન સુધારવાની પણ લાલચ. અને મન સુધર્યા પછી જીવન સારું થાય એ પણ લાલચ.

સારી બાબતમાં લોભ થાય તુલસીદાસજી કહે છે કે ‘જીમી પ્રતિ લાભ લોભ અધિકાઈ’ ભગવાનનું ભજન થતું હોય ને ભગવાનની સેવા થતી હોય આટલાથી બસ નહીં. લાવોને હજી વધારે કરીએ, આ તો ઓછું છે લોભ થાય જ. સત્સંગમાં, ભજનમાં, સેવામાં જેટલો લોભ રાખીશું એટલું આપણું જ કલ્યાણ છે, જેમ લાભ થાય એમ લોભ વધે છે. એમ મનને નિર્મળ બનાવવા માટે, સ્વચ્છ રાખવા માટે સત્સંગનો લોભ રહેવો જોઈએ.

ચાલો, મહારાજે આયોજન કર્યું છે રમેશભાઈની ભાગવત કથા છે. નોકરી પર રજા મૂકી દો. રજા નથી તો કપાતે પગારે આપી દો. પણ કથા તો સાંભળવી છે. સત્સંગનો જેમ લાભ થાય એમ લોભ વધવો જોઈએ. પૈસાનો નહિ. એને તો લોભિયો કહેવાય. સત્સંગ તો અતિ કિંમતી છે. પૈસા જતા કરીએ, કમાણી જતી કરીએ પણ સત્સંગ જતો ના કરીએ. સત્સંગ અમૂલ્ય છે. મહામૂલો છે અને મહામૂલો સત્સંગ દરેકના જીવનને કિંમતી બનાવે છે જો આપણા જીવનની અંદર સત્સંગનું મૂલ્ય સમજીએ તો જીવનને માણી શકાય. કોઈપણ વસ્તુને સમજીએ તો એને વાપરવાનો આનંદ આવે.

આપણને જય મહારાજનો સંગ મળ્યો છે, આશ્રય મળ્યો છે પણ એની કિંમત જ ના સમજતા હોઈએ તો ઘણા બધા ફરે છે,

એવા જાય મંદિરમાં, બેસે પણ, એને આશ્રયનો અર્થ ખબર નથી આવીને જઈએ પણ કશું સમજાતું ના હોય તો અર્થહીનતા થઈ જાય.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે કહ્યુંકે ‘ભકિતયુક્તં સુપ્રસન્નમ્ મનો મે’ પ્રસન્નમન એ જ નિર્મલ મન. અને એ જ આપણા જીવનને સારામાં સારી રીતે માર્જિત કરે, સાફ રાખે અને મન સાફ હશે તો વિચારો સાફ આવશે. વિચારો સાફ હશે તો વ્યવહાર સારો થશે અને વ્યવહાર સારો હશે તો જીવન સારું થશે. અને જીવન સારું હશે તો ગતિ પણ સદ્ગતિ હશે.

જય મહારાજનું શરણું એમ ને એમ નથી મળતું ! કેટલું કિંમતી છે ! પણ જેને ઓળખાતું જ ના હોય, સમજાતું જ ના હોય એને કશી કિંમત જ ના હોય. પછી સમય જતાં એ પરસ્તાય કે અરે ! મને મળ્યું હતું છતાંય હું ના જાણી શક્યો. જાનકીદાસજી મહારાજના સમયે મહારાજની સેવામાં ઘણાબધા તે વખતના યુવાનો એટલે કે આજના વૃદ્ધો આવતા. કહે કે, મહારાજ જો થોડાક વહેલા મળી ગયા હોત તો લગ્ન જ ના કરત. તો હું સુખી હોત. આ છે સંગ. પણ મહારાજ મોડા મળ્યા અને તે દહાડે ખબર નહોતી કે જીવનની અંદર આમ દુઃખી થવાશે. તો જય મહારાજનું આજે શરણ મળ્યું છે એનું જતન કરવું, એના વડે મનને નિર્મળ રાખવું મનનું રોજ માર્જન કરવું એ જ સાચું ભજન છે.

॥ જય મહારાજ ॥

અભિષ્ટદમ્નિત્યમીડે

સદ્ગુરુના સંગમાંથી અનેકવિધ પ્રાપ્તિ થાય છે. જેને માટે અહીં કહ્યું કે, 'યત્સંગમ્પ્રાપ્તશિષ્યાઃ'

'અભિષ્ટદમ્નિત્યમીડે,' પોતાનું મનોવાચ્છિત મેળવી શકે છે. જય મહારાજની ઉદારતા જુઓ કે તમે જેવું માગો એવું આપવાની તૈયારી. નહીં તો એવું કહી શકે, મારી પાસે તો આવું ને આટલું જ મળશે. સંતો પાસે જઈએ તો આધ્યાત્મિક મળે, ત્યાગ મળે. અહીં તો કહ્યું કે જે કંઈ તમારી ઇચ્છા મુજબનું જોઈએ, તમે શું ઇચ્છો છો એ બોલો, જય મહારાજ તમને આપશે.

પણ 'અભિષ્ટદમ્નિત્યમીડે' કહ્યું નિત્ય વંદન કરનારને આપે છે. જેણે જય મહારાજના ચરણમાં માથું મૂક્યું હોય અને જય મહારાજ એ મસ્તકમાં બિરાજયા હોઈ ઝુંકાર સ્વરૂપે બિરાજેલા જય મહારાજ એવું કંઈ માગવા જ ના દે. જેની ઉપર નિયંત્રણ આવી જાય કે, આવું તે કંઈ મગાતું હશે ?

ઈચ્છિત લઈ જાવ, પણ તે છતાંય વંદન કરીને માથું તો

ચરણમાં મૂક્યું છે એટલે મસ્તક ને વિચારો બેય પવિત્ર થઈ જાય. નિત્ય વંદન કરતા હોઈએ, નિત્ય જય મહારાજનું સેવન કરતા હોઈએ, એ મનમાં, માથામાં ખોટી યાચના આવવા દે ખરા? નકામી યાચના નહીં આવવા દે. માગવું હોય તોય નહીં મગાય. અભિષેકમ્ એટલે કલ્યાણકારી, તારું ભલું થાય એમાં જ મહારાજ રાજી છે. દરેકનું કલ્યાણ થાય એમાં મહારાજ રાજી છે. એટલે ઈચ્છિત મનોવાંચ્છિત છતાંય જય મહારાજ એના મન ઉપર બેસીને કહે કે જય મહારાજના સાનિધ્યમાં આ પ્રમાણે જ રહેવાય. આવું જ મગાય. અંદર ઊંડાણમાં બીજી કંઈ ઈચ્છા હોય તોય એને ઉપર ના આવવા દે. જય મહારાજ હંમેશાં દુરાચાર અને કુવૃત્તિને વાળી લે છે.

‘શરણે આવે તેને સદાય શિર પર ગાજો છો.’

જય મહારાજની જ આણ માથે વરતાતી હોય તો આપણે ક્યાં ચિંતા હોય ? સદ્વૃત્તિઓ આપોઆપ સ્થિર થઈ જાય, માટે જ જય મહારાજનો સત્સંગ, જય મહારાજનું સાનિધ્ય આપણા સૌના માટે આટલું બધું લાભપ્રદ છે.

આ શરીર એ જ આપણું ઘર છે. સ્તુતિ કરતાં લક્ષમણદાસજી મહારાજે ગાયું ‘ગેહે વાદિત્રઘોષા’ અંદર વાર્જિત્રના ઘોષ થયા કરે છે. શ્વાસોશ્વાસનો અવાજ એ પણ નાદ બ્રહ્મ છે. આપણા પોતાની અંદર જ ઘણાબધા નાદ બ્રહ્મ ઉઠયા કરતા હોય. અંદર સ્પંદનો ઉત્પન્ન થાય છે. એના માટે કહ્યું કે

‘દુઃખઘ્નો યત્ર વાતિ પ્રણતજનમનો લ્હાદકારિ ચ વાયુઃ’

હું આ જય મહારાજના સાનિધ્યમાં મેળવી શક્યો છું એને

કારણે મારો જન્મમરણનો ભય દૂર થઈ ગયો અને હું સત્ચિત સ્વરૂપે મારા પોતાનામાં બેઠો છું. મારું પોતાનું સ્વરૂપ છે.

જય મહારાજનું સાનિધ્ય આપણા પોતાનામાં છે. એ આપણા જીવનને સતત જાગ્રત રાખે છે. જેના અંતઃકરણની અંદર સતત જય મહારાજનું સાનિધ્ય હોય એની અંદર એક જ તાર હોય એક જ નાદ હોય.

જય મહારાજના સાનિધ્યમાં અનેક પ્રકારના વાજિંત્રો વાગતાં હોય, કયાં વાજિંત્રો? અંતર ઘટનાં. અનેક ભક્તોએ પણ કહ્યું, ‘ઘણાણા વાજાં ઘટમાં વાગે, અનહદનાં એવાં,’ વાગ્યા જ કરે, વાગ્યા જ કરે.’

અહીં જય મહારાજે લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને આત્માનુભૂતિ કરાવી પોતાના શરીરમાં જે નાદ થઈ રહ્યો છે, જેને કારણે એની જાગ્રતિ સતત બની રહે એ નાદમાં આત્માનુસંધાન થાય અને પોતાના સ્વરૂપની અંદર પોતે લીન રહ્યા કરે. ઓહમ સોહમ્ નો એ તાર એટલી સરસ રીતે વાગ્યા કરતો હોય કે એ નાદ સાથે જીવન એક તાર થઈ જાય.

આપણા પોતાનું શરીર એ આપણું રહેવાનું ઘર, આત્માને રહેવાનું ઘર એને કહ્યું ‘ગેહે’ મારા પોતાના ઘરમાં જે નાદબ્રહ્મ સંભળાઈ રહ્યો છે એ પણ જય મહારાજના સાનિધ્યને કારણે છે.

‘ચ્યંપ્રાપ્યાહમ્’ મળ્યું છે એ મને જય મહારાજે આપ્યું છે. પોતાના સત્ચિત સ્વરૂપ આત્માની અનુભૂતિ મેળવી છે, તો ઘરમાં સતત આત્માનુસંધાનની જાગ્રતિ બની રહે. શ્વાસની સાથે અનુસંધાન કરે. એનો જે નાદ છે એની સાથે શ્વાસોશ્વાસમાં એનું

અનુસંધાન કરે. ઓહમ સોહમનો નાદ સતત વાગ્યા જ કરતો હોય. કવિ ઈશ્વરે તો કહ્યું ‘અસંખ્યાય’ વાગ્યા જ કરે, વાગ્યા જ કરે, કેવી રીતે ગણશો એને ? એને શું સમજશો ?’

આપણા જીવનની અંદર આપણા ઘરમાં વાંજિત્ર વાગી રહ્યા છે. ‘ગેહે વાદિત્રધોષાઃ’ એમ અનુભવપૂર્વક લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આપણને બતાવ્યું. આ છપ્પન કરોડનો આંકડો ક્યાંથી લઈ આવ્યા હશે ? ક્યા મેળનો હશે ?

માણસ અસંખ્ય શ્વાસોશ્વાસ લે છે એકવીસ હજાર ને છસો એક દિવસના. તો જો એની ગણતરી મૂકો તો ૯૦-૧૦૦ વર્ષે ૫૭ કરોડ થશે. તો માણસ એના કરતાંય વિશેષ જીવવાવાળો છે.

જય મહારાજે કહ્યું ‘ગેહે વાદિત્રધોષાઃ’ આપણા ઘરમાં જ વાજિંત્રો વાગી રહ્યાં છે. હૃદયના ઢોલ વાગે જ છે ને! એ વાજિત્ર જ છે ને ! શ્વાસોશ્વાસની અંદર ઓહમ સોહમનો નાદ પણ ઊઠ્યા જ કરે છે ને ! તો આ બધાને વાજિંત્રો કહ્યાં. જય મહારાજને ત્યાં તો આત્માનુભૂતિ છે. જે સાધન ભજન છે એ આત્માનુસંધાન જ છે. ‘ઓહમ્ સોહમ્ આત્મારામ’ એની સાથે અનુસંધાન થઈ જાય પછી એ તાર વાગ્યા જ કરે અને એના રણકારની અંદર અનુસંધાન થઈ જાય. તો આત્માનુભૂતિ સહજ બની જાય.

મહાપુરૂષોના મનની અંદર વિનમ્રભાવે જ્યાં નિત્ય અનેક દર્શનાથીઓ હોય, સાધક હોય, ઉપાસક હોય એ પોતાની રીતે સાધન ભજન કરતા હોય, એ બધાને જય મહારાજ જાગ્રત અવસ્થા આપી રહ્યા છે અને જાગ્રત અવસ્થા એ જ ‘યસ્ય નિત્યમ્ ભવન્તિ’ જ્યાં નિત્ય અખંડ પણે વાગ્યા જ કરે છે. સતત વાગ્યા કરે

છે. એ ઘર એટલે આપણું શરીર અને આપણે જ્યારે અનુસંધાન કરવા બેસીએ ત્યારે જો આપણો આત્મા આપણું ચૈતન્ય અને ત્યાં આનંદ થાય અને જ્યાં આનંદ હોય ત્યાં ઉત્સવ થાય જ. વાજાં વાગવાનાં જ.’

અહીં તો આ ઘરમાં નિત્ય ઉત્સવ છે એટલે એનાં વાજાં અખંડ વાગ્યા કરે. આ આપણા પોતાની અંદર જ નાદ ઊઠી રહ્યો છે. આત્મ સ્વરૂપનો નાદ નિત્ય છે શરીર અનિત્ય છે. શરીરના વ્યવહારો આવવા જવાવાળા છે માણસના દુર્ગુણો તો આવે છે ને ચાલ્યા જાય છે પણ જે નિત્ય અવસ્થા છે એ તો માણસની અંદર જ બની રહે છે એ નથી બદલાતી એટલે એને કહ્યું ‘નિત્ય’. પોતાની આત્મસ્થિતિ નિત્ય છે. કોઈપણ વ્યક્તિની અંદર દુર્ગુણ આવે છે એ સ્થિર નથી હોતા આવીને જવાવાળા છે. એટલે નિત્યભાવને સ્થિર કરવા નાદબ્રહ્મ જોડે અનુસંધાન કરવાનું કે મારા પોતાનું સ્વરૂપ મારામાં જ જાગ્રત થઈ રહ્યું છે. શેનાથી? વાજિંત્રથી. અડધી રાત્રે પણ ઉઠીએ તો એની સાથે ‘ઊં ઊં’ થયા કરે એટલે ઊંઘમાં પણ હૃદયનો ધબકારો ચાલવાનો જ છે. એ ઢોલ વાગવાનું જ છે. હૃદયના ધબકારાનું ઢોલ બંધ થઈ જાય તો કશું ના રહે.

‘યોગયોગ્યો મઠો વૈ!’ તમારું આત્માનુસંધાન કરવા માટે, સ્વરૂપ મેળવવા માટે આ સ્થાન ખૂબ શક્તિશાળી છે, જે કંઈ સાધન ભજન અનુષ્ઠાન કરશો એમાં તમને પ્રબળ શક્તિ મળશે, પૂરેપૂરી સફળતા મળશે. સાધન ભજન કરવાને લાયક આ ભૂમિ છે અહીં બેસશો તો તમારું મન એકાગ્ર થઈ જશે, સ્થિર થઈ જશે સાધન ભજનમાં મન લાગી જશે.

આપણું શરીર એ જ આપણું ઘર છે. ‘યસ્ય નિત્યમ્ ભવન્તિ’ આત્માનો નાદ સતત ચાલ્યા જ કરે એ અટકી શકે જ નહીં. ‘દુઃખઘ્નો યત્ર વાતિ’ જય મહારાજના સાનિધ્યનું વાયુમંડળ જ એવું છે કે જે કંઈ દુઃખો છે એ દુઃખોને દૂર કરી નાખવાં. શારીરિક, માનસિક કે વ્યાવહારિક દુઃખ દૂર થાય. માનસિક પીડા કેટલી બધી હેરાન કરી નાખે છે? માણસ પોતે પોતાના મનની પીડા શાંત કરી શકતો નથી. એટલે આ જય મહારાજનો મઠ શરણે આવેલાને શાંતિ આપવાવાળો છે.

દુઃખ તો અનેક પ્રકારનાં હોય, જીવનની અંદર એ થોડા સમય માટે આવે ને ચાલ્યાં પણ જાય. કેટલાંક દુઃખો એવાં હોય કે એ જીવનભર માણસને સતાવ્યા કરે. પણ એ બધાંય દુઃખોને દૂર કરનાર જય મહારાજનું સાનિધ્ય છે. આવીએ છીએ અને એમના દર્શન કરતાંની સાથે જ શાંતિ મળી જાય. અંદર શેરડો પડી જાય કે હાશ ! બહુ સારું થયું અહીં આવ્યો એ. ખૂબ શાંતિ મળી. મારું બધું જ દુઃખ ભૂલાઈ ગયું. વિસરાઈ ગયું. કેમ કે જય મહારાજના સાનિધ્યમાં આનંદ આપનાર પરમાણુઓ છે કે જે માણસને ને એના મનને, શરીરને તરત જ સ્પર્શ કરે. એને અનુભવ થાય કે હું કોઈક પવિત્ર જગ્યાએ આવ્યો છું.

આજે બપોરે જ એક સંત અહીં આવ્યા હતા. લગભગ કલાક સુધી વાતો કરી કહ્યું કે આ સ્થાનમાં પ્રવેશતાની સાથે જ શાંતિ અને સ્થિરતાની અનુભૂતિ થાય છે. પ્રથમ વખત આવનારને પણ એના વાયુમંડળનો સ્પર્શ થતો હોય કે અહીં પવિત્રતાનો અનુભવ થાય છે. સાત્વિકતાનો અનુભવ થાય છે. શાંતિ તો બીજે ક્યાંક પણ મળી રહે. મા આનંદમયી આવ્યા’તાં ત્યારે એમણે પણ

આ અનુભૂતિ કરી હતી કે અહીંયા ખૂબ શાંતિ અને સાત્વિકતા છે.

સ્તુતિની અંદર પણ લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આ જ કહ્યું 'દુઃખદનો યત્ર વાતિ' બધા જ પ્રકારના દુઃખનો નાશ કરે. જય મહારાજ તો સુખસાગર છે. સુખનું ધામ છે. સુખ આપવાવાળા છે તો દુઃખ કયાંથી ઊભું રહેવાનું હતું ?

સંતોના સાનિધ્ય કે તીર્થમાં જઈએ તો પાપના વિચારો સંપૂર્ણ નાશ પામી જાય. શ્રદ્ધા ભકિતપૂર્વક આપણું મન અને આપણા વિચારો શાંત અને પવિત્ર થઈ જાય. કારણ કે અહીં સાત્વિકતા છે. અહીંયાં ધર્મની પ્રતિતી થઈ રહી છે. અહીં 'આહ્લાદક આનંદકારી આંદોલનો છે જે સામાન્યને પણ આનંદ આપે. ઊંચી જાતનો આનંદ ત્યાં મળવાનો. કોઈ ઉત્સવ હોય અને અહીંયાં બેઠા હોઈએ એનો આનંદ કેવો હોય છે! કંઈક વિશિષ્ટ પ્રકારનો આનંદ આપનાર વાયુમંડળ અહીં છે. એ વાયુ મંડળની અંદર જય મહારાજનાં પોતાનાં જ સાત્વિક સ્પંદનો ઉઠયા કરતાં હોય.'

જે સ્થાનમાં મહાપુરુષો વસતા હોય, એની જાગ્રત સ્થિતિમાં તો આનંદ અને સુખ આપે. પણ એ શરીરને પણ ત્યાંને ત્યાં એના એ જ સ્થાનની અંદર એની વિધિ કરી દેવામાં આવે તો એ શરીરની પાંચ ભૌતિકતાનાં સ્પંદનો પણ આ જમીનને સ્પર્શ કરતાં હોય, જે શરીરમાં મહાપુરુષોએ વર્ષો સુધી સાધના તપસ્યા કરી હોય એ શરીર પણ અહીંયા જ હોય, તો એ જમીનના સ્પંદનો પણ સ્પર્શ કરે. સમાધિ થઈ એટલે પાંચ ભૌતિકતાના જે તત્ત્વો છે એ તો ત્યાં ને ત્યાં જ વિસ્તરવાનાં, અને એમાંથી પણ ઊર્જા

ઉત્પન્ન થાય એ પણ આહ્લાદકારી બને. આખા વાતાવરણને એવું બનાવી દે કે માણસ આવીને ઊભો રહે તો એ સ્તબ્ધ થઈ જાય. આહ્લાદકારી અવસ્થા એના મનમાં આવીને સ્થિર થઈ જાય ‘ઓહો ! હું ક્યાં ઊભો છું!’ કેટલું સરસ વાતાવરણ છે કેટલી શાંતિને આનંદ મળે છે !

એ આહ્લાદકતાની અનુભૂતિ, એનાં સ્પંદનો, એના અણુઅણુમાં રહેલી સાત્વિકતા એ ધરતી પર ઊભા રહેલાને ધરતીનાં અને વાયુમંડળનાં બંને સ્પંદનો અને પરમાણુઓ એને સ્પર્શે અને સુખશાંતિ આપે જ આપે.

॥ જય મહારાજ ॥

મનની પ્રસન્નતા માટે સત્સંગ

સત્સંગની શક્તિ, સત્સંગનો પ્રભાવ એવો છે કે માણસ જ નહીં પણ માણસનું મન પણ ગાંડાં કાઢવાનું મૂકી દે.

માણસને પોતાને ખબર હોતી નથી કે મન કેટલાં બધાં ગાંડાં કાઢે છે. તો મનને જાગ્રત રાખવા માટે, મનને ડાહ્યું રાખવા માટે, મનને સમજણું અને શાંત રાખવા માટે સત્સંગ નામનું ઔષધ દવા અત્યંત ઉપયોગી છે. મનને કોઈપણ રોગ હોય એને મટાડવાની એક જ દવા, સત્સંગ.

‘યત્સંગમ્ પ્રાપ્તશિષ્યાઃ’ જય મહારાજના સાનિધ્યથી એનો સેવક, શરણાર્થી, શિષ્યોને આવું પ્રાપ્ત થાય છે. કહો જોઈએ જય મહારાજના સત્સંગથી આટલું બધું મળતું હોય, આવું મળતું હોય તો કોણ છોડે ? આ સત્સંગને લઈ લો. મનને શાંત રાખવું હોય, મનને સ્થિર રાખવું હોય, મનનો કકળાટ કાઢવો હોય, તો આ તો ઊંચામાં ઊંચું ઔષધ છે અને જય મહારાજ તો પાછા પ્રસાદમાં જ આપે છે. નહીં તો પ્રવચન સાંભળવાનીય ટિકીટ

લાગતી હોય છે. આ તો પ્રસાદમાં જ મળે છે. બાકી મનને ડાહ્યું ને શાંત કરવું હોય તો સાઈકિયાટ્રિસ્ટ ડૉક્ટરો પાસે જઈને હજારો ખર્ચો તોય શાંતિ ના મળે.

લક્ષ્મણદાસજી કહે છે, જુઓ, મારા ગુરુ મહારાજ પાસે કેવી શાંતિ મળે છે. કેવો આનંદ મળે છે. આવીએ છીએ, વાતો સાંભળીએ છીએ, મનને સંતોષ મળે છે. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ પોતાની અનુભૂતિ વડે અમૂલ્ય એવો સત્સંગનો પ્રભાવ આપણને બતાવી રહ્યા છે. દર્શન કરાવી રહ્યા છે.

આપણે સૌ ઇચ્છીએ છીએ કે આપણા શરીરને નિરોગી કેવી રીતે રાખવું. આપણું આરોગ્ય કેવી રીતે ટકી શકે ? તો આરોગ્ય મેળવવા માટે મન કકળાટ વગરનું રાખવું. જો મનનો સ્વભાવ કકળાટયો હશે તો આરોગ્ય ક્યારેય નહીં મળે. કંઈકને કંઈક અંદર પેસી જશે. વધારે પડતી ચિંતાવાળો માણસ હશે. તો ડાયાબિટીસ પેસી જશે. જાણે ઘરમાં ઉઘઈ એમ શરીરમાં ડાયાબિટીસ. ઘરમાં ઉઘઈની ટ્રીટમેન્ટ કર્યા કરો, તોય ફૂટ્યા જ કરે, એમ ડાયાબિટીસ પણ ક્યાં તો કિડનીમાં પેસે, ક્યાં તો હાર્ટમાં પેસે, ક્યાં તો લીવરમાં પેસે, બહાર બધું સરસ દેખાય પણ અંદર બધું ખાવા માડે. એટલે મનની પ્રસન્નતા શરીરના આરોગ્ય માટે ખૂબ જ આવશ્યક છે.

જય મહારાજની સ્તુતિ કરતાં કરતાં લક્ષ્મણદાસજીને જય મહારાજના ૭૦ વર્ષના સાનિધ્યમાં જે અનુભવ થયો એનું આપણને સૌને પીરસણ મળ્યું છે. જમવાનું મળી રહ્યું છે. આ સત્સંગ મળી રહ્યો છે અને મન પ્રસન્ન હોય તો ભલેને ઝૂંપડીમાં હોઈએ, ભલેને સૂકો રોટલો ખાતા હોઈએ તોય મજા, આનંદ !

એક છોટુમલ કરીને હતા. એ અહીંયાં પેલો જૂનો ઓસારો હતો ત્યાં સૂઈ રહે. જમવા જાય ત્યારે ભલે ગમે તેવું હોય તોય, ‘આજ તો બહુ સરસ જમવાનું હતું અરે ! વાત ના પૂછો, ઓસારામાં સાપ હતો તોય આઢીને સૂઈ ગયા. આવતા જતાને પૂછે કે પેલો સાપ કેટલે છે ? પણ ઊભા થાય નહીં ઓઢેલું ખસેડે નહીં જતો રહેશે એની મેળે. બસ આનંદ.’

‘સુપ્રસન્નમ્ મનો મે’ મનની પ્રસન્નતા એ જ આપણા જીવનનો ઊંચામાં ઊંચો સાર. મનની પ્રસન્નતા ક્યારે મળશે ? કલેશ દૂર કરે તો એકમાત્ર સત્સંગ. સત્સંગનો આધાર જેણે લીધો એ ક્યારેય નોંધારો નહીં હોય. એ ક્યારેય અનાથ નહીં હોય એ બિચારો, બાપડો નહીં હોય. કેમ કે, સત્સંગ મારી સાથે છે અને સત્સંગ વડે જય મહારાજ મારી જોડે છે.

સત્સંગથી સાચી સમજણ આવે તો માણસ ઠોઠ રહે ખરો ? સાચી સમજણ વડે જાગ્રત હોય તો પાપ થાય ખરાં? નહીં થાય. પાપથી એ સજાગ રહેશે. આવી ઔષધિ બીજે ક્યાંય નહીં મળે. ગુરુ મહારાજ માટે કહ્યું, ‘ભગરોગવૈદ્યમ્ શ્રીમદ્ ગુરુમ્ નિત્યમહં નમામિ’ ભવરોગને મટાડનારા કેવા મોટા વૈદ્ય? આટલું મોટું ઔષધ છે એમની પાસે. જીવનના બધા જ રોગોને શાંત કરી દે. એક મનનો રોગ શાંત થઈ જાય તો આખા જીવનનો રોગ મટી જાય. પણ અહીં તો બધી જ સંપન્નતા હોય, બધાં જ સુખ હોય પણ મનોરોગી હોય, ગુસ્સાવાળા શંકાશીલ હોય, ઘરમાં કશી વાતની ખોટ ના હોય છતાંય મન અને સ્વભાવને કારણે માણસ દુઃખી, ઘરમાં સરસ ભોજન પીરસાયાં હોય તોય જમવા ટાણે કકળાટ કરે. ઘણાને એવી આદત હોય છે. જમવા બેસે ત્યારથી જ કકળાટ

મોડે. આ સ્થિતિ માણસના જીવનને રગદોળી નાખે.

પણ જો એના જીવનમાં સત્સંગ હોય તો સત્સંગ એના જીવનને સુધારી નાખે. સ્વભાવને સુધારી નાખે. ઘણા બધા માણસ જોયા છે કે પરિવર્તન આવી જાય. મહારાજના આ સત્સંગથી સમજતાં સમજતાં એટલું બધું પરિવર્તન આવી ગયું છે કે ન પૂછો વાત.

માણસના જીવનમાં આવી બધી ઉપાધિઓ હોય અને એને દૂર કરવી હોય તો આ સત્સંગનું ઔષધ એને ધીમે ધીમે જ ચડે. જેમ બગડતી તબિયત ધીમે ધીમે સારી થતી જાય. દવા લેતા જઈએ કે આજે બે દહાડે સારું છે, અઠવાડિયે ઘણું સારું છે, પંદર દહાડે એના કરતાંય વધારે સારું છે, અને મહિને બિલકુલ સારું થઈ ગયું. એમ સત્સંગ વડે સ્વભાવ સુધરી શકે છે. કારણ સત્સંગની સાચી સમજણને માણસ પચાવતો જાય પોતાનામાં ઉતારતો જાય તો ચોકકસ એક દિવસ એવો આવશે કે એના મનની શાંતિ બીજાને ઈર્ષ્યા કરાવનારી હશે. કે આ માણસ આવો હતો ને અત્યારે આટલો બધો શાંત ! એના સ્વભાવની અદેખાઈ થઈ જાય. અમારા ગુરુ મહારાજ છે એમણે સત્સંગ આપ્યો એના વડે હું આટલો સુખી અને શાંત છું.

માણસના મનની અંદર બધી જ વૃત્તિઓ હોય છે. સદ્ અસદ્ બંને. સદ્વૃત્તિ હોય તો સારાં કામ કરે. અસદ્વૃત્તિ હોય તો કુકર્મ કરવા બેસી જાય, દુરાચાર કરે. તો એ વૃત્તિઓને સરસ રીતે વળાંક આપવાનો હોય. ભલે ને ગુંદાં ચીકણાં લાગતાં હોય, કેરી ખાટી લાગતી હોય, આમળાં તૂરાં લાગતાં હોય પણ એનું અથાણું

બનાવી દઈએ તો બધાય ઉપયોગ કરવા બેસી જાય. એમ આ મનને પણ સત્સંગ વડે કેળવવામાં આવે તો એ સ્વાદિષ્ટ લાગે જ. અને જેમ પેલાં કડવાશ છોડી દે, ખટાશ તુરાશ કે ચિકાસ છોડી દે એમ આપણું મન પણ સત્સંગના પ્રભાવથી એની બધી જ કડવાશ, તુરાશ, ચીકાશ, ખટાશ છોડી દે.

મનની ખટાશ કેટલી બધી હોય છે ! વ્યવહારની કડવાશ કેટલી બધી હોય છે ! આ બધું જ એકમાત્ર સત્સંગના આધાર વડે દૂર થાય.

જય મહારાજનું સ્વરૂપ જ સત્સંગનું છે. જય મહારાજનું સ્વરૂપ શાંત છે. ‘શાંતમ્ શ્રી સંતરામમ્’ શ્રી મૂક્યું છે. શ્રી એટલે લક્ષ્મી. ધનવાન, પૈસાવાળા તો ગૃહસ્થી હોય, જય મહારાજ તો ત્યાગી છે, અવધૂત છે, વિતરાગી છે. શ્રી એમને ત્યાં ક્યાંથી આવી? સંપન્નતા શોભે ગૃહસ્થીને.

જેમ જેની પાસે પૈસો વધારે હોય તેના નામની આગળ શ્રી લાગે. પણ આવા સદ્ભાગીઓની આગળ પરમપૂજ્ય લગાવી શકાય. શ્રી ૧૦૮ લખી શકાય. પૂજ્યપાદ લખી શકાય. પણ શ્રી નહીં. પણ અહીંયાં તો જય મહારાજની આગળ શ્રી મૂકી દીધું. શ્રી સંતરામ મહારાજ કે જય મહારાજ કહીએ છીએને ? ‘**ૐ શ્રી સંતરામ સદ્ગુરુઃ શરણમં મમ.**’

જય મહારાજની લક્ષ્મી કઈ ? ‘શાંતમ્’ની જય મહારાજના જીવનમાં જે સાત્વિકતાની, સંયમની, સદાચારની શાંતિ છે, એટલો બધો જે વૈભવ છે એ પણ લક્ષ્મી જ છે. સદ્ગુણની સંપન્નતા એ પણ માણસની લક્ષ્મી છે. ‘શ્રી સ્વાત્મ

નિષ્ઠમ્' પોતાના સ્વ સ્વરૂપની અંદર નિષ્ઠા હોવી એ પણ એક વૈભવ છે. સમાદિષ્ટકપ્રદ વૈભવાભ્યામ્ શમ દમ આદિ પણ સાધુ મહાપુરુષોનો વૈભવ છે. બંને છેડા જુદા છે ગૃહસ્થીનો વૈભવ પણ ખરો અને ત્યાગી એવા આવા મહાપુરુષો, દિવ્ય ચેતનાઓનો વૈભવ પણ ખરો. એ પણ શ્રી ખરા. તમે જુઓ મહાભારત ભાગવત્ કે ગીતા એમાં પણ શ્રીમદ્ મહાભારત, ઈતિ શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા એનો વૈભવ છે. મહાભારતની વિદ્યાની અંદર એનો વૈભવ સંપત્તિ છે.

આ બધા વૈભવોને કારણે જય મહારાજને શ્રી કહ્યા. કેવા? શાંતમ્. શ્રી કોઈના ઘરમાં ઉપદ્રવશ્રી હોય. ક્યાં તો કોર્ટ હોય, ક્યાં તો દવાખાનાં હોય, ક્યાં તો દુરાચાર હોય, ક્યાં તો વિલાસિતા હોય. આ શ્રી લક્ષ્મી! એ પૈસો ઘરમાંય ઝઘડાવે. પણ જય મહારાજનો એક દિવ્ય વિભૂતિ તરીકે, 'શાંતમ્ શ્રી' તરીકે, બધો જ વૈભવ શાંતિવાળો છે. ઘરમાં પૈસો શાંતિવાળો હોય તો જ સંસ્કાર અર્પે. નહીંતર એ વૈભવતા એની સંપન્નતા એને છેક ઉપર લઈ ગઈ હોય પણ દુરાચાર બાબતમાં છેક નીચે નાખે, છેક પર્વતની તળેટીમાં, ખીણમાં. સંપન્ન થવા માટે આ બાજુથી ખૂબ મહેનત કરી, ખૂબ પૈસો ભેગો કર્યો, ટોચે ચડ્યો. પછી ટોચ ઉપરથી દુરાચારને અપલક્ષણથી પાછલી ખીણમાં ગબડી પડ્યો. આ લક્ષ્મી દુરાચારી.

ભગવાને ગીતામાં કહ્યું, 'ભૂતાનિ યાન્તિ ભૂતેજ્યાઃ' જે આવા પ્રકારે કમાય છે એની દુર્ગતિ પણ આવા પ્રકારે જ થતી હોય છે. ભૂતની ઉપાસના કરે એને ભૂત તરીકે જન્મવું પડે.

‘યાન્તિ મધ્યાજ્ઞતોડપિ મામ્’ જે મને ભજે છે એ મને પામે છે. એટલે જે સાચી મહેનતનો પૈસો ઘરમાં લાવે છે એના ઘરમાં હંમેશાં સદ્ગુણ, સદાચાર, સંસ્કાર બધું હોય. સારી કમાણી સારા રસ્તે લઈ જાય. જય મહારાજની જે સંપન્નતા છે એ તો સાત્વિક છે, તપસ્વિની છે, ત્યાગીની સંપત્તિ છે એ મહાપુરુષોની સંપત્તિ છે. માટે એમને સંબોધન કરતાં કહ્યું, ‘શાંતમ્ શ્રી સંતરામં’ આપની સંપત્તિ ભરપૂર સાગરની માફક છે.

સમુદ્રની અંદર નીચે કેટલી શ્રી ભરેલી પડી છે. અઢળક સંપત્તિ છે. જમીન ઉપરની તો સંપત્તિ બધી માણસે ખેંચી લીધી પણ જો માણસને દરિયામાં રહેવાની છૂટ મળી હોય તો દરિયાની સંપત્તિ કયારનીય ભેગી કરી લીધી હોત. પણ દરિયાની હાથમાં આવતી નથી.

જય મહારાજનો વૈભવ, એનું આગવું દર્શન આપણને અહીં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજના માધ્યમે પ્રાપ્ત થઈ રહ્યું છે. જય મહારાજના શરણથી, જય મહારાજના સાનિધ્યથી, જય મહારાજના સત્સંગ વડે જ એ પ્રાપ્ત થઈ શકે. ‘શાંતં શ્રી’

આપણા ઘરમાં પણ જો થોડુંઘણું જે કંઈ સાધન હોય એ પણ જો આવા સત્સંગના આશ્રયે, સત્સંગના આધારે બેઠા હોઈશું તો એ સારું રહેશે. સુખ આપશે, શાંતિ આપશે, એટલે જ ‘ભજન સુખકરમ્’ ભજન એ જ સુખી કરનારું છે. અને એ જય મહારાજના સાનિધ્યમાં છે. ‘સુપ્રસન્નમ્ મનોમે’ મારું મન પણ જય મહારાજના સત્સંગ વડે પ્રફુલ્લિત છે. જય મહારાજનો મને આશ્રય મળ્યો છે. જય મહારાજે મને પોતાના તરફથી આશ્રય આપ્યો છે એમણે

શરણ આપ્યું છે. એના લીધે હું આટલો સુખી છું. સંપન્ન છું.

ભલે લૌકિક રીતે, સાધન વડે એટલા સંપન્ન કે સુખી ના હોઈએ પણ સાચી સમજણનું ધન હોય તો એના જેવું સુખ એક પણ નહીં. શબરી પાસે શું હતું ? છતાંય કેટલી સુખી હતી. વૃદ્ધ થઈ ત્યાં સુધી રોજ રાહ જોયા કરતી કે ‘ક્યારે આવે રામ મારા ક્યારે આવે રામ’ માત્ર વનનાં પાંદડાં ખાઈને જીવનારી, ઝૂંપડીમાં રહેનારી પણ કેટલી પ્રસન્ન ! એટલે ભગવદ્ સાન્નિધ્યમાં સંપન્નતા લૌકિક ના હોય.

પાંડવોને જૂઓ. ભગવાન કૃષ્ણએ હંમેશાં સહાય કરી છે. હંમેશાં સાથે રહ્યા છે. લૌકિક દુનિયાની દૃષ્ટિએ દુઃખી જ હતા પણ ભગવાન સાથે હતા ને ! ભગવાનના સથવારાની જે સંપન્નતા હતી એનાથી પોતે ખૂબ સુખી હતા. મહાભારતનું યુદ્ધ પૂરું થયું. સત્તા મળી ગઈ ત્યાર પછી ભગવાન, કુંતાબાને કહે કે, ‘ફઈબા હું જાઉં? કુંતાજી કહે કે ક્યાં? તો કહે કે ‘દ્વારકા’ તમને રાજપાઠમળી ગયું. તમે સુખી થઈ ગયા. હવે હું જાઉં મારે ઘેર. કુંતામા કહે ‘ઊભા રહો. સુખ કે માથે શીલ પડે, (પથ્થર પડે) જો આપ હૃદયે સે જાય. બલિહારી હોદુઃખકી જો પલ પલ (સાથ સમાય) નામરટાય.’

ભલે આ રાજપાટ જેને જોઈતું હોય એ લઈ જાય, પણ તમારે અમારી પાસેથી ખસવાનું નથી. ભીમ કહે, ‘મા તું આ શું કરું છું ?’ અમે આટલાં દુઃખ ઓછાં ભોગવ્યાં છે કે હજી તું દુઃખ માગું છું ? કુંતાજી કહે, ના દીકરા, ભગવાન આપણાથી વિખૂટા હોય એ આપણાથી સહન ના થાય. આપણે વૈભવ સંપત્તિ નથી જોઈતી.

વિષ્ણુસહસ્રની અંદર પણ કેટલું સરસ કહ્યું છે કે ‘જે માર્ગે પ્રભુ ના હોય એ માર્ગ ભગવાન વગરનો છે. અમારે એ નથી જોઈતો, કેટલી સરસ વાત કરી.’

જય મહારાજનું સાનિધ્ય, જય મહારાજનો સત્સંગ, જય મહારાજનો આશ્રય એ આપણા માટે પ્રસન્નકારી છે એ હોય તો જ આપણે આપણા જીવનની અંદર સુખી, નિરોગી.

॥ જય મહારાજ ॥

મારે તો બારેય વસંત-સત્સંગ

‘યત્સંગપ્રાપ્તશિષ્યાઃ’

જેના શરણમાં આટલું બધું પ્રાપ્ત થાય છે: કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ, મદ, વાસનાઓ આ જીવનની મોટી સમસ્યાઓ છે, જે માણસના જીવનને બિલકુલ ખત્મ કરી દે. નકામું કરી નાખે. જેને માણસ સ્વયં પણ પોતાની જાતમાંથી નથી કાઢી શકતો. વિવશ થઈ જતો હોય છે આ વિવશતા એને પશુ બનાવી દે છે. ક્રોધ, લોભ, મોહની આગળ માણસ આ જે અસકિત છે કે જેને કમજોરી કહેવાય છે. ભગવાન ચેતવે છે, શાસ્ત્રો ચેતવે છે કે આ નરક દ્વાર છે કેમ કે , ‘ક્રોધ, લોભ નાથ નરક કે પંથ’ આટલું બધું સ્પષ્ટ કહેવામાં આવે છે.

ત્રિવિધં નરકસ્યેદં દ્વારં નાશનમાત્મનઃ, ।

કામઃ ક્રોધસ્તથા લોભસ્તમાતદેતત્રયંત્યજેત્ ॥

આ ત્રણેયને છોડ. માણસ કોઈપણ સુખની અભિલાષા કરે, ઈચ્છા કરે તો એક સુખને મેળવવા માટે અનેક ઉપાધિઓ

સહન કરવી પડતી હોય છે, તો સુખની ઇચ્છા જ ના કરવી. તો ઉપાધિઓ ક્યારેય આવશે નહીં. સુખ તો સહજ સ્વરૂપ છે. સુખ શોધવા જવું પડતું નથી. આત્મસુખ સહજ સ્વરૂપ છે. પણ લૌકિક સુખો, ભૌતિક સુખો શોધવા જતાં અનેક દુઃખો અને ઉપાધિઓને માણસ સામેથી બોલાવતો હોય છે. તો સુખની ઇચ્છા જ કરવી નહીં તો એની ઉપાધિઓ આપણને અડે જ નહીં.

જય મહારાજ કહે છે કે ‘કામ, ક્રોધ, લોભ પીર મૂલતે ઉખાર હૈ.’ ઘરની અંદર દીવાલ ઉપર કંઈક ઉચ્ચું હોય તો તમે કાપ કાપ કરો તોય અંદરથી ઉગે જ. વડ છે, પીપળો છે, વનસ્પતિ છે. દિવાલમાં ઉતરે તો એ ફરી ફરીને ફૂટ્યા જ કરે. એમ જીવનની અંદર પણ કામ, ક્રોધ આદી સહજપણ મૂળ રહી જાય તો એ ફરી ફૂટ્યા વગર રહે નહીં. તમે એને ગમે તેટલાં વર્ષો સુધી કાઢ કાઢ કરો ને તોય વિકૃત્તિઓ, વાસનાઓ એવી હોય છે કે તમે એને ખોદીને કાઢો તો ય એની અંદર રહી ગયેલું મૂળ ફરી પાછું ફૂટે જ. એને તો મૂળમાંથી ઉખાડવું પડે, ત્યારે જ એ નાશ પામે.

કરમસદ મંદિરના દરવાજા પર એક વડ ઉગતો હતો. બેએક વર્ષે આપણે એને કાપી નંખાવીએ એટલો મોટો થાય કે વાત ના પૂછો, વિચાર કર્યો કે આ વખતે તો એને મૂળમાંથી જ કાઢી નાખીએ, ખોતરતાં ખોતરતાં જોયું કે છેક દિવાલની અંદર જમીનમાં ગયેલું મૂળ દરવાજાની ઉપર પહેલા માળ, એની ઉપર માળ અને એની ઉપર અગાસી મૂળ નીકળે જ નહીં. કેટલીય વાર કાઢ કાઢ કરીએ તોય. પછી નિશ્ચય કર્યો કે જે થવાનું હોય એ થાય આખો દરવાજો પાડીને નવો કર્યો.

માણસના જીવનમાં પણ આ વાસનાઓનાં મૂળ એટલાં બધાં ઊંડાં હોય છે કે ઉપર ઉપરથી આપણે સંકલ્પ કરીએ, સંયમ કરીએ છતાંય એ પાછાં અંદર ને અંદર કરી પાછાં ફૂટે, પણ જય મહારાજનું શરણું એવું છે તે ‘મૂલતે ઉખાર હૈ’ જય મહારાજ ઉપર કેટલો બધો ભરોસો, કેટલો બધો વિશ્વાસ! કે જય મહારાજના સાનિધ્યમાંથી આટલો બધો અમૂલ્ય ખજાનો મળે. આપણને તો જય મહારાજ એ જ આપણો ખજાનો છે કે જેમના શરણ અને સાનિધ્યમાંથી આટલું બધું આપણને જાણવા મળે છે. અને જાણ્યા પછીથી એ પ્રમાણે જીવવાનો થોડો આનંદ પણ મેળવીએ છીએ. કે ચાલ સદાચારથી રહેવું છે સંયમથી રહેવું છે.

આપ ઇચ્છિત આપવાવાળા છો. અમારે બીજું કશું નથી જોઈતું. સાંસારિક બધી ઉપાધિઓમાંથી મૂકત થઈને શાંતિ પ્રાપ્ત થાય. સ્વસ્વરૂપ પ્રાપ્ત થાય. અને એમાં જ ભમ્યા કરીએ. ઘરની સંસારની દુન્યવી ઉપાધિઓ તો ઘણીબધી હોય પણ આપ એ બધાથી મૂકત કરી દેજો. જય મહારાજને પ્રાર્થના કરીએ, એ જ સાંભળશે, બાકી ભગવાન તો કહે કે તારું પ્રારબ્ધ ભોગવવા માટે તને મોકલ્યો છે તું ભોગવ. તો હવે જીવ પોકારે તોય કોને?

‘ગોવિંદના સજયા પડ્યા જીવ જાળ’ ભગવાને જન્મ આપી જંજાળમાં નાખ્યા. ‘ગુરુ તેની મુક્તિ કરે તત્કાળ.’ બહાર કાઢી લાવે. જેને ખરેખર બહાર નીકળવું છે કે કહેવા ખાતર બહાર નીકળવું છે? કે ‘મહારાજ, હમાણાં તો બહાર કાઢો ફરી સૌ જોઈ લઈશું. એમ નહીં. બહાર કાઢો અને બહાર નીકળ્યા પછી ફરી ત્યાં પગ મૂકવો જ નહીં.’

ગેહેવાજિંત્ર ધોષ. આપણા ઘરમાં, આપણા જીવનમાં એનો આનંદ રહ્યા કરે. ઘરમાં નવરો બેસી રહ્યો હોય એને બધું જ થાય. કંટાળો આવે, અકળામણ થાય, વિચારવાયુ ચઢે. પણ કામે લાગી ગયો હોય એને કંટાળોય ના આવે ને કશુંય ના થાય. સમય ખૂટે એને. આપણા પોતાના જીવનની અંદર પણ નિત્ય વ્યસ્ત રહેવું. ભગવદ્ ભજનમાં, સારા સેવાના કાર્યમાં. સારાં કામ કરીએ ને આપણું મન પ્રસન્ન રહે. એ ઘરમાં વાજાં જ વાગતાં લાગે. આડોશી પડોશીય કહે કે આ ભાઈ તો હંમશાં મોજમાં જ રહે છે. આનંદમાં જ રહે છે. કોઈ દિવસ કકળાટ જ નહીં ને, નિત્ય ઉત્સવ પોતાનો જ.

જે ઘરની અંદર સત્સંગ છે ત્યાં કકળાટ નથી એને ત્યાં દુઃખ નથી, રોગ નથી. તો સુખી, નિરોગી, પ્રસન્ન રહેવું હોય તો સત્સંગના ઔષધને સદાય સાથે રાખજો. કોઈ દિવસ દુઃખી નહીં થવાય. રોગી નહીં થવાય.

તાત્પર્ય એ છે કે જ્યાં નિત્ય નામ સ્મરણ થયા કરતું હોય, સત્સંગ થતો હોય, ભજન થતું હોય એના માટે કહ્યું ‘યસ્ય નિત્યમ્. ભાગવતમાં જશોદાજીને ઘેર ઉત્સવ’ ભગવાન જાતે બિરાજયા છે ને! એમના ઘરમાં રોજ ઉત્સવ થયા કરે. આજે આનો ઉત્સવ, કાલે ગાયનો ઉત્સવ, પછી વાછરડાનો ઉત્સવ, લીંપવાનો ઉત્સવ, દીવાનો ઉત્સવ, તોરણનો ઉત્સવ, ઉકરડાનો ઉત્સવ, ગાયને પૂજવાનો ઉત્સવ, રોજેરોજ ઉત્સવ એટલે બધા રોજ ઉત્સવના બહાને આવે. કૃષ્ણનાં દર્શન કરવા મળે એટલે.

જેના ઘરની અંદર રોજ આનંદ થતો હોય જેના ઘરમાં રોજ

મહેમાનો આવતા હોય તો એ આનંદ અલૌકિક થતો હોય. એ આનંદ જીવનમાં માણવા જેવો હોય. ભલે બીજો વૈભવ ના હોય પણ આનંદ હોય, સુખશાંતિ વધે જેની બીજાને અદેખાઈ આવે.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે વર્ષો સુધી જય મહારાજનું સાનિધ્ય મેળવ્યું. જય મહારાજના આંગણે તોરણેય બંધાયાં ને વાજાંય વાગ્યાં. શરીરની અંદર જેટલાં તંત્ર ચાલે છે એ બધા જ તંત્રમાં કોઈ ને કોઈ સૂર નીકળતો જ હોય છે અને એનો અવાજ થતો હોય છે. અને એ બધા વાજિંત્રો સાથે અનુસંધાન કરવાનું.

હળવાશના સમયની અંદર આ સત્સંગનાં વાજાં વાગતાં હોય એનો આનંદ લૂંટવાનો હોય, ટી.વી. ચાલુ નહિ કરવાનું, નહીંતર શાંતિ ક્યાંથી મળવાની? એમાં શું મળે, ખબર છે ઘરના આંગણે ફળિયામાં કે સોસાયટીમાં એક કૂતરું શાંતિથી બેઠું હોય અને કોઈક નાનું છોકરું એને ઉશ્કેરે તો એ તરફ ઘૂરકીયાં કરીને ભસવા માડે. આ ટીવી આગળ એવું છે જોયું બધું તો મનનું કૂતરું ઉશ્કેરાશે.

જ્યારે જય મહારાજના સત્સંગથી તો જીવનમાં આનંદ ને દિવાળી. બીજા વસંત રમે એક માસ, બારે વસંત તે મારે. બીજા તો એક મહિનો વસંત રમે પણ મારે તો બારેય વસંત. નિત્ય ખીલેલા રહેવાનું, સત્સંગથી ખીલેલા રહો. આ જ છે લક્ષ્મણદાસજી મહારાજની અનુભૂતિ.

॥ જય મહારાજ ॥

ગેહે વાજિંત્રઘોષ:

‘ગેહે વાજિંત્રઘોષ:’

જેના ઘરમાં નિત્ય સંત્સંગ છે એને ત્યાં નિત્ય આનંદ રહે છે. આનંદનું બીજું નામ છે સત્સંગ. સત્સંગ એ જીવનમાં આનંદ આપનાર છે અને સત્સંગ પ્રેરિત આનંદ આપણને જીવનની અંદર સુખશાંતિ આપી શકે છે. ગેહે એટલે આપણું પોતાનું રહેવાનું જે સ્થાન હોય તે, આપણું ઘર. આ મારું ઘર છે, જેમાં પોતાપણાનો ભાવ હોય. એમ શરીર એ પણ મારું. તો એ પોતાપણાની અંદર પોતાના ઘર કે શરીરમાં જે પ્રકારનો આનંદ લેવો હોય એ પ્રકારનો આનંદ લઈ શકાય છે. સારો સાત્વિક આનંદ પણ લઈ શકાય, વિકૃત અને અધોગતિવાળા આનંદ લેવા હોય તો એ પણ લઈ શકાય.

આ શરીર એ આપણું ઘર છે. હું આ શરીરમાં રહેવાવાળો છું. આપણા ઘરને જેમ આપણે સાચવીએ છીએ, એની મરામત કરીએ છીએ, એને સજાવીએ છીએ એમ આપણા શરીરને પણ આપણું ઘર માનવાનું. આપણા ઘરને સાચવવાનું પણ ખરું અને

સજાવવાનું પણ ખરું. પણ એ ઘરની અંદર આપણે કેવો આનંદ જોઈએ છે. એ આપણે પોતે જ નક્કી કરવું પડે.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે જય મહારાજના સાનિધ્ય વડે આપણા આ શરીર-ઘરમાં કેવી રીતે રહેવું અને એ ઘર કેવી રીતે રાખવું એનું આપણને બહુ સરસ રીતે દર્શન કરાવ્યું છે. જેના સાનિધ્યથી આટલું સુખ તો મળે જ છે. અને એ શરણ દ્વારા આપણું ઘર, આપણું જીવન નિત્ય મંગલમય હોય, નિત્ય સાચી સમજણ હોય. અને એ સમજણ દ્વારા જ આપણે આપણા જીવનને સારી રીતે જીવી શકીએ. પણ માણસમાં સમજણ જ ના હોય તો એ કોઈ પણ કાર્યની અંદર સફળ થઈ શકે ખરો? સમજણનો અભાવ એ જ જીવનની નિષ્ફળતા. સમજણ વગરનું જીવન નકામું.

માટે આપણે જ આપણા જીવનમાં સાચી સમજણ કેળવવી પડે. જો સમજણ કેળવતાં ના આવડ્યું તો જીવન આખું વ્યર્થ. એ કલેશ, સંઘર્ષ, વિકૃતિ, વાસના, કકળાટ, દુઃખ અને અશાંતિથી ભરેલું હશે. કોઈ દિવસ એ ખૂટશે નહીં કારણ એ પ્રકારની વૃત્તિયો જ આપણામાં હાલ્યા કરતી હોય.

પણ જો આપણા જીવનના વ્યવહારમાં, વૃત્તિઓમાં સ્થિરતા આવે તો જ આપણું જીવન આપણને જીવવા જેવું લાગે. નહીં તો પોતાના જીવન પ્રત્યે પોતાને જ નફરત થઈ જાય. ઘૃણા થઈ જાય કે આવું જીવાતું હશે? પણ આ તો સાચી સમજણ આવે તો જ ખ્યાલ આવે. હા, શરૂઆતનું જીવન એવું હોય. પણ સમજણ આવ્યા પછી જાગ્રત થયા પછી એને એમ થાય કે મેં સમય બગાડ્યો. જીવન નકામું કર્યું. આવું જીવન હોતું હશે? એ જાગ્રત

અવસ્થા આવે એને કહ્યું 'ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ'

આપણા મન કે જીવનમાં એવી કોઈક અવસ્થા કે સ્થિતિનું સર્જન કરવામાં આવે કે આપણા મનના વિચારોમાં પણ વાજિંત્રની માફક અંદરથી સૂર આવ્યા કરે, મનના એ વિચારો સારા હશે તો એનાથી આનંદ રહેશે, મન આખો દિવસ પ્રફુલ્લતામાં રહેશે, કેમ કે મનમાં વિચારોનાં સ્પંદનો જ એવાં નીકળે છે જેનાથી જીવનમાં માધુર્યતા આવે. એના પરિણામે માણસ ગમે તેટલી ઉંમરનો થાય પણ વૃદ્ધ ના થાય. ઉંમર વધ્યા કરે પણ વૃદ્ધ ના થાય. બાકી જુવાની તો જવાની જ છે. રહેવાની તો નથી જ. પણ આપણો જીવન વ્યવહાર, મનનું ચિંતન એવું હોય કે જેને કારણે શરીર વૃદ્ધવસ્થાને સ્પર્શ જ નહીં. એને પણ હાથ જોડીને આઘા રહેવું પડે. 'હું આવું?' એમ પૂછવું પડે. એની હિંમત નથી કે જીવનમાં પેસી શકે, એ પ્રકારની પ્રસન્નતા હોય તો જીવનમાં ક્યારેય વૃદ્ધ ના થવાય, પણ જ્યાં જીવનમાં કલેશ આવી ગયો હોય, વિકૃતિઓ આવી ગઈ હોય ત્યાં ઘણા નાના માણસોને ઘરડા થઈ ગયેલા જોયા છે કેમ કે પોતાના ઘરમાં પ્રસન્નતાનું નામોનિશાન ના જોયું હોય. બસ, કલેશ, કકળાટ, ઈર્ષ્યા, રાગ દ્વેષ આ બધું ક્યાંથી તમારા જીવનમાં તમારી યુવાનીને ટકવા દે? જેટલા વ્યવહારો કલીષ્ટ હશે, હલકા હશે એટલું જ શરીર જલ્દી નકામું થઈ જશે. જો જો વધારે ચિંતાને કલેશવાળાને ડાયાબિટીશ થઈ જશે.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજનું ૧૩૦ વર્ષનું આયુષ્ય હતું. મનમાં કેટલી હળવાશ, કેટલી પ્રસન્નતા હશે કે ૧૩૦ વર્ષ સુધી પહોંચી શકાય. પણ જો જીવન ચિડીયું ને કંટાળાવાળું હોય તો માણસને પોતે પોતાના જીવનમાંથી મન ઊઠી જાય કે જીવીને શું

કરવું છે ? ઘણીવાર માણસના વિચારો અને સંકલ્પો પણ જીવનને ટૂંકાવી દેવાના કામ લાગે છે. બસ મનમાં સંકલ્પ કરો કે હવે નથી જીવવું. બસ જીવન બોજરૂપ બની જાય. એનો નિકાલ વહેલો આવી જાય, પણ જો પ્રસન્નતાપૂર્વક ભગવદ્ભજન સાથે રહે કે હું મારા ઘરમાં મસ્તીથી આનંદથી રહું છું તો તપસ્વી મુનિઓની જેમ ૩૦૦ વર્ષ પણ જીવી શકે. તપસ્વીઓનું આયુષ્ય ૩૦૦ વર્ષ હોતું કે : કે તેમના મનના વિચારોનું સ્તર ઊંચામાં ઊંચું રહેતું. જો મનના વિચારોનું સ્તર નીચું ગયું, હલકું ગયું તો પણ વૃત્તિઓ બહેકી જશે. જવન જીવવા નહીં દે.

ભૂખ લાગી હોય, થાળી પીરસાઈ હોય, કોળિયો મોંઠામાં મૂકવા જતા હોય ને કોક' થાળ છીનવી લે તો? ભૂખ લાગી છે. એમ જીવન પણ જીવવું જ છે. જીવવાની ઈચ્છા છે પણ આપણી જ વિકૃત્તિઓ આપણા જીવનની થાળીને છીનવી લેતી હોય છે.

જીવનને હંમેશાં પ્રસન્નતાવાળું રાખવા માટે આપણને લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે કહ્યું કે, 'જુઓ, જય મહારાજ પાસેથી મનેય મળ્યું છે.' ગેહે વાજિંત્રઘોષ: મારા ઘરમાં મારા પોતાના જીવનમાં પણ પ્રસન્નતાનાં વાજાં વાગ્યા કરે છે.

પ્રસન્નતાનાં વાજા એટલે સારું શ્રવણ કરવું. સારી વાતો કરવી. સારા વિચારો કરવા, આ બધાં વાજિંત્રો છે. વાઘો હંમેશા આનંદ આપતાં હોય, સુખપ્રદ હોય. એમ આપણા વિચારો આપણા વ્યવહારો, આપણું વર્તન એ બધુંય આનંદદાયક હોય, આપણને ગમે તો ગમે જ, પણ બીજા માણસને પણ એમ થાય કે ચાલો ને જઈને બેસીશું. એમની પાસેથી કંઈક જાણવા મળશે કંઈક શીખવા મળશે.

આપણો પોતાનો જ આનંદ, આપણું પોતાનું જ સુખ આપણે જ વાપરવાનું. આપણા ઘરની અંદર કોઠીની અંદર જે હોય એ આપણે જેટલું કાઢવું હોય એટલું કાઢી શકીએ, વાપરવું હોય એટલું વાપરી શકીએ. પણ બસ આજે આટલું જ મળશે. સમય પૂરો થઈ ગયો. હવે કાલે આવજો. પણ આપણા પોતાનામાં જ એ આનંદ ભરેલો હોય એ જ માણ્યા કરીએ, ઘરનું કોઈપણ કાર્ય કરતાં કરતાં હરતાં ફરતાં, બેસતાં ભલે ગમે તે પ્રવૃત્તિ થયા કરતી હોય.

ભાગવતમાં વ્યાસજીએ બહુ જ સરસ કહ્યું છે કે તમારી પ્રવૃત્તિની સાથેની અનુકૂળતા પ્રમાણે તમે સ્મરણ કરતા જાવ. કામ શરીરથી કરવાનું છે અને સ્મરણ મનથી કરવાનું છે જો કામ કરતી વખતે તમે સ્મરણમાં ના રહ્યા તો મન બીજે ભટકતું હશે.

તમે જે કરતા હોય એ કર્યા કરો, સાથે સાથે સ્મરણ કર્યા કરો, ભગવાન તમારા પોતાના હૃદયમાં આવીને નિવાસ કરી જશે. ભગવાન આવીને બેઠા પછી પ્રસન્નતાની પ્રભુની અનુભૂતિ પોતાનામાં જ માણ્યા કરો, માણ્યા જ કરો, પણ માણસ પોતાની અંદર વિકૃતિઓ અને વાસનાઓ, ઈર્ષ્યાઓ જ માણ્યા કરતો હોય છે. આ બધું તમને જીવનની અંદર આનંદ પામવા જ ના દે. આપણું પોતાનું જ આપણે પોતે જ માણવાનું.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે ૧૩૦ વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવ્યું હતું છેક સુધી હરતાં ફરતાં. જય મહારાજની ભકિત, સેવા, પૂજા પોતાના હાથે જ નિત્ય પાઠુકાજીની, જયોતની, સેવા પૂજા કરે. સત્સંગનો એક આનંદ સતત મનમાં બન્યો રહેતો હોય. મારે આ સેવા કરવાની છે. ત્રણ વાગ્યે ઉઠવાનું છે. સહેજેય બોજરૂપ નહીં

લાગે. કોઈ દહોડેય રજા નહીં. હા, જે વખતે પાછલી રાતનું ગ્રહણ હોય ત્યારે રજા ખરી. મોડું ઉઠવાનું મળે પણ એ ઉમંગ અને આનંદ તમને ત્રણના બદલે ત્રણમાં પાંચ મિનિટ બાકી હોય ત્યારે તમને જગાડી દે. ઉઠવામાં મનમાં કલેશ પણ ના હોય એ ઉત્સાહ જ આપણા આયુષ્ય અને આરોગ્યને વધારતું જ જાય. કારણ કે આનંદ એ જીવનનું મોટામાં મોટું ઔષધ છે કે જે માણસને જીવન જીવવાની અંદર પોષણ, આપ્યા કરે, બળ આપે, શક્તિ આપ્યા કરે. જેમ ઔષધ શક્તિ આપે છે. એમ જીવન જીવવાની અંદર સેવા કરવાનો આનંદ એ પણ એક પુષ્ટિ આપે, પોષણ આપ્યા કરે.

આપણા જીવનની અંદર સતત સત્સંગનાં સેવાનાં વાજાં વાગ્યા જ કરે. કંટાળો આવે જ નહીં. આનંદ આનંદ જ હોય, ગર્ભગૃહમાં જઈએ ને શાંતિથી સેવા કરવાની શરૂઆત કરીએ. એની અંદર એટલો જ આનંદ સદ્ભાવ હોય. એમ ના લાગે કે આજે થાક છે, કંટાળો છે.

બહુ અઘરી વસ્તુ છે. મનને એકધારી સ્થિતિમાં એક ગતિની અંદર સતત રાખ્યા કરવાનું. એમાં સહેજ પણ ઓટ નહીં. હંમેશાં ભરતી ને ભરતી રહ્યા કરે. મોજાં ઉછળ્યા જ કરે. ‘આનંદ વાજાં વાગે ગગનમાં’. આનંદ સતત બન્યો રહેવો જોઈએ. એનો કંટાળો ના આવે.

એકવાર અમે પંચાવનની સાલમાં પાંચમા ધોરણમાં ભણતા હતા ત્યારે મહારાજશ્રીએ વડોદરા મોકલેલા, અમને ૩-૪ જણને. હવે પાંચમા ધોરણમાં ૧૦-૧૧ વર્ષની ઉંમર હશે! ત્યાં લગ્નો થાય તે સવાર-સાંજ શ્રીખંડ, આખું વેકેશન કાઢવાનું હતું. એક વખત શ્રીખંડ ખાતા હતા ત્યારે તુલસીદાસજી મહારાજ કહે, કેમ રડું છું? કહ્યું કે આ શ્રીખંડ રોજ રોજ નથી ભાવતો. એ

અંદરથી એક લાડવો લઈ આવ્યા ને આખો ને આખો મોંમાં ઠૂંસી દીધો. તો મિષ્ટાન્નનો આનંદ પણ કાયમી નથી રહેતો. અમુક સમય પછીથી એનાથી પણ ઓટાઈ જવાય.

જ્યારે આ તો અનહદ આનંદ છે. આપણા પોતાની અંદર જે ૯૯૯ નાડીઓ છે એ ઝણઝણ્યા કરતી હોય. જ્ઞાનતંતુઓ પણ આખા શરીરની અંદર સતત પોતે પોતાના સંદેશાઓ મોકલે જ જતા હોય. રેલના પાટા પર જેમ સતત ગાડીઓ આવતી જતી રહે છે એમ આપણા શરીરની અંદર પણ એ પ્રકારના વ્યવહારો સત થતા જ રહેતા હોય. અને એમાં શ્વાસોશ્વાસની સાથે નિત્ય અનુસંધાન કરવાનું બહુ મજા આવશે. પછી તો શ્વાસોશ્વાસનું અનુસંધાન પણ છૂટી જાય. એવા શાંતિથી બેઠા હોઈએ કે કોઈપણ જાતની પ્રવૃત્તિ એની અંદર થાય જ નહીં. બિલકુલ શાંત અનુભવ કરવો પડે.

‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’ એટલે આનંદ આનંદ. એટલે આપણા પોતાના અંતરની અવસ્થા. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પોતાના જીવનની અનુભૂતિને આટલે સુધી દર્શાવતાં આ સત્સંગમાં આપણને કહ્યું, આપણે પોતે જ આપણા પોતાનામાં મસ્ત રહો કે જીવનમાં કલેશ ના અનુભવાય, ક્યારેય દુઃખ ઇર્ષ્યા સ્પર્શે નહીં. ઘરનું કામ પણ કરતા રહીએ, પરિવારની અંદર રહેતા હોઈએ છતાંય આપણે જીવનની અંદર, આપણા મનમાં, આપણા ઘરમાં કાયમ ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’

॥ જય મહારાજ ॥

આનંદ વાજાં વાગે ભીતરમાં

‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’ ઘર એટલે આપણું પોતાનું નિવાસસ્થાન કે જ્યાં આપણા જીવનનો આશ્રય છે, જ્યાં આપણું જીવન સદાય એ આશ્રયની નીચે પોષાતું હોય, જ્યાં આપણે સુખ અને સુવિધાઓ અનુભવતા હોઈએ એને ઘર કહેવાય. એ પણ પોતાનું, મારું કહેવાય.

એમ અહીં આ શરીર એ આપણું પોતાનું ઘર છે, જેમાં આપણે રહીએ છીએ. આપણું સ્વરૂપ એ ઘરમાં રહે છે ત્યાં સુધી જ અજવાળું છે, ઉપયોગી છે, બધું જ કામ કરે છે, પણ જે દિવસે આપણે એ ઘર ખાલી કરી દઈએ તે દિવસે આખું ઘર નકામું, આખું ને આખું ઘર હોય, એમાં બધી જ સુવિધાઓ હોય પણ અંદર રહેનાર ના હોય તો એ ઘર કશા જ કામનું નહીં. માત્ર કચરો. આપણે એ ઘરમાં રહીએ છીએ તો જ આ શરીરરૂપી ઘર બધું કામ કરે છે. પણ જેમાંથી આત્મચેતના નીકળી ગઈ છે એવા શરીરને જુઓ, બધું જ હોય, પણ કોઈપણ જાતની પ્રતિક્રિયા બતાવી શકશે જ નહીં કારણ કે એમાં જે રહેનારો હતો, સમજનારો હતો

એ હવે છે નહીં.

એટલે આ શરીર આપણાથી જ ચેતનવંતું છે, જાગ્રત છે, જીવતું છે, એ રહેવા માટેનું આપણું ઘર છે. શરીર આપણે પોતે નથી પણ શરીરમાં રહેવાવાળા આપણે પોતે છીએ. 'દેહ નગર દસ દ્વારનું' આ શરીરને દસ દરવાજા છે. આ શરીરને નગર કહ્યું તો એને ઘર કહો, નગર કહો પણ રહેવા માટેનું છે. માણસ બધી જ સુખ સુવિધાઓ સાથે પોતાના ઘરમાં રહે, એમ આપણે શરીરમાં રહીએ. શરીરરૂપી ઘરમાં આપણને બધી વસ્તુઓ મળે છે. થોડી અવગડો હોય તો નિવારણ કરીએ છીએ. એનો રસ્તો શોધીએ છીએ. પણ આખરે શરીર એ આપણું આશ્રયસ્થાન છે.

સત્સંગનો આનંદ હશે તો દુઃખની પરિસ્થિતિની અંદર શરીરનાં વાજાં વાગતાં સરસ લાગશે, ત્યાગી સંત મહાપુરુષો, સિદ્ધો શરીરની પરવા કર્યા સિવાય પોતાના નિજ સ્વરૂપની અંદર રાચતા હોય, આનંદ કરતા હોય.

આપણા જય મહારાજ નારાયણદાસજી મહારાજનું છ વર્ષ ડાયાલિસીસ કર્યું. ડાયાબિટીસની પીડાથી શરીરના બધા સ્નાયુઓ ખેંચાય, પીડા થાય, દર્દ થાય કેઈમ્સ આવે એટલે સહન ના થાય, ડાયાલિસીસ ચાલતું હોય ત્યારે અને પછી પણ પગ દબાવવા પડે, પકડી રાખવા પડે. તો આટલી બધી પીડા છતાંય બધાની વચ્ચે આવીને બેસતા જોયા હતા, ત્યારે કોઈ દિવસ મોંઢા ઉપર દુઃખનો હરફ સુધ્ધાં ના હોય, આ છે ગેહે વાજિંત્ર ઘોષ.

સતત જ્ઞાનનાં સમજણનાં, વાજાં વાગ્યા જ કરતાં હોય. ભલે ને પીડા થયા કરતી હોય, જોજો ! સાધુ સંતો, મહાપુરુષોના

શરીર ઘૂટે તો પાલખી લઈ જવાની હોય, બેન્ડવાજાં વાગે, ગુલાલ ઉછળે. આ શું છે ? ‘આનંદ વાજાં મઠમાં વાગે,’ ઘરની અંદર વાજાં વાગ્યા જ કરતાં હોય, મૃત્યુનો સમય શોકનો સમય છે ને! પણ ના, એ સંત જીવનમાં આત્માનો આનંદ છે, એટલે શરીરની પીડાને કોઈ ગણતરીમાં લેવામાં ન આવે.

શરીર એ તો જેમ આપણે કપડાં પહેરીએ છીએ એમ આત્માનાં વસ્ત્રો છે. આપણે જેમ કપડાં બદલીએ છીએ એમ આત્મા પણ શરીરનાં વસ્ત્રો બદલ્યા કરે.

ભગવત ભકિતથી જીવનની અંદર સતત આનંદના વાજા વાગ્યા જ કરે. અને એ આનંદમાં જ આપણે ભગવદ્ પ્રાપ્તિ કરવાની, આત્મ સેવન કરવાનું, આત્મતૃપ્તિ પણ એમાંથી જ કરી લેવાની. શરીરની દરેક ક્રિયાનું સંચાલન કરવાવાળી કોઈ શક્તિ છે એનું નામ ‘આત્મચેતના. એ આત્મચેતનામાં જ સંપૂર્ણ શરીરની બધી જ ઉર્જા હોય છે. આત્મચેતનાને વ્યક્ત થવા માટે શરીરની જરૂર પડે છે. આત્મચેતના જીવનની બધી જ પ્રક્રિયાનો પ્રતિસાદ પણ આપી શકે છે. માત્ર શરીર એકલું હોય તો શરીર કોઈ પ્રતિસાદ નહીં આપી શકે. કોઈ પ્રક્રિયા નહીં કરી શકે. પણ આત્માનો આધાર મળે તો શરીર પ્રતિસાદ આપી શકે. આત્માને વ્યક્ત થવા માટે સ્થૂળ જડ શરીરની આવશ્યકતા પડે છે. સાથે સાથે સ્થૂળને ક્રિયા અને પ્રતિક્રિયા આપવા માટે આત્મચેતનાની જરૂર પડે છે.’

‘પરસ્પરં ભાવયન્તઃ’ શરીરને આત્માની જરૂર પડે છે અને આત્માને શરીરની જરૂર પડે છે. આપણે એમાં રહેવાવાળા છીએ. શરીર ગમે તેવું હોય એ હું નથી. કાણું કૂબડું, લંગડુ, રૂપાણું જે હોય

એ, શરીર એ ઘર છે. કોઈની ઝૂંપડી હોય, કોઈનો બંગલો હોય, ભગવદ્ ભક્તિવાળું હોય, પૂર્ણ આત્માજ્ઞાનવાળું હોય તો એને રાજમહેલ કહેવાય?

પણ ખોડખાંપણવાળું હોય વાસનાઓ વિકૃતિઓવાળું હોય તો એ ઝૂંપડી જેવું ઘર કહેવાય. સુવિધાઓ ઓછી પણ ઘર તો ખરું જ.

આમ જેની પાસે સત્સંગ છે જેની પાસે સત્સંગની સમજ વડે આત્મસુખ છે એનું ઘર રાજમહેલ. અષ્ટાવક્રજી શરીરે આઠ જગ્યાએ વાંકા હતા એટલે એમનું નામ પડેલું અષ્ટાવક્ર. છતાંય એવા જ્ઞાની હતા કે ગમે તેવા જ્ઞાનીને પણ પડકાર કરે. “આ બધા ગમારોને કોને ભેગા કર્યા છે? એમને શરીર જ દેખાય છે, આત્મા નથી દેખાતો,” આ એમનું વાક્ય એ ભલે આઠ જગ્યાએથી વાંકા હતા, વિકલાંગ હતા, છતાંય એમને રાજમહેલ હતો. ભવ્ય રાજમહેલ ઊંચામાં ઊંચી સમજણ શક્તિનું જ્ઞાન કે હું આત્મા છું, શરીર નથી. શરીર ભલેને ગમે તેટલું વાંકું ચૂકું હોય, મારે શું? આત્મચેતના દિવ્ય પ્રકાશ-શરીરને નહીં જોવાનું.

મ્યાન ને ચાંદીનો ઢોળ ચઢાવેલી હોય સરસ કોતરણી કરેલી હોય, મલમલનું કવર હોય, પણ શું કામનું? કંઈક ભય આવી પડ્યો હોય, સામનો કરવાનો હોય તો? ભલે તલવાર સહેજ કટાયેલી ને વાકી હશે એની ઊપર કોઈ ડિઝાઈન નહીં હોય પણ એ કામ લાગશે કારણ કે એમાં ધાર છે.

એમ શરીર કામ નહીં લાગે, આત્માચેતના કામ લાગશે કારણ કે એમાં જ્ઞાનની ધાર છે. આત્મચેતના પૂર્ણ સમજણવાળી

હોવી જોઈએ. કદાચ વિચારમાં ખોટ હોય, આત્મહત્યા કરવાનો વારો આવે. મોટા મોટા ડૉક્ટરોએ પણ આત્મહત્યા કરેલી છે. ૮૦૦-૮૦૦ કરોડ હારી ગયેલા હોય. પણ એ લૌકિક ભૌતિક આ શરીર સાથેના સંબંધોને કારણે એ પોતાની જાતને સમજી ના શક્યા. ઓળખી ના શક્યા. અને શરીરના વ્યવહારોને કારણે આત્મહત્યા કરી લે.

પહેલાં સાંજે એક નારાયણ કરીને આવતો. બ્યુગલ, ભૂંગળું, લઈને આવે. અહીં આરતી થતી હોય ને સંધ્યાકાળે મધ્યખંડમાં બેસી એ વગાડે, પઢી જતો રહે. પઢી બીજા દરવાજા પર ચોઘડિયાં વાગતાં. પહેલા દરવાજે નોબત વાગતી. આ બધા **‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’**

ભગવાનના નિવાસે, તીર્થે વાજાં વાગ્યા જ કરે. સવાર બપોર સાંજ ચાર ટાઈમ ચોઘડિયાં જ વાગે, સવાર સાંજ બાર વાગે નોબત વાગે. **‘એ સમજણ નોબત વાગે રે’** નોબત એ વાજિંત્ર જ છે ને! સમજણની નોબત વાગ્યા કરે સતત જાગ્રતિ એટલે મહારાજે ગાયું. **‘સમજણ નોબત વાગે રે, કૂચા કરણી સંસાર ભાસે’** નોબત ચોઘડિયાંથી જાગતા હોઈએ તો જ આ સંસાર મિથ્યા લાગે કે શું છે આ સંસારમાં? આટલાથી વધારે છે શું?

શેરડીનો રસ કાઢી નાખ્યો હોય તો તેના કુચાનો ઢગલો બાજુમાં પડ્યો રહે, કેમ એમાંથી રસકસ તો નીકળી ગયો, એમ જીવનો રસકસ નીકળી ગયા પઢી શું રહ્યું બાકી! માટે શરીરને ગૌણ ગણી લેવાનું અને આપણા સ્વસ્વરૂપને પ્રાધાન્ય આપવાનું.

સમજણની નોબત સતત વાગ્યા જ કરતી હોય તો

અજ્ઞાનનું અંધારુ થાય નહીં, અણસમજણની ઊંઘ આવે નહીં, એટલા માટે નોબત વાગતી હોય શાસ્ત્રોના, ગ્રંથોના સૂત્રોના સૂર વાગ્યા કરતા હોય.

રામરક્ષાની અંદર કેટલો સરસ ભાવ આવ્યો છે. ‘અગોચરીમાંરામજી મળ્યા’ આ અગોચરી એટલે આખા વેદનો મંત્ર મૂકી દીધો. યતો વાયો નિવર્તન્તે અપ્રાપ્ય મનસા સહુ વ્યાપક બ્રહ્મ ચરાચરની અંદર છે. એને ઉર્ધ્વગામી બનાવીએ પછી ભોચરીમાં કહ્યું. ભોચરીમાં એટલે આ શરીર માટીનું છે, એની અંદર જ ભળી જવાના છીએ. ભોચરીમાં ભેળા મળ્યા.

જ્યારે સ્વસ્વરૂપના અનુસંધાનમાં બેસીએ ત્યારે આખું શરીર, શરીરની બધી જ ક્રિયાઓ ઠપ થઈ જાય, કંઈ જ નહીં, કશું જ નહીં. જેને ચૂપસાધના કહેવાય.

॥ જય મહારાજ ॥

યસ્ય નિત્યં ભવંતિ

‘નિત્યમ્’ અવસર આવે અને વાજાં વાગે એમ નહીં, પ્રસંગ હોય ને ઉત્સવ ઉજવીએ એમ નહીં. ‘યસ્ય નિત્યમ્ ભવન્તિ’ ભજનનો, નિત્ય નિયમનો આનંદ નિત્ય હોવો જોઈએ. હંમેશને માટે આપણા જીવનની અંદર એક ઉપાસના આરાધના છે એ ચૂકાવી ના જોઈએ. નિત્ય હોવી જોઈએ. એમાં કોઈ રજા નહીં, કોઈ વેકેશન નહીં. આજીવન જે થાય એનું નામ છે નિત્ય.

આપણા જીવનના એક-એક શ્વાસના એક એક સૂરમાં ભગવદ્ નામનો ઉત્સાહ હોય ભગવાનના નામનો આનંદ સતત બન્યો રહેવો જોઈએ. ભલે ઘરના લૌકિક વ્યવહારની અંદર ગમે તે આંટીઘૂંટી, ઊથલ પાથલ, તોફનો આવ્યા કરે પણ મારી ભજનની સ્થિતિ સતત એવી ને એવી રહે. કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં હલાવી ના નાખે, ડગાવી ના નાખે, હંમેશાં હું સ્થિર રહું. પણ આજે થાક લાગ્યો છે ને આજે મોડું થયું છે માટે આજે નિત્ય નિયમ નથી કરવો, કાલે કરી લઈશું. એમ નહિ.

આનંદનાં વાજાં બંધ કરી દેવાતાં હશે? નિત્ય ભગવદ્ સ્મરણ થતું હોય અને કોઈ આપણને બોલાવે કે મારે ત્યાં

સત્સંગમાં આવજો. તો એનો આભાર માનવો પડે. કે .... અમને બોલાવીને સમયનો સદ્ઉપયોગ કરાવડાવ્યો, માટે અમે તારો આભાર માનીએ છીએ. આપણે એને ત્યાં ગયા અને એ આભાર માને એમ નહીં.

આવા આનંદના પ્રસંગો આપણા જીવનને સતત પકડી રાખે ઘણા માણસોને ઈર્ષ્યા પકડી રાખતી હોય છે. વિકૃતિઓ પકડી રાખે એને છોડે નહીં. વિકૃતિઓ, ઈર્ષ્યાની અંદર એવો ફસાઈ પડ્યો હોય કે બહાર ના નીકળી શકે. આપણે ઘણીવાર વાતમાં બોલીએ છીએ કે ભાઈ અમે તો ફસાઈ પડ્યા છીએ, તો એવી રીતે નિત્ય પ્રભુના જ આનંદમાં ફસાયેલા રહીએ.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે અહીં આપણને ખૂબ સરસ રીતે જીવન જીવવા માટેનો એક માર્ગ બતાવી દીધો.

ઉત્સવ ને આનંદ તો બધાને ગમે. ઉત્સવમાં જોડાવાની સૌને ઈચ્છા થાય. કથાનો માંડવો બાંધ્યો હોય ને અપરિચિત માણસ હોય તોય આવીને બેસે કે ચાલોને, સાંભળીશું તો ખરા ! એમાં કોઈ ઓળખાણ સંબંધની જરૂર ના પડે. પોતાના આનંદ માટેનું નિમિત્ત મળી જવું જોઈએ. એમાં કોઈ ઓળખાણ ના હોય, કથામાં આમંત્રણની જરૂર ના હોય. જાતે જ પહોંચી જાવ. કોણ ના પાડવાનું હતું ?

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ આપણને કહે છે કે જય મહારાજને ઘેર જઈને બેસીએ સત્સંગ થશે. આનંદ મળશે ભગવદ્ નામ સ્મરણ કરીશું. આવા કોઈ ને કોઈ નિમિત્ત બનાવીને ચોક્કસ જવું. ઘેરથી નીકળ્યા હોઈએ કે ચાલોને શાક ખરીદશું ને દર્શન

કરતા આવીશું. નિમિત્ત જ થયું ને ! એટલે કોઈપણ નિમિત્ત આપણને ભગવદ્ સ્મરણ તરફ ખેંચી જાય.

યશોદાને ત્યાં ગોપીઓ ખોટેખોટાં બહાનાં કાઢીને જાય. પોતાને ઘેર બધુંય હોય, છતાં કેમ આવી? દૂધ આખરવું હતું એટલે તમારે ત્યાં મેળવણ લેવા આવી. એના ઘરમાં તો હોય જ પણ કોઈક ને કોઈક બહાનું કરીને દર્શન કરવાં હોય. આ નિમિત્તે બાલકૃષ્ણનાં દર્શન થઈ જાય. તો આપણા જીવનની અંદર પણ કોઈ ને કોઈ બહાનું કાઢવું કે ચાલો, આજે સત્સંગ કરવો છે. આજે વિષ્ણુસહસ્ર પાઠ કરવો છે. આજે સુંદરકાંડના પાઠ કરવા છે. નિમિત્ત? મારો જન્મદિવસ છે, મારો લગ્નદિવસ છે, મારે આજે ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો હતો એ દિવસ છે. કોઈને કોઈ રીતે કરો.

આવા ભાવથી જો આપણે હંમેશાને માટે કોઈ ને કોઈ નિમિત્તે પ્રભુની સાથે, પ્રભુના ભજનની સાથે, નિત્ય નિયમ સાથે વળગ્યા હોઈશું તો ‘ગેહે વાજિંત્ર ઘોષઃ’ નિત્ય આનંદનાં વાજાં વાગ્યા કરે. આપણા પોતાનામાં કહે ‘વીરો આનંદ ભરપૂર છે.’ ‘જય મહારાજના સાનિધ્યમાં વીરાને કેટલો આનંદ અને ઉત્સાહ હશે ! ભલે જય મહારાજની ભિક્ષાને માટે મહીસાગરને કિનારે રોટલો ને શાકભાજી લાવતો હશે, ગાયનું દૂધ લાવતો હશે પણ આનંદ ભરપૂર છે. કે મારા બાપજીની સેવા તો રોજ થયા કરે છે ને! ભલે એ ગામડાનો નાનો માણસ, પણ એના જીવનમાં તો ‘ગેહે વાજિંત્ર ઘોષ.’

॥ જય મહારાજ ॥

નિરાંતનાં વાજાં રોજ વાગે

જેના ઘરમાં નિત્ય અંતર્મુખતાનાં, સંયમનાં, સદાચારનાં, વાજાં વાગ્યા કરતાં હોય એનું જીવન કેવું સરસ મજાનું હોય! કેવી શાંતિ, કેવું સુખ હોય!

વાજાં વાગવાનો અર્થ છે કે હંમેશાં પ્રસન્નતા બની રહેવી જોઈએ. ઘરનું વાતાવરણ પણ હંમેશને માટે પ્રસન્નતાવાળું રહે કોઈ વિખવાદ નહીં, કલેશ નહીં, ઈર્ષ્યા નહીં. તો આપણું મન પણ શાંત અને આનંદવાળું રહે. જેથી એમ થાય કે સુખી ઘર હોય એના ઘેર વાજાં વાગે.

આપણે ચાર-પાંચ વર્ષની ઉંમરના હતા. ત્યારે આખા ફળિયામાં એક જણના ઘરમાં વાજું વાગે. પેલું રેકડવાળું. એમ લાગે કે આનું ઘર સુખી છે. જેના ઘરમાં વાજાં વાગે એ ઘર સુખી હોય.

એમ આપણા ઘરમાં, આપણા જીવનમાં, શરીરમાં, પણ જેટલી વૃત્તિઓ શાંત, સાત્ત્વિક એટલો જ આનંદ, અને એ આનંદ એ વાજાં વાગ્યાં બરાબરનાં.

જેના ઘરમાં કાયમ શોક હોય એના ઘરમાં વાજાં સ્વપ્નેય

જોવા ના મળે. અનેક પ્રકારની વિકૃત્તિઓથી ઘેરાયેલો માણસ દુઃખી હોય, અશાંત હોય, કે જેને સ્વપ્નેય આનંદ જડયો ના હોય, ઘણા લોકો કહે છે કે આખી જીંદગીમાં સ્વપ્નેય સુખ જોવા નથી મળતું. ક્યાંથી મળે? માણસે પોતાનું સદાચારી જીવન ગુમાવી દીધું છે. સદાચારવાળું જીવન હોય તો જ સુખશાંતિનો આનંદ મળેને!

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે કે જય મહારાજના સાનિધ્યમાં સત્સંગની અંદર મને આટલું બધું મળ્યું. મારા જીવનના આંગણે જય મહારાજ પધાર્યા. અને જે કંઈ આપ્યું એનાં મેં એક એક તોરણ બાંધ્યાં. એકે એકનાં વાંજિત્ર વગાડ્યાં. જે સમજણ આપી, જે ઉપદેશ આપ્યો, જ્ઞાન આપ્યું એના વડે શરીરની અંદર મનની વૃત્તિઓ શાંત કરી દીધી. સદાચાર આવ્યો, સાત્વિકતા આવી, સંયમ આવ્યો આ બધાં જ વાજાં, બારણે જ તોરણો બંધાઈ ગયાં.

આપણું મન, આપણી વૃત્તિઓ સદાયના માટે ભગવદ્ સેવામાં જય મહારાજના રટણ, સ્મરણ, સિવાય બીજા કશામાં ના હોય. ભલે હાથ પગથી ગમે તે કામ કરતા હોઈએ. પણ અંદરથી જય મહારાજ ખસવા ના જોઈએ. બહાર ભલે બધું થયા કરતું હોય પણ અંદર જય મહારાજ કચરો ભેગો થવા ન દે. અંતઃકરણ સાફ રાખે, હૈયું સાફ રાખે, મન સાફ રાખે, જેમ આપણે ભગવાનની સેવા કરતા હોઈએ છીએ એમ ભગવાન આપણી સેવા કરતા હોય છે. જેમ આપણે ભગવાનની સેવા કરીએ, ભગવાનનું આંગણું સાફ રાખીએ, સ્નાન કરાવીએ, વસ્ત્રો પહેરાવીએ. એમ આપણા

અંતઃકરણમાં ભગવાન બધું ચોખ્ખું રાખે, અંદર કચરો ના આવવા દે. ડાઘ ના પડવા દે. આવું મજાનું જીવન ઉત્સવનું પર્વ રોજ ઉજવ્યા કરતું હોય.

જેમ નાનું બાળક હોય એ શું કરે ? બસ, ઠેકડા મારવા, દોડવું, રમવું, આનંદ કરવો, સાંજે ઘરે આવીને ખાઈ લેવું. આખો દિવસ આનંદ જ ને! એણે કશું નહીં કરવાનું, ના ઘરનું કામ કરવાનું ના નોકરીએ જવાનું, ના ભણવાનું, બસ કિલ્લોલ આનંદ. એ કિલકારીઓ પાડતું હોય, હસતું હોય, રમતું હોય એને જોઈને થાય કે આ કેટલું સુખી છે! આપણે ક્યાં ખોઈ નાખ્યો એ આનંદ! એ સુખ! એ અત્યારે શોધવા જઈએ તો ધૂળમાંથીય ના મળે. ઘરમાંથીય ના મળે. તો ગયો ક્યાં એ આનંદ! શોધ્યોય જડતો નથી.

પણ સત્સંગના આંગણે જઈને બેસો, ભગવાનની સેવામાં જઈને બેસો. તો ભગવાન થોડો થોડો તો આપશે. ઘરમાં સેવા પ્રભુના સ્થાન આગળ, થોડીવાર જઈને બેસો. જો જો ફરે પડે છે કે નહીં?

જેમ તડકામાં ફરતા હોઈએ અને ઝાડ નીચે આવીને બેસીએ તો, ગરમી હોય તોય તડકા કરતાં ઓછી લાગે. અને પાછા ઘરમાં આવીને બેસીએ તો એથી ઓછી ગરમી લાગે. એમ આપણે પણ આ સંસારની અંદરના તાપમાં ઉઘાડા માથે ફરતા હોઈએ ને ઘરના પૂજાના સ્થાને જઈને બેસીએ તો થોડો છાંયડો મળે. કોઈ સત્સંગમાં જઈને બેસીએ તો વધારે ટાઢક મળે. એથીય આગળ સાધન ભજનમાં કોઈ મહાપુરુષ કે સદ્ગુરુની પાસે જઈને

બેસીએ એટલે અંતર્મુખતાની અંદર બેસાડી દે. એ.સી.માં બેસાડી દે. કોઈ ટાઢ, ટડકો, ધૂપ કશું જ નહીં બહાર ગમે તેટલાં તોફાન આવ્યાં હોય, આંધી હોય, ધૂપ હોય, વરસાદ પડતો હોય, છતાંય અંદર બેઠા હોય એને કોઈ અસર ન થાય. આ છે ‘ગેઠે વાજિંત્રઘોષ:’.

બસ, આ પ્રમાણે નિરાંતનાં વાજાં રોજ વાગ્યા કરતાં હોય આપણે આપણી જ મસ્તીમાં હોઈએ. કોઈ ફિકર નહીં.

આજે એક ફોન હતો કે મહારાજ, આવતી કાલે ઓપરેશન છે શું થશે ?

જો, ઓપરેશન છે એનું દુઃખ મનમાં સહેજે રાખવાનું નહીં અને જ્યારે પણ એક બે-ત્રણ બોલાવે ત્યારે એના બદલે આપણે જય મહારાજ, જય મહારાજ અથવા ઐં ઐં, નારાયણ, નારાયણ બોલવાનું પછી ભલે ઓપરેશન થયા કરતું હોય. બીકના માર્યા અંદર જઈશું તો એનેસ્થેસિયામાં ડર અંદર રહ્યા કરવાનો છે. ઓપરેશન તો થવાનું જ છે પણ પેલું કેલશમય મન લઈને અંદર ગયા છે અને અહીં ભગવદ્ સ્મરણ લઈને.

કાર્ડિયકમાં એક નિવૃત્ત ઈન્કમેટેકસ અધિકારી, મહારાજશ્રી સાથે સારો સંબંધ છે. એમને કંઈક ઓપરેશન હતું. ઓપરેશન વખતે એ પોતે એનેસ્થેસિયામાં ગયા પણ ડૉક્ટર સાથે વાત કરતા હતા. ડૉક્ટર કહે કે, બાત મત કરો હમે તકલીફ દે રહે હો. ડિસ્ટબ કર રહે હો. એનેસ્થેસિયા ઉતર્યા પછી પણ એમને એ સ્મરણ રહેલું. ડૉક્ટર તમે શું કહેતા હતા? અહીં આવ્યા પછી પણ એ વાત કરતા હતા. મહારાજજી, એસા હુઆ થા. એ ઓપરેશનના

દુઃખને બાજુએ મૂકી દઈને એનેસ્થેસિયા લેતી વખતે માત્ર મહારાજનું જ સ્મરણ કરતા કરતા અંદર ઉતરી ગયા જાગ્યા પછી પણ, એનેસ્થેસિયા ઉતર્યા પછી તરત પાછું એનું એ જ શરૂ થઈ જાય. આવી જાગ્રત અવસ્થા.

દુઃખની અંદર પણ, ઓપરેશનની પરિસ્થિતિની અંદર પણ ભગવદ્સ્મરણના સાથ વડે તમે આંતરસૂઝ પ્રમાણે તમે તમારું અનુસંધાન પૂર્ણ રીતે કરી શકો.

રાત્રે વિષ્ણુસહસ્ત્રનો પાઠ કરતાં, કે સત્સંગ કરીને સૂઈ જઈએ એટલે સવારે ઉઠતાં, એના વિચારો, શ્લોકો તરત શરૂ થઈ જાય. રાત્રે છેલ્લા સૂતી વખતે પણ પથારીમાં બેસી નામ સ્મરણ કરો. પછી સૂઈ જાવ. સૂઈ જઈને પણ ઈષ્ટ સ્મરણ કરતા રહો. પ્રાર્થના, સ્તુતિ, સૂતા પછી પણ ચાલુ રહેવા દો. એ રીતે જતા રહો અંદર અને પછી સવારે બહાર આવો ત્યારે જુઓ. એ જે વિચારો હશે કે ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’ ખોટાં સ્વપ્ન આવે જ નહીં. દુઃખી થવાય જ નહીં. મનમાં વિકારોની વૃત્તિઓ ઊભી થાય જ નહીં. કેમ કે આપણે પોતાના મનને એવી રીતે તૈયાર કર્યું છે જેના કારણે આપણા શરીરની અંદર કોઈ પણ એવા કકળાટ આવે જ નહીં.

જેમ ઘરમાં બધા સરખા થઈ ગયા હોય, વ્યવસ્થિત સમજણપૂર્વક રહેતા હોય, તો ઘરમાં કકળાટ થાય જ નહીં. થવા જ ના દે. એને સુલઝાવી દે એમ આપણા પોતાની અંદર કોઈ પણ પ્રકારની વૃત્તિઓ જાગ્રત થાય તો તરત જ અંદર સમજી જાય, શાંત થઈ જાય અને એ વાતાવરણ આપણા મનનું આપણા શરીરની ઈન્દ્રિયોનું એટલું સરસ બને, આપણને પોતાને આનંદ થાય કે

મારા જીવનમાં કેટલો મોટો આનંદ અને ઉત્સવ છે. એક દિવસ નહીં પણ આખું જીવન ઉત્સવ બની જાય. મહાપુરુષો જંગલમાં રહેતા હોય, કશી સુવિધાઓ ના હોય, ત્યાં પાણી પી લેવાનું હોય, વૃક્ષની નીચે સૂઈ રહેવાનું હોય, છતાંય ‘યસ્ય નિત્યમ્ ભવન્તિ’ તેમના જીવનની અંદર નિત્ય મસ્તી હોય, ક્યાંય પણ મનની અંદર સહેજ અમથીય અસુવિધાઓનો કલેશ નહીં.

રવિશંકર મહારાજ એકવાર દર્શન કરવા આવેલા. લાકડી બગલમાં અને હાથમાં ટોપી લઈને નીકળ્યા. આપણે એમના વિશે નિશાળમાં ભણેલા. જાનકીદાસજી મહારાજે કહ્યું કે, જા દાદાને બોલાવ. રવિશંકર મહારાજે બપોરેના ૩-૪ વાગ્યાના સમયે ટૂંકી પોતડી પહેરેલી, કહ્યું, દાદા, દાદા ચાલો, બાપજી તમને બોલાવે છે, કહે, દિકરા, તેં મને કઈ રીતે ઓળખ્યો? કહ્યું, અમારા ભણવાના પાઠમાંથી. પછી અહીં આવીને બેઠા. મહારાજશ્રીએ કહ્યું, ઠંડુ પાણી લઈ આવ. તો એ કહે, ના લાવીશ ભઈલા, નળે પી લીધું.

આવડો મોટો માણસ કહે કે મને પાણી ના આપશો. હું પાણી પીને આવ્યો. હવે એ મોટાઈને સાચવવા જાય તો પાણી પી શકે? ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’ પોતાની સાદાઈમાં નિત્ય પ્રસન્નતા. પોતાના જીવનની અંદર પોતાની મેળે જ એ બધું જ આપોઆપ મળ્યા કરે. કોઈના માગવાથી ના મળે. સન્માન માગ્યું ન હોતું છતાંય મળ્યું. આદર મળ્યો. બેસાડયા. જાનકીદાસ મહારાજે એમની સાથે વાતો પણ કરી. કોઈ મોટાઈ નહીં. મારી પ્રસન્નતાને સહેજ પણ આંચ આવવી જોઈએ નહીં. મારા જીવનની અંદર હંમેશાં આનંદનો ઉત્સવ અને એનાં વાજાં વાગ્યા જ કરે. આ

જીવનની સાચી સમજણ, જીવનના સુખનું પાસું, કે આપણે આપણા જીવનને કેવી રીતે માણવું છે, કકળાટથી માણવું છે કે આનંદ ઉત્સવથી માણવું છે.

રોજ જે આપણો સત્સંગ છે, સત્સંગ દ્વારા જે આપણી સાચી સમજણ છે એને યાદ કર્યા કરવી, એના વડે જ આપણી પ્રસન્નતા બનાવી રાખવી. પણ આપણે તો કોઈ અપમાન કરી ગયું હોય કે કોઈ ગાળ ભાંડી ગયું હોય તો એ મનમાં ભમ્યા જ કરતું હોય. આ આમ કરી ગયો. આવું કરી દીધું, કંઈ ને કંઈ લપકારા મગજમાં માર્યા કરતા હોય, એ ભમ્યા જ કરે પછી ક્યાં વાજાં વાગવાનાં હતાં? આ કર્યું ને આવું કહ્યું પણ કાઢી નાખો, શાંતિથી, સુખેથી જીવન જીવવું હોય, આપણા જીવનને ઉત્સવ તરીકે માણવું હોય તો. બસ લક્ષ્મણદાસજી મહારાજના કહ્યા પ્રમાણે આપણે પણ ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષ:’.

મારા જીવનની અંદર બસ નગારાં વાગ્યા જ કરે અને એ જ બહુ સારું. ઘરની અંદર, આપણા જીવનની અંદર આ બધાં વાજાં વાગતાં હોય તો બીજાં વાજાં સંભળાય જ નહીં ને! પણ એ તો આપણે પોતે એનાથી ટેવાઈએ તો.

જેમ આજના જુવાનીયા બાથરૂમમાં નહાવા જાય એટલે કંઈક ગાતા હોય એમ આપણે પણ આપણા જીવનની અંદર આવી કોઈપણ સાત્ત્વિક સદ્ભાવનાને ગાતા રહીએ, ગણગણાટ કરતા રહીએ તો આ બીજી લપો આવે નહીં, નિરાંત થાય.

જય મહારાજ આપણા જીવનથી જુદા ના થાય. છો ને જે થયા કરતું હોય, હાથી એની મસ્તીમાં ચાલતો હોય, પાછળ

આગળ કૂતરાં ભસતાં હોય તોય એને કશી ના પડી હોય. આપણે પણ હાથીની માફક સત્સંગ સદાચારની વાતો લલકારતા. મસ્તીથી નીકળીએ તો પાછળ ભલેને અપમાન પડ્યાં હોય, કોઈના બે બોલ પડ્યા હોય, કે દુઃખની વાતો હોય. બધાંય આઘાં રહીને ભસે. નજીક તો આવી શકે જ નહીં.

આ છે જીવનની પ્રસન્નતા. આ છે સમજણ. સમજણની નોબત વાગ્યા કરે.

॥ જય મહારાજ ॥

સમજફેરનાં નાટક

સદ્ગુરુના ધામમાં નિત્ય અનેક દર્શનાથીઓ પાવન થતા હોય, એકત્રિત થતા હોય. અસંખ્ય માણસો દર્શન કરવા માટે આવે.

આજથી દોઢસો બસો વર્ષ પહેલાંની વાત છે. ઘણા બધા ભક્તો જય મહારાજના સાનિધ્યમાં નિત્ય દર્શન કરવા માટે આવે અને જેના જીવનમાં આવી વિભૂતિ નિત્ય દર્શન માટે પ્રાપ્ત થઈ હોય એમનું ભાગ્ય કેવું હશે! જય મહારાજની ઉપસ્થિતિમાં આ પૂણ્યશાળી ભાગ્યાત્માઓ નિત્ય દર્શન કરતા હોય એટલે એમને તો રોજ આનંદ. સાક્ષાત પરબ્રહ્મનાં રોજ દર્શન કરવા મળે, એના માટે કહ્યું, (ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ)

જય મહારાજના દર્શનથી નિત્ય આનંદ મળે. જય મહારાજના સાનિધ્યથી રોજ સત્સંગ કરીએ, કે કોઈ સંતપુરૂષ કે મહાપુરૂષનાં દર્શન કરીએ, તો એ પણ સત્સંગ છે સંતનો સંગ થયો ને સોબત થઈ. ભલે વધારે સમય ઊભા ના રહીએ. પણ નિત્ય દર્શન કરવા માટે આવતા હોઈએ, પાંચ-દસ મિનિટ દર્શન કરીએ

તો એ પણ મોટો સત્સંગ છે.

જેટલી આપણે સમજણ મેળવી હશે, સાચી સમજણ કેળવી હશે, એટલી જ નિરાંત, એટલી જ ઉપાધિ ઓછી. પણ એ સમજફેરનાં નાટક રોજ ઘરમાં થયા કરતાં હોય, વ્યવહારમાં થયા કરતાં હોય પછી? ચાણભણ કે સંઘર્ષ થયા વગર રહે ખરો? તો સમજણ પણ એટલું જ સરસ સાધન છે કે એ જ આપણા ઘરની અંદર શાંતિ રખાવે. ભલે એ બોલ્યો પણ આપણે ચૂપ રહી ને! એ શાંત થશે એટલે એની સાથે વાત કરીશું. પણ ગરમ ગરમ સામે ટકરાય તો મુસીબત થઈ જાય. ગરમ ગરમ સામે ટકરાય તો વળી જાય પણ ભાંગે નહીં. પણ ઠંડુ થયા પછી વાત કરી હોય તો! કેટલી નિરાંત. જો તપેલું હોય ને ઉપર ઘણ વાગ્યો તો પતી ગયું, એનો ઘાટ જ બદલાઈ જાય. ઘરમાં સંબંધોના ઘાટ પણ બદલાઈ જાય. ભલે એકવાર શાંત થઈ જાય પણ અંદર ખટક તો રહે.

માટે જીવનની સાચી સમજણ બહુ અગત્યની છે એની તોલે બીજું કશું જ આવે નહીં. જો સમજણ આપણી પાસે હશે તો આપણે ગાફેલ ના રહીએ. નગારાં વાગે એટલે સદાય જાગ્રત રહેવાનું. અને જો સમયે જાગ્રત રહીયે તો ‘જાગતાની પાડીને ઊંઘતાનો પાડો.’

પહેલાંના જમાનામાં ભેંસો રાખતા. ભેસોં વિચાવાની હોય ને આજુબાજુ બધા ઊંઘતા હોય તો એને ત્યાં પાડો મૂકીને પાડી લઈ જાય. આવીયે ચોરી થતી. ત્યાર પછી જ આ કહેવત પડેલી. જો આપણે આપણા જીવનની અંદર સમજણ વગર ઊંઘતા રહ્યા તો આપણા જીવનમાં આપણને જ નુકશાન થવાનું છે બીજાને

નહીં. હંમેશાં સમજણથી જાગ્રત થઈએ અને સમજણ સત્સંગ સિવાય આવાવની નથી.

સમજણની નોબત જેના જીવનમાં વાગતી હોય એ સદાય જાગ્રત રહે, જેમ સવારે સાડા ત્રણ વાગ્યે નોબત વાગે એટલે વહેલા ઊઠી જવાય. ઘણાય અહીં વર્ષોથી રહેતા હશે. કોઈ દહાડો નોબત જ ના આવી હોય, ઊંઘતા જ હોય. કોઈ દિવસ ઊઠ્યા જ ના હોય એને ક્યાં નોબત સંભળાવવાની? એવાય જીવો હોય ‘જડ ચેતન જગ જીવ ઘને રે’ જડ અને ચેતન આ જગતની અંદર કેટલાય જીવો પડ્યા છે. પણ જો એ જડતા પડી ગઈ તો જીવન ધૂળ-ઘાણી, રોળી નાખે. ફળિયાના કૂતરાને સરસ ખાવાનું મૂકીએ વ્યવસ્થિત રીતે. છતાંય ચાર પાંચ ભેગાં થઈને લડાલડ કરી, લોહીલુહાણ થઈ, જે સરસ ખાવાનું મૂક્યું હોય એનેય ધૂળઘાણી કરીને ખોટા લડી ઝઘડી, લોહીલુહાણ થઈને ખાવાની વસ્તુ હોય એને ધૂળમાં રગદોળીને પછી એને ખાય, આ સમજણ વગરનું જીવન. તો આપણે માણસ તરીકે પણ આપણા ઘરમાં જે છે એ સંપત્તી-સુમેળથી હળીમળીને, નિરાંતે મળીને વાતો કરતાં કરતાં, હસતાં હસતાં જમીએ. ત્યારે થાય કે આ આપણો પરિવાર છે, સહેજે વિચારભેદ ના હોવો જોઈએ, આનંદ કરો, સમજણપૂર્વક આપણે આપણા પોતાના ઘરમાં જમ્યા, અને તૃપ્તિ થઈ ને આનંદ થયો. એનું નામ સ્વર્ગ. ઘરને પણ સ્વર્ગ બનાવી શકાય ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષ:.’

ઘરમાં રોજ સુમેળનાં, શાંતિનાં, સંપનાં નગારાં વાગ્યા જ કરતાં હોય. પાડોશીઓને ય ઇર્ષ્યા થાય. જોને આ ઘર કેવું સરસ છે! કેટલું સંસ્કારી ને શાંત છે! ઘરમાં હળીમળીને સાથે રહે.

વડીલો હોય એમની પાસેથી બે સારી વાતો સાંભળીએ, સમજીએ અનુભવનું જ વૃક્ષ આપણને છાંયડો આપશે. એને અનુભવનું વૃક્ષ કહ્યું અને ઘડપણ એ તો અનુભવનું વૃક્ષ છે. એને ઘરમાંથી કાઢી ના નાખશો. આપણે ઘરમાં રાખીને શું કામ છે? જાય તો ઘર ચોખ્ખું થાય એ ભાવ ના હોવો જોઈએ. ઘરમાં વડીલો હશે તો સાચી સમજણ સાથે સારી વાતો થશે, ઘર નિરાંત અનુભવશે. ચાલો, બાપુજીએ, દાદાએ કહ્યું છે તે સાચી વાત છે.

પુનિત મહારાજનું એક ભજન છે. ‘બન્યુ બનશે પ્રતાપ ઉપર આપના.’ આટલું બધું જીવનમાં સારું બન્યું છે આટલી સમજણ મળી છે. આટલી સાહજિકતા મળી છે. બન્યું અને આગળ બનશે. બાપજી, આપનું શરણ મળ્યું છે તો આ બધું બન્યું છે અને આગળ બનશે. પ્રગતિ થશે જ. એના એ જ પગથિયે નહીં બેસાડી રાખે. અઘવચ્ચે થોડા મૂકી દેશે ? એક એક પગથિયાં ઉપર ચઢાવશે આટલે સુધી આવ્યા છે ને હજી આગળ લઈ જશે. કેટલા સરસ શબ્દો છે! મારા જીવનની અંદર ઘણી બધી, સરસ મજાની અવસ્થા-સ્થિતિ કે જેના કારણે આ બધું બન્યું છે. નહીંતર ના બને.

એક ઘંઘો, પેઢી લઈને બેઠા હોઈએ. બધું સરસ ચાલતું હોય. ઘરમાં બધું વસાવીએ. કારણ આ બધું પેઢીને લીધે છે પેઢીમાંથી જ આ બધું વસાવ્યું છે, તો જેમ પેઢીને આપણે આટલી બધી અગ્રિમતા આપીએ છીએ. એ જ રીતે આપણને જય મહારાજનો સત્સંગ મળ્યો છે એનાથી જીવનમાં થોડી થોડી સમજણ આવતી જાય. એ હૈયામાં વસતી જાય. જેમ આપણે ઘર સજાવવું હોય તો જે કંઈ ખબર પડે એ થોડું થોડું લેતા આવીએ,

વસાવતા જઈએ તો જતે દહાડે આખું ઘર વસી જાય. સરસ મજાના ઠાઠ-માઠ ને સુવિધાઓવાળું.

એ જ રીતે જય મહારાજનો સત્સંગ આપણું ઘર વસાવી આપે, પરણેલા હોયએ, ધીરે ધીરે બે-પાંચ વર્ષે આખું ઘર વસાવે. એમ આપણા જીવનની અંદર પણ જે સુવિધાઓ મળી છે એને વાપરતાં, સજાવતાં, ગોઠવતાં, સમય તો લાગે. એક વાત સાંભળી એનાથી ઘરની અંદર, આપણા વિચારોમાં આપણા બોલવામાં, આપણા વ્યવહારમાં પરિવર્તન આવ્યું. અઠવાડિયે કે પંદર દિવસે ફરી એક વાર નવી વાત સાંભળી અને ફરી પાછું પરિવર્તન આવ્યું. એમ કરતાં કરતાં આપણું જીવન સજાવવામાં આવે સત્સંગ વડે સજાવવામાં આવે.

એક સંત હતા. એ બધાને નિયમ લેવડાવે. રોજ સત્સંગ થાય. એક જણે કહ્યું કે મહારાજ, મારે ત્યાં પઘારો, ભિક્ષા લેવા આવો. સંત કહે આવીશ. પછી એમને ખબર પડી કે એ ઘરે કકળાટ છે. એટલે સંતે કહ્યું, ‘ભિક્ષા તો લઉં પણ મને દક્ષિણા આપો. ભિક્ષા પછી કરું. તમારા ઘરમાં જે કકળાટ છે એ કકળાટ મૂકી દો. પત્નીને મારવાની કે હાથ ઉપાડવાનો નહીં આટલી દક્ષિણા આપો. આમ, સંત કોઈનું કલ્યાણ કરી ને જ જાય.

આપણા ઘરમાં આપણા જીવનની અંદર રોજ દિવાળી રહેવી જોઈએ. જેમ બેસતા વર્ષની વહેલી સવારે નીકળીએ તે દહાડાનો ઉત્સવ કેવો હોય! એ નવા વર્ષનો ઉત્સવ સદાયના માટે બન્યો રહેવો જોઈએ.

આપણું જીવન આપણે પોતે જીવવાનું છે. બીજાએ તો

જીવવાનું નથી! મારું જીવન મારે કેવી રીતે જીવવું એ મારે પોતે જોવાનું છે પોતાનું જીવન પોતાની રીતે જીવવા દરેક વ્યક્તિ સ્વતંત્ર છે. તો એને સારી રીતે જીવવાનો સંકલ્પ કેમ ના કરીએ? દુરાચાર વ્યસન કે કકળાટમાં જીવન જીવવું એના કરતાં સમજણપૂર્વક સદાયના માટે મનમાં પ્રસન્નતા બની રહેવી જોઈએ.

અહીં તમે રોજ આવો છો, સવારે આવો કે સાંજે આવો. મહારાજ હસતા જ બેઠા હોય. શું મહારાજને અંદર કશું નહીં હોય? પણ આપણે આપણા જીવનનો આનંદ અનુભવવો જ જોઈએ, નહીંતર સામેની વ્યક્તિને એમ થાય કે મહારાજને શું થયું હશે ? કેમ આજે આમ છે? તરત બધા પૂછવા માડે. શું જવાબ આપવો? એમ ઘરમાં પણ ગમે તેવી પરિસ્થિતિ હોય પણ હંમેશાં પ્રસન્નતા બની રહેવી જોઈએ કે જેને કારણે આપણા જીવનની દિવાળી આપણી પાસે રહે. કલેશ ને કકળાટ તો બધાના જીવનમાં રહેવાના. વેદકાળમાં દેવો ને દાનવો લડતા હતા. પછી ઉપનિષદ કાળની અંદર સૂરો-અસૂરો લડતા. પણ આપણો ઇતિહાસ તો આપણે ભણેલા જ છીએ, જ્યારથી આ સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન થઈ ત્યારથી લઈને અત્યાર સુધીના ઇતિહાસનું એકેય પાનું કકળાટ વગરનું છે ખરું?

અહીં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આપણને આદેશ આપ્યો છે કે ‘ગેહૈ વાજિંત્રઘોષઃ’ મારા જીવનના આ ઘરમાં મારે નિત્ય ભગવાનના નામની ઘંટડી વાગ્યા જ કરવી જોઈએ જેના જીવનની અંદર સત્સંગનાં, સમજણનાં સેવાનાં, ભગવદપૂજાનાં નિત્ય વાજાં વાગતાં હોય, પાઠ ગવાતો હોય, ભજન ગવાતું હોય, ઠું બોલાતો હોય, કહી કેટલો આનંદ આવે? ગામડામાં સાયંકાળે કે સવારે

મંદિરમાં ડંકો વાગે તો આખા ગામમાં સાંભળાય. ઘેર બેઠા હોય તોય એ ઘટનો નાદ સાંભળીને યાદ કરે, હાથ જોડે કે ભાઈ સંધ્યા થઈ.

આપણા મનની અંદર એ પવિત્રતાના ભાવો જાગે કે ભાઈ ઠાકોરજીની આરતી થઈ. ઉઠો, બેઠા થાવ. ઘરમાં દીવો કરો, કેમ? મંદિરમાં આરતી થઈ આ એક આખી સંસ્કૃતિ છે, આપણા સંસ્કાર છે, આપણી પરંપરા છે.

॥ જય મહારાજ ॥

જય મહારાજના સાનિધ્યમાં

જય મહારાજના ભક્તોને નમન. નિત્ય વિનમ્રતાપૂર્વક દર્શન કરે છે. નમ્રતાપૂર્વક દર્શન કરવાનાં એટલે મનના વિચારમાં શ્રદ્ધા, નિષ્ઠા, ભક્તિ, પ્રેમ, બધું જ હોય.

નિત્ય સ્મરણ રહે. જય મહારાજ ભૂલાય નહીં. જય મહારાજનું સ્મરણ રૂઢિયે સદાય રહ્યા કરે. ભલે કામ ગમે ત્યાં કરતા હોઈએ, ગમે તે પ્રવૃત્તિમાં હોઈએ, પણ વૃત્તિ જય મહારાજમાં હોય.

‘નિત્યં ભવન્તિ’ કહ્યું. જે દર્શનાર્થીઓ છે, શરણાર્થીઓ છે એ દિવસમાં એકવાર દર્શન ના કરે તો એને ચૈન ના પડે કે આજે દહાડો નકામો ગયો. આજે જય મહારાજનાં દર્શન ના થયાં. મનમાં કલેશ થાય કે આજે દહાડો પડ્યો. જેમ જમવાનું યાદ આવે ને એમ થાય કે આજે જમવાનું ના મળ્યું, ભૂખ્યા રહેવું પડ્યું. એમ દર્શન સિવાય આજે મારું શું થશે? દર્શનની ભૂખ, સત્સંગની ભૂખ ક્યારેય મટવી ના જોઈએ. ભલે ને કોઈ ખાઉંધરા કહે, છતાંય ખાવાવાળો માણસ ખા-ખા જ કરે. એમ સત્સંગ-દર્શનની અંદર

પણ નિત્ય અહર્નિશ ભલેને આપણને ખાઉંધરા કહે વાંધો નહીં.

મન નિર્મળ થાય, જીવન પવિત્ર થાય જીવન સુધરી જાય. જેમના સાનિધ્યમાં આટલું બધું મળે, તો પછી જેને જે કહેવું હોય તે કહે, બહુ પગાર મળતો હોય એવો નોકરી કરતો માણસ, બીજે વધારે પગાર મળતો હોય તો એ છોડીને જાય તો એને કોઈ લોભિયો કહે ખરો? ના જ કહે. કેમ કે વધારે પગારનો લાભ મળવાનો છે. જેમ પાર્ટટાઈમ પગારની ચાર નોકરીઓ શોધી કાઢીએ એમ સાધન ભજનમાં ભલેને દિવસમાં ચાર વખત આવતા હોઈએ. કોઈ કહે પણ ખરા કે આ શું માંડ્યું છે? કોઈ એમ પણ કહે કે શું દાટ્યું છે ત્યાં? પણ એ દાટેલું આપણને દેખાતું હોય, બીજાને નહીં.

નિત્ય દર્શનમાં આપણી વૃત્તિઓ શાંત થાય, વૃત્તિઓ શાંત કરવી એ સહેલી છે? જય મહારાજના શરણમાં આવીને બેસીએ અને એ શાંત થઈ જતી હોય તો એથી મોટો લાભ શું?

‘મોટો લાભ થયો દર્શન કરતાં દિલની દુવિધા વામી.’

જય મહારાજનાં દર્શન કરતાં કેટલી બધી દુવિધાઓ હતી એ બધી જ નાશ પામી ગઈ! એ દર્શન કેવું હશે! જય મહારાજના દર્શનમાં કેવી શક્તિ હશે! દર્શનનો કેટલો પ્રભાવ! ભલભલા દુઃખી ને અટવાતા માણસોને જય મહારાજ શાંત કરી દે.

‘શાંતમ્’ કેવા મહાન શાંત છે. દરિયોય કોઈ દિવસ શાંત નથી રહી શકતો. રોજ ઘુઘવાયા કરતો હોય છે. માણસ પણ કોઈ દિવસ શાંત નથી બેસી શકતો. ઉપાધિમાં આમથી તેમ દોડયા જ કરતો હોય. આ બધામાં એકમાત્ર શરણું સુખસાગરનું. આટલી નિશ્ચિંતતા અનુરાગ વગર આવતી નથી. આપણો અનુરાગ જય

મહારાજના ચરણોમાં બકરી જેવો હોય.

બકરીએ સિંહના ચરણનો આશરો લઈ લીધો. આખી રાત કોઈએ એનું નામ ના લીધું. વાઘ આવ્યો. વરું આવ્યું. શિયાળ આવ્યું, સિંહ પોતેય આવ્યો, બકરીનું નામ કોઈ લઈ શક્યું નહીં. ‘ચરણે વળગ્યા કબુ ન અગળા, વાત કરો છો ડાહી રે’ કેમ કે હું તો તમારા ચરણમાં બેઠી છું એટલે સિંહને થયું કે મારું શરણું લીધું છે તો મારે એની રક્ષા કરવી જોઈએ.

આપણા જય મહારાજ તો ‘સિંહસ્કંધં સુપાદમ્’ જેના ચરણ સુંદર છે જેનું સામર્થ્ય સિંહ જેવું છે. જંગલમાં સિંહના શરણે બેઠા હોઈએ તો કોઈ નામ દે ખરું ? સિંહને જોઈને જ નાસી જાય.

આમ જે નિત્ય જય મહારાજના શ્રી ચરણોનું સેવન કરે છે એને જય મહારાજની અનોખી અલૌકિક અને શક્તિશાળી ઓથ મળી રહે. એનું કોઈ નામ ના લઈ શકે. ‘ધરમરાયના દૂત આવે, તેને રાખે વારી રે’ ઉભો રહે ત્યાં. એને નથી અડવાનું, મૃત્યુને પાછો કાઢી મૂકે. જેમ કાઠિયાવાડમાં નાની નાની છોકરીઓ લાકડીઓ લઈને પાછળ પડે તો સિંહનેય નાસી જવું પડે. એમ જય મહારાજ ઊભા હોય તો યમરાજને ય પાછા જવું પડે.

નિત્ય ભજનારની જય મહારાજ રક્ષા કરે છે પણ એ નિત્ય સ્મરણ વિનમ્રતાવાળું હોવું જોઈએ. વિનય હોય, વિવેક હોય, દર્શન કરવા ઊભા હોઈએ તો કોઈને ઘકકો ના મારીએ કોઈને હડસેલી ના મૂકીએ. આપણો કોઈને ઘકકો ના વાગે એની દર્શન કરતાં કાળજી રાખવી પડે. દર્શન કરતાં હોઈએ ને કોઈનું દિલ દુભાય નહીં. વચ્ચે જઈને આડા ના ઊભા રહેવાય, દર્શન કરી એક બાજુ જતા

રહીએ. આવો વિનમ્ર ભાવ હોય તો સામા માણસને પણ થાય કે મહારાજના આ બધા અનુયાયીઓ કેવા સરસ વ્યવહારવાળા છે.

દર્શન કરતા હોઈએ ને બાજુવાળા માટે મગજમાં કંઈક વિચારો ચાલતા હોય તો એ દર્શન ના પહોંચે. એક વસ્તુ યાદ રાખજો સાધન, ભજન, સેવા, કરતી વખતે જો મનમાં રાગ-દ્વેષ કે ઈર્ષ્યા રહી તો મન ઈષ્ટદેવમાં, જય મહારાજમાં નહીં લાગે, તમે તો બીજાનું દુશ્મનનું ભજન કરી રહ્યા છો. જય મહારાજને તો દેખાડો જ કરી રહ્યા છો. મગજમાં તો બીજું જ ભૂત ફરતું હોય.

તો જય મહારાજનાં દર્શન કરતા હોઈએ, સેવા કરતા હોઈએ, નિત્ય નિયમ કરતા હોઈએ તો વિનમ્રતા તો હોવી જ જોઈએ. બીજે ક્યાં શીખશો? વિનય, વિવેક, નમ્રતા જો જય મહારાજના સાનિધ્યમાં ના મળે તો ક્યાંથી મળવાના હતા? એ કંઈ દુકાનમાં વેચાતાં નથી મળતાં, જય મહારાજના સાનિધ્યમાં એ શીખવું પડે.

શાંતિથી દર્શન કરતા હોઈએ, ભીડ હોય, ઘકકા વાગતા હોય છતાંય આંખ બંધ કરીને ઊભા હોઈએ. છો ને ઘકકા વાગ્યા કરે. આપણું મન તો જય મહારાજમાં હોય. એકાગ્રતાથી, વિનમ્રતાથી, ગમે ત્યાં ઊભા રહીને જય મહારાજને વિનવતા હોઈએ, વંદન કરતા હોઈએ, પ્રાર્થના કરતા હોઈએ તો જય મહારાજ આટલી બધી ભીડમાં પણ આપણી વાત સાંભળે.

પણ બધાને ઘકકો મારીને લાવ આગળ પહોંચી જાઉં એવું ના થાય આપણાથી. કેમકે જય મહારાજના સત્સંગી છીએ. નિત્ય દર્શન કરવાવાળા છીએ. નિત્ય દર્શનમાં શાંત સ્વરૂપ એવા જય

મહારાજ પાસેથી આપણે શાંત રીતે દર્શન કરતાં ના શીખી શકીએ તો પછી બીજું શું મેળવવાનું હતું? પણ હડહડ કરતા આવ્યા, હાથ જોડયા ના જોડયા ને ભાગ્યા. અરે ! આ શાંતમૂર્તિ છે. શાંત સ્વરૂપ છે. એમની આગળ ક્ષણ બે ક્ષણ ઊભા રહી આપણે પણ શાંતિના સ્વરૂપને અનુભવીએ તો આપણા પોતાનામાં ભાવ જાગે. ભલે ગમે તેવું હોય, દર્શન તો શાંતિથી કરવાનાં, ઘેરથી કે બજારથી આવીએ, ભલે દોડતા દોડતા આવીએ પણ જ્યારે દર્શન કરવા ઊભા રહીએ ત્યારે નિરાંતનો ભાવ હોય. દર્શન કરતાં કરતાં સંતોષ થવો જોઈએ. આજે જય મહારાજનો શૃંગાર કેટલો સરસ છે! કેટલી સરસ ફુલ માળાઓ બનાવેલી છે, આજે તો મોગરો છે, આજે તો સોનચંપો છે. કેટલી સરસ સુગંધ આવે છે.

‘ગુલાબી ગુલાબથી પાવડી સજજ કરી

હૃદયના ભાવથી ભક્ત વંદે.’

ભાવથી વંદન કરીએ તો એમાં આપણું હૃદય પણ ઠરે. જો ભાવથી જય મહારાજનાં દર્શન કરી વંદન કરીએ તો જાણે જય મહારાજ આપણી સાથે વાતો કરતા હોય એવો ભાવ ખીલે. હૃદય ખીલે.

જય મહારાજનાં દર્શન કરવા શાંતિથી ઊભા રહીએ. બીજાને ઉતાવળ હોય, ભીડ હોય તો ‘તમે દર્શન કરી લો.’ ફરી શાંતિથી ત્યાં બેસીશું તો એટલું સાનિધ્ય મળશે. નિરાંતે પરવારીને બેઠા હોઈએ કે હાશ ! બાપજી આજ તો બહુ દહાડે એકલા મળ્યા છે. વાતો કરો, કેવો આનંદ આવે! બેસી જવાનું.

અભીષ્ટદં નિત્યમીડે ‘મનોવાંચિછત આપવાવાળા છે

મનોવાંચિત આપે છતાંય કલ્યાણકારી હોય આપણે માગીએ તો ભૂલ હોય તો સુધારીને આપે. કે એમ નહીં બેટા, આમ મંગાય. નાનું બાળક હોય ને એને ખાતાં ના ફાવે તો ‘જો બેટા આમ નહીં, આમ કોળિયો લઈને મોઢામાં મૂકાય. એમ જય મહારાજની પાસે નિરાંતે દર્શન કરવા ઊભા રહીયે તો ઘણું બધું આપે ને ઘણુંબધું શીખવાનું પણ મળે.’

તો વિનયપૂર્વક, નમ્રતાપૂર્વક દર્શન કરવાની ટેવ પાડવી. જય મહારાજના સાનિધ્યમાં દર્શન કરતાં કરતાં એમની સન્મુખમાં આટલું ના શીખીએ તો શું કામનું? એ શિસ્ત આપણે લાવવાની છે કે આગળ આવો, તમે પહેલાં દર્શન કરી લો, આપણે પાછળ ખસી જઈએ.

ચૈતન્ય મહાપ્રભુના એક શિષ્ય હતા. ‘રઘુ’ રાઘવ નામ હતું. બહુ સંપન્ન ઘરનો છોકરો. બે ભાઈ વચ્ચે એકનો એક છોકરો. પેલા જાગીરદાર હતા પણ એને ચૈતન્ય મહાપ્રભુ સાથે એટલો બધો ચસ્કો લાગી ગયેલો કે નામ સ્મરણની અંદર જ રહ્યા કરે ને વારે વારે ઘરેથી ભાગી જાય ને આ લોકો એને પકડી લાવે. એકવાર એ એવી રીતે જતો રહ્યો કે ખબર જ ના પડે. બીજા જ રસ્તેથી નીકળી ગયો. આગળ રાજમાર્ગ પરથી નહીં. બધા શોધે પણ ના મળ્યો.

જાગીરદારના ઘરમાં કેટલી સુખ સાહ્યબી હોય! પણ અહીં તો અન્નક્ષેત્રમાં ભિક્ષા લેવાની હોય ત્યારે એ લાઈનમાં ઊભો રહે એને એમ થાય કે મને આપ્યા પછીથી ખલાસ થઈ જશે તો આ પાછળવાળો રહી જશે. ને એ પાછળવાળાને આગળ કરી દે. તું આગળ જતો રહે આવું રોજ કરે, ક્યારેક કોઈ દિવસ ભિક્ષા ના મળે તો એમ ને એમ પાછો જતો રહે. ભગવાનનો થાળ, બધાને

અપાઈ જાય પછી કશું ના વધ્યું હોય તો પીરસતાં પીરસતાં જે દાણા વેરાઈ ગયા હોય એ વીણી લે ને દરિયા કિનારે જઈ પાણીથી ઘોઈ એ ખાઈ લે.

આપણે પણ દર્શન કરતાં કોઈની ઠેસ વાગી જાય, કોઈનો સહેજ ઘકકો વાગી જાય તો એના પ્રત્યે મનમાં સહેજે કુભાવ નહીં લાવવાનો. આપણા દર્શનની નિરાંત આપણે સહેજ પણ ગુમાવવાની નહીં. આપણે તો સહેજ વાગે ને પહેલું તો મગજ જ ગુમાવી બેસીએ. બીજું બધું તો ઘેર રહ્યું, ‘અલ્યા, દેખાતું નથી?’ જય મહારાજના સાનિધ્યમાં ઊભા રહેતા હોઈએ અને જય મહારાજ પોતે શાંત સ્વરૂપ હોય તો આપણે કેવી રીતે એમાં ખલેલ પહોંચાડી શકીએ? મનમાં સહેજેય ગુસ્સો કે વિરોધ થવા દેવાનો નહીં.

જે જે વિનમ્રતાપૂર્વક જય મહારાજનાં વંદન કરે છે એમને ત્યાં હંમેશાં ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’ એના ઘરમાં એના જીવનમાં નિત્ય ઉત્સવનાં આનંદનાં વાજાં વાગતાં હોય. મનમાં સહેજે કલેશ ના થાય.

જો કોઈની ઇર્ષ્યા કરી તો પતી ગયું. જેની ઇર્ષ્યા થતી હોય એ તો નિશ્ચિત આનંદમાં ફરતો હોય પણ એની ઇર્ષ્યા કરનારો ભડકે બળતો હોય, સતી થવાનું હોય એમ જાણે જાતે બળી મરવાનું.

જય મહારાજ પાસે માગશો તો કાયમનું ભાથું આપી દેશે. એવી નિરાંત, અંતરની શાંતિ આપી દેશે કે અનુભવ કરશે. એના જીવનમાં સદાયના માટે પ્રસન્નતા રહેશે.

॥ જય મહારાજ ॥

સંકટહરણ સંતરામ

‘નમતબહુજના: વંદન કરનારા સૌ જન. જન કોને કહેવાય? જે પોતાના હોય તે સ્વજનો. વૈષ્ણવજન, આપ્તજન, આપણો કોની સાથે સંબંધ છે ? જય મહારાજ સાથે. જય મહારાજ, આપણા અને આપણે જય મહારાજના છીએ.

બહુજના: જય મહારાજના સ્વજનોની, એમના પરિવારની કોઈ ગણતરી ખરી? કેમ નહીં! ‘ઉદાચ્ચરિતાનાં તુ વસુધૈવ કુટુંબકમ્’ જે ઉદાર દિલનો છે એનું કુટુંબ આખી પૃથ્વી, આખી સૃષ્ટિ, આખી વસુધા. બધા જ એના જન, વસુધા પર જે કોઈ છે, જે કોઈ મહારાજના શરણે આવે છે, જે નિત્ય વંદન કરે છે, એ મહારાજનો સ્વજન. ગમે તેવો હોય, નાનો મોટો, બધાય જય મહારાજના. કોઈપણ વ્યક્તિ જોડે આવો, આત્મીયતાનો નાતો જોડવો સહેલો છે ખરો ? સસ્તો છે ખરો ? આત્મીયતા ક્યારે કેળવાય ? વિશ્વાસ હોય, પ્રેમ હોય, વાતસલ્ય હોય, પરસ્પર મનમેળ હોય ત્યારે એ જન કહેવાય. આ તો પરિવારજન છે, તો જન થવા માટે, પરિવારના સભ્ય થવા માટે, નિષ્ઠા જોઈએ, શ્રદ્ધા

જોઈએ. પરસ્પરનો આત્મવિશ્વાસ જોઈએ.

આપણને જય મહારાજમાં વિશ્વાસ છે. જય મહારાજને આપણામાં વિશ્વાસ છે, જય મહારાજના થયા છીએ એટલે બધા સ્વજનો જ છે કશું ખોટું નહીં જ કરે. બધા જ સારા છે.

નિત્યનો સંબંધ બંધાવો જોઈએ. જ્યાં ગયા હોઈએ ત્યાં જય મહારાજનું સ્મરણ રહે. જય મહારાજના આંગણે ઊભા હોઈએ ત્યાં શિસ્ત હોય, સર્વના પ્રત્યે સદ્ભાવ હોય, બધા જ આપણા છે, સેવા કરતા હોય ત્યારે પણ કોઈપણ જાતનો વધતો ઓછો ભાવ ના હોવો જોઈએ. હું પણ સેવા કરું છું, બધા જ સેવા કરે છે, કોઈ પ્રત્યે અદેખાઈ નહીં. જે મળે છે એ બધી મહારાજની સેવા જ છે, સેવાભાવ સદૈવને માટે હૃદયમાં બન્યો રહેવો જોઈએ.

સદ્ભાવ સિવાયની સેવા માન્ય ગણાતી નથી. સેવા કરતા હોય અને મનમાં રાગદ્વેષ હોય તો? કોની જોડે રાગદ્વેષ કરો છો? આ તો મહારાજનું સ્વરૂપ છે. સદ્ભાવ અને સમભાવ એ જ જય મહારાજનું સ્વીકાર્ય વચન છે.

જનના સ્વરૂપે આપણે જય મહારાજમાં જ રહીએ. સ્મરણપૂર્વક સદાના માટે જય મહારાજનું સ્વરૂપ આપણા પોતાનામાં હોય અને આપણી બધી જ વૃત્તિઓ જય મહારાજમાં જ હોય, બીજે પ્રવૃત્ત ના થઈ જાય. વૃત્તિઓ માત્ર જય મહારાજમાં બનેલી રહે એને કહેવાય આત્મીયતા.

‘સંતરામ કૃપાળુ પાવન’ કેવા દયાળુ છે, અશરણના શરણ છે, નિત્ય સ્મરણ કરતા હોઈએ એટલે આપણે જય મહારાજના સ્વજન થઈ જ ગયા. આપણે એકલા નથી. જય મહારાજનું શરણું

સ્વીકારી લીધું પછી જય મહારાજ ભલા એવા નથી કે આપણો સ્વીકાર ના કરે. દયાવાન છે તરત જ દયા કરી દે.

‘સકલ સંકટ હરણ’ જા, જય મહારાજની પાસે પહોંચી જા. તારું બધું જ કામ થઈ જશે. તે આટલી શ્રદ્ધા, આટલો વિશ્વાસ, આટલો સદ્ભાવ જય મહારાજ માટે હૃદયમાં કેળવાયેલો હોય તો એને પાછો કેવી રીતે કાઢી શકાય ? ભલે એ નાનો સરખો સ્વાર્થ લઈને આવ્યો હોય પણ ‘મહારાજ, આપનું નામ સાંભળીને આવ્યો છું’ એટલું જ કહી દે એટલે એ જે વાત કહે એ સમજવી જ પડે. સાંભળવી જ પડે. કેટલી શ્રદ્ધા કેવા ઊંડા વિશ્વાસથી આવ્યો હશે.

શરણે, આવેલાનો પૂરેપૂરો સત્કાર કરી લે. અજાણ્યો છું. કંઈ વાંધો નહીં. કોઈક દિવસ આવનારો છું. ‘મહારાજ એમ ના કહે કે તું આ સંપ્રદાયનો નથી તો જા. વંદન કરતાની સાથે જ જય મહારાજ એનો સ્વીકાર કરી લે. બધા જ સંકટને જય મહારાજ હરી લેવાવાળા છે. પ્રાર્થના કરે એટલે એની સાથે. લે લઈ જા, દવા જોઈએ તો દવા લઈ જા, અનાજ જોઈએ તો અનાજ લઈ જા. આશીર્વાદ જોઈએ તો એ લઈ જા. સ્વજન કહી દીધો એટલે પછી એ એનું જે કંઈ સંકટ લઈને આવ્યો હોય એનું નિવારણ મહારાજના સાન્નિધ્યમાં થઈ જાય.’

કોઈ કાર્ય પૂરતા સમર્પિત થાય છે. બાપજી, મારું આટલું કાર્ય પૂર્ણ કરજો. દયા કરજો. મારો છોકરો બોલતો થઈ જાય. થઈ જાય એટલે આવીને બાધા પૂરી કરી જાય કે મારું કામ પુરું થઈ ગયું. સમય પૂરતો, કામ પૂરતો શરણે આવેલો હોય તોય મહારાજ એના પર ઉદાર, નારાયણદાસજી મહારાજ એક વાત કહેતા, એક ભાઈ

હતા. સંતાન ન હોતું, એણે બાધા રાખી બાધા પૂરી થઈ એટલે આવીને પગે લાગી ગયા. કહે, મારે તો બાધા મારા સ્વામીને ત્યાં જ કરવાની, અહીં નહીં. પગે લાગડી દીધો. અહીં આવીને પગે લાગીને માગ્યું, ને મહારાજે આપી દીધું. લે, લઈ જા. તો મહારાજ શ્રીની ઉદારતાનો નમૂનો નહીં જડે.

‘તમારે શરણ આવ્યો તે સાચો.’

બસ મારે બીજું કશું નહીં. આપને શરણે ઊભો છું ને અધિકારી છું. હવે મારે શા માટે પાછા હટવાની જરૂર ?

વંદન કરતા બધા જ ભક્તો, આશ્રિતોને મહારાજ નોબતો ને વાજિંત્રો વગાડતા કરી દે ‘દુઃખઘ્નોયત્ર વાતિ પ્રણતજનમનઃ આહ્લાદકારિ ચ વાયું’ કેટલી મોટી વાત થઈ ગઈ. વંદન કરનારના મનની અંદર પેસી ગયા, મહારાજશ્રી. જેના મનને શાંતિ આપવાની એના મનની અંદર સૂક્ષ્મ બની પધારીને આર્વિભાવ આપીને એને શાંત પણ કરી દે. બાપજીએ મને ઠાર્યો, મને શાંતિ મળી. મારી જે ચિંતા હતી, હૈયાની આગ હતી, એને મહારાજશ્રીએ બુઝાવી દીધી. ‘ભીષણ આગ જલ છાંટ બૂઝાયા.’

ક્યારેક ક્યારેક માણસના હૈયામાં ભયંકર ભીષણ આગ લાગી હોય. એ પોતે એને ના ઓલવી શકતો હોય પોતાનાં સગાવહાલાં કુટુંબીઓ ના ઓલવી શકતાં હોય, મહારાજ એની સામે દૃષ્ટિ કરીને ચાર-પાંચ છાંટા નાખે અને એ ઓલવાઈ જાય.

જય મહારાજના સાનિધ્યમાં દુઃખોને દૂર કરનારો પવન વાયા કરે છે જેને સ્પંદનો કહેવાય. રોગી, ભોગી, સાધુ, સંન્યાસી રડતા આવે અને હસતા જાય. આવનાર કોઈપણ એકવાર જ્યોતની,

ગાદીની, સન્મુખ ઊભો રહે એટલે એકવાર તો એના દુઃખોને શાંત કરી જ દે. તીર્થમાં પ્રવેશ કરતાં, મનને શાંતિ મળે જ. એના માટે કહ્યું, ‘આહ્લાદકારિ ચ વાયુ’ જુઓ તો ખરા! પ્રસન્નતા આપે એવો, આશ્ચર્ય પમાડે એવો વાયુ વાઈ રહ્યો છે.

ઘણીવાર ક્યાંકથી નીકળતા હોઈએ અને નાક દબાવી દેવું પડે એટલી દુર્ગંધ આવતી હોય, જ્યારે અહીં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે કે અહીંયાં જય મહારાજના સાન્નિધ્યમાં દુઃખ દૂર કરવાનું જ વાતાવરણ છે. લે, તારે જોઈતી શાંતિ, તું લઈ જા. ‘જય મહારાજ તો શાંતિની પરબ છે. જે આ પાણી પીવે એને ટાઢક મળવાની જ છે. એને તૃપ્તિ થવાની છે. માણસ દુઃખ દૂર કરવા ક્યાં જાય?’

જાનકીદાસજી મહારાજના વખતે નડીઆદના સારા એવા પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ આવેલા ‘બાપજી, એક વાત કરવી છે. બારણા બંધ કરવાં છે. મહારાજશ્રીની એ વખતે ઉંમર હતી આપણે મહારાજશ્રી પાસે હતા. બહું નાની ઉંમર હતી કહે કે ‘આને કહો કે બહાર જાય. મહારાજશ્રી કહે કે, મહારાજની આગળ એક તો જોઈએ ને! એ નહીં જાય. આપણે જોયેલું છે બંધ બારણે એકાંતમાં બાપજીના ખોળામાં માથું મૂકીને એ રેડેલા. પછી શાંત થઈને ગયા.’

જય મહારાજ મનમાં પ્રવેશ કરી જાય છે અને આર્વિભાવ આપીને મનને શાંત કરે. જે દુઃખ પોતે સમાવી શકતો હોય જે દુઃખોને બીજું કોઈ ના બાળી શકતું હોય, જય મહારાજનું સાન્નિધ્ય એ દુઃખોને ખતમ કરી નાખે. સહજતાથી ખતમ કરી નાખે અને એ

મોટામાં મોટી સેવા થઈ ગઈ.

માણસ દુઃખથી કેટલો પીડાતો હોય, અંદર કકળતો હોય. ઊંઘ ના આવતી હોય, ખાવાનું ના ભાવતું હોય, ચેન ના પડતું હોય, દિવસો નીકળી ગયા હોય, ને એને થાય કે ચાલને, બાપજી પાસે જાઉં કંઈક આશરો મળી જાય, કંઈક રસ્તો મળી જાય. એ જે આશા લઈને આવ્યો હોય ને એને માત્ર જય મહારાજના શબ્દોથી શાંતિ મળી જાય, કંઈક રસ્તો મળી જાય, એમની વાતો છેક મનમાં પેસી જાય. શરણે આવેલાના મનની અંદરના દુઃખોનું ઓપરેશન કેવું કરતા હશે ! માટે જ આપણે જય મહારાજને ‘ભવરોગવૈદ્યમ્’ કહીએ છીએ. જય મહારાજ મોટામાં મોટા સર્જન છે. દુઃખોનું નિવારણ કરે, અહીં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે જય મહારાજના સ્વરૂપનું દર્શન એક સારા ચિકિત્સક તરીકે, એક મોટામાં મોટા સર્જન તરીકે આપણને કરાવ્યું છે.

॥ જય મહારાજ ॥

સહજં કર્મકૌંતેય સદોષમપિ ન ત્યજેત્

જ્યાં સાક્ષાત્ પરબ્રહ્મ બિરાજતા હોય ત્યાં નિત્ય ઉત્સવ હોય. જય મહારાજના આ પવિત્ર ધામની અંદર નિત્ય પરબ્રહ્મ છે એટલા માટે કહ્યું, 'નિત્યં વાજિંત્રઘોષાઃ યત્ર ભવન્તિ'

જેણે આત્મા દ્વારા પરમતત્ત્વ પરમાત્માની સાથે અનુસંધાન કરી લીધું છે એને જગતના વ્યવહારોની સાથે કોઈ સંબંધ રહેતો નથી.

જે કંઈ ક્ષણિક છે, નાશવંત છે, એની અંદર કંઈક ઉણપ હોય છે. સ્વાર્થ હોય છે. જ્યારે બ્રહ્મનો આનંદ અવ્યય છે. અક્ષર છે, અવ્યકત છે, ક્યારેય ખૂટતો નથી. એ જેને પ્રાપ્ત થયો હોય એને જ સમજાય. બીજાને દેખાય જ નહીં. એના જીવનના આંગણાની અંદર રોજ વાજિંત્રોની સુરાવલિઓ નીકળ્યા જ કરતી હોય અને એ એમાં મસ્ત રહેતા હોય. કલાકારો હોય એ પોતાનું ગીત તૈયાર કરે ત્યારે દિવસોના દિવસો સુધી તૈયારી કરે. એમાં લીન થઈ જાય. જરાય કંટાળે નહીં. એને ગોઠવણ માટે આઠ આઠ દસ દસ કલાક બેઠા હોય એમાં આનંદ અનુભવે. શબ્દોમાં આનંદ,

વાજિંત્રની અંદર આનંદ, એ પોતાનો આનંદ અંદરથી જ લૂંટયા કરે.

જય મહારાજ સ્વયં આનંદનું જ સ્વરૂપ છે. નિત્ય પ્રસન્નતાના તાર ઝણઝણ્યા કરતા હોય એની અંદરથી સુરાવલિઓ નીકળ્યા જ કરતી હોય અને એ એવી મધુર હોય, એવી આનંદ ભરપુર હોય કે એને સાંભળતાં થાકીએ જ નહીં. એમાંથી બહાર નીકળવાની ઇચ્છા જ ના થાય. એ નાદબ્રહ્મ છે. પોતાના સ્વસ્વરૂપનો આનંદ ખૂટે જ નહીં. ત્યા બીજા કશાની જરૂર ના પડે.

ક્યાથી આવ્યો રામદાસ? ક્યાં જવાનો તું ? એ ઠેકાણું જો મળે તો આવાગમન ના હોય.

એ જે મળે છે એનો આનંદ છે, એમાં ફરી ક્યારેય બીજો સ્વાદ ચાખવાની ઇચ્છા ના થાય. અમૃત જેવું અમૃત મળી ગયું હોય પછી બીજો સ્વાદ એને ભાવે ખરો? ફિક્કો લાગે કે આમાં શું છે? જય મહારાજના સાનિધ્યનો, જય મહારાજના શરણનો આટલો મોટો ભાવ કે જેનો પ્રતિભાવ ક્યારેય આપી જ ના શકાય. કે આપણને આટલું બધું આપી દીધું! આ નિત્ય સત્સંગનો આનંદ આપ્યો એ ઓછો છે? એમાંથી જે બે-ચાર શબ્દો ગળે ઉતર્યા એ. બધું તો આપણું થવાનું નથી. બે-પાંચ મણનો વરો કર્યો હોય એમાંથી આપણું કેટલું? આપણા પતરાળામાં આવ્યું એટલું. એટલે સત્સંગ તો આટલો બધો હોય પણ આપણો કેટલો? આપણા મગજમાં સમજાયું, પડયું અને જીવનમાં ઉતાર્યું એ. કંઈક શાંતિ એના વડે અનુભવીએ તો સત્સંગ સાર્થક થયો.

જય મહારાજનું શરણ આપણા માટે, આપણા જીવન માટે

અદ્ભૂત છે. અલૌકિક, અકલ્પનીય છે. જીવન જીવવાની સાચી વાતો સાચી સમજણ સત્સંગમાંથી મળી જતી હોય તો બીજે કયાં શોધવા જવું? કદાચ મનમાં ને મનમાં દુઃખની કંઈક આંટીઓ પડી ગઈ હોય, કોઈની પાસે જઈએ તો પૈસા ખર્ચવા મટે, આજે ડાકોરથી એક સંત આવ્યા હતા, કહે મહારાજ, પેલી દવા આપો. ડૉક્ટરની દવા કરી તો સાત મહિનાથી તાવ ઉતરતો નહોતો. તો જીવનમાં આવું મળી જાય. આટલા મહિના સુધી તાવ ઉતરતો ના હોય એ માણસ કેટલો હેરાન થઈ જાય! ચપટી દવા આપી દીધી કે આ તો જય મહારાજનું ઔષધ થઈ ગયું.

એટલે સત્સંગ એ પણ એક ઔષધ છે, સત્સંગના ચપટી એક ઔષધથી કરેલી મોટી સમસ્યા આપોઆપ શાંત થઈ જાય.

આપણે આપણા જીવનમાં નાનપણથી ગીતાજી વાંચીએ છીએ. સેંકડો નહીં હજારોવાર વાંચી હશે, કંઠસ્થ પણ કરી છે. ઈનામ પણ લીધાં હશે. પારાયણ પાઠ પણ કર્યાં. એકવાર સોમનાથના ગીતા મંદિરમાં દરવાજામાં પેઠા તો બે બાજુએ ગીતાજીના શ્લોકો લખેલા હતા. અંદર પેસતાં જ અઢારમા અધ્યાયના ૪૮મા શ્લોક પર દૃષ્ટિ સ્થિર થઈ ગઈ. આપણે ભયંકર તોફાન લઈને નીકળ્યા હતા. જે શમે એવું જ નહોતું. પણ જય મહારાજ શ્લોક સ્વરૂપ થઈને આવ્યા. અને ‘સહજં કર્મ કૌતેય સદોષમપિ નત્યજેત્’ ગમે તેટલું દોષયુક્ત હોય પણ એને છોડી ના દેવાય. એ જીવનનું સહજ કાર્ય છે. આપણા મનનું ૨૦-૨૦ દિવસનું તોફાન શમી ગયું.

હવે આટલી બધી વખત વાંચ્યું, કંઠસ્થ કર્યું, બોલ્યા હોઈશું, ત્યારે આમાનો કોઈ મર્મ નહોતો જણાયો. અને જ્યારે આજે ભયંકર તોફાન હતું ત્યારે “મર્મ જણાયો ત્યારે ઘર પાયો, જ્ઞાની

કો ગોતે; અવરણ વરણ્યો વરણ્યામાં ના આવે, છે ઘરમાં પોતે.

સમજણ સ્વરૂપે પોતે જ અંદર છે પણ ક્યારે પ્રગટ થાય? આવી ભયંકર આંધી, અઘરામાં અઘરી સમસ્યા જીવનના આંગણે ઊભી હોય, તોફાન શમતું ના હોય, એનું કોઈ નિરાકરણ ના આવતું હોય, ત્યાં સામે આવીને ઊભા હોય.

જીવનનાં સહજ કાર્યોને કચરાની જેમ ફેંકી ના દેવાય એને રાખી મૂકવાનાં હોય. જો જય મહારાજનું સાનિધ્ય આપણા જીવનની અંદર એક ચપટી ઔષધની માફક મળી જાય તો પણ જીવનની દિશા આખી બદલાઈ જાય. આ સત્સંગ આપણા જીવનના માટે આટલો ઉપકારી છે, એ આપણને જય મહારાજ પાસેથી નિત્ય મળ્યા કરે છે. એનાથી આપણું જીવન પણ એટલા સરસ માર્ગે ચઢી જાય એટલું સરસ સફળ થઈ જાય કે માણસને જીવન જીવવાનો સંતોષ થાય કે ૭૦ વર્ષ જીવ્યો, તો સાચું જીવ્યો છું. સમજણપૂર્વક જીવ્યો છું.

જેમ રોટલી કરતાં સહેજ સરખી ગોળ ના આવી તો ફરી પાછો લૂવો કરીને વણીએ છીએને! એ જીવનની અંદર ક્યારેક સરખું ના થયું હોય તો ફરી એને સુધારી લેવું પડે. ક્ષતિઓ તો થવાની પણ મહારાજ એને સુધારી આપે.

‘મહારાજ, ભૂલ મારી ભાંગીને રિજોરે,’

ભૂલો હોય તો બાપજી સુધારી લેજો; પ્રાર્થનાનો ભાવ પણ કેટલો સરસ છે.

‘ભૂલ્યા ચૂક્યા કંઈ હોઈએ તો રૂડી શિખામણ દેજોરે’,

શિખામણ આપીને મોઢું ના ફેરવી લેજો.

‘શિખામાણ દેજો ને મોરે ઉર રહેજો’ મનથી તલભાર જુદા ના થશો. વિચારથીય નહીં.

અનેક માણસો વંદન કરે છે, દર્શન કરે છે અને પોતાના જીવનની અંદર પ્રસન્નતા લઈને જાય છે. પ્રસન્નતાનાં વાજાં વગાડતો વગાડતો જાય એટલે જય મહારાજના આંગણે કોઈને કોઈ વાજિંત્ર તો વાગ્યા જ કરતું હોય. કેટલો આનંદ આવે છે ! કેટલું સરસ વાગ્યા કરે છે રાત્રેય ઉઠીએ તો શ્રી રામ જય રામ જય જય રામના અવાજ સંભળાય એ આનંદને કહેવાય ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’ એક ક્ષણવાર પણ બંધ ન થાય.

આપણું જીવન પણ એવું હોવું જોઈએ આપણા જીવનની અંદર વિચારો, ચિંતન મનન, પણ એવું હોય તે ક્ષણવાર પણ બંધ થાય જ નહીં. સારા વિચારો ચાલ્યા જ કરે એના વડે આપણું જીવન જીવવાનો આપણને પોતાને સંતોષ મળ્યા કરે.

જય મહારાજ ના મળ્યા હોત તો આપણે બધા અત્યારે ક્યાં હોત ? ક્યાં ભટકતા હોત? અત્યારે જે કંઈ છે એ બાપજી આપનો પ્રતાપ છે. જે કંઈ વિચારોથી, મનથી, જીવનથી જ્યાં સુધી પહોંચ્યા છીએ એ બસ ‘શિર પર ગુરુ, સંત પ્રતાપ!’

આપણી વૃત્તિઓની અવસ્થા, સ્થિતિ, મનની સ્થિતિ એ બધાને સાચી દિશા, સાચો દોર મળતો હોય તો એકમાત્ર જય મહારાજના સાનિધ્યથી. ભલે વ્યવહાર ચાલ્યા કરતા હોય પણ અંદર મન રમ્યા કરતું હોય, સતત સંયમમાં સાત્વિકતામાં, એ જ ‘નિત્યં વાજિંત્રઘોષઃ’ સાચી સમજણ આવે, જીવનમાં દરેક પળ, દરેક શ્વાસ સદાચારપૂર્વક જીવાય એ જ છે ‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’

નિત્ય મહારાજનું સાનિધ્ય હોય મનથી, વિચારથી, પોતાના જીવનથી, દિવાનાં દર્શન કર્યાં હોય ત્યારે એમ થાય કે સાક્ષાત્ બાપજીનાં જ દર્શન. જેમ ડોંગરે મહારાજનાં દર્શન કરીએ એમાં વૈદિક ઋષિનાં દર્શન થતાં હોય. કથામાં બેઠા હોઈએ ને કથા સાંભળતા હોય ત્યારે જાણે લાલો એમના હૃદયમાં બેઠેલો દેખાય. આનું નામ ‘યસ્ય નિત્યમ્ ભવન્તિ’

આપણે પણ તે કેળવી શકીએ છીએ. વ્યવહાર કરવાનો હોય તો બધો જ કરીએ, પણ મન અને વૃત્તિઓ સતત એવી લાગેલી હોય કે ચલિત થવાય જ નહીં. સહેજ પણ ખળભળાટ ના થાય. નિત્ય શાંતિનો આનંદ લેતા હોય. જીવનની સાચી સમજણનાં વાજાં વાગ્યાં જ કરતાં હોય. જગતના ભોગોની સહેજ પણ ઈચ્છા ના થાય સતત માત્ર પોતાનું જ અનુસંધાન, અને એ જ સાચો આનંદ. સાચા આનંદને સતત માણવો સહેલો નથી. વૃત્તિઓ ને વિકૃત્તિઓ એવી તાણાતાણ કરતી હોય કે માણસને ખેંચીને કયાંય કીચડના ઊંડા ખાડામાં નાખી દે. ભયંકર કીચડના ખાડામાં જઈને ફેંકી આવે.

સતત અવસ્થાને ટકાવી રાખવી એ સહેલું કામ નથી. જેણે આ અવસ્થા આપી છે એને જ પ્રાર્થના કરીએ કે બાપજી આમાં જ ટકાવી રાખજો અને આગળ લઈ જજો. આ બન્યું છે અને બનશે પણ આપના પ્રતાપથી. અત્યારે પણ આપણી પાસે જે કંઈ સમજણ મળી હોય, જે કંઈ શબ્દો શાંતિથી સાંભળ્યા હોય એના વડે આપણને જે કંઈ સંયમ, સદાચાર મળે છે પ્રાર્થના કરીએ કે એ ટકાવી રાખવાની બાપજી શક્તિ આપજો. આથીય આગળ લઈ જજો. આવું ને આવું નિત્ય થાય કરે. બન્યા જ કરે.

કચારેય ખૂટે જ નહીં.

નારદ ભકિતસૂત્રની અંદર પણ નારદજીએ આ જ વાત કરી છે. ભકિત બની રહે, સતત વધ્યા કરે, એટલા માટે સૂત્રમાં કહ્યું કે, ‘ભકિતરેવ ગરીયસિ’ ભકિત એ જ શ્રેષ્ઠ છે. એ જ વાતને જય મહારાજે સમર્થન આપ્યું.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે અનુભવપૂર્વકની વાત કરી, આવો, જય મહારાજને શરણે બેસો જય મહારાજ તમારા પર રાજી થશે. તમને શરણું આપીને એવી શાંતિ આપશે કે સદ્ગતિ મળે. હવે આપણે કેવી શાંતિ જોઈએ છે? કેટલી શાંતિ જોઈએ છે? એનો નિર્ણય આપણે કરવાનો છે.

બાપજી, હજી પરિવાર છે, ઘર છે, મેલીને થોડું જતું રહેવાય છે! ભલે બહાર ના થાય. આપણે જ્યાં છીએ ત્યાં રહીએ. પ્રાર્થનાથી કશું બગડવાનું નથી. બસ પછી દયા થઈ જાય કંઈ છૂટ્યું ન હતું પણ શરીર છૂટ્યા પછી બધું છોડાવી દીધું. આપોઆપ છૂટી ગયું.

નિત્ય વાજાં વાગ્યા જ કરે. એની મોજ મસ્તી, આનંદ એ જ લઈ શકે. બીજાનું એ કામ નહીં એ તો કોઈ વિભૂતિઓ જ લઈ શકે. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આપણને એ માર્ગ આપ્યો. એ દિશા આપી અને એમાં કેમ સફળ થવું એ આપણી પોતાની ભજનવૃત્તિ ઉપર આધારિત છે.

॥ જય મહારાજ ॥

નમત બહુજના:

વાજાં વાગતાં હોય તો કેટલો આનંદ આવે, જિજ્ઞાસા થાય કે શું હશે ? કેમ વાગે છે? એનું કારણ જાણવા મળે કે ભાઈ, અવસર છે. એમ જીવનના આગણે પણ જ્યારે સંયમનાં, સાત્વિક વિચારોનાં, ભકિતના વિચારોનાં વાજાં વાગ્યા જ કરતાં હોય તો બીજી વાતોને સ્થાન હોય જ નહીં. સાત્વિકતાનાં વાજાં જેના જીવનમાં વાગ્યા કરતા હોય એના જીવનમાં કોઈપણ વિકૃતિઓ, વાસનાઓ, કોઈપણ અડપલું ઊભું રહી જ ના શકે કોઈ વ્યસન પણ ઊભું રહી ના શકે. દુરાચાર ઊભો રહી ના શકે. સંયમનાં, ભગવદ્ ભજનનાં ભકિતનાં વાજાં વાગી રહ્યાં હોય એના જીવનમાં, સદાચારના આંગણામાં સતત સારા વિચારો રમ્યા જ કરતાં હોય. એનો ધ્વનિ એનો પ્રતિધ્વનિ મનમાં અંતઃકરણની અંદર સતત ધુમરાયા જ કરતો હોય, એનો કોઈ પણ સમય ખાલી ના હોય.

સવારે ચાર વાગ્યાથી જય બોલાય. પાઠ શરૂ થાય તે રાત્રે દસ વાગ્યે પૂરું થાય ત્યાં સુધી એ આખો દિવસ ક્યાંક ને ક્યાંક

કંઈને કંઈક ચાલતું જ હોય. અરે કશું નહીં તો રાત્રે ૧૦ થી સવારનાં ૪ સુધી 'શ્રી રામ જય રામ જય જય રામ' પણ ચાલતું જ હોય. નામ સંકીર્તન પણ ચાલે.

આપણા મનની અંદર પણ વિચારોની પવિત્રતા, સાત્વિકતા હોય કે રાત્રે ઊંઘમાં પણ સ્વપ્નની અંદર પણ એ સદાચાર ને સંયમ આપણને શાંત રાખે.

ક્યારેક સ્વપ્નની અંદર ભડકી જઈને બૂમ પાડીને બાજુવાળાને બીવડાવી નાખીએ છીએ. ભગવાનનું એક નામ છે, **દુઃસ્વપ્નનાશન**. જ્યાં નિત્ય ભગવદ્ સ્મરણ રહેતું હોય ત્યાં બધી ભૂતાવળ રાત્રે ઊંઘમાં પણ ભાગી જાય. એનું સાનિધ્ય નિત્ય, સતત બન્યું રહે. કે સ્વપ્નમાં, ઊંઘમાં, સુષુપ્તિની અંદર પણ સતત વૃત્તિઓ શાંત રહે. ભગવદ્ પરાયાણ રહે, અંતર્મુખ રહે.

નમત બહુજના: આવી રીતે નમ્રતાપૂર્વક વંદન કરવાની સાથે કેટલાય એવા સાધક ઉપાસક ભક્તોને નિરાંત મળતી હોય. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજનું આ અવલોકન છે. એમ ને મળ્યું છે અને એ આપણા માટે મૂક્યું છે.

દુઃખનો યત્ર વાતિ, કેટલી મોટી વાત! દુઃખોને ઊભાં જ ના રહેવા દે. ભગાડી જ મૂકે. માણસના જીવનમાં એક નાનું સરખું દુઃખ આવે તો કેટલો હેરાન પરેશાન દુઃખી થઈ જાય છે. જય મહારાજ એવા નાના મોટા બધા દુઃખોને શાંત કરવાવાળા છે. જે સાધક છે, જે પરાયાણ છે એને ક્યારેય પણ દુઃખો સ્પર્શી શકતાં નથી. આવે તો પણ એ ગણતરીમાં હોતાં નથી.

જય મહારાજના શરણ માટેના શબ્દો કેટલા હૃદયના

ભાવથી નીકળેલા છે. છો ને કરોડો ઉપાધિઓ આવે તોય ના નડે, જે મારા જય મહારાજને ભજે. ઉપાધિઓ ભલે રહી પણ હું તો ઉપાધિ નથી ને. આપણે જાતે ઉપાધિ બની જઈએ તો કેટલી મુશ્કેલી થાય છે. જ્યારે જ્યારે અશાંતિ ઊભી થાય ત્યારે હંમેશા આપણી જાત માટે આપણે પોતે જ ઉપાધિ બની જતા હોઈએ છીએ. બીજાએ કર્યું હોય તો આ ઉપાધિ ક્યાં આવી? એમ થાય પણ પોતાની ઉપાધિને ક્યાં કાઢી મૂકો ? એટલું સામર્થ્ય પણ નથી કે મારું પોતાનું દુઃખ હું કેવી રીતે હળવું કરું? કેવી રીતે દૂર કરું?

ચાલો, જય મહારાજના શરણે. જય મહારાજના શરણે તો ચારેય બાજુ એમના સ્પંદનો, આંદોલનો, પ્રસન્નતાનો વાયુ પ્રસરી રહ્યો છે. એમની સોબતે, એમના સાનિધ્યે થઈશું તો બધા જ લૂ જેવા વાતા પવનો ને દુઃખના આપત્તિઓના, આવેશના, આવેગના, દુરાચારના એ બધાંને દૂર કરી નાખશે. જય મહારાજ આટલા બધા સમર્થ છે કે આવનારાં બધાં જ દુઃખોને તોડી નાખે.

જય મહારાજના સમાધિસ્થાનના આંદોલનો સતત નીકળતાં જ હોય, ભલે સાડા ત્રણ-ચાર વાગ્યા હોય, ગરમ હવા આવતી હોય છતાંય બાપજીના સમાધિ સ્થાનનાં દર્શન કરીએ તો નિરાંત મળે. જેણે આવી નિરાંત હળવાશ અનુભવી છે એ કહે છે કે ‘મારા બાપ જો સમજણપૂર્વક પહેલેથી મળ્યા હોત તો આ સંસારમાં આવી રીતે ના દાઝતા હોત. અત્યારે તો એટલા દઝાઈએ છીએ પણ આપના શરણમાં આવીએ છીએ ને અમને ટાઢક મળે છે. આ અનુભવ દરેક ક્ષણે દર્શનાર્થે આવનારને થાય જ.’

ઘેર ગરમીમાં ક્યાં બેસીશું? ઘરનાય કકળાટ ઓછા હોય છે? અહીંયાં બેસીશું તો નિરાંત મળશે. શાંતિ મળશે. જય મહારાજનું સાનિધ્ય કેટલું આનંદકારી છે? એ જીવનમુક્તિ અપાવે એવું છે. એને ‘આહ્લાદકારિશ્ચ’ કહ્યું, પ્રસન્નતા આપનાર એ વાયુમંડલની અંદર બેસીએ એટલે આનંદ આવે જ.

જે શરણે આવેલા હોય એમના મનને દુઃખમાંથી બહાર કાઢી લાવે શરીરના દુઃખ તો ડૉક્ટર કાઢે પણ મનના દુઃખો કોણ બહાર કાઢે? મનનાં દુઃખ દેખાય નહીં પણ પીડા ખૂબ થતી હોય. ડૉક્ટર તો તપાસે. સ્ટેથોસ્કોપ મૂકે, બ્લડપ્રેશર તપાસે અને એનાથીય સમજ ના પડે તો જાવ. એમ.આઈ.આર. કરાવો. સીટીસ્કેન કરાવો, એક્સ રે કરાવો. શરીરનાં દુઃખો માટે રિપોર્ટો થાય. પણ મનના દુઃખના રિપોર્ટો ક્યાં કરાવશો? ભગવાનને પ્રાર્થના કરીએ કે ‘મનઃસંભવં દાસદુઃખં નાશય’ હે પ્રભુ, આ અસહ્ય વેદના આપનારું મનનું દુઃખ તું દૂર કર.

બોલો કોણે નથી અનુભવ્યું? મનના દુઃખને દૂર કરવા એકમાત્ર ભક્તિ કામ લાગે. જય મહારાજનું શરણ. ચાલ મંદિરમાં જઈશ. મારા દુઃખની વાત કરીશ, જય મહારાજ મને આશ્વાસન આપશે. રસ્તો બતાવશે. મારા મનની પીડા હળવી થાય આ દુઃખને દૂર કરવાવાળા જય મહારાજનું સાનિધ્ય આપણા સૌના માટે આનંદકારી છે. **બધી અશાંતિ બધાં દુઃખ મનનાં છે.**

વંદન કરનાર, દર્શન કરનાર માત્ર સ્થાનનાં દર્શન કરનારને પણ જય મહારાજ મનની શાંતિ આપે છે. મનનાં દુઃખ બહુ અઘરાં હોય છે. શરીરનાં દુઃખ તો સહન થઈ શકે. પણ મનના દુઃખ

સહન કરવાં બહુ અઘરાં છે. ઘરમાં ને ઘરમાં સાથે રહેતા હોઈએ, મનનાં દુઃખ એવાં હોય કે સહન થતું ના હોય. ત્યાંથી આઘું ખસી ના શકાતું હોય, પરિસ્થિતિ બેકાબૂ બનેલી હોય છતાંય એને રોજ ને રાજે મોઢા આગળ જોયા કરવી પડે. એ વેદના કેવી ભયંકર હોય? પોતાનું ઘર પોતાનું ના લાગે પણ જ્યારે જય મહારાજના શરણે આવો તો કેવો આનંદ થાય? કહે કે, બાપજીએ અહીં અમને રૂમો આપી છે આપના સાનિધ્યમાં રહેવાનો કેવો આનંદ આવે.

આહ્લાદકારીનો બીજો અર્થ થાય ચમત્કારી. આટલો બધો ચમત્કાર કે મારા મનની અશાંતિ ગાયબ થઈ ગઈ. મને સમજાતું નથી કે આ કેવી રીતે થયું, ‘દુઃખનોયત્રવાતિ’ દુઃખને દૂર કરનાર આવું સરસ, સાત્વિક, પવિત્ર વાતાવરણ અને એવા આહ્લાદકારી સ્પંદનોનો સ્પર્શ થયા કરે. અને એની સાથે એને પોતાને જ આશ્ચર્ય લાગે. કે હું આ શું અનુભવી રહ્યો છું, એને એટલી બધી શાંતી લાગતી હોય.

‘દિનબંધુસમતાબિરતારય.’

આશ, ત્રાસ, ઈર્ષાદી, નિવારય બિનય વિવેક, બિરતી, બિસ્તારય. આ બધા મનનાં દુઃખમાંથી બહાર નીકળ્યા પછી આટલી વસ્તુ અમને મળે. અમારા મનની અંદર આનો વિસ્તાર કરો. વિનય, વિવેક, ત્યાગનો વિસ્તાર કરો કે જેથી આ મનની અશાંતિ અમારામાં ફરી ક્યારેય ના આવે.

પ્રભુની પ્રાર્થનાથી હંમેશા મનની શાંતિ મળે છે. જ્યારે પણ મન અશાંતિ અનુભવે ત્યારે ભગવદ્ શરણે જાવ. ભગવદ્ સ્મરણે ચડી જાવ. જય મહારાજના સાનિધ્યે બેસી જાવ. ઘેરથી આવવાની જરૂર

નથી. મનથી સંકલ્પ કરો. જય મહારાજ આપ મારી સાથે છો હું આપની સાથે છું. અશાંતિ અસહ્ય છે. એને આપ દૂર કરી દો. સ્મરણ કરો. જય મહારાજ અવશ્ય એને શાંત કરી દેશે. જ્યાં બેઠા હોય ત્યાંથી સ્મરણ કરો.

પણ પછી દ્રૌપદી જેવું ના થાય. દ્રૌપદીએ આર્તનાદથી ભગવાનને પોકાર્યા. પણ કહ્યું, ‘હે દ્વારકાવાસી’ ભગવાનને પછી પૂછ્યું કે આટલું મોડું કેમ કર્યું? તો કહે કે તેં મને કેવી રીતે સંબોધન કર્યું. દ્વારકાવાસી, તો મારે દ્વારકાથી આવવું પડ્યું. તે સમય ના લાગે? પણ જો કહ્યું હોત કે ‘પ્રભુ અહીંયા જ છો તો તરત હાજર થઈ જાત, આટલી વાર ના લગાડત.’

એટલે આપણે પણ જ્યારે સ્મરણ કરીએ ત્યારે બાપજી આપ અહીંયા જ છો. કંઈક દયા કરો મારી ઉપર. તમે અહીંયાં જ બેઠા છો ને અહીં જ આપના આહ્લાદક પવિત્ર વાતાવરણના વાયુઓના સ્પંદનો મને સ્પર્શે. હું આ દુઃખમાંથી બહાર નીકળી જાઉં. બસ, આટલો જ ભાવ.

ભગવાન બધે જ સમાયેલો છે. ભગવાન બધી રીતે સમાન સ્વરૂપ છે. સર્વેમાં સમાયેલા છે. સર્વત્ર સહુની સાથે છે. માત્ર યાદ કરો. ઈચ્છિત આપવાવાળા જય મહારાજ બેઠા છે. એમની પ્રસન્નતા દરેકના જીવનમાં બની રહે.

॥ જય મહારાજ ॥

મનને ઠરવાનું ઠામ-સંતરામ ધામ.

મનના દુઃખોનું નિવારણ કરવાવાળા જય મહારાજ છે. દુઃખની પરિસ્થિતિને ખતમ કરી દે. જ્યાં આપણને આટલું બધું સુંદર વાતાવરણનું સ્થાન મળતું હોય, આ તીર્થ આપણા મનને પણ પાવન કરે. આપણા શરીરને, શરીરના વ્યવહારને, શરીરના રોગોને પણ દૂર કરે. એને પણ પાવન કરે છે, સ્થાનની અંદર જે વાયુમંડળ છે એ તમને શાંતિ આપે જ. કંઈ નહીં તો મનની પીડાને હળવી કરી નાખે જ.

જાનકીદાસજી મહારાજની પાસે ગામના મોટા મોટા મોભીઓ, મહાજનો આવે અને દિલ ખોલીને વાત કરે. ‘બાપજી, આ દશા છે આ દુઃખ છે’ પછી મહારાજશ્રી સમજાવતા કે જુઓ ‘માણસની પાસે કરોડો રૂપિયાની સંપત્તિ હશે તો એ મૂકવાની જગ્યા મળશે, પણ માણસના હૈયાની વાત મૂકવા માટે કોઈ તિજોરી કોઈ જગ્યા નહીં મળે. મોટો માણસ પોતાના દિલની વાત મૂકે ક્યાં? ધન હોય તો સંતાડીને મૂકે, પણ પોતાની જે વાત છે, પોતાની પ્રતિષ્ઠા છે એને હોડમાં મૂકી વાત કરવાની, ત્યાં કે

જયાંથી બહાર જાય નહીં. પોતાની ઈજજત આબરૂ સચવાઈ રહે. તો માણસને કરોડ રૂપિયાની કમાણીને મૂકવાની જગ્યા મળશે પણ હૈયાની વાત મૂકવાની જગ્યા નહીં મળે.’

જય મહારાજને કહીએ ‘મન મૂક્યું મે તમ શરણે રે’, મોટા મોટા મહારાજનોને પણ જય મહારાજના ચરણમાં માથું મૂકીને રડતા જોયા છે.

‘આહલાદકારિશ્ચવાયુ,’ એવો આનંદદાયક, સુખદાયક હળવો વાતાવરણમાં વાયુ હોય કે જેનાથી હૈયામાં ઠંડક થાય. જેને વહેલી સવારે મંગળાનાં દર્શન થાય. બુદ્ધમૂર્તિ હોય, હળવો હળવો પવન વાતો હોય ને ધ્યાનમાં બેઠા હોઈએ. જય મહારાજના સાનિધ્યમાં પરમ પવિત્ર વાતાવરણમાં સવારની બ્રહ્મ મૂર્તિની ટાઢક પ્રસન્નતા આપ્યા વગર રહે જ નહીં. જીવ ત્યાંને ત્યાં ઠરી જાય.

મહારાજને વિનંતી કરવી પડે કે બાપજી આપના સિવાય બીજે આ મનને ઠારવું કયાં? પ્રાર્થના કરીએ કે ‘મન ઠરવાને ઠામ નથી, આપો શરણને કરો સન્મતિ’.

અહીં આવતાંની સાથે જ આનંદ, શાંતિ અનુભવાય છે. જય મહારાજનું આટલું તપ છે. આટલા ભજન થાય છે. જપ થાય છે. જે કંઈ અનુષ્ઠાન થાય છે. બધાના સ્પંદનો વાતાવરણને ખૂબ જ સંપન્ન બનાવે. મહાપુરૂષોનાં તપ તો ખરાં જ. એની સાથે સાથે સાધક ભકતો પણ જે કંઈ જપ, તપ, સાધન, પાઠ કરે છે એ જ ઉર્જા પણ એની અંદર બળ પૂરતી હોય છે. એટલું સરસ ચાર્જ થઈ ગયેલું આખું વાતાવરણ હોય કે ત્યાંથી ખસવાનું મન જ ના થાય.

પૂછે કે બાપજી અમારે રહેવું હોય તો ? આવી રીતે જ્યાં અજાણી વ્યક્તિને ખેંચાણ થઈ જાય કે અહીં તો રહેવા જેવું છે.

આપણને ખબર છે. ગંગોત્રીમાં પહેલ વહેલા ગયા હતા ત્યારે જે અનુભવ થયો હતો તે વખતે ગંગાજીમાં એવો પ્રવાહ નહીં, બેઠા બેઠા નહાવું પડે અને આળોટીને નહાવું પડે પાણી તો ઠંડુ હોય. અડધો કલાક નહાયા પછી એના એ જ ભીના બદને એક પથ્થર હતો એની ઉપર બેસી ગયા. ખબર નહીં ક્યાં ખોવાઈ ગયા? કલાક ઉપર સમય નીકળી ગયો હશે. શરીરે ટાઢેય નથી દેખાઈ. પછી એમ થયું કે અહીંયાં તો રાત દિવસ નિરાંત રહેવાની મજા પડે. કેમ ? કેમ કે તપોભૂમિ છે. તીર્થભૂમિ છે. એનાં આંદોલનો છે. એ જે તૈયાર થયેલી વ્યક્તિ હોય એને જલદી સ્પર્શી જાય.

અહીં જય મહારાજનાં માત્ર આંદોલનો નથી, તપસ્યા છે. જય મહારાજનું સાનિધ્ય અનુભવાય કે કેવા સિદ્ધ મહાપુરુષ તપસ્વી હશે કે એના આ સમાધિ સ્થાનની અંદર અમને આટલી બધી શાંતિ મળી ! ઘર પોતાની માલિકીનું હોય કિંમતી હોય છતાંય એમાં શાંતિ ના અનુભવાતી હોય. જ્યારે આ તો અજાણ્યું તીર્થ છે છતાંય આનંદ.

જય મહારાજનો મહિમા આપણે જેટલો સમજતા જઈશું એટલો જ ભકિત ભાવ આપણામાં શક્તિશાળી બનતો જશે. બાપજીના સાનિધ્યમાં તો જેટલું રહીએ એટલું ઓછું. અને જેટલું દૂર રહ્યા એટલું ગુમાવવું પડે. મનને શાંતિ આપે, પોતાનું હૈયું ઠારે એવી સ્થિતિ તો કયા જડવાની હતી ?

પ્રસન્નતાનું વાતાવરણ હોય પણ તીર્થે રહેનારને પણ પેલા કંસારાના ઘરની બિલાડી જેવું હોય જેને અસર ના થાય. કોઈના ઘરની બિલાડી હોય અને સહેજ અવાજ થાય તો ચમકીને ભાગી જાય પણ કંસારાના ઘરની બિલાડી હોય તો એ તો ઠક-ઠક એનાથી ટેવાઈ ગયેલી હોય. એની એને કશી અસર ના થાય એમ તીર્થમાં રહેનારને આ તીર્થની પવિત્રતાની અસર થાય તો થાય નહીં તો ના પણ થાય.

‘જેને ગુરુગમ હોય તે જાણે.’ આ અવસ્થાને કોણ અનુભવી શકે? જેણે ગુરુ મહારાજે આપેલી સમજણ પચાવી હોય.

આ વાતાવરણના આંદોલનમાં જય મહારાજનું સાન્નિધ્ય આપણા સૌના માથે એક આધાર છે, આહાર છે, પોષણ આપનાર છે જેનાથી આપણે આટલા આનંદિત અને સુખી છીએ.

॥ જય મહારાજ ॥

સુખ-દુઃખની અનુભૂતિ

જય મહારાજને વંદન કરનારના મનને અદ્ભૂત શાંતિ મળે છે જ્યાં દુઃખોનું નિવારણ થતું હોય જ્યાં પાપનું નિવારણ થતું હોય તેને તીર્થ કહેવાય.

દુઃખનો નાશ કરે એ જ સંત, જય મહારાજના સાનિધ્યમાં જે કોઈ આવી ગયો એટલે એનાં દુઃખ દૂર થાય. આ અધ્યાત્મનો માર્ગ છે. સાંસારિક દુઃખો તો રહેવાનાં જ છે પણ અધ્યાત્મ્યના પંથે દુઃખ લેશ માત્ર ના રહે. ભલે શરીરને જેટલાં દુઃખ પડવાં હોય એટલાં પડે. હરિચંદ્ર, નળરાજા, પાંડવો, ભગવાન કૃષ્ણને પોતે કષ્ટ નથી પડ્યાં? પાંડવોની સાથે ભગવાન કૃષ્ણ પોતે હતા છતાંય બધી પરિસ્થિતિમાંથી પસાર થવું પડ્યું છે. આ લૌકિક છે. દુન્યવી છે. દુઃખો તો ભગવાને પણ જોયાં છે. અવતાર લઈને આવ્યા ત્યારે ત્યારે. જ્યારે જ્યારે પણ ભગવાન મનુષ્ય અવનાર ધારણ કરીને આવે છે ત્યારે ત્યારે મનુષ્ય ધર્મના જે કંઈ ગુણધર્મો હોય છે એ બધા જ ભગવાનની સાથે જ રહેતા હોય છે. સુખદુઃખની અનુભૂતિ એ શરીર દ્વારા કરતા હોય છે.

એટલે લૌકિક દુઃખો તો જીવન છે ત્યાં સુધી આ દુનિયામાંથી ક્યારેય ખૂટવાનાં નથી ને છૂટવાનાંય નથી. પણ જ્ઞાનસ્વરૂપ જય મહારાજના જીવનની અંદરના શરીર સાથેના આસક્તિના સંબંધો છે એનો ત્યાગ કરી દે. ‘છિન્નભેદાત્મા’ પ્રયત્નશીલ આત્મા એને છેદી નાખતા હોય છે. જય મહારાજ પણ જે દુઃખો છે એનો નાશ કરી દેવાવાળા છે. જ્યાં આત્મ સ્વરૂપ ઓળખાય ત્યાં દેહભાવ આપોઆપ ઉતરી જાય. સાપ પોતાની કાંચળી આખી ને આખી ઉતારીને બહાર નીકળી જાય એવી રીતે આત્મચેતના પણ આ શરીરનાં સુખ દુઃખ આદિથી પર થઈને સુખ દુઃખમાંથી બહાર નીકળી જાય છે. જ્યાં આહ્લાદકારી વાયુ હોય, ત્યાં સતત એનું જ વાતાવરણ બની ગયું હોય. ત્યાં શીતળતા જ હોય. સહેજ પણ ઉગ્રતા ના હોય. નિરાંત હોય. સહેજ પણ વલોપાત ના હોય. જે ભૌતિક ને દૈહિક દુઃખો છે તેને સમૂળગા ભગાડી મૂકે, કેવો ભાવ આવે ? કે આ શરીરને મારે શું? જેમ આપણે કોઈને કહી દઈએ છીએ ને કે મારે શું ? આપણે ચાલતા થતા હોઈએ છીએ. તેની સામે જોતાય નથી. એના પ્રત્યે સદ્ભાવ કે દિલગીરી પણ વ્યક્ત નથી કરતા એમ આ તો શરીરને થાય છે મારે શું? એની સાથે દિલગીરી વ્યક્ત કરવાની પણ તૈયારી નથી.

જય મહારાજની કૃપાનો અણુબોમ્બ પડે એની સાથે બધા દુઃખોનો નાશ થઈ જાય. પાર્થ સંપદમ્ આસૂરીમ્ બધી જ આસુરી વૃત્તિઓ કાઢી નાખે સ્વભાવિક છે. પાપ વગર દુઃખ આવતાં નથી. મન, બુદ્ધિ, શરીરથી જેટલાં પાપ થતાં હોય છે એટલા જ દુઃખ શરીર ને ભોગવવાં પડતાં હોય છે. એ જે થાય છે એ પણ માણસે પોતે કરેલું કાર્ય છે. પાપ વડે જ દુઃખ આવે છે. માણસના જીવનમાં પાપ ના

હોય તો વ્યકિત દુઃખી ના થાય.

અહીં જય મહારાજ તો પાપ બુદ્ધિનો જ નાશ કરી નાખે છે. જય મહારાજના સાનિધ્યમાં આવતાની સાથે જ પાપબુદ્ધિનો નાશ થાય. પાપ કરવાની ઇચ્છા જ ના થાય. ત્યારે સમજવાનું કે જય મહારાજે આપણો પૂરેપૂરો સ્વીકાર કરી લીધો. ‘ૐ શ્રી સંતરામ સદ્ગુરુઃ શરણમ્ મમ’ આ મંત્રથી જય મહારાજનું શરણ ઇચ્છીએ. જય મહારાજ શરણ આપે અને એ રીતે પણ જીવનનાં દુઃખો સહજ રીતે મટી જાય. જેમ દવા લઈએ અને તરત રોગ મટવા માટે એમ જય મહારાજનું આ સત્સંગનું ઔષધ સ્મરણ કરતાંની સાથે પાપનો નાશ કરી નાખે. દરેક માણસ ઇચ્છે છે કે દુઃખ જાય તો સારું, ઉપનિષદના ઋષિઓ પણ કહે છે કે આત્યંતિક દુઃખની સંપૂર્ણ નિવૃત્તિ થઈ જાય. ક્યારેય મારા જીવનમાં દુઃખનો છાંટોય આવે નહીં. તો દુઃખ તો પાપમાંથી જ આવે છે. જય મહારાજનું શરણ આપણી બુદ્ધિમાંથી પાપબુદ્ધિને દૂર કરશે. જય મહારાજનું સાનિધ્ય કેવું દુઃખનો. દુઃખો દૂર થઈ ગયા. કંઈ પણ પાપ કર્યું હોય તો અંતકરણ દુઃખી થાય ને! આ પાપ થયું મારાથી, તરત જ અંતઃકરણ બોલે. અને દુઃખી થાય. પણ અંતઃકરણ પાપ જ ન થવા દે, તો મનમાં કે શરીરમાં દુઃખ આવે ક્યાંથી?

‘સમજણને અજવાળે ગળ્યા’ સમજણનું અજવાળું થયું અને એની અંદર અમે ક્યાંય ખોવાઈ ગયા. ‘ગળ્યા’ એટલે ઓગળી ગયા. સમજણના અજવાળાની અંદર માણસ ક્યાં ખોવાઈ જાય એની બીજાને તો નહીં પણ પોતાનેય ખબર ના પડે. ગુરુ મહારાજનું એટલું સામર્થ્ય છે. અને જે સમર્થ હોય એ જ આટલે

સુધી વાતો કરી શકે.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે એમને ઓળખ્યા ત્યારે તો આપણા માટે આ બધી વાત કરી, આપણા માટે મૂકી ગયા. ઘરના વડવાઓ ઘરની અંદર કંઈક મૂકીને ગયા હોય, પણ કહેવાનું ભૂલી ગયા હોય, પણ એ મળે ત્યારે? આપણા માટે જ મૂકી ગયા છેને! જય મહારાજનું જે સ્વરૂપ છે, સત્સંગ છે, સામર્થ્ય છે એ બધું જ આપણા માટે મૂકી ગયા છે. શોધીએ તો જરૂરથી મળે. પણ શોધીએ જ નહીં તો ? આપણી જાત જ ના ઓળખાય. કહો જોઈએ. આટલાં બધાં વર્ષો થયાં, ઘણા બધા પરિચય કર્યા હશે, ઘણું બધું જોયું હશે, ઘણા બધાંની સાથે સંબંધો બંધાયા હશે, પૂછો તમારી જાતને. તમે ઓળખો છો? 'આત્માને ઓળખો છો? કહેશે કે જોયો જ નથી ને. માણસ એમ કહે છે કે હું મારી જાતને નથી ઓળખતો. આત્મ સ્વરૂપણ જાણવા જેવું છે. ઉપનિષદના ઋષિઓ પણ કહે છે, 'આત્માનમ્ નિદિધાસીતવ્યમ્' આત્મા તો જાણવા યોગ્ય છે. 'જ્ઞાતવ્યમ્' જે જાણવા યોગ્ય છે એના માટે આપણે ક્યારેય, સ્વપ્નેય કે જાગતાંય, કોઈ દિવસ વિચાર સરખો કર્યો? આ શરીર દેખાય છે એને અમે હું કહીએ છીએ. પણ બીજો હું કોણ? એ આજ સુધી જોયો નથી. એ પોતે છે. બીજો કોઈ નહીં. 'બોલે તે સૌ સાંભળે, પણ બોલનારો ના જણાય.' ગગન ઝરુખે જઈ જુઓ, ક્યાંથી આવે છે સેર! આ બધું ક્યાંથી આવે છે ?

આત્મા સુધી પહોંચવા માટે અનુભવ કરવા માટે પુરુષાર્થ કરતાં પણ ગુરુકૃપા મહત્વની છે. સદ્ગુરુની કૃપા થઈ જાય તો એ સાહજિકતાથી પ્રાપ્ત થઈ જાય. આપણા ગુરુ મહારાજને સમજવા

માટે એમની સમજણ આપણે ગળે ઉતારવી પડે. સદ્ગુરુના કૃપાપાત્ર થયા સિવાય આત્મઅવસ્થા સુધી પહોંચી શકાતું નથી. જય મહારાજના સાનિધ્યમાં જે જે સ્રોતો હતા એ બધાને જય મહારાજે આત્માનુભૂતિ કરાવી છે. પણ એને માટે આપણી જાગ્રત અવસ્થા બની રહેવી જોઈએ.

॥ જય મહારાજ ॥

પલ પલ નામ રટાય

દુઃખ આપનાર પાપનો નાશ થઈ જાય તો પછી દુઃખ રહે જ ક્યાંથી ? જય મહારાજના સ્વરૂપનું દર્શન કરીયે, જય મહારાજનું સાનિધ્ય સૂક્ષ્મતાથી કેળવીએ તો પાપ સબ ગયે છૂટી.

જય મહારાજ પાપ છોડાવવાવાળા છે. વ્યસન છોડાવે છે. દુરાચાર છોડાવે છે. સદ્ગુરુનું શરણ ક્યારેય પણ દુઃખી નહીં થવા દે.

સત્સંગનું સાનિધ્ય ક્યારેય દુઃખી નહીં થવા દે. પાંડવો ભગવાનના સાનિધ્યમાં સુખી હતા. ભલે વ્યવહારિક દૃષ્ટિએ વનવાસ હતો, છતાંય ભગવાનનું સાનિધ્ય ઊંચામાં ઊંચું ને કિંમતી હતું. પાંડવોને રાજ્ય મળી ગયું પછીથી ભગવાન કુંતાજીને કહે, 'ફોઈ, હવે હું જાઉં.' ક્યાં? મારે ત્યાં, દ્વારકા જઈશ. કેમ કે તમે હવે સુખી થઈ ગયા. કુંતાજી કહે કે 'એમ વાત છે! તો એક કામ કરો ને દુઃખ કે માથે પથ્થર પડો જો નામ હૃદય સે જાય, બલિહારી વો દુઃખ કી, પલ પલ નામ રટાય.' પ્રભુ, આ રાજસુખના લીધે આપનો વિયોગ થવાનો હોય, તો આ રાજસુખ ઉપર પથરા પડે. ભલે દુઃખ એમ ભોગવ્યા કરશું, પણ તમારું નામ, તમારો સથવાર

તો અમારી પાસે રહેશે ને?

ભલે દુઃખો, આપત્તિ આવી પડવાની હોય તો આવે, પણ જય મહારાજનું સાનિધ્ય અમારાથી છૂટવું ના જોઈએ. બાપજીના સાનિધ્યે જો આ રીતે પાપ છૂટતાં હોય અને ભકિત અમને મળતી હોય તો, એનાથી મોટી બીજી કંઈ વાત હોઈ શકે? આપે અમને સાનિધ્યમાં લઈ લીધા. સાનિધ્ય અમારા માટે ઘણુંબધું છે.

પાપનો રંગ કાળો છે અને અંધારુ એ કાળું છે. એટલે જ અંધારુ નહીં થવા દેવાનું. જો અંધારું થયું તો એનો ભાઈ પાપ ઘરમાં આવી જાય. બે ભાઈઓ સાથે રહે. ગુરુગમ વડે જો સાચી રીતે સમજીએ અને આવાં વાજાં હંમેશને માટે વાગ્યા કરતાં હોય તો જાગૃતિ રહે. ક્યારેય અંધારું ના થાય. ભરબપોરે ઉનાળામાં ઊંઘી જાવ એટલે આંખો બંધ થઈ જાય, એટલે તમારા માટે તો અંધારું જ ને! ભરબપોરે અંધારું! દિવસે બહુ ઊંઘવાવાળાને સમજવું પડે કે છતે દડાહે અંધારામાં પડ્યા રહેવાનું? એને કયો અવતાર આવે? ધોળે દહાડે અંધારામાં પડ્યો રહે તેનું જીવન ઘૂવડ જેવું હોય. રાત સૂવા માટે છે. દિવસ સૂવા માટે નથી. જે મૂરખ હોય એને ધોળે દડાહે અંધારુ હોય. ઊંઘનારને અજવાળું દેખાવાનું નથી, એ આંખો ખોલશે, જાગશે, ત્યારે જ અજવાળું દેખાશે.

તો જીવન હંમેશાં સમજણથી જગૃત રહે. સાચી સમજણથી જીવનને સદાય પાપ અને અંધારાથી દૂર રાખીએ. આપણી ઊંઘની અંદર સાચી સમજણનું અજવાળુ હોય જેથી પાપ ના થાય.

‘આહ્લાદકારિશ્વવાયુઃ પ્રણાતજનમનઃ દુઃખદનો’, દુઃખ દૂર કરે એવા જય મહારાજના સત્સંગના ભાવો, સ્પંદનો પ્રવાહિત

થયા જ કરે. જેમ ગંગાજનો પ્રવાહ અટકતો નથી એમ જય મહારાજનાં સ્પંદનોનો પ્રવાહ અટકતો નથી. જેને મળ્યો, એ સ્નાન કરે, જળ પીવે, શાતા મળે, તરસ છીપાય.

‘પાપ સબ ગયે છૂટી, ભકિતપ્રદ વાત મોટી.’

ગુરુપદ કેવી રીતે મળે? જે સત્સંગ મળ્યો, એનાથી જીવનમાં જે સાત્વિકતા અને સંયમની સમજણ આવી, એટલું ગુરુપદ આપણામાં આવ્યું. એટલો તો જય મહારાજનો આવિર્ભાવ આપણા પોતાનામાં થયો ને !

જેના સ્પંદનના સ્પર્શમાત્રથી હાશ થાય. માણસ બહુ કામ કરીને, પરસેવો વહાવીને, થાક્યો હોય અને થોડીક હવા લાગે તો કેટલું ઠંડુ લાગે! હાશ થાય, એમ આ સંસારના દુઃખોના તાપથી, પરસેવે રેબઝેબ થઈને થાક્યા હોઈએ, અને જય મહારાજના સાનિધ્યમાં આવીએ તો એમનાં દર્શન કરતાં જ એના આહ્લાદકારી સ્પંદનોનો સ્પર્શ થાય. હાશ ! બાપજી, દુઃખી હતો. મહારાજનો સ્પર્શ થતાં, મહારાજનું સ્મરણ થતાં જ, આટલું બધું સુખ, આટલી બધી શાંતિ મળી. આટલી બધી શાંતિ દુનિયામાં બીજે ક્યાં મળવાની હતી?

આવા ભાવ સાથે લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પોતાના અનુભવનું ઘણું બધું ભાથું આપણને આપી દીધું. લો, મારી પાસે તો બધું છે. તમે બધા ભૂખ્યા ના રહો. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને જય મહારાજ પાસેથી સમજણનું ભાથું એટલું બધું મળેલું છે કે એ આપણા બધા માટે મૂક્યું છે.

‘દુઃખનોયત્ર વાતિ’. જીવનમાં સહેજે ડર રહે નહીં જીવનમાં સાચી સમજણપૂર્વક જય મહારાજના સાનિધ્યમાં રહ્યા

હોઈએ તો દુઃખ શું છે એ ક્યારેય જોવા કે સાંભળવાય ના મળે. અનુભવવાનું તો બાજુએ રહ્યું, વિદેશમાં રહેલાઓને દુઃખ દૂર કરવા અહીં મહારાજનું શરણ લેવું પડે.

જય મહારાજના શરણે આવશો, જય મહારાજનાં દર્શન કરશો તો તમારાં બધાં દુઃખ શાંત થઈ જશે. પણ એ પ્રકારની સમજણને પચાવી હોય ત્યારે, ઘણાને સાનિધ્ય મળ્યું હોય, શરણ મળ્યું હોય, તોય ના પચે. શરણની સમજણ જ ના હોય તો પચવાની, ખાવાની વાત જ ક્યા રહી? ‘સોહંગ શબદે શરણું દેશે’ જ્યારે દુઃખોના તાપથી બળતો, ઢાઝતો માણસ, જય મહારાજના સાનિધ્યમાં આવે, જય મહારાજને પ્રાર્થના કરે, કે તરત જ ‘દુઃખનો’ તારાં બધાં જ દુઃખો, જય મહારાજ શાંત કરી દે છે. જય મહારાજની દૃષ્ટિ, જય મહારાજની વાણી, એમનું દર્શન, એટલા માત્રથી જ શાંતિ ને સંતોષ થઈ જાય.

‘ભવભટકીરે હારી, ગુરુનો શબદ સમજણવારી’

જીવન જીવવાની આ છે સમજણ, એનું નામ શબદ. એ જે શબદ બરાબર સમજયા એ ગુરુગમ, સત્સંગની તોલે દુનિયાની આખી સંપત્તિ ન આવે. સત્સંગ દુઃખોને કાપી નાખશે. આહ્લાદકારિશ્ચ પરમ સાંત્વના આપનાર, પરમ આનંદ આપવાવાળું જય મહારાજનું સાનિધ્ય, શરણ આપણા સૌને માટે અત્યંત કિમતી અને મોઘું છે.

॥ જય મહારાજ ॥

સત્યમ્ પરમ્ ધીમહિ

‘ગેહે વાંજિત્રઘોષઃ’

પ્રણામ કરનાર ભક્તજનોના પ્રસન્ન ચિતે એ પ્રણામ સ્વીકારે છે. જય મહારાજ ભવભયભંજન છે. દુઃખ હરણ છે. શરણાગત વત્સલ છે. જય મહારાજનું શરણું, દિલના દુઃખોને હરનારો જય મહારાજનો એ વાયુ, એ સંસર્ગ, આનંદકારી હોય.

પ્રસન્નતા એ જીવન જીવવા માટેનું એક રસામૃત છે. માણસના જીવનમાં પ્રસન્નતા નહીં હોય તો એને જીવન જીવવાનો આનંદ પણ નહીં આવે. ‘યમ્ પ્રાપ્યાહું’ એ હું પ્રાપ્ત કરી શક્યો છું. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે, ‘આ મન પાપી થયું છે.’ શું? આહ્લાદકારિશ્ચ. આનંદકારક વાયુ મંડળ જય મહારાજની નિશ્રા મને પ્રાપ્ત થઈ. કે જેથી મનની અંદર સહેજ પણ દુઃખની હવા પણ ના જઈ શકે. આવી પ્રસન્નતા મેળવ્યા પછીથી કેવો આનંદ થાય?

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે ‘એ મને મળ્યું છે. કોઈ

ભાગ્યશાળી પુણ્યશાળી હોય એને જ આવું સાનિધ્ય મળે. બધાને ના મળે. આપણને સૌને પણ જે પ્રમાણે જય મહારાજ મળ્યા છે. સમયોચિત આપણે બધાય પુણ્યશાળી છીએ. ભાગ્યશાળી છીએ. આહ્લાદકારી એટલે દુઃખનું નામોનિશાન ના મળે. જ્યાં દુઃખ ના હોય ત્યાં પછી મનમાં ગ્લાનિ, શોક, અશાંતિ, હોય ખરાં? રામ તો આનંદના ભાવમાં ભળી ગયો. મને તો મારી આ અવસ્થા ખબર જ ન હતી. મારી મતિ વિમૂઢ થઈ ગઈ કે આટલું બધું હું પોતે સમજી ના શક્યો. ઘણીવાર એટલું બધું મળી જાય કે સમજણ બહારનું હોય, કે મને આટલું બધું મળ્યું? ઘણીવાર એમ પણ કહેવાય કે મને મારી પાત્રતા કરતાં વધારે મળ્યું. તો ‘યમ્ પ્રાપ્યાહમ્ વિમૂઢો’ હું પ્રાપ્ત કરનારો પણ આશ્ચર્યચકિત છું કે આ સુગંધિત શીતલ વાયુ મને મળ્યા જ કરે છે. દિલ એવું છે કે માણસના જીવનમાં સુખ દુઃખની અનુભૂતિ થયા વગર રહેતી નથી. તરત જ અસર કરે.

અહીં મહારાજશ્રીએ એમ કહ્યું કે ‘મારા દિલને સ્પર્શતો આ દુઃખ નિવારણ કરતો વાયુ અને એ પ્રાપ્ત થયા પછીથી એટલો આનંદ કે હું વિમૂઢ બની ગયો. મને સમજાયું જ નહીં કે આ બધું ક્યાંથી આવ્યું! કેવી રીતે આવ્યું! જ્યારે પણ કોઈ વ્યક્તિને પોતાના ગજા બહારની શક્તિ મળે, પોતે વિચાર્યું ના હોય એના કરતાં અનેકગણું પ્રાપ્ત થાય ત્યારે આશ્ચર્ય થાય, અને એ આશ્ચર્યમાં એને સમજણ ના પડે. એને કહ્યું વિમૂઢ, બિલકુલ સ્તબ્ધ થઈ જાય.

સુદામા શ્રીકૃષ્ણને ત્યાંથી પાછા ફર્યા અને પોતાની ઝૂંપડીની જગ્યાએ આખો મહેલ જોયો તો કહે કે ‘મારી ઝૂંપડી ક્યાં

ગઈ?’ પત્ની કહે કે, આજ આપણું ઘર છે. આવો, ‘વિમૂઢ.’ ભગવાનને થયું કે આવો ઉંમરવાળો ને સુકલકડી બ્રાહ્મણ દ્વારકાથી પોરબંદર ક્યાં બધું ઊંચકીને લઈ જશે? એના પહોંચતા પહેલાં પહોંચાડી દીધું.

‘યમપ્રાપ્યાહમ્ વિમૂઢો’

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ કહે છે કે હું તો એવો વિમૂઢ બની ગયો કે જાણે કે આ મહાપુરુષને પ્રાપ્ત કરીને આ સંસારના ભયથી વિમૂકત થઈ ગયો. સંસારના ભય ઓછા છે? આ બધા જ ભય, બધી જ વિટંબણાઓમાંથી, જય મહારાજના સાનિધ્યને કારણે બહાર નીકળી ગયો. અને એનું મને આશ્ચર્ય થયું. આ સંસાર છોડવો સહેલો નથી અને હું છૂટી ગયો, એ આશ્ચર્ય છે. કેવી રીતે છૂટ્યો, જય મહારાજ દરેક રીતે જે જેનું પ્રારબ્ધ છે એને એ પ્રમાણે ગોઠવી જ રાખે છે. એ પ્રમાણે જ એ આવે, સેવા કરે, સાનિધ્ય મેળવે. તો જ આ પરંપરા જળવાય. દરેકને નિમિત્ત બનાવેલા જ હોય એ નિમિત્ત માટે એની ઇચ્છા હોય કે ના હોય એને ત્યાં પહોંચવું જ પડે. પોતે ના ઇચ્છ્યું હોય છતાંય. એ પ્રકારની સેવાનો સ્વીકાર કરવો જ પડે. એનું નામ છે નિર્માણ. આપણે ના ઇચ્છું હોય છતાંય આપણી સામે આવીને ઊભું રહે ત્યારે કહેવાય કે ‘ભાઈ, આ તો ભાવિ નિર્માણ છે. આવી પડ્યું છે. વિધિનું નિર્માણ છે.

‘એને સમતગર સતગુરુ મળીયા, તેના ચરણ સેવ્યાના ફેરા ફળીયા, આવો વિદેહી કહે શબદે ગળીયા...’ કેટલી સરસ વાત છે! બસ ચરણની ઉપાસના કરો તો આ બધા ફેરા ફળી જાય. ટળી

જાય. દુઃખની આપત્તિઓની નિવૃત્તિ આવા સિદ્ધ મહાપુરુષો, આવી દિવ્યચેતનાઓ જ કરી શકે. એ દુઃખોમાંથી બહાર કાઢી લે. સંસારમાંથી બહાર કાઢી લે. એવું જ્ઞાન આપી દે, કે શરીરમૂકિતનો ભાવ અહીંયા જ મળી જાય. જીવતે જીવ મળતાં જ. ‘તમો દેહી છતાં વિદેહી થયા’, શરીરમાં હોવા છતાં પણ શરીરપણું નહીં. એને કહેવાય વિદેહી, જેમ બહુ પૈસાવાળો હોય છતાંય અહંકારી ના હોય. શરીર છે છતાંય હું શરીર નહીં.

એ વિદેહી તરીકેની વૃત્તિઓ સતત પોતાની અંદર જોડાવી આપે. ‘શુભશાંતવૃત્તિ’ વૃત્તિઓ બધી શુભ હોય, મંગલકારી હોય, શાંત હોય. કોઈપણ જાતની વિકૃતિ કે અડચણ વિનાની હોય, એને ‘શુભશાંતવૃત્તિ’ કહેવાય અને એ શુભ શાંત વૃત્તિઓ જય મહારાજની અંદર અંતર્મુખ બનાવી દે. બીજે કયાંય ના જાય. ‘વિરમું પ્રભુ સ્વાન્તરે.’ હું મારા પોતાની અંદર જ સ્થિર થઈ જાઉં. કેવો આનંદ થાય! બાપજીની પાસે એટલું જ માગીએ. ‘જગનો ભાવ રહે નહીં મન વિશે, વિરમું પ્રભુ સ્વાન્તરે.’ જગતનો કોઈપણ ભાવ મનમાં રહે જ નહીં. આપની કૃપા, આપના સાન્નિધ્યથી હું મારા પોતાની અંદર જ શાંત થઈ જાઉં, જો વૃત્તિઓ બધી પોતાનામાં જ બેસી જાય પછી બાકી શું રહ્યું.

કોઈપણ સ્પંદન મનના વિચારનું બહાર નીકળે નહીં. બધું જ અંદર શાંત થઈ જાય. જેમ પાણી સ્થિર થયું હોય અને એક કાંકરી કે પવનનો ઝોલો વાગે એટલે એ પાણીના સ્પંદનો શરૂ થઈ જાય અને એ સ્પંદનો કિનારા સુધી અથડાઈને ફરી પાછાં અંદરની બાજુએ આવે. વૃત્તિઓનાં સ્પંદનો માનસમાંથી વહ્યા જ કરતાં હોય, નીકળ્યા જ કરતાં હોય.

‘વિરમું પ્રભુ શ્વાન્તરે’ હું મારી જે વિભૂઅવસ્થા છે એની અંદર શાંત થઈ જાઉં. બહાર ક્યાંય જવું નથી.

આ સ્થિતિ આ અવસ્થા મને પ્રાપ્ત થયા પછી પોતાને વિમૂઢ કહે છે. પોતાના સ્વરૂપમાં જઈને શાંત થઈને બેસી ગયા. ભલેને કોઈ ‘મૂઢ’ કહે. ‘મોહીમૂઢકહે કિનકોઉ’ મનુશત રૂપાએ તપ કર્યું પછી ભગવાને માગવા માટે કહ્યું, ‘ચાહુહુ તુમ સમાન સુત’ તમારા જેવો દિકરો ઈચ્છું છું, ભગવાન કહે, બહુ મોટું માગી લીધું. મારા જેવો બીજો તો ક્યાં શોધવા જાઉં? જા, હું પોતે જ આવીશ! પછી કહે ‘પ્રભુ, મારી એક વાત સાંભળજો. મારી આસક્તિ આપનામાં જ રહે. આપ બાળસ્વરૂપમાં જ રહે! ભલે હું પિતા હોઉં. તો પણ તમે મારા ભગવાન ‘મોહીમૂઢકહે કિન કોઉ.’ ભલે કોઈ મને મૂઢ કહે, મૂર્ખો કહે, જડ કહે.

અહીં તો જય મહારાજ પાસેથી સાનિધ્ય મેળવી, કેળવી મનની અંદર જે કંઈ સ્થિતિ પ્રાપ્ત થઈ એનાથી હું વિમૂઢ. જય મહારાજની જે કૃપા થઈ એનાથી અંદર કોઈ વિક્ષેપ નહીં. આવરણ નહીં બધી રીતે સ્વચ્છ થઈ ગયેલું હોઈ આપનું નિવાસસ્થાન બધી સુવિધાઓથી સજજ હોય. આગળ સરસ મજાનો બગીચો હોય, કુવારા ઉડતા હોય તો હાશ લાગે. અહીં ગરમી પણ નથી લાગતી. આહ્લદકતાનો અનુભવ થાય.

પોતાના જીવનની અંદર એક આહ્લાદકારી અને બીજું વિમૂઢ આ વાત કરી. આખા શ્લોકમાં જે મને પ્રાપ્ત થયું એનાથી આહ્લાદકારી એક સ્થિતિ, એક અવસ્થા પ્રાપ્ત થઈ. અને એનાથી વિમૂઢ, સ્તબ્ધતા આવી ગઈ. કોઈ પરિસ્થિતિની અંદર

સ્તબ્ધતા આવી જાય, મન પણ કામ ન કરે, બસ, એક આનંદનો જ અનુભવ કર્યા કરે. પોતાની વિચારશક્તિ પણ ત્યાં જ કુંઠિત થઈ જાય. સત્ચિત્ત સ્વરૂપ એના વડે મને સત્ય સમજાયું. જેની મનોવૃત્તિ સંપૂર્ણ રીતે એમાં ભળી જાય અને સમજી જાય એનું નામ ચિત્ત. એ બ્રહ્મની અંદર જ એની બધી મનોવૃત્તિઓ સતત તરબોળ થઈ ગઈ હોય અને એમાંથી જે આનંદ મળે એ જ સત્ ચિત્ત આનંદ. એટલે કે બ્રહ્મસુખની પ્રાપ્તિ. એના વડે મને મારું નિજસ્વરૂપ ઓળખાયું. મારા આત્માના સત્ય સ્વરૂપની અંદર મનની વૃત્તિઓ સ્થિર થઈ ગઈ. વિમૂઢ.

મનોવૃત્તિઓ બ્રહ્મમાં, પરમાત્મામાં જય મહારાજની અંદર વિલીન થઈ ગઈ હોય એ જ સત્ય છે. ‘સંતરામ મહારાજ સત્ય છે.’ સત્ય એટલે એ જ પરમ સત્ય છે ભકતો માટે. જેમ ભાગવતની અંદર કહ્યું ‘સત્યમ્ પરમ્ ધીમહિ’ કેમ ‘કૃષ્ણમ્ પરમ્ ધીમહિ’ ના કહ્યું? દરેક વિભૂતિની વ્યાપકતા છે. જેમાં બધાનો સમાવેશ થઈ જાય. જેટલું સત્ય છે એ બધું જ સત્ય સમજવાને યોગ્ય છે તો ભગવાન પણ સમજવા યોગ્ય છે. આત્મા પણ સમજવા યોગ્ય છે. સદ્ગુરુ પણ સમજવા યોગ્ય છે. એટલે વ્યાસજીએ ત્યાં કૃષ્ણમ્ પરમ્ ધીમહિની જગ્યાએ જે જે સત્ય છે એ બધું જ આ બુદ્ધિમતાની અંદર, મારામાં સ્થિર થાય. જય મહારાજ પણ સત્ય છે. ‘સત્યાત્મકમ્ ત્વાં શરણં પ્રપદ્યે’ એ જે પરમ સત્ય છે એને શરણે હું છું. આ ભાવ થાય છે. એ શરણ ક્યું ? પોતના આત્માનું. આખા જીવનમાં આખા શરીરમાં અને આખા સંસારની અંદર પરમ સત્ય હોય તો તે છે આત્મચેતના. બસ, તેની અંદર જ વિલીન થઈ જવાય.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પોતાની બધી જ પરિસ્થિતિને ખૂલ્લી મૂકી દીધી. સત્ ચિત્ આનંદ સ્વરૂપ પોતાનું છે. બીજું નહીં. એ જ પરમ સત્તા છે. ચિત્ એટલે મનની વૃત્તિઓ. સદાય બ્રહ્મની અંદર પોતાના ઈષ્ટદેવની અંદર રમમાણ કર્યા કરે. અને પછી એનું જે કંઈ સુખરૂપ પ્રાપ્ત થયું એ છે પરમ આનંદ. એથી બીજો કોઈ આનંદ હોઈ જ ના શકે.

જય મહારાજના સાનિધ્યમાંથી મને આટલું બધું મળ્યું છે. જય મહારાજનું શરણ સંસારના ભયથી મૂકત કરાવનારું છે. વિગત ભવભયઃ, ભવ એટલે સંસાર. એમાંથી ઉગારનારા એકમાત્ર ગુરુદેવ. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે આપણને એ ભાવનાં દર્શન કરાવ્યાં. અને સત્ચિત્ સ્વરૂપનું પણ પુરું ભાન કરાવ્યું.

॥ જય મહારાજ ॥

પાપ સબ ગયે છૂટી

‘પાપ સબ ગયે છૂટી’ જીવનમાં ઘણાં બધાં પાપ હોય છે. ઘણાં પાપ છોડવાની ઇચ્છા હોય છતાં છૂટતા નથી. માણસ એ પાપથી વ્યથિત થતો હોય, સમજતો હોય કે આ પાપ છે છતાં એ પાપથી નથી છૂટી શકતો. જીવનમાં શરીર છૂટે તો જ પાપ છૂટે. બાકી જલ્દી પાપ નથી છૂટતાં.

આપણને જય મહારાજનું સાનિધ્ય મળ્યું, મહાપુરુષો કહે છે કે જય મહારાજનું સાનિધ્ય ભલભલાનાં પાપ છોડાવી દે છે. એકમાત્ર જય મહારાજનું શરણ કેવું શક્તિશાળી છે! પાપ છોડાવવાની દિવ્ય શક્તિ મહાપુરુષો, દિવ્ય ચેતનાઓ પાસે જ હોય. એ મહાપુરુષો જેને જેને પોતાના રસ્તે વાળી લાવ્યા એ મહાપુરુષોનો ઉપકાર માનીએ એટલો ઓછો છે કે જેમણે એક વિકૃત જીવને ખોટા માર્ગેથી સાચા રસ્તે ચડાવ્યો. આ જ ભક્તિની મોટામાં મોટી વાત છે કે માણસ ગમે તેટલો શક્તિશાળી હોય પણ એવી તાકાત પાપ આગળ નથી ચાલતી. ગમે તેટલી પહેલવાની કરે, કુસ્તી કરે, વિજયી બને, પણ માણસ પાપ આગળ પાંગળો

બની જાય છે. એને પોતાને ખબર છે કે પાપ છે છતાંય કરે.

બસ, એક જય મહારાજને શરણે આવશો તો જય મહારાજ સમજણપૂર્વક પાપ છોડાવશે. પાપ છોડાવીને જીવન ભકિતપ્રધાન બનાવશે. નહીં તો એના વિચારો, એનો વ્યવહાર, એનું વર્તન, એની દૃષ્ટિ, એનું બોલવાનું, એકધાર્યું પાપવાળું જ હોય, એને કોણ બહાર કાઢે? કોણ છોડાવે? પણ ‘મૂકતભયે છૂટે’ બસ, એ મુકિતનું શરણ જ આપી શકે. કે પાપ છોડાવીને જીવનને ભકિતમય બનાવી દે. એનો પોતાનો આખો સ્વાદ બદલાઈ જાય.

એક તોરલ જેવી સતી જેસલ જેવાને પાપમાંથી છોડાવી લાવીને એને પુણ્યશાળી બનાવી દે. એક તરફ નારદ જેવી તપસ્વી ચેતના વાલિયા જેવા લૂંટારાને ઋષિ બનાવી દે. આવા તો અનેક પ્રસંગો છે કે કોઈને કોઈ રીતે જીવનની અંદર આખો નવો વળાંક આવી ગયો હોય. પાપીમાંથી પુણ્યશાળી બને.

‘પાપ સબ ગયે છૂટી, ભકિતપ્રદ વાત મોટી’ આ પ્રાર્થનાનો એક એક શબ્દને સમજીશું અને સમજણપૂર્વકની પ્રાર્થના હશે તો એવો આનંદ આવશે કે આંખામાંથી આંસુ આવી જશે. સાચી હૃદયપૂર્વકની પ્રાર્થના ઈશ્વર સુધી પહોંચ્યા વગર જ રહે નહીં.

ભગવાનની સાથે જે વાતો કરીએ એનું નામ પ્રાર્થના સત્સંગ એવી વસ્તુ છે કે ભગવાનની વાણી, ભગવાનના ગુણાનુંવાદને સાંભળવા અને તેમનું સાનિધ્ય કેળવવું. જે પ્રભુને આપણે આપણા દુઃખમાં યાદ કરીએ છીએ એ જ ભગવાન આપણને સત્સંગની સમજણની વાણીમાંથી પ્રાપ્ત થાય.

આપણા શાસ્ત્રગ્રંથો, મહાપુરુષો, ઋષિઓ કહે છે કે

ભગવાન પોતે બોલતા નથી પણ ભગવાન સંતોના મુખે પોતાની વાણી બોલતા હોય છે કે જે કેટલાયને પોતાના જીવનનો માર્ગ આપી દે કે આ ખોટો રસ્તો છે, ભલભલાના પતિત જીવનને પાવન બનાવી દે. જીવનની અંદર પણ અંધારાં છે, જ્ઞાનપ્રકાશ થાય, અજવાળું થાય તો એની અંદર જ આપણે આપણી જાતને સમજી શકીએ. ઓળખી શકીએ કે આ હું છું. નહીંતર માણસ પોતાની જાતને નથી ઓળખી શકતો પણ એ પાપના અંધારા સાથે જય મહારાજની જ્યોત સામે જઈને ઊભો રહે ત્યારે એ સમજણ દીવા પ્રગટાવી દે. આપણી આંખ વડે આપણે જય મહારાજનાં દર્શન કરીએ. અને જય મહારાજની જ્યોત આપણી આંખમાં પ્રગટાવી દે. એ પ્રગટે એટલે પાપનો અંધકાર આપોઆપ દૂર થઈ જાય. પછી એને કોઈ પ્રયત્ન ના કરવો પડે સહજતાથી થાય.

આટલા બધા ભાવોમાં આપણે સતત સત્સંગ કરતા હોઈએ ત્યારે ધીરે ધીરે એ દૃઢતા કેળવાતી જાય માણસ સમજતો થાય. ભલે એકદમ ના સમજાય પણ સત્સંગને સેવતાં સેવતાં સમય જતાં માણસ અવશ્ય પોતાની જાતને સંભાળી શકે. પોતાની જાતને બદલી શકે. પણ સત્સંગનું ઔષધ રોજ લેવું પડે તો જ એ સમજાય. એના વડે જીવન સમજાય અને સમજાયેલું જીવન ઘડાય.

જેમ વરસાદ પડે એ બહુ ગમે, પણ એ પાણી જ્યાં સુધી ઠરે નહીં, નિર્મળ થાય નહીં ત્યાં સુધી ઉપયોગમાં ના લેવાય, જીવન પણ એવું છે. સત્સંગનો વરસાદ વરસે છે, સત્સંગ સાંભળીએ છીએ. પણ એ આપણા પોતાનામાં કરવો જોઈએ. આપણામાં ઠર્યા પછી એ સત્સંગ નિર્મળ થાય. સત્સંગ આટલો બધો સ્વાદિષ્ટ છે એને ખોબે ખાબે પીવાની ઇચ્છા થાય.

જીવન પણ ઠરવું જોઈએ. જીવન સત્સંગથી ઠરે. આખો સત્સંગ સમજાય ત્યાર પછી એમ થાય કે ના, હવે મારે બદલાવું છે. એનો સ્વભાવ બદલાય, એની આદતો, કુટેવો બદલાય. ધીરેધીરે થાય જેમ જેમ સાચી સમજણ કેળવાતી જાય એમ આપણી વૃત્તિઓ શાંત થતી જાય. આપણામાં વૃત્તિઓ એટલી બધી ઉછળતી, કુદતી હોય છે, વેરાતી હોય છે, ફેલાતી હોય છે કે એ વૃત્તિને સત્સંગ પરાયણ બનાવવી પડે. જો વૃત્તિ વિકૃત થઈ જાય તો માણસનું જીવન વિકૃત થઈ જાય. વિફરેલી વૃત્તિઓ પોતાનામાં કેન્દ્રિત થવી જોઈએ નહિ. વૃત્તિ શાંત થવી જોઈએ. માણસની વૃત્તિઓ બહિર્મુખ હોય છે, બહાર જ રખડયા કરતી હોય.

‘વૃત્તિ બ્રહ્માકાર હૈ’ એ વૃત્તિઓને પોતાનામાં સમાવવાની હોય. પહેલાં તો એને સત્સંગમાં સમાવો કે ચાલો, સત્સંગમાં જઈએ. સત્સંગને સાંભળીએ. બધું એક બાજું મૂકી પછી સાંભળીએ, એટલે આ વૃત્તિઓ સત્સંગમાં બેઠા, પછી એ સત્સંગ વડે આપણી વૃત્તિ આપણા પોતાનામાં જાય. વૃત્તિ અંદર ગઈ એટલે પછી અંદર સંશોધન કરે! હું કેવો છું. મારામાં કેટલું સારું છે. કેટલું ખોટું છે. કેટલું નકામું છે. આપણી વૃત્તિ આપણા પોતાનામાં શોધે કે આ નકામું છે. આ ના હોવું જોઈએ. એમ વૃત્તિઓ ધીરેધીરે ઠરે. અને એ વૃત્તિઓ પછી આપણા પોતાની અંદર સાચી સમજણ ઊભી કરાવડાવે.

એ સત્સંગ દ્વારા જીવનના માર્ગનો એક આખો વળાંક આવી જાય એની પ્રસન્નતા પણ અનુભવાય. કે સત્સંગ કર્યાની કિંમત મને મળી સત્સંગમાંય કિંમત તો ચૂકવવી પડે. પોતે ભેટ

આપીને નહીં પણ આપણા પોતાના જીવનની અંદર જે કંઈ નકામું છે એ ફેંકી દેવાનું. એ કિંમત આપણને મળી. આપણા પોતાનામાં સદ્વૃત્તિઓ કેળવાય એ કિંમત આપણને મળી કહેવાય સાચી કિંમત એ કે સત્સંગ દ્વારા માણસના જીવનમાં પરિવર્તન આવી જાય.

જય મહારાજને નિત્ય સેવતા હોઈશું તો જય મહારાજની નજર આપણા પર પડવાની જ છે જય મહારાજની જ્યોતનું એકાદ કિરણ, ભલે ને દિવસે ઊભા હોઈએ તો પણ એનું તેજ તો આવવાનું ને ! રાત્રે ઊભા હોઈએ તો ખબર પડે કે પ્રકાશમાં ઊભો છું દિવસે પણ વંદન કરીએ, પ્રણામ કરીએ, પ્રણામ કરી પગે લાગીએ ત્યારે પણ જય મહારાજની જ્યોતનો પ્રકાશ આપણા પર આવતો હોય છે. દર્શન વડે ભકિતભાવથી એ જેમ જેમ ઝિલાય તેમ તેમ આપણી વૃત્તિઓ શાંત થતી જાય.

નિત્ય વંદન કરનારને, રોજ સેવનારને જય મહારાજ કંઈક આપે છે. જેમ ઘરમાં કંઈક વિધિ કરાવીએ તો બ્રાહ્મણને દક્ષિણા આપીએ છીએ, પડોશનો છોકરો બજારમાંથી આપણા માટે આટોફેરો કરી આવ્યો હોય તો એને કંઈક ચા નાસ્તો કંઈક આપીએ છીએ. એમ ભગવાન, ઈશ્વર, જય મહારાજ પણ સત્સંગમાં રોજ આવો છો તો પરિવર્તન આપે છે. પરિવર્તન મળે એટલે એને પોતાને એમ થાય કે હું કેવો હતો ? અને આજે કેવો થઈ ગયો ! જેસલ એમ કબૂલ કરતો હતો કે જેટલા માથાના વાળ છે એટલાં ખોટાં કરમ મેં કર્યાં છે. ગણ્યા ગણાય નહીં એટલાં, પણ તોરલે કહ્યું કે તું આ બધું છોડ. તારો ધર્મ સંભાળ, માનવ તરીકે તારો માનવ ધર્મ સ્વીકારી લે. એને થયું કે હું માણસ છું તો મારામાં

માણસાઈ જાગવી જોઈએ. આપણે બધા પોતે માણસ તરીકે જન્મ્યા છીએ, પણ માણસ બનતાં નથી આવડતું. સત્ય વસ્તુ છે આ.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ આપણને જય મહારાજનાં દર્શન કરાવે છે. જુઓ ! આપણા ઇષ્ટદેવ કેવા છે ! એની કોઈ કલ્પના ના થઈ શકે. એ જન્મોજન્મનાં પાપ પણ દૂર કરી દે અને એ પાપમાંથી ઉત્પન્ન થતાં દુઃખોને પણ શાંત કરી દે. એને માટે નિત્ય સત્સંગને સેવવો પડે. રોજ અન્નનું સેવન કરીએ છીએ તો સાજા રહીએ છીએ એમ સત્સંગને નિત્ય સેવીએ તો એમાંથી આપણને પોષણ ને શક્તિ મળે. એનાથી આપણા જીવનમાં ઉજાસ દેખાશે.

આવું સાનિધ્ય આપણને સાહજિક મળ્યું છે. સદ્ગુરુનો સંગ આપણા જીવનને પાવન કરનાર છે. આપણી દુર્ગતિને સુધારનાર છે. આ બે શ્લોકોની અંદર બધો નિચોડ આપી દીધો છે, આપણે જય મહારાજને મેળવીને આટલું બધું પ્રાપ્ત કર્યું છે. જો આપણા જીવનમાં જય મહારાજ ના મળ્યા હોત તો આપણે કેવી સ્થિતિવાળા, કેવા વિચારવાળા હોત ! કયા વાતાવરણમાં જીવતા હોત ! આજે આ જે કંઈ બધું છે એ જય મહારાજના પ્રતાપે છે. જય મહારાજની એ કૃપા છે, આશીર્વાદ છે કે આ બધું આટલી સમજણ, આટલો સત્સંગ, મળ્યો છે. જય મહારાજ ના હોત તો આ બધી સમજણ ક્યાંથી મળવાની હતી ?

॥ જય મહારાજ ॥

है जगदीश्वर तत्त्व तुम्हारा

‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’

જેમનું વંદન, જેમની ભક્તિ આપણા માટે સુખકારી બની રહે. જેમના સાનિધ્યે કોઈ દુઃખ ના હોય. આનંદ હોય, સુખ હોય, જેને નિરામય કહેવાય. ત્યાં કોઈ ના હોય, કોઈ આવરણ ના હોય, કેવળ નિર્દોષતા, આનંદ, શાંતિ. દરેક માણસ ઇચ્છે છે કે મારા જીવનનું દુઃખ દૂર થઈ જાય. દુઃખ ક્યારેય આવે જ નહીં અને સુખ હંમેશા બન્યુ રહે. આ આધ્યાત્મિક સુખની પ્રાપ્તિ અને એ રીતે આધ્યાત્મિક દુઃખની નિવૃત્તિ દરેક જીવ માત્રને હોય.

જય મહારાજની સમીપ બેસીશું તો ત્યાં દુઃખ નજીક આવશે જ નહીં. વનવાસ દરમિયાન પાંડવો વારંવાર પ્રભુના સાનિધ્યમાં બેસે છે. પાંડવો કહે છે કે પ્રભુ, આપ આવો છો ને અમને ખૂબ આનંદ થાય છે. વનવાસ તો બાર-તેર વર્ષનો છે જ, છતાંય પ્રભુના સાનિધ્યથી સુખ અને આનંદ મળે છે. તો દુખની પળોની અંદર હળવાશ કેળવવી હોય, તો પ્રભુનું સાનિધ્ય એ

એકમાત્ર ઉપાય છે. આપણે ગમે તેટલા દુઃખી હોઈશું પણ પ્રભુ તું કરે એ સાચું. ઘડપણ આવ્યું હોય, શરીરમાં શક્તિ ના રહી હોય, ત્યારે ઊઠતાં બેસતાં પ્રભુને યાદ કરીએ છીએ ને! કેમ કે જીવનથી થાકી ચૂકેલા છીએ, શરીરથી હારી ચૂકેલા છીએ, પાછો ભગવાનને સત્યની રીતે નહીં બોલવવાનો, એને તોછડાઈથી વ્હાલથી બોલાવવાનો, છતાંય એ સાંભળે, કેમ કે એનું નામ માત્ર દુઃખ દૂર કરનાર છે. ઓ કાળિયા ઠાકર, કાળિયો કહે એને પાછો. પણ પ્રેમથી. ડાકોરમાં જોજો. છે એક બે જણ એવા કહે કે શું ઊભો છું? નીચે ઉતર. નીચે અમે ભીડમાં ઘકકા ખાઈએ છીએ ને તું હસું છું? આવી ગાળો ભાડે. જગન્નાથમાં પણ રથયાત્રાના દિવસે રથમાં ભગવાનને બેસાડે ત્યારે રથની ઉપર ચડીને ગાળો ભાડે. તું હેઠે ઉતર, આ તારો ભાર! આમ ભગવાનની સાથે એને એવો સંબંધ હોય, અને ભગવાનને પણ ગાળો ખાવાની મજા પડે.

ઈશ્વરનું સાનિધ્ય દુઃખો દૂર કરનાર છે અને દુઃખી થયેલા માણસ બીજે જશે કયાં? ચાલ, મારા ભગવાન પાસે બેસવા દે હવે બીજો કોઈ આરો નથી. આત્યંતિક દુઃખની નિવૃત્તિ એનું નામ ઉપનિષદ. ખૂબ દૂરથી આવ્યા હોઈએ. પરસેવે રેબઝેબ થઈ ગયા હોઈએ, પણ જય મહારાજના અખંડ દીવા આગળ ઊભા રહીએ તો થાય કે જય મહારાજના દીવાનો પ્રકાશ મારામાં આવ્યો. હાશ થઈ જાય. કે મહારાજનાં દર્શન કરીને આવ્યા. ‘દીપ જ્યોત પ્રગટ ઝુંકારા, હૈ જગવંદિત તત્ત્વ તુમ્હારા.’ આપ સ્વયં જ્યોત સ્વરૂપે છો, એટલે ભલે ઘોળે દિવસે દર્શન કરવા ઊભા હોઈએ પણ એનાં કિરણો તો આવવાનાં જ છે. એ ઝીલીને પણ આપણી શ્રદ્ધા, આપણી ભક્તિ પુષ્ટ થાય. એને બળ, શક્તિ મળે, અને એના વડે

આપણા જીવનને એક ઉર્જા મળી જાય. કે ચાલો, દર્શન કરીને આવ્યા છીએ, હવે વાંધો નહીં. કંઈપણ અવસર પ્રસંગ હોય તો ચાલો, દર્શન કરી આવીએ. પછીથી શરૂ કરીશું. વહેલા આવીને. દર્શન કરીને, આશીર્વાદ લઈને, જાય કે જય મહારાજ સાથે રહેજો અને અવસર સારી રીતે પૂરો થાય એવી દયા કરજો. આવનાર દરેક વ્યક્તિને એવી શ્રદ્ધા હોય કે જય મહારાજનાં દર્શન કરીશું, જ્યોતનાં દર્શન કરીશું એટલે આપણું કામ સફળ થઈ જશે. આપણો અવસર નિર્વિઘ્ને પરિપૂર્ણ થશે.

આ સાનિધ્ય જેને મળ્યું એને કેટલો આનંદ હશે ! ‘યત્સંગમ્પ્રાપ્ત’ જય મહારાજ પાસેથી ઘણું બધું મેળવ્યું. સુખપ્રદ આખું વાતાવરણ છે કે અજાણી વ્યક્તિને પણ એટલો આનંદ થાય કે હાશ ! અહીં તો બહુ શાંતિ અનુભવાય છે. અહીંનું વાતાવરણ, અહિંનાં સ્પંદનો બહુ મજાનાં છે, અજાણી વ્યક્તિને પણ અનુભૂતિ થાય, એ તો વાસ્તવિકતા છે કે બરફની પાસે જઈએ તો ઠંડક મળવાની જ છે, એમ જય મહારાજના સાનિધ્યે, આશ્રયે આવનારી કોઈપણ વ્યક્તિને આધ્યાત્મિક આશ્રય મળશે. એના જીવનને, એના હૃદયને, ખૂબ પોષણ મળશે. **યમ્પ્રાપ્યાહમ્ આનંદ વિમૂઢઃ** મારામાં કશી અકકલ નહોતી, સત્ચિત્ સ્વરૂપ આત્મા સુધી પહોંચવાની મારી કોઈ ક્ષમતા નહોતી, પણ જય મહારાજનું સાનિધ્ય મળ્યું, શરણ મળ્યું તો હું મારા આત્મતત્ત્વ સુધી પહોંચી શક્યો.

॥ જય મહારાજ ॥

વિગતભવભય:

‘ગેહે વાજિંત્રઘોષ:.’

જિંદગીના અનેક એવાં રહસ્યો છે કે જે ઈશ્વરની કૃપા લાગે, ચમત્કાર લાગે કે આ તો ભગવાનનો ચમત્કાર છે. એવી અનભિજ્ઞ વાતો છે કે જેના પર પ્રથમવાર દૃષ્ટિ જાય ત્યારે આશ્ચર્ય થાય. જ્યારે સમજાય ત્યારે એના માટે આનંદઆશ્ચર્ય થાય પણ જ્યાં સુધી સમજાય નહીં ત્યાં સુધી આપણી ઈચ્છા હોય છતાંય એના પ્રત્યે કોઈ લક્ષ ના હોય, કોઈ લાગણી ના હોય, કોઈ કિંમત પણ ના હોય, પણ જ્યારે આકસ્મિક સમજાય ત્યારે ‘આહ્લાદકારિશ્ચવાયુ:’

જ્યારે ઓળખાય ત્યારે સમજાય કે આ ભગવાનનો કેવો જાદુ છે ? કેવો ચમત્કાર છે ! સાનિધ્યમાં આવે એને લાગે કે આ તો કોઈ સિદ્ધ મહાપુરુષ છે. ચમત્કારિક મહાપુરુષ છે! બધું સાહજિક હોય છતાંય જીવનની અંદર ક્યારેય ના અનુભવ્યું હોય ને પહેલીવાર મળે ત્યારે જીવનમાં માનસમાં એક આહ્લાદકતા

છવાઈ જાય કે આટલું બધું સરસ ! ક્યાંય જોયું નહોતું, ક્યાંય સાંભળ્યું નહોતું, એને કહેવાય આહ્લાદ પ્રસન્નતા એટલી બધી હોય.

પ્રથમવારની પ્રસન્નતા કેવી હોય એ આપણને બધાને ખબર છે. દરની સાલમાં આપણે હિમાલય ગયા હતા. પહાડ ઉપર દૂરથી બરફ જોયો. જીવનમાં પહેલવહેલીવાર મનમાં આહ્લાદકતા છવાઈ ગઈ. તે વખતે અંગ્રેજીમાં એક કવિતા બોલાઈ ગઈ હતી. તે વખતે નવમામાં ભણતા હતા પણ એક ઈંગ્લિશની કવિતા બોલાઈ ગઈ. હૈયું નાચી ઊઠ્યું. એને કહેવાય આહ્લાદકતા, પ્રથમવારની અનુભૂતિ.

જય મહારાજના સાન્નિધ્યમાં કોઈપણ જીવ પ્રથમવાર આવે તો પણ એને વાતાવરણની અંદર એક પ્રસન્નતા, અજાયબી, ચમત્કાર જેવું અનુભવાય. એ પ્રસન્નતાની અનુભૂતિ એકાદ વર્ષ સુધી રહે. જીવનભર એ યાદ રહે. બદ્રીનાથમાં અમે એક વાર ગયેલા. સાત દિવસ ઉપર રહ્યા, એક વહેલી સવારે ત્રણ વાગ્યે ઊઠ્યા. ઠંડી તો લાગે, તોય આપણે બહાર નીકળ્યા. બદ્રીનાથ ભગવાનના મંદિરની ઉપર એક ઊંચો પહાડ છે. નારાયણ પહાડ. મંદાકિની નદીની બાજુના કિનારે આપણે ઊભા રહ્યા. જોયું તો ઓહોહો! આપણને એટલું બધું આશ્ચર્ય થયું. બે સંતો હતા એક પ્રકાશમુનિ અને બીજા એક, એમને ઊઠાડ્યા, “ઊઠો, ઊઠો જુઓ કંઈક મજા આવે એવું છે. ના જોયું હોય એવું.” પણ ઊઠે જ નહીં, મારો સમય ક્યાં બગાડું, આખો પહાડ ઝગમગ ઝગમગ થયા કરે. જાણે સોનું હોય. નીચે મંદિર લાગે કે જાણે ભગવાને સોનાનો મુગટ પહેર્યો હોય! આખો પહાડ બરફથી ઘેરાયેલો અને એની

ઉપર સૂર્યનાં ત્રાસાં કિરણો પડે, જ્યાં સુધી એ પહાડ સોનેરી રહ્યો ત્યાં સુધી આપણે બહાર ચાદર ઓઢીને બેસી રહ્યા. જોયા જ કર્યું. પ્રથમ વાર હતું, ને એની ભવ્યતા, એનો આનંદ, એની આહ્લાદકતા, અનુભવવા જેવી લાગે, કે આ જે આપણા શાસ્ત્રગ્રંથોમાં પુરાણોમાં સોનાનો મેરુ પર્વત કહ્યો તે આ તો નહીં હોય! જેને સુમેરુ પર્વત કહેવાય, સુવર્ણનો. એ જોતાં જોતાં એટલા બધા વિચારો આવે કે વાત ના પૂછો. ત્રણથી પાંચ થઈ ગયા. અજવાળું થવા માંડ્યું, પછી સોનેરી પહાડ સફેદ થઈ ગયો. એ છે અનુભવ કે જેને સ્વાનુભવ કહેવાય.

એમ લક્ષ્મણદાસજી મહારાજની આ જય મહારાજના દર્શનની સ્વાનુભૂતિ છે. એમને જય મહારાજના દિવ્ય, અલૌકિક, તેજોમય શ્રીવિગ્રહનાં દર્શન કરતાં જે અનુભવ થયા એને કહ્યું, ‘આહ્લાદકારિશ્ચ’ સમાધિ લાગી જાય એવી અનુભૂતિ થાય, એવાં દર્શન થાય કે માણસ બેહોશ થઈ જાય.

ચૈતન્ય મહાપ્રભુ જગન્નાથની અંદર નામ સંકીર્તન કરતા કરતા ભગવાનની મૂર્તિની આગળ બેહોશ થઈ જાય. એ છે ભજનની આહ્લાદકતા. ભગવાનની મૂર્તિના વિગ્રહનાં દર્શન કરતાં કરતાં એટલો આનંદ હોય કે ત્યાં જ બેહોશ થઈ જાય. આ છે ભક્તની ભક્તિભાવનાની આહ્લાદકતા, એ જે સ્વરૂપ છે, જે શક્તિ છે એનાં દર્શન કરવામાં કદાચ કમજોર પડે અને એનાથી બેહોશ થઈ જાય. ભગવાનના વિગ્રહના શ્રૃંગારનાં દર્શન થાય અને એ ચૈતન્ય મહાપ્રભુના કાનમાં આ શ્લોક બે ચાર વાર બોલે એટલે એ હરિબોલ હરિબોલ કરતા પાછા જાય. “બહર્ષીંડ નટવરવપુઃ કર્ણયોઃ કણીકારમ્” વૈજયન્તિ ચ માલા.”

જય મહારાજના સાનિધ્યમાં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને આ આહ્લાદકતા પ્રાપ્ત થઈ છે, દર્શન થયાં છે, અને એ દર્શન આપણને કરાવી રહ્યા છે. કેટલો સુંદર ભાવ છે.

‘ગેહે વાજિંત્રઘોષઃ’ વાજાં વાગ્યા કરે જાણે કોઈ અવસર ના હોય! ‘વિનતબહુજનાઃ યસ્ય નિત્યમ્ ભવન્તિ’ એક દહાડો નહીં, રોજનો આનંદ, રોજનો ઉત્સવ, એ તો જેને અનુભૂતિ થાય એને ખબર પડે એ પાછો ના પડે. એનો આનંદ એ લૂંટતો જ જાય. પછી એને એમ થાય કે બીજાની અંદર શું પડ્યું છે? આ જે મળી ગયું છે એનો આનંદ અંદર સમાતો ના હોય.

‘આહ્લાદકારિશ્ચ યમ્ પ્રાપ્યાહં’ જો પ્રાપ્ત કર ચૂકા હું ઔર કુછ નહીં. યે જો કુછ મિલા હૈ યહી દિવ્ય ચેતના પરમાત્મા સ્વરૂપસે હમકો પ્રાપ્ત હુઈ, ઈસકા આનંદ હૈ.

‘વિગતભવભયો’ એને કારણે આ જીવનની અંદર આ સંસારના કે આ દુનિયાના કોઈપણ ભયથી હું મૂકત થઈ ગયો. જગતની બીક લાગે જ નહીં ને. જગનો નાદ રહે નહીં ઉર વિષે, વિરમું, વિભુ, સ્વાન્તરે, જગતના કોઈ સ્વાદની સહેજે લાલચ ના થાય. હું મારી અંદર જ લીન થઈ જાઉં. સ્થિર થઈ જાઉં.

બધું જ મારામાં સમાઈ જાય. આ પાંચેય ઇન્દ્રિયો વડે હે પ્રભુ, હું આપને વંદન કરી રહ્યો છું.

એ આશ્ચર્ય છે કે આ મને પ્રાપ્ત થયું છે. એને જીવનનો હલાવો કહેવાય. એક એવો પ્રસંગ હોય કે જે એને જીવનના છેલ્લા શ્વાસ સુધી યાદ રહે. અને રસપૂર્વક અનેકની સાથે વાતો કરતા હોઈએ કે આ મને મળ્યું અવિસ્મરણીય હોય એને આહ્લાદકતા

કહેવાય, જીવનમાં ક્યારેય ભૂલાય નહીં.

મારા જીવનની પ્રસન્નતા મને પ્રાપ્ત થઈ છે. જે પરણેલાઓ છે એ પોતાના લગ્ન દિવસને કેવો અવિસ્મરણીય રાખે છે! એમ અહીં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજ એમની પ્રસન્નતા રજૂ કરે છે એ એમના જીવનનો વરઘોડો હશે, કે જય મહારાજને સમર્પિત થઈ ગયા. લગ્ન થઈ ગયાં, એમની સાથે એને કેવી લગ્નતા! જે અનુભવે એને ખબર પડે.

‘મહારાજના ખોળે માથું મૂક્યું’ એમ ને એમ કોઈના ખોળે મૂકી દેવાય છે? વિશ્વાસ હોય તો માથું મૂકાય, નહીંતર વિચાર કરવો પડે કે માથું મૂકીશું તો શું થશે ? કોઈ આત્મીય હોય, સ્વજન હોય એના ખોળામાં માથું મૂકાય. આપણે એક વખત નારાયણદાસજી મહારાજના ખોળે માથું મૂકીને સૂઈ ગયેલા. એવી આત્મીયતા હતી.

‘વિગતભવભયો’ સંસારના કોઈપણ દુઃખ કે ક્ષાની બીક નહીં. હું મારા પોતના સ્વરૂપનો એવો તો આનંદ મેળવી રહ્યો છું. જય મહારાજે જીવિત સમાધિ લીધી હતી. આત્મીય સ્વજન તરીકે લક્ષ્મણદાસજી મહારાજને માન્યા હતા. ત્યારે જીવિત સમાધિ લઈ શક્યા. લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે જીવિત સમાધિની આ વિદ્યા ગોપાલજી પંડ્યાને આપેલી. અને એમને કહ્યું કે ‘ચતુરદાસજી સહેજ વ્યવસ્થિત થઈ જાય એટલે આ વિદ્યા એમને આપજો.’ પણ એ ના આપી શક્યા. ક્યાં તો ગોપાલજીનું શરીર વહેલું છૂટી ગયું, ક્યાં તો ચતુરદાસજીનું, પણ એવો ખ્યાલ છે કે ગોપાલજી પંડ્યાનું શરીર વહેલું છૂટી ગયું હતું.

ગોપાલજી પીપલગના હતા. જય મહારાજના સાધક અને શિષ્ય હતા. છતાંય પત્નીને કહ્યું કે ‘હું બળદ પાઈને આવું છું. તું ચોકો કરી દીવો તૈયાર રાખ, હવે પત્ની માને ખરી? તળાવે બળદને પાણી પાયું. આવીને જોયું કે પત્નીએ નથી કર્યું તો જાતે ગાયના ગોબરનો ચોકો કર્યો. પછી દીવો પ્રગટાવીને એની ઉપર સૂઈ ગયા.

તો એ જ વિદ્યા મળી. સત્ ચિત્ત સ્વરૂપ મળ્યું. એ સમાધિ વિદ્યા ગોપાલજી પંડયા સુધી રહી પછીથી લુપ્ત થઈ ગઈ. એ પરંપરામાં લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે પોતાના જીવનનો મોટામાં મોટો ઉત્સવ કર્યો. એનો આનંદ વ્યક્ત કરતાં કહ્યું ‘યમ્ પ્રાપ્યાહમ્’ જેને સાચા સદ્ગુરુ મળ્યા એને ભય કોનો? સાચા સદ્ગુરુ જેને મળીયા તેને શો ભય છે. જેમ મીરાં કહે ‘પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો’ એ સ્થિતિ એ અવસ્થા. મારે બીવાનું કોનાથી? નામ માત્રની બીક ના રહી. માત્ર પોતાના આત્મા, પોતના સ્વરૂપની અંદર વિલીન થઈ ગયા.

‘તમે દેહી છતાં વિદેહી થયા. તમે ભેદભવારથ સૌના કહ્યા,’ બધા જ ભવના ભેદ, જીવનનો ભાવાર્થ સમજયા, સર્વે મેળવી લીધું. આ જીવનની પૂજયતા અદ્ભૂતતા પણ મેળવી લીધી. પછી કહ્યું, ‘મુકુંદને મળતાં મૌન રહ્યા. જ્યારે મુકુંદ ભગતને મળ્યા ત્યાર પછીથી જય મહારાજે મૌન લઈ લીધું. હવે કશું બોલવું નથી.’

એ છે સત્ ચિત્ત સ્વરૂપ. એ સ્વરૂપની અનુભૂતિ થઈ હશે પછી જ બોલવાનું બંધ કર્યું હશે.

જય મહારાજના તેજસ્વી શિષ્યોએ પોતાની અનુભૂતિ

પદસંગ્રહમાં કેટલી બધી મૂકી છે. આપણને પોતાને એમ થાય કે આપણે સમજણ વગરનું જીવ્યા. એ સંતો મહાપુરુષો પોતાના જીવનની અનુભૂતિનો એ આહાર આપણા સૌના માટે મૂકી ગયા છે. એનો અનુભવ એનો રસાસ્વાદ કેમ ન લેવો? કોઈ માણસને ૨૦૦-૫૦૦ એકર જમીન મળી જાય તો એ ભૂખ્યો રહે ખરો? બધી રીતે સુખ શાંતિ. એના ઘરમાં ખાવાનું ના ખૂટે. ખવડાવતાંય ના ખૂટે. એને થાય કે ‘મને કેટલી બધી જાગીર મળી ગઈ. પોતાની જાતને સંપન્ન અનુભવે.

સંસારી માણસ સંપત્તિ, પૈસાથી ન્યાલ થાય. અને જેને શોધવા માટે સાધુ થઈને નીકળ્યો હતો, તે મને મળી ગયું. બીજી મારે શી જરૂર છે? જે મેળવ્યા પછી બીજું કશું મેળવવાની ઇચ્છા થતી નથી. ભગવાન કૃષ્ણએ ગીતામાં કહ્યું કે ‘જ્યાં પહોંચ્યા પછી બીજે ક્યાંય જવાની ઇચ્છા જ ના થાય. તદ્દ ધામ પરમંમમ’ એ મારું પરમ ધામ છે કે જ્યાં પહોંચ્યા પછી બીજે ક્યાંય જવાની ઇચ્છા ના થાય. મન ક્યાંય રખડવા જાય જ નહીં. કેમ કે સત્ય સ્વરૂપ મન એની સાથે જોડાયું છે. હવે બીજા પથરા, કાંકરા, કાગળિયાં ભેગાં કરીને શું કરવું છે? જે બધું અહીંયાં જ નાખીને જતું રહેવાનું છે. ક્યારા તરીકે એ શું કામનું?

જીવનનું લક્ષ્ય પૂરું થઈ ગયું. જેને માટે આવ્યા હતા, જન્મ થયો હતો એ ઓળખી લીધું. સમજી લીધું.

ભાગવતમાં પણ સરસ વાત કહી છે કે શાને માટે આવ્યો હતો તું અહીં? શું કર્યું જતા પહેલાં? શ્રીકૃષ્ણએ પોતાના મુખે ઉઘ્ધવને આ વાત કહી છે. અહીંયાંથી કશું લઈ જવાનું નથી. બધું

અહીં જ મૂકીને જવાનું છે. આ બધામાં આપણું કોઈ કલ્યાણ નથી. શેરડીમાંથી રસ નીકળ્યા પછી બચેલા કૂચા જેવું આ જગત છે. જેમાંથી રસ ઊડી ગયો છે. રસ સૂકાઈ ગયો છે પછી પડી રહેલા કૂચાને બહુ બહુ તો ચૂલામાં નાખ્યા સિવાય કરવાનું શું?

ફક્ત પોતાનું આત્મતત્ત્વ મેળવવાનું છે. એક સંતને સત્સંગ આયોજકોએ એક વાર કહ્યું કે જોજો હોં, ‘મહારાજ, પેલાં બાઈ શિક્ષિકા છે પણ ગાંડાં થઈ ગયેલાં છે. એનું નામ ના લેશો’ આખી કથા પૂરી થયા પછી પેલાં બેન દિવાસળીની પેટી લઈ નજીક આવ્યાં. દિવાસળીની પેટી ખોલીને હાથમાં મૂકી અને કહે, બાપજી, જુઓને, આમાંથી કઈ દિવાસળીનો વારો પહેલાં આવશે. ખબર છે ? જે હાથમાં આવે એને સળાગવી દે. કઈ ઘડીયે આપણે એના હાથમાં આવ્યા અને ક્યારે કૂંકાઈ જઈએ એ કોને ખબર છે ?

પેલા સંતને આશ્ચર્ય થયું. આને ગાંડી કંઈ રીતે કહેવાય ? ‘મૃત્યું અન્વધાવત્’ એને દબોચી લેતાં વાર નહીં લાગે.

લક્ષ્મણદાસજી મહારાજે કહ્યું કે મારું સ્વરૂપ મારા જય મહારાજ, ગુરૂ મહારાજે મને આપી દીધું છે, એનાથી હું સંપન્ન છું. એ મળ્યા પછી હું બીજા કશાની ફિક્કર નથી કરતો. આવી ઊંચામાં ઊંચી સ્થિતિ પ્રાપ્ત થઈ ગઈ. એને ખાવાની ના પડી હોય, કોઈ ખવડાવે તો ઠીક છે.

એક શાંતાનંદજી કરીને સ્વામી હતા. અહીં ચાર્તુમાસ કરવા માટે આવેલા. તેમને નિવાસ આપેલો. આવતાંની સાથે જાનકીદાસજી મહારાજે કહ્યું કે, ‘બોલો, શું ખાશો?’ સાંજે, બપોરે, સવારે બધુ નકકી કર્યું. પછી આ રામસ્વરૂપજી જેમનું ૧૦૫

વર્ષે શરીર શાંત થઈ ગયું એ મંડળીમાં જોડે હતા સૌથી નાની ઉંમર એમની. એ વખતે રોટલા અને સાંજે એકલું દૂધ લે. પણ એ નાનો છોકરો હતો. એટલે દૂધ રોટલા ખાઈ લે. એ બીજા સંતોએ જોયું. એટલે એકે એ મંગાવ્યું કે કેસા લગતા હૈ? પછી તો ૧૫-૨૦ રોટલા જવા લાગ્યા, દૂધ સાથે, એટલે સ્વામીજીએ કહ્યું કે તમે સાધુ છો કે કોણ છો? પહેલા દિવસે પૂછવામાં આવ્યું ત્યારે તમે આવી વાત કેમ ના કરી? આવી ભૂલ કેમ કરી?

સંતોની ભૂલને લીધે સ્વામીજી વહેલી સવારે ઊઠીને કમંડળ લઈને જતા રહ્યા. બધા શોધે કે સ્વામીજી ક્યાં ગયા? પછીથી ખબર પડી કે કોઈ સાધુ રામ તલાવડીએ વડ નીચે સૂતા છે. બધા જઈને પ્રાર્થના કરીને પાછા લઈ આવ્યા. એ સંતના જીવનની એક ઘટના કે કોઈએ એમને કહેલું કે બાવાજી, અમે આપીએ છીએ એ જ ખાઈને તમે જીવો છો ને ! એટલું ભયંકર મનમાં પેસી ગયેલું કે સાધુ થયા પછીથી ખાવાના રોટલા માટે કોઈની પાસે આશા રાખવાની કે આવું કહી જાય. તો એ તો કમંડળ લઈને ચાલતા થયા ને જંગલમાં જઈને સૂઈ ગયા કે ત્યાં તો કોઈ જાય જ નહીં.

તે વખતે અંગ્રેજો હતા. બીજા દિવસે વનનો અધિકારી ઘોડા પર નીકળ્યો, જોયું કે કોઈ સંત મૂર્છિત થયેલ છે. સંતે નકકી કરેલું કે ઈશ્વર આપે તો જ ખાવું છે. બાકી નથી ખાવું, કે પાણીય નથી પીવું. પેલા અધિકારીએ એમનું મોં ખોલી પાણી પીવડાવ્યું પાણી પીતાં એમણે થોડી આંખ ખોલી કે આ કોણ છે? પણ અધિકારીને થયું કે ભૂખ્યા થયેલા લાગે છે એટલે પોતે જે ખાવાનું લાવ્યા હતા તે સંતના મોંમા નાંખ્યું. ખાધું. સંતને લાગ્યું કે હવે

મારા પ્રારબ્ધનું ખાઈ રહ્યો છું.

આવી સિધ્ધ વિભૂતિઓ કે જેમને પોતાના આત્મસ્વરૂપનો પૂરેપૂરો સાક્ષાત્કાર થઈ શક્યો, એમને આનંદ થાય કે મારા જીવનની અનુભૂતિ મને મળી ગઈ. મને મારા પોતાના આત્મસ્વરૂપનું દર્શન થયું.

॥ જય મહારાજ ॥

